

Bilagor till Marknadsöversikt

– färska frukter och grönsaker

Bilagor till Marknadsöversikt

– färska frukter och grönsaker

Referens
Kristina Mattsson
Anna Lindgren
Anna Clarin
Rasmus Stenbäcken

Innehåll

1	Produktion	3
1.1	Frukt produktvis	3
1.1.1	Vattenmelon	3
1.1.2	Apelsiner	6
1.1.3	Äpplen	11
1.1.4	Melon	18
1.1.5	Mango.....	22
1.1.6	Småcitrus.....	25
1.1.7	Päron.....	28
1.1.8	Persikor och nektariner.....	34
1.1.9	Ananas	40
1.1.10	Citron och Lime	43
1.1.11	Plommon	46
1.1.12	Jordgubbar.....	49
1.2	Grönsaker produktvis	50
1.2.1	Tomat	50
1.2.2	Huvudkål	55
1.2.3	Lök	59
1.2.4	Gurka.....	63
1.2.5	Aubergine	67
1.2.6	Morot.....	70
1.2.7	Blomkål	74
1.2.8	Sallat.....	75
1.3	Frukt och grönsaker i EU:s länder.....	76
1.3.1	Belgien	76
1.3.2	Bulgarien.....	79
1.3.3	Cypern.....	82
1.3.4	Danmark	83
1.3.5	Estland.....	85
1.3.6	Finland.....	87
1.3.7	Frankrike	90
1.3.8	Grekland.....	95
1.3.9	Irland	97
1.3.10	Italien.....	99
1.3.11	Lettland.....	103

1.3.12	Litauen.....	107
1.3.13	Malta.....	110
1.3.14	Nederländerna	112
1.3.15	Polen.....	116
1.3.16	Portugal	119
1.3.17	Rumänien	121
1.3.18	Slovakien.....	123
1.3.19	Slovenien.....	125
1.3.20	Spanien.....	129
1.3.21	Storbritannien	135
1.3.22	Tjeckien.....	138
1.3.23	Tyskland.....	142
1.3.24	Ungern.....	146
1.3.25	Österrike.....	148
2	Handel	153
2.1	Handel per produktslag - frukt	153
2.1.1	Äpplen.....	153
2.1.2	Päron.....	159
2.1.3	Persika.....	163
2.1.4	Apelsin	168
2.1.5	Citron och lime.....	173
2.1.6	Småcitrus.....	178
2.1.7	Ananas.....	183
2.1.8	Vattenmelon	185
2.1.9	Övrig melon (exklusive vattenmelon).....	191
2.2	Handel per produktslag - grönsaker	195
2.2.1	Tomat	195
2.2.2	Gurka.....	199
2.2.3	Morötter.....	203
2.2.4	Lök	207
2.2.5	Paprika och chili.....	212
2.2.6	Sallat.....	217
2.2.7	Huvudkål (vitkål och rödkål)	221
2.2.8	Vitlök.....	225

1 Produktion

1.1 Frukt produktvis

1.1.1 Vattenmelon

Vattenmelonen härstammar från Afrika, och upptäcktes av ingen mindre än Livingstone som fann stora områden med vildväxande vattenmelon. Växten har dock odlats mycket länge, man vet att egyptierna för 4 000 år sedan odlade vattenmeloner. Till Europa kom växten troligen med moorerna och odlades på 1500-talet i de delar av Europa som hade lämpligt klimat.

Vattenmelon är en relativt värmekrävande gröda vilket avspeglas i produktionens utbredning. Arten, *Citrullus lanatus*, är släkt med andra gurkväxter som melon, squash och gurka. Bäst resultat vid odling får man på lätta, väl-dränerade men bördiga jordar, t.ex. sandiga lerjordar, och temperaturen bör ligga kring 25°C. Grödan bör inte återkomma mer än vart 5:e år på samma jord.

Vattenmelonerna delas in i olika typer, dels på genetisk basis, pollinerade sorter, F₁-sorter och triploida – kärnfria sorter och dels på basis av form, färg och storlek.

En god fröutveckling (utom för kärnfria sorter) är av stor vikt för att frukten ska utvecklas. Eftersom blomman bara är öppen en dag krävs att pollinerande insekter är kontinuerligt aktiva i fälten. Varje blomma behöver ett flertal besök (minst 7) för att säkra god fruktsättning. Otillräcklig pollinering resulterar i missformade frukter.

Skörden får inte ske förrän vattenmelonen uppnått tillräckligt hög sockerhalt eftersom sockerhalten inte ökar efter skörd. Däremot kan fruktköttet skifta färg hos en vattenmelon som skördats omogen. I FN/ECE har länderna kommit överens om en rekommendation på minst 8 % sockernehåll vid skörd.

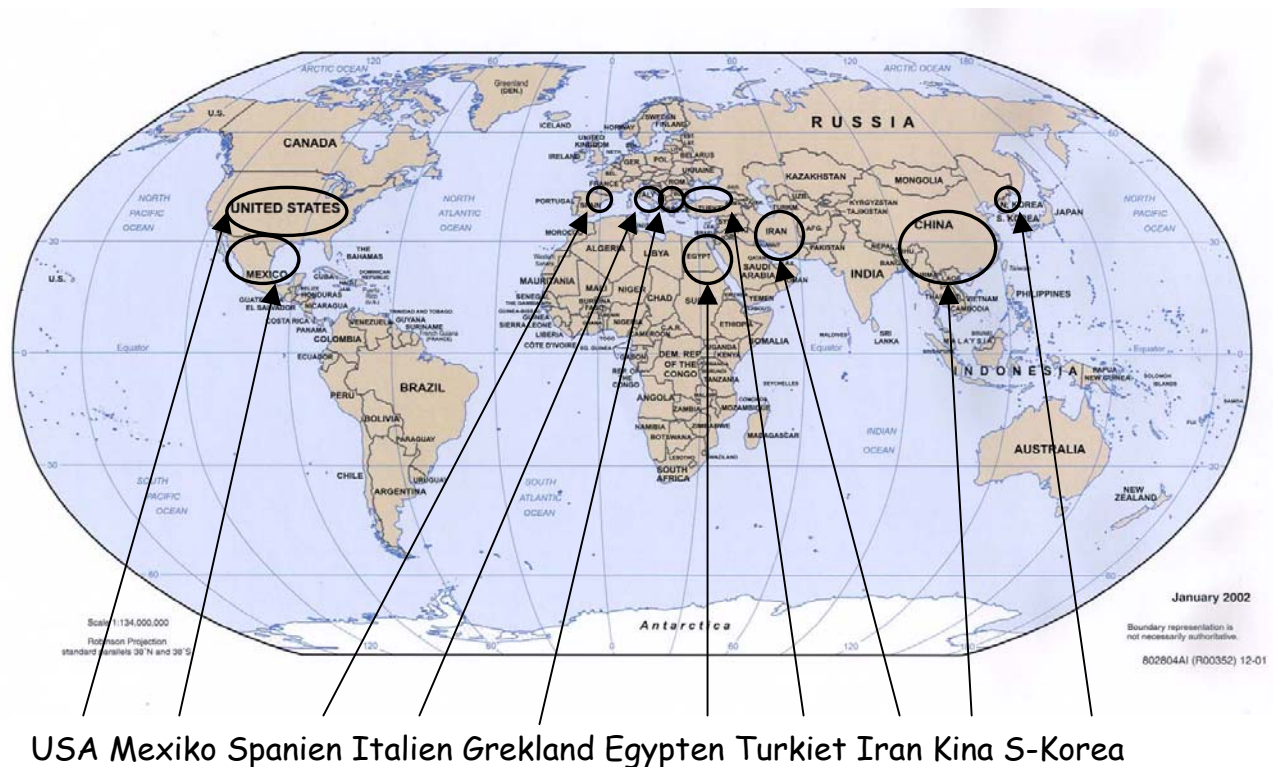
Det är inte helt lätt att avgöra om en vattenmelon är mogen eller ej. Följande indikatorer kan användas

- Klängen nära frukten vissnar.
- Fläcken där frukten legat mot marken ändrar färg från vit till gul.
- Ljudet när man knackar på frukten ändras från metalliskt till ihåligt.

Vissa defekter kan förekomma hos frukterna t.ex.

- Missbildade frukter (beror på otillräcklig pollinering)
- Pistillröta (uppträder som en svart fläck av död vävnad i området där blomman suttit). Defekten beror på kalciumbrist.
- Ihåliga frukter (är resultat av genetiska faktorer i kombination med miljö och näringsstatus).
- Solbränna (en skada som är vanligast på mörka sorter och den beror, som namnet anger, på alltför intensiv solstrålning).

Vattenmeloner lagras bäst i cirka 15°C och kan då förvaras två till tre veckor. Vid temperaturer under 10°C kan kylskador utvecklas.

Figur 1. De viktigaste områdena med produktion av vattenmelon

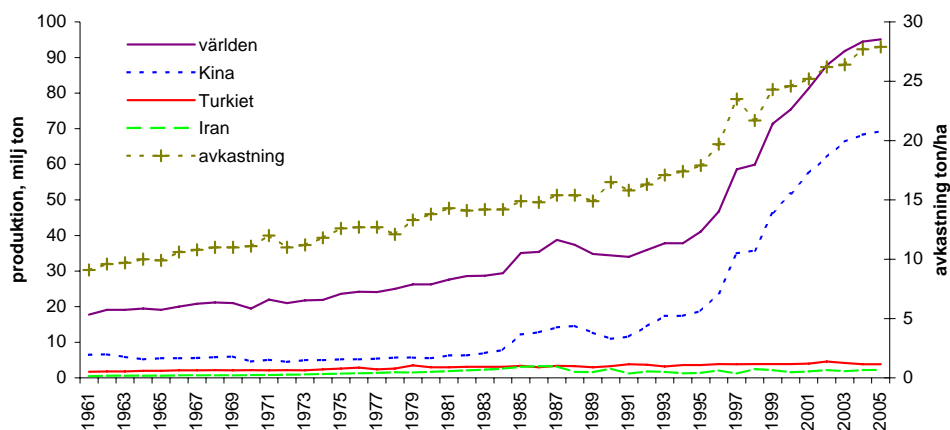
The most important watermelon producing areas

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Odlingen återfinns helt naturligt i världens varmare regioner med Kina, Turkiet och Iran som största producentländer. Kina är det helt dominerande landet med en produktion på 69 milj ton vilket utgör 73 % av världens produktion av vattenmelon. Trots att kineserna är många innebär det att kineserna konsumerar omkring 50 kg per person och år.

Produktionen av vattenmelon i världen tog fart i början av 1980-talet och man kan se att denna ökning går hand i hand med produktionsökningen i Kina. Avkastningen har också ökat, dvs. skörden per hektar har ökat. Avkastningen vid odling av vattenmeloner har mellan 1961 och 2003 ökat från 9 ton/ha till dagens 27 ton/ha. Denna ökning har varit tämligen konstant under perioden. Ökningar i avkastning tillskrivs vanligen bättre bevattning, bättre gödning och framtagning av mer högavkastande sorter.

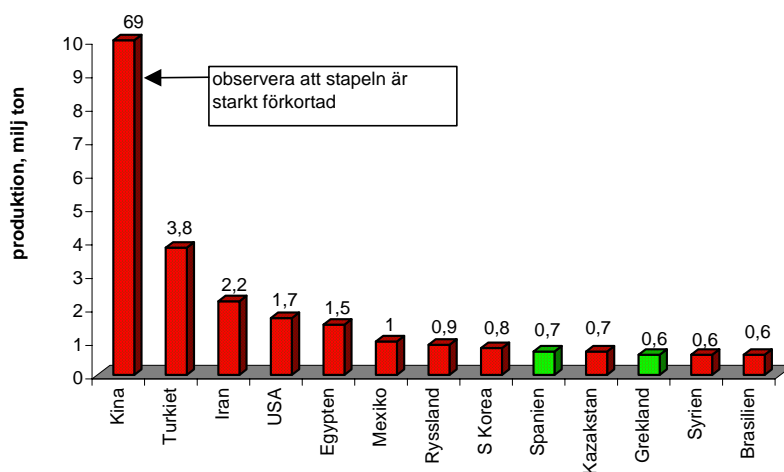
Det föreligger idag stora skillnader i avkastning mellan olika länder. Spanien har den mest intensiva produktionen med en medelavkastning på 46 ton/ha. Av alla länder för vilka statistik finns tillgänglig har endast Cypern en högre medelavkastning med 51 ton/ha.

Figur 2. Produktionen av vattenmelon i världen och de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Watermelon production in the world and in the most important producer countries, between 1961 and 2005

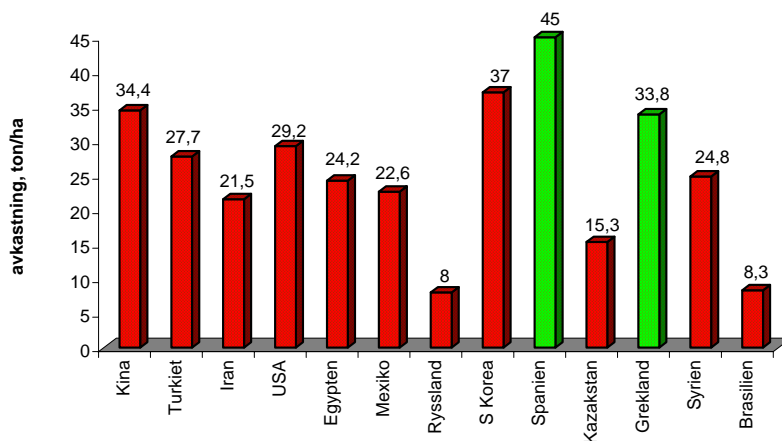
Källa/source: FAO

Figur 3. Produktionen av vattenmelon i de tio främsta producentländerna 2005

Production of watermelons in the ten most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

Figur 4. Avkastning vid produktion av vattenmelon i de viktigaste producentländerna
Yield from production of watermelons in the most important producer countries

Källa/source: FAO

1.1.2 Apelsiner

Citrussläktet härstammar från sydöstra Asien och Indien. Det var dock troligen kineserna som genom korsningar fick fram en del av de arter som vi odlar idag, som pomerans (*C. aurantium*) och apelsin (*C. sinensis*) även om ett flertal länder aspirerar på att vara apelsinens hemland, t.ex. Indien, Burma och Malaysia. Apelsin betyder för övrigt kinesiskt äpple. Odling av citrus förekom för över 4 000 år sedan i det område som idag är Indien. Handel och krig har sedan hjälpt till att sprida odlingen. Apelsiner odlades i det gamla romarriket och fler sorter fördes under medeltiden till Europa av araberna. På sina resor till andra sidan Atlanten förde Columbus med sig kärnor av både apelsiner och citroner och arterna etablerades därefter på den amerikanska kontinenten.

Apelsinträdet är tåligt och trivs i många jordar men speciellt bra i luftiga och väl-dränerade jordar. Trädet klarar av torkperioder på upp till 4 månader men om man befärdar längre torka än så bör träden bevattnas. Starkt fuktiga och salina¹ jordar klarar träden av betydligt sämre så dessa bör undvikas.

Liksom många andra trädgrödor ympar man de förädlade sorterna på grundstammar och plantorna planteras sedan med 5 – 8 meters trädstånd. Det fjärde året efter plantering ger de normalt frukt.

Apelsiner utvecklas på trädet under 6 – 12 månader. Så länge frukten sitter kvar på trädet stiger sockerhalten samtidigt som syrahalten sjunker. Under mognaden stiger även frukternas saftinnehåll. I områden med låga nattetemperaturer utvecklas täckfärgen under mognaden men eftersom färgutvecklingen kräver låg temperatur sker inte detta i tropikerna trots att apelsinerna ändå mognar. Tropiska apelsiner förblir därför gröna även när de är mogna.

Skörden sker när sockerhalten stigit tillräckligt men innan syrahalten sjunkit alltför mycket. Apelsinerna bör då också ha ett tillräckligt högt saftinnehåll. Kvalitetsnormen föreskriver att saftinnehållet skall vara minst 30 % i blodapelsiner, 33 % i navelapelsiner och 35 % i övriga apelsiner. För apelsiner som odlas i tempererat klimat används även färgen som

¹ saltrika

mognadsparemeter medan man för tropiska apelsiner använder minsta saftinnehåll, 35 %, i kombination med förhållandet socker/syra, minst 6,5.

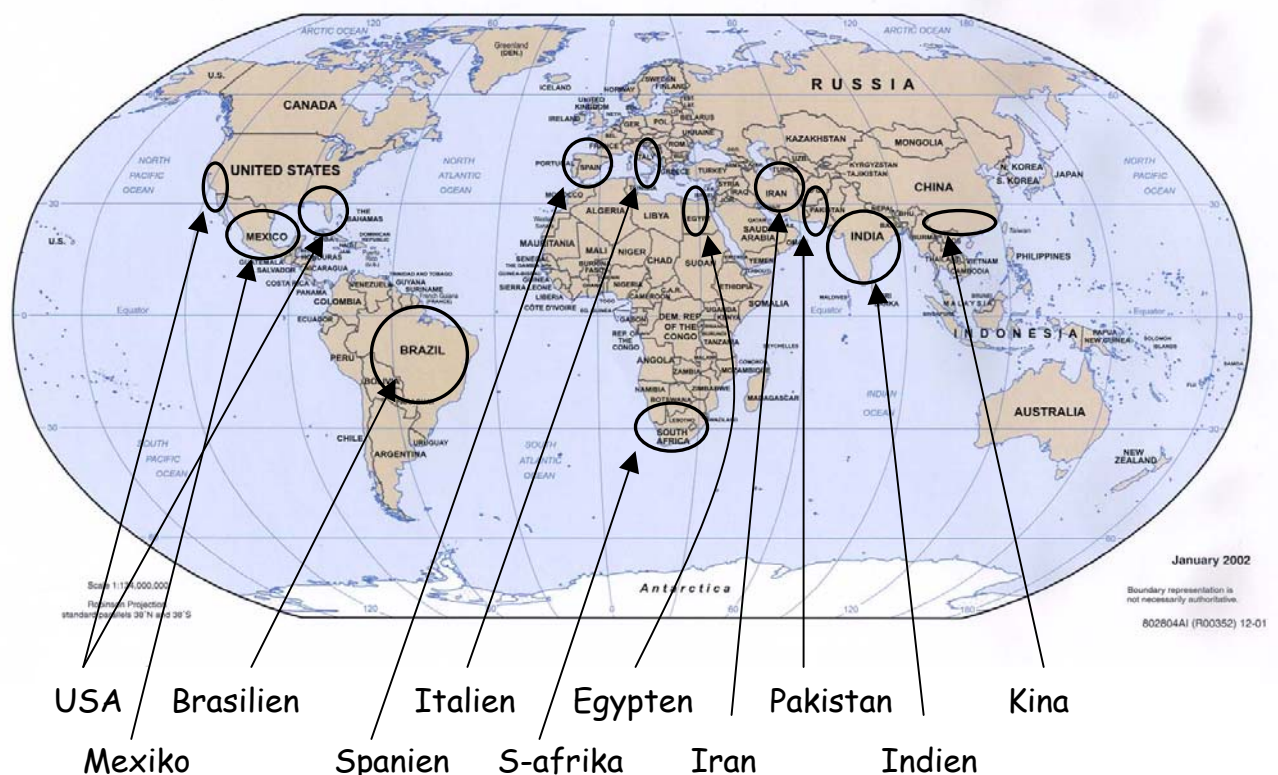
Apelsiner kan förvaras upp till 3 månader efter skörd. Optimal temperatur varierar med sorten men ligger mellan 2 och 7°C.

Några skador frukterna kan få är:

- Kylskador som syns som bruna insjunkna fläckar i skalet.
- Etylenskador från ”avgröningen”. Det syns som torra bruna partier i skalet. Det finns också indikationer på att etylenet ökar apelsinernas kylkänslighet.
- Grönmögel, *Pinicillium digitatum*, är en mycket aggressiv svamp som infekterar frukterna såväl i fält som under lagring och distribution. Eftersom svampen producerar mycket etylen kan den orsaka skador även på produkter som inte direkt angrips.

1.1.2.1 Produktion i världen

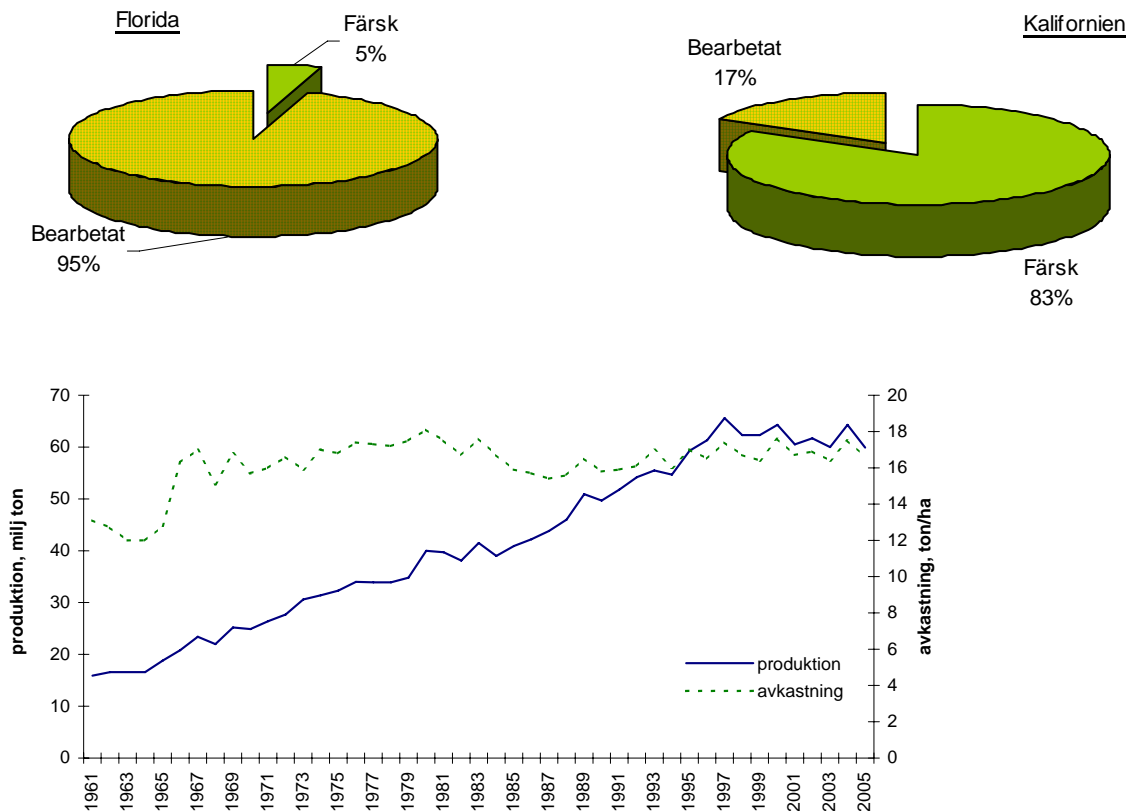
Apelsiner odlas såväl i tempererade som i tropiska regioner vilket innebär att man finner produktionsområden i många delar av världen. De tre främsta producentländerna återfinns alla på den amerikanska kontinenten och Brasilien är världens absolut största producent av apelsiner. Det bör dock beaktas att en stor del av den brasilianska skörden används för framställning av apelsinjuice och inte för färskkonsumtion.

Figur 5. De viktigaste områdena med produktion av apelsiner
The most important orange producing areas

Källa/source: FAO, (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

USA har också en mycket stor produktion av apelsiner och det är till Florida och Kalifornien som USA:s odling framför allt är koncentrerad. Det finns dock en stor skillnad mellan produktionen i de två delstaterna. Av apelsinerna som odlas i Florida bearbetas nämligen 95 % till juice medan motsvarande siffra för apelsiner odlade i Kalifornien bara är 17 % - där går huvuddelen av produktionen till färsk konsumtion.

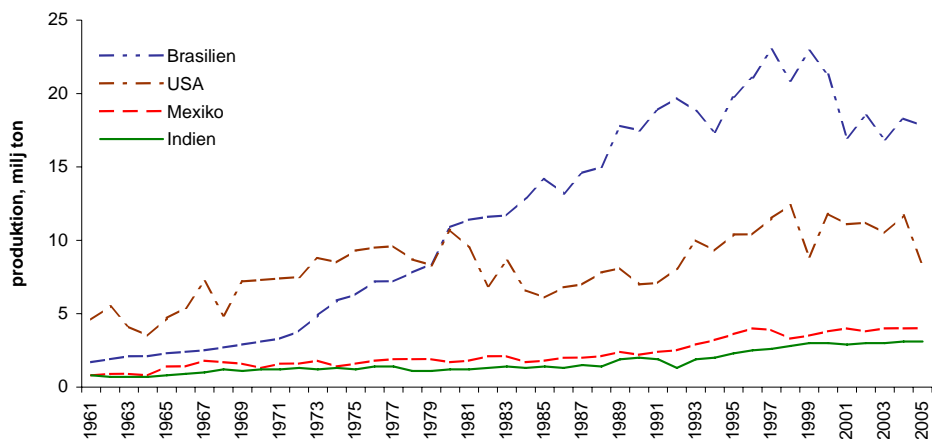

Figur 6. Produktionen av apelsiner i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005
World orange production and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

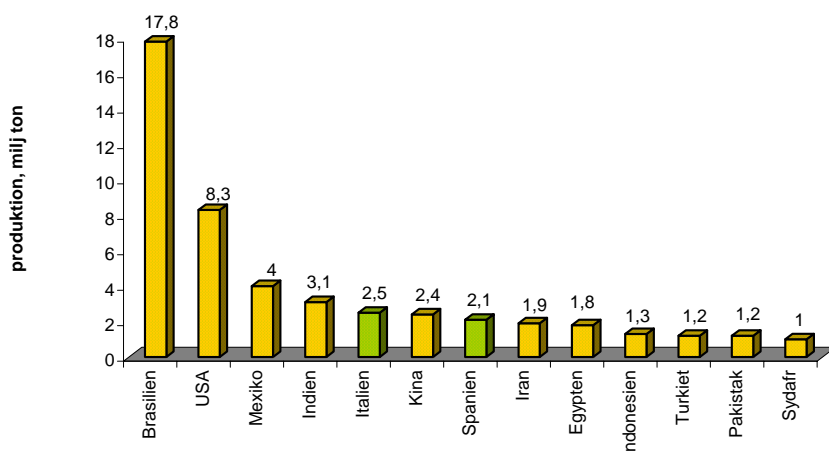
Efter Brasilien och USA är det ett visst hopp ner till övriga länder där bl.a. tre europeiska nationer återfinns. Brasiliens dominans inom odlingen av apelsiner är emellertid inte så gammal. Tidigare var det USA som dominerade produktionen och det var först omkring 1980 som Brasilien gick om USA i produktionsstatistiken.

Till skillnad från produktionen av vattenmelon så har avkastningen inte förändrats dramatiskt under perioden. En viss ökning har skett från 13 till 17 ton/ha mellan 1961 och 2005 men ökningen är förhållandevis blygsam under en så lång tidsperiod. Permanenta grödor erbjuder inte samma möjligheter att påverka avkastningen som grödor som nyplanteras varje år. Bilden är därför tämligen likartad hos alla trädgrödor.

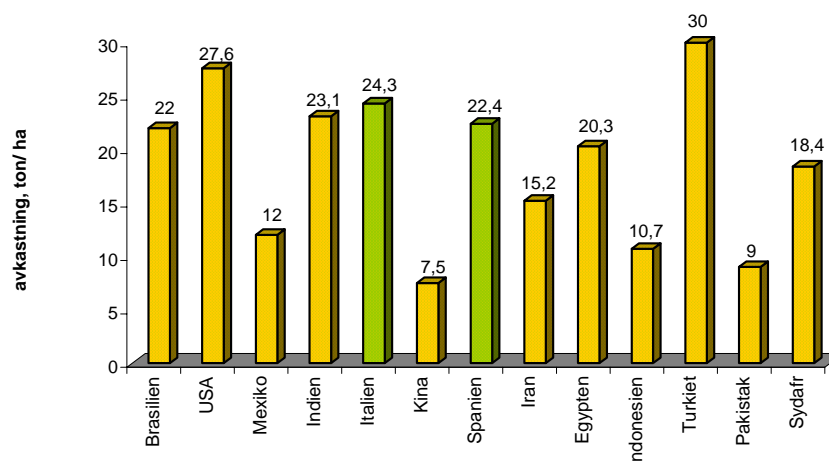
Figur 7. Produktionen av apelsiner i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Orange production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Figur 8. Produktionen av apelsiner i de länder vars produktion 2005 översteg 1 miljon ton
Orange production in those countries where production in 2005 exceeded 1 million tonnes

Källa/source: FAO

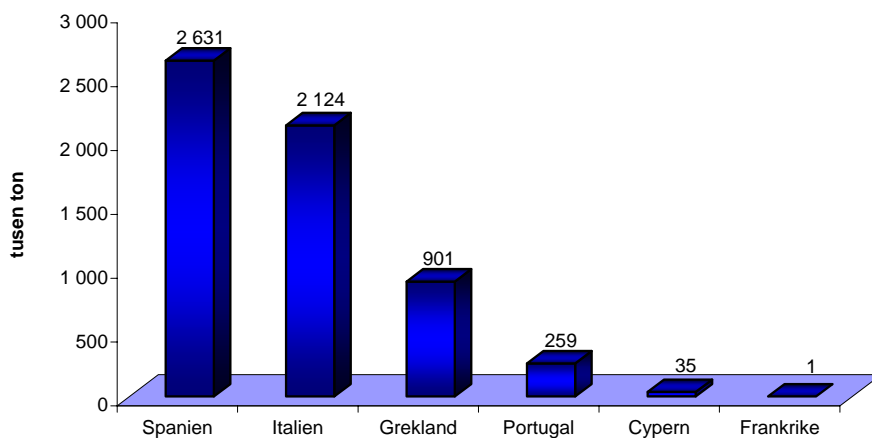

Figur 9. Avkastningen vid odling av apelsiner i de största producentländerna
Yield in the largest orange producing countries

Källa/source: FAO

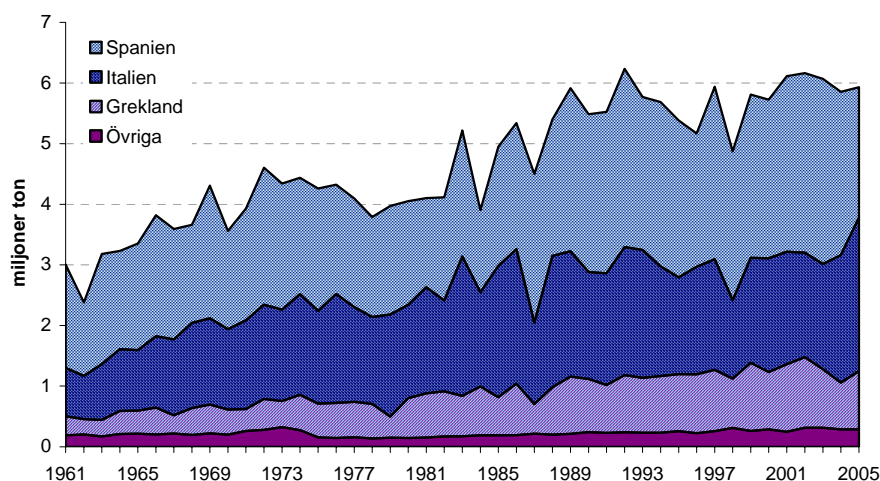
1.1.2.2 Produktion i EU

Efter äpplen är produktionen av apelsiner den frukt som i EU 27 produceras i störst kvantitet med omkring 6 miljoner ton per år. Spanien och Italien är de två främsta producentländerna med över 2 miljoner ton vardera. Produktionen återfinns i ländernas södra regioner, Andalusien i Spanien samt Kalabrien och Sicilien i Italien, regionen där arbetslösheten är hög och där denna produktion har stor ekonomisk betydelse. En fjärdedel av produktionen, 1,5 miljoner ton, går dock till bearbetning. Den del som går till bearbetning är till stor del utsorterad frukt som inte lämpar sig för färsk konsumtion. Ett problem med detta är att transportkostnaderna för de produkter som skall bearbetas kan bli tämligen höga. En utveckling mot moderna anläggningar med en produktion lokaliserad i nära anslutning till bearbetningsanläggningarna och som levererar hela skörden till denna har börjat utvecklas. Produktionen av apelsiner i EU visar på en kontinuerlig ökning om än inte i någon dramatisk takt.

Figur 10. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av apelsiner i EU: s producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of oranges in the producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 11. Produktion av apelsiner i EU 1961-2005, miljoner ton
Production of oranges in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.1.3 Äpplen

Äpplets ursprung har sedan länge antagits vara de kaukasiska bergen i dagens Ryssland där den skulle vara ett resultat av naturliga korsningar av olika *Malus*-arter. DNA-forskningen öppnar dock helt nya dörrar för att utforska historien och en ny teori, baserad på DNA-analyser, gör gällande att äpplet härstammar från Tien Shan- bergen på gränsen mellan nordöstra Kina och Kazakstan. Enligt denna teori utvecklades *Malus*-arter i centrala och södra Kina och en art med ätbara frukter uppstod. Den spreds till Tien Shan där vilda djur genom att äta de godaste frukterna med kontinuerlig selektion spred de smakligaste frukterna.

Oavsett om ursprunget var Kaukasien eller nordöstra Kina spreds äpplet västerut med handelsvägarna och odlades för 10 000 år sedan i Mesopotamien och senare i Medelhavsområdet. Grekerna odlade äpplen 300 f.Kr. och romarna vidareutvecklade sedan odlingen under sitt välde och spred då också kunskaper om odlingen över Europa.

Äppleträd kan odlas på många jordtyper men väl-dränerade lerjordar med rik tillgång på organiskt material är idealiska. Träden kräver god tillgång på vatten och svarar därför väl på tilläggsbevattning. De förädlade sorterna ympas på grundstammar, eller till och med på en sort som ympats på grundstammen, en mellanymp. I valet av grundstam kan man reglera om trädet skall bli stort och starkväxande eller litet och svagväxande. I den modernisering av odlingen som ständigt sker väljer man nu allt mer svagväxande grundstammar vilka snabbt ger skörd och man får små tätplanterade träd med låga skördekostnader och hög arealavkastning.

Utvecklingen har sålunda alltmer gått från stora träd med stora planteringsavstånd. Under en mellanperiod användes en hel del spaljéer i odlingen men i de riktigt intensiva odlingarna är idag träden så små att bara en enkel stötta behövs. Det skall dock sägas att utanför Europa är odlingarna betydligt mindre intensiva.

Äpplet är en kärnfrukt där den egentliga frukten är kärnorna och fruktköttet en uppsvälld blombotten. En god pollinering krävs för att frukterna skall utvecklas ordentligt och få en god hållbarhet. Frukstens utvecklingstid varierar kraftigt.

Att bestämma när det är dags att skörda ett äpple är inte helt lätt. Vad som är rätt skördemognad beror också på om äpplet skall lagras, om det skall skickas för distribution eller kanske ätas direkt. Det finns ett flertal parametrar som kan användas för att bestämma mognaden:

- Frukstens bakgrundsfärg (går från mörkgrönt till gult)
- Textur (frukten blir mjukare då stärkelse omvandlas till socker)
 - man kan mäta fasthet, eller
 - man kan mäta stärkelseinnehållet (stärkelse färgas blått av jod)
- Sockerinnehåll (stiger under mognaden)
- Förhållandet socker/syra (stiger eftersom sockerhalten ökar och syrahalten minskar)
- Kärnornas färg (ändras från grönt till brunt)

Det som är lite besvärligt är att dessa parametrar inte förändras på samma sätt från år till år eller i förhållande till varandra. Vad som är korrekt skördemognad i form av en viss parameter kan därför variera från år till år. Äpplet tillhör gruppen klimakteriska frukter vilket innebär att sockerhalten ökar efter skörd när stärkelse omvandlas till socker. Detta medför ytterligare svårigheter att uppskatta mognad och kvalitet.

Äpplen kan drabbas av en mångfald defekter varav några är:

- Pricksjuka – små insjunkna fläckar i skalet som beror på kalciumbrist
- Skalbränna – brunfärgat skal – en defekt förknippad med tidig skörd och kalciumbrist
- Hagelskador – missbildningar i frukten
- Frost i blomningen – ger bruna slipsar
- Skorv – en svamp som ger skador i skalet
- Kärnhusröta – brunfärgat kärnhus kan bero på obalans i näringen – inte minst låg kalciumstatus men också orsakas av lagring i kontrollerad atmosfär (låg syrehalt och hög koldioxidhalt)
- M.fl.

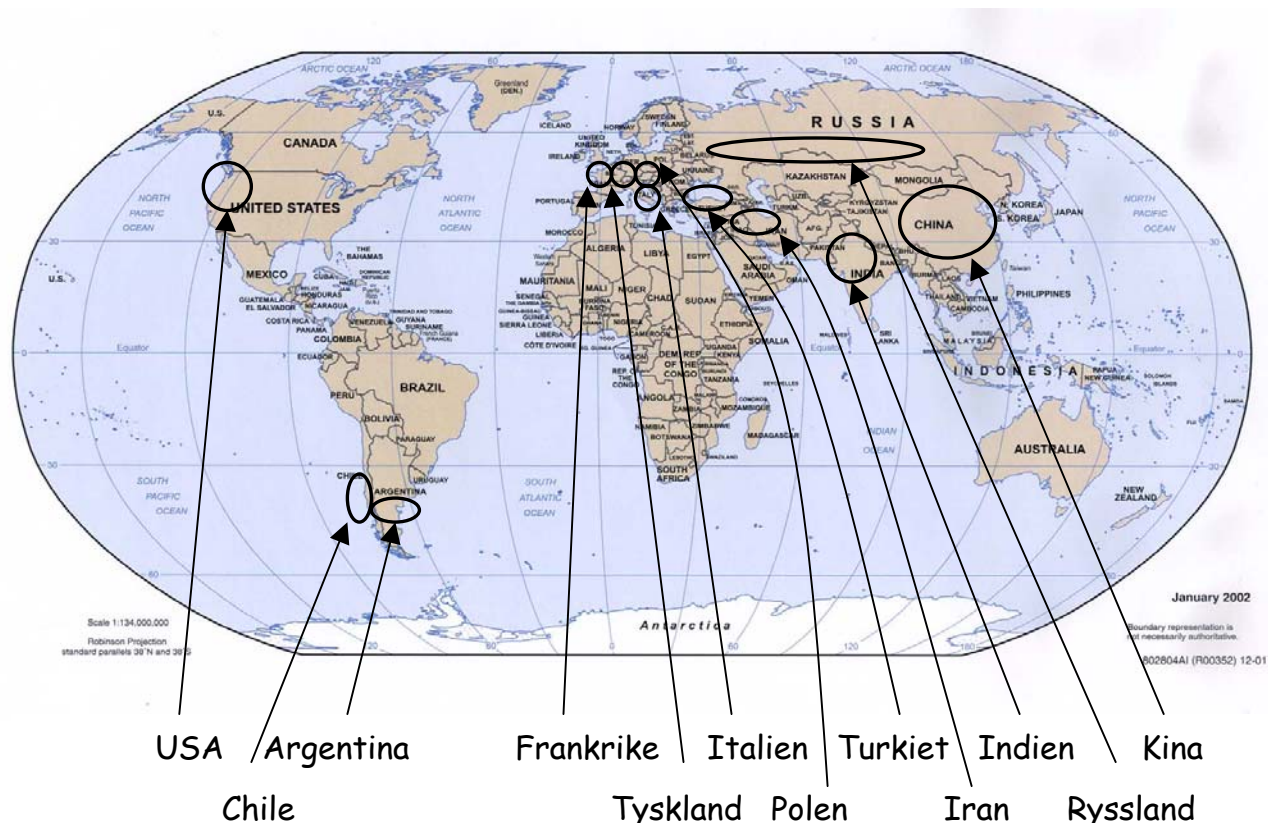
Äpplen lagras i temperaturer nära 0°C och vid långtidslagring oftast i kontrollerad atmosfär (CA-lagring) där en kombination av 3 % syre och 3 % koldioxid är vanlig. ULO (Ultra Low Oxygen) är en typ av CA-lagring där man går ner till syrehalter omkring 1%.

Mognande äpplen avger mognadshormonet etylén, en gas som påskyndar mognaden. Ett ämne som blockerar effekten av etylén är 1-MCP som sedan några år finns tillgängligt på marknaden under varumärket Smart Fresh®. Säsongen 2003 behandlades t.ex. 50 % av USA:s skörd och 30 % av Nya Zeelands skörd med Smart Fresh®. Ämnet är godkänt även i EU och användes 2003 i både Storbritannien och Holland. Ett mycket stort antal studier visar att 1-MCP förlänger frukternas hållbarhet och minskar förluster av Vitamin C (egentligen askorbinsyra) under lagringen men det finns också problem genom att man i vissa fall får skador på frukten.

Äpplen odlas i tempererade klimat och kräver ett visst antal kyltimmar (under 7°) för att blomma. Utvecklingen av täckfärg (den röda färgen) stimuleras också av låga temperaturer. Detta medför att äpplen inte odlas i alltför varma klimat. Odlingen på norra halvklotet återfinns i stor utsträckning kring den 50:e breddgraden.

1.1.3.1 Produktion i världen

Odlingen på södra halvklotet ligger kring den 40:e breddgraden. Förutom Sydamerika är Sydafrika, Nya Zeeland och Australien områden med omfattande äppelproduktion. Produktionsvolymerna är inte de största bland världens länder men länderna är starkt inriktade på export. Länderna har en mycket naturlig marknadsnisch eftersom skörden här tidsmässigt ligger vid en tid då äpplen på norra halvklotet har lagrats i cirka ett halvår. Produktionen på södra halvklotet kan därför ses som kompletterande snarare än konkurrerande.

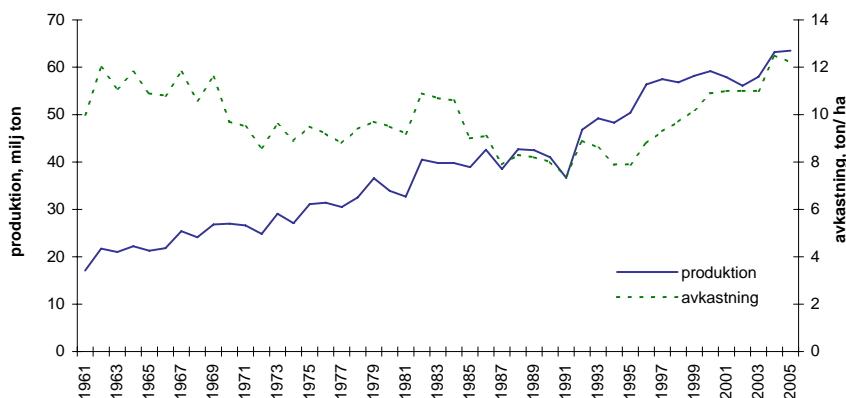

Figur 12. De viktigaste områdena med produktion av äpplen

The most important apple producing areas

Källa/source: FAO, (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

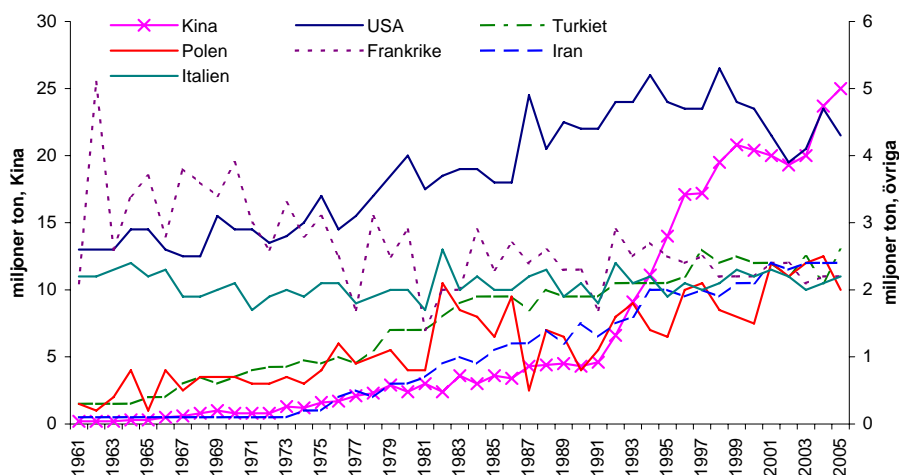
Produktionen har under perioden 1961 till 2003 ökat med en tämligen konstant hastighet, cirka 1 miljon ton per år. Trots att produktionen på många håll blivit betydligt intensivare kan detta inte skönjas i en generell avkastningsökning utan världens genomsnittliga avkastning ligger faktiskt på samma nivå som för 40 år sedan. Man kan dock se en tydlig nedgång i avkastningen under perioden kring 1990 och en ökning efter 1995. Det är troligt att situationen i Östeuropa har haft en viss betydelse här eftersom produktiviteten under denna period var mycket låg i Östeuropa. En produktionsökning i länder med låg avkastning (t.ex. Kina) bidrar till att hålla nere avkastningssiffran på global nivå.

Figur 13. Produktionen av äpplen i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005

World apple production and average yield between 1961 and 2005

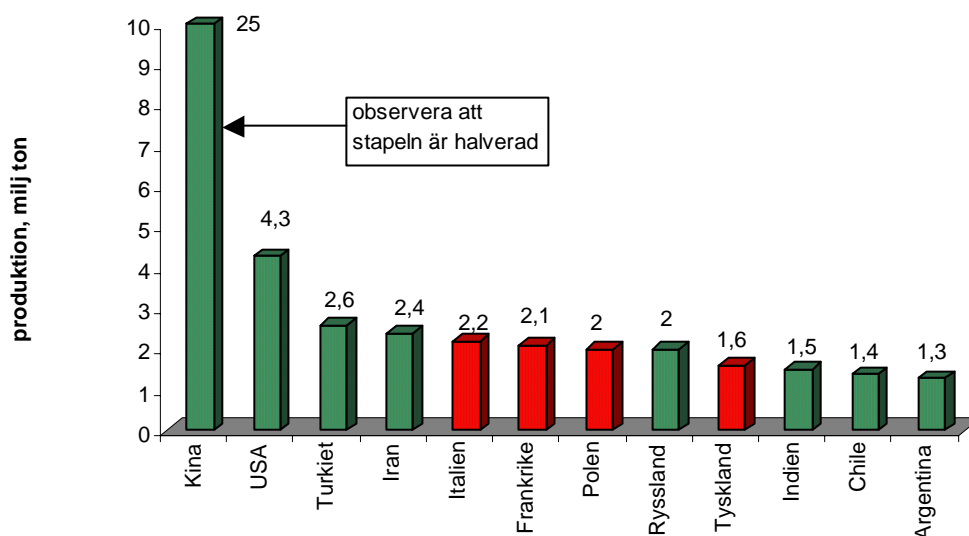
Källa/source: FAO

Figur 14. Produktionen av äpplen i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Apple production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

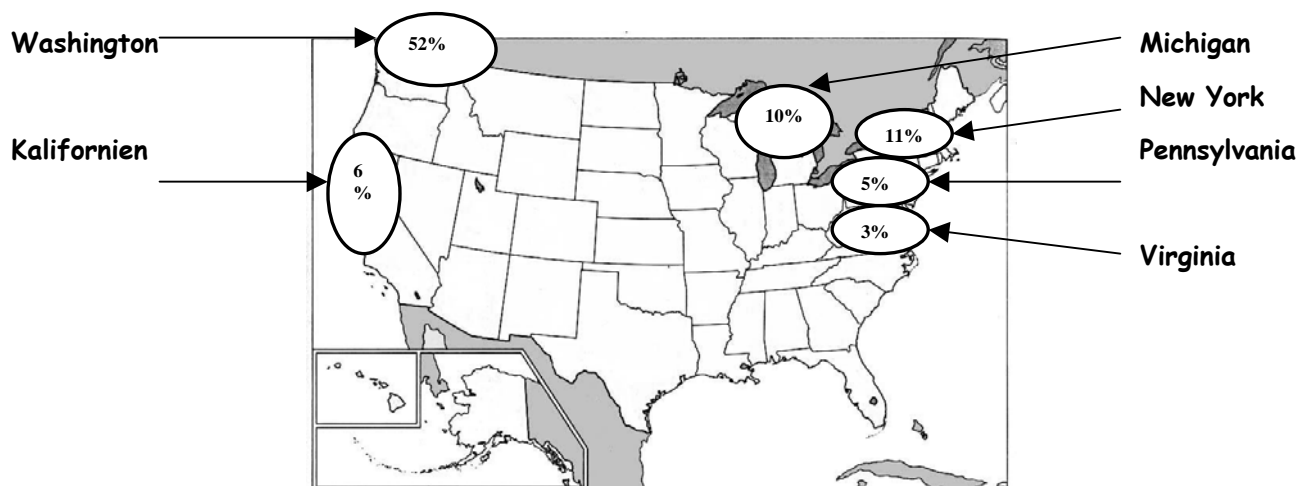
Kina har idag världens i särklass största produktion av äpplen. Produktionen har ökat mycket kraftigt under det senaste decenniet. De senaste tolv åren har produktionen stigit från 4,5 miljoner ton till dagens 25 miljoner ton, en ökning med över 400 % eller över en miljon ton per år. Den kinesiska produktionen åtgår dock främst i inhemsk konsumtion men exporten ökar. Detta tas upp i avsnittet rörande handel.

Figur 15. Produktionen av äpplen i de främsta producentländerna 2005
Production of apples in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

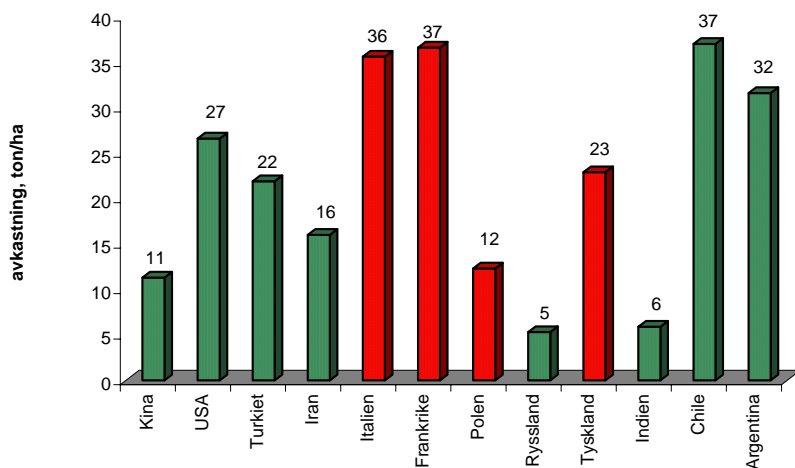
Vid sidan av Kina har USA den största produktionen av äpplen, drygt 4 miljoner ton per år. Av denna kvantitet används cirka 60 % för färsk konsumtion medan resterande del går till bearbetning, främst juicetillverkning. Drygt hälften av den amerikanska äppelproduktionen är lokaliserad till staten Washington.

Figur 16. Äppelodlingens fördelning på olika delstater i USA

Distribution of apple production over individual states in the US

Källa/source: USDA

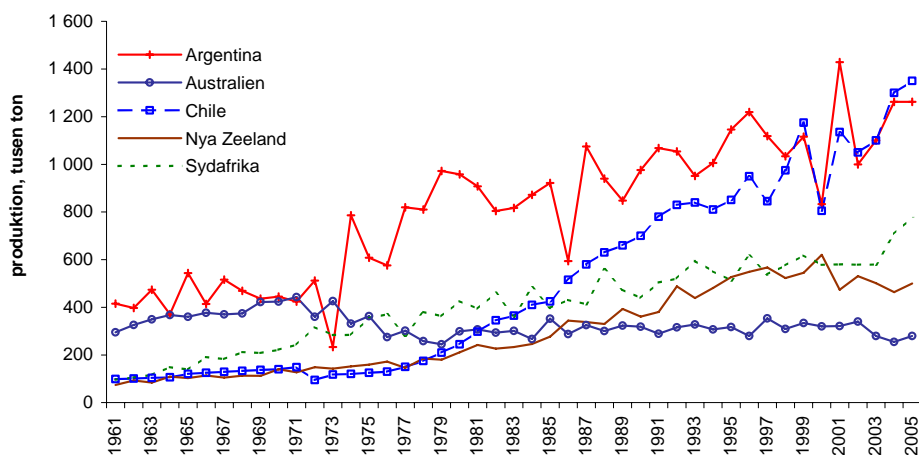
Figur 17. Avkastningen vid odling av äpplen i de största producentländerna

Yield in the largest apple producing countries

Källa/source: FAO

Det föreligger stora skillnader i avkastning mellan länderna. Den högsta avkastningen har, enligt FAO, Slovenien med 50 ton per ha följt av Nya Zeeland och Schweiz med 42 ton. Avkastningen är dock inte direkt korrelerad till intäkterna eftersom kvalitet har stor betydelse liksom skördekostnader. Med stora träd som kräver stor tidsåtgång vid skörd och skötsel skjuter kostnaderna snabbt i höjden.

Södra halvklotets produktion kan ses som en separat marknad eftersom den ligger med sex månaders fasförskjutning i förhållande till produktionen på norra halvklotet. Lagringstekniken förbättras visserligen allt mer, men när produktionen från södra halvklotet anländer i maj har den trots allt ett tydligt mervärde jämfört med den frukt som legat ett halvår i europeiska lager.

Figur 18. Äppelproduktionens utveckling på södra halvklotet 1961 – 2005

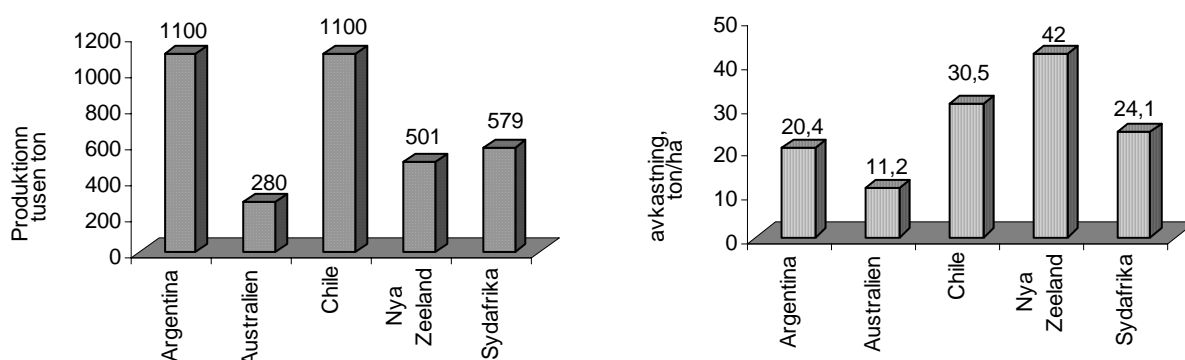
Development of apple production in the southern hemisphere between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Utvecklingen i länderna på södra halvklotet har dock varit mycket olika. Den starkaste utvecklingen har Chile haft med en produktionsökning under de senaste 40 åren från 100 000 ton till 1,1 miljoner ton, en ökning med 1 100 %. Centret för äppelodlingen ligger cirka 15 mil söder om Santiago. Närheten till Atlanten och den nordliga breddgraden gör att frost inte är något problem medan värmen däremot kan ställa till med problem.

Produktionen i Argentina är idag jämförbar med den chilenska men här var utgångsläget 1961 en produktion på cirka 300 000 ton varför utvecklingskurvan inte är fullt lika brant. Odlingenscentret i Argentina ligger cirka 100 mil sydväst om Buenos Aires och här kan låga vintertemperaturer ställa till med problem.

Nya Zeeland och Sydafrika har haft mycket likartad utveckling under perioden, en produktion på cirka 100 000 ton 1961 har under 40 år stigit till 5-600 000 ton idag. Den nya zeeländska odlingen är koncentrerad till två områden, Nelson på Sydöns norra del och Hawkes Bay på Nordöns östra del. Länderna är lika även i det avseendet att i bägge länderna har produktionen avreglerats under senare år.

Figur 19. Produktion och avkastning vid odling av äpplen på södra halvklotet

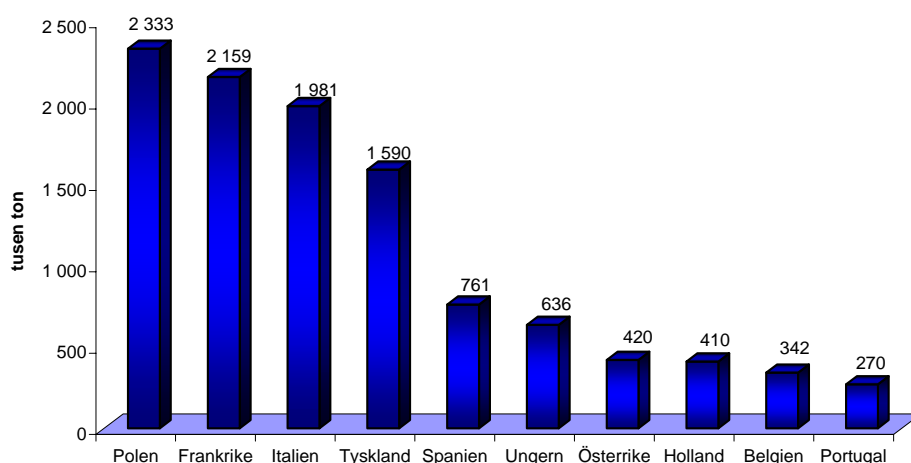
Production and yield from apple production in the southern hemisphere

Källa/source: FAO

Det land på södra halvklotet som avviker i utvecklingsmönster är Australien vars produktion ligger kvar på ungefär samma nivå som för 40 år sedan, cirka 300 000 ton. Den största produktionen 26 % (2003) återfinns i Victoria följt av New South Wales 20 % och Tasmanien 17 %.

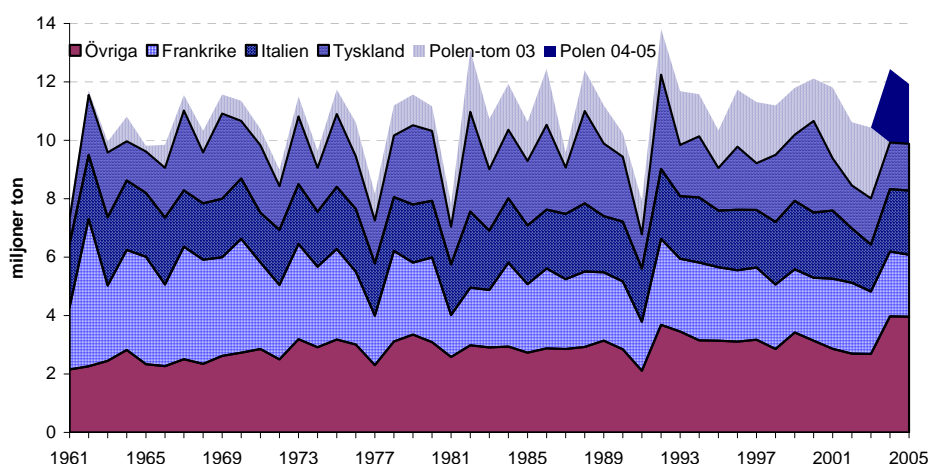
1.1.3.2 Produktion i EU

Äpple är den frukt som EU har störst produktion av, över 12 miljoner ton. Det som gör att produktionen av äpplen blir så hög är att den, förutom produktionen i de riktigt stora producentländerna Polen, Frankrike och Italien, är största fruktgröda i alla de nordeuropeiska länderna. Äpplen är främsta fruktgröda i inte mindre än 18 av EU:s 27 medlemsstater. Det finns en stor spridning i sorternas egenskaper, bl.a. i tålighet för låga temperaturer. Detta gör att äpplen är en av få frukter som kan odlas också i riktigt kalla klimat och dessutom uppnå en god kvalitet, även om avkastningen inte alltid blir så hög. Någon större ökning av produktionen i EU:s medlemsländer under de 40 år för vilka statistik finns tillgänglig kan inte ses.

Figur 20. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av äpple i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of apples in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 21. Produktion av äpple i EU 1961–2005, miljoner ton
Production of apples in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.1.4 Melon

Melon, *Cucumis melo*, är en grupp med många olika sorter. Arten härstammar troligen från Afrika där den växer vilt och där selektion under mycket lång tid har lett till allt sötare frukter. Asien, främst Indien, har angetts som ett annat möjligt ursprungsområde men det troliga är att frukterna spridits hit av handelsmän för minst 3 000 år sedan. Det var dock i Asien som odlingen tog fart och arten spreds sedan snabbt över kontinenten. Idag uppvisar släktet en enorm variation och delas in i olika grupper; Nätmeloner, Grönsaksmeloner, Honungsmeloner och Cantaloupemeloner.

Meloner är tämligen värmekrävande och odlas antingen på varma väl-dränerade jordar på friland eller i växthus. Plantorna får inte stå för tätt eftersom det kan minska sockerinnehållet i melonerna. Plantorna kräver bin för pollinering och god tillgång på bin ger snabbare tillväxt och större frukter.

Skörden sker när:

- Frukten mjuknar.
- Sockerhalten stiger, minsta sockerhalt är satt till 10 % för Charentaismeloner och 8 % för övriga meloner.
- Bladskäftets färg övergår från grönt till gult.
- Aromen utvecklats.

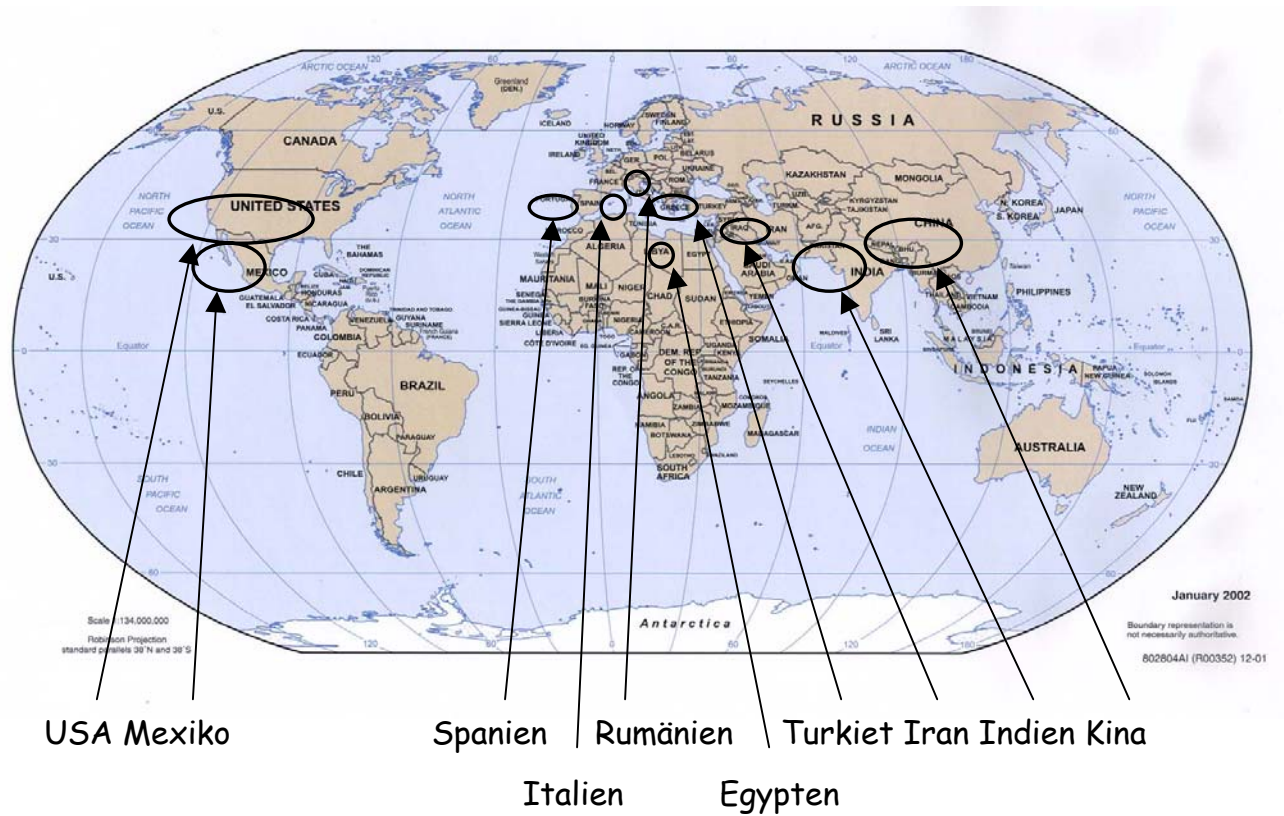
Efter skörd skall melonerna kylas till cirka 10°C. Bästa lagringstemperatur varierar med sorten, vissa sorter kan till och med förvaras en kortare tid vid en temperatur nära 0°C, men längre lagring i denna temperatur ger skador. Rätt lagringstemperatur varierar mellan 2°C och 10°C beroende, som sagts, på sort.

Bland de defekter som förekommer är olika typer av svampinfektioner vanligast. Genom en lämplig växtföljd där melon eller närbesläktade arter inte återkommer för ofta minskar infektionstrycket.

Odlingen är främst koncentrerad till varmare klimat och liksom för många andra grödor är Kina det i särklass största producentlandet med en produktion på 15,1 miljoner ton. Det finns dock inga uppgifter på vilka sorter eller typer av melon som odlas i Kina. Efter Kina kommer Turkiet med en produktion på jämförelsevis blygsamma 1,7 miljoner ton och USA med 1,2 miljoner ton.

Produktionen har stigit kraftigt under perioden efter 1961, men det är främst under de senaste 20 åren som denna ökning skett. Mellan 1961 och 1981 steg produktionen med 37 % från 7,0 till 9,6 miljoner ton. Under den påföljande 20-årsperioden, mellan 1981 och 2001 steg produktionen däremot med 150 % från 9,6 till 24,3 miljoner ton.

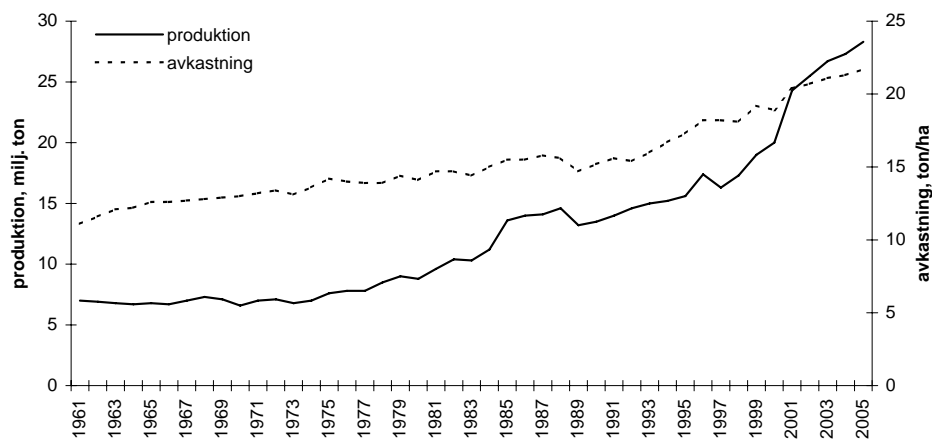
Produktionsökningen under perioden 1961 till 1981 kan till stor del tillskrivas en ökad avkastning. Avkastningen ökade då med 32 %. Produktionsökningen under den påföljande 20-årsperioden beror dock bara till en del på ökad avkastning. Den uppgick under denna period till 39 %.

Figur 22. De viktigaste områdena med produktion av meloner

The most important melon producing areas ()

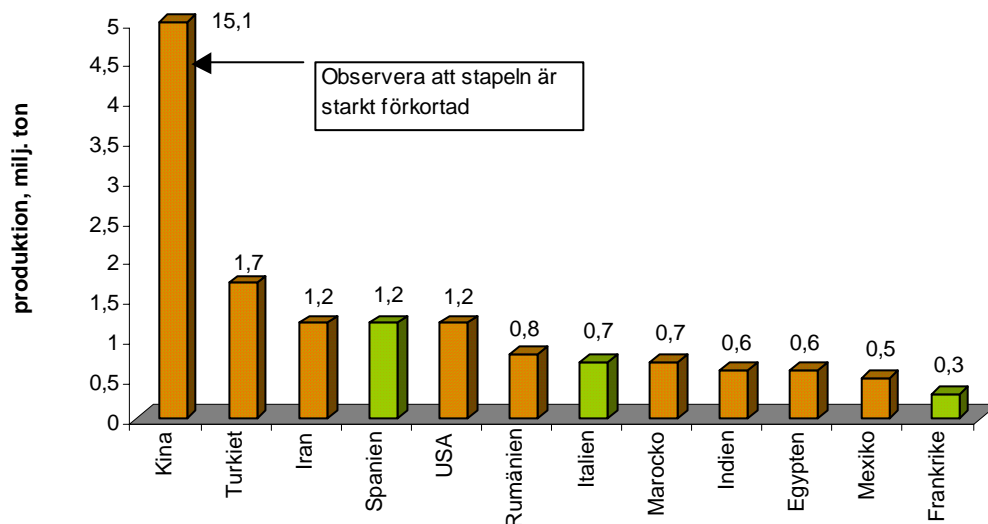
Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 23. Produktionen av melon i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World melon production and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

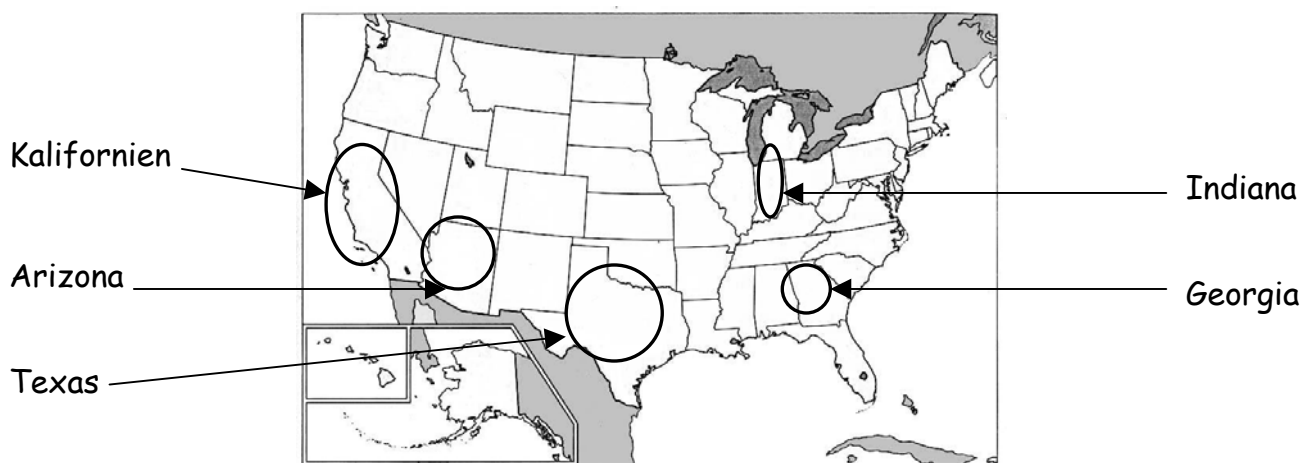

Figur 24. Produktionen av melon i de främsta producentländerna 2005

Production of melons in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

Kina, Turkiet och USA har som sagts ovan den största produktionen av meloner. I USA är produktionen störst i Kalifornien följt av Arizona, Texas, Georgia och Indiana, dvs. i delstater med ett varmt klimat. Efter de tre största producentländerna kommer en grupp med storleksmässigt jämförbar produktion, Spanien, Rumänien, Iran och Egypten. Det kan noteras att av de 12 främsta producentländerna finns tre EU-länder, Spanien, Italien och Rumänien.

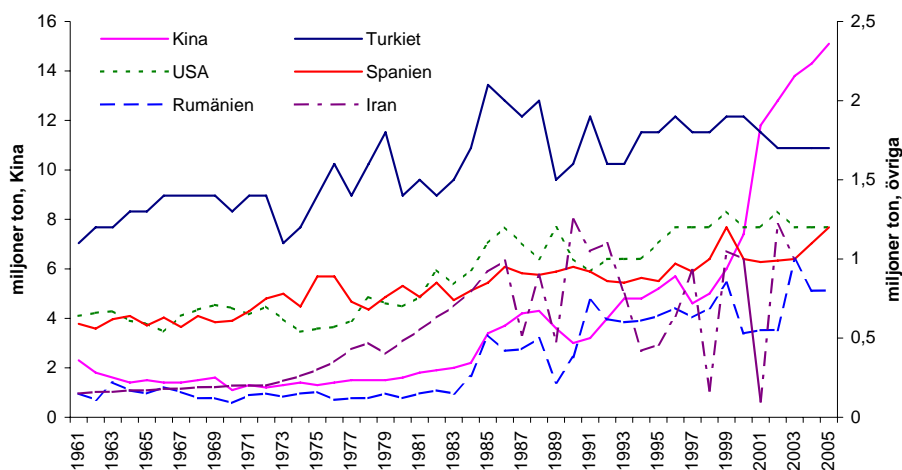

Figur 25. Lokalisering av melonodlingen inom USA

Localisation of US melon production

Källa/source: USDA

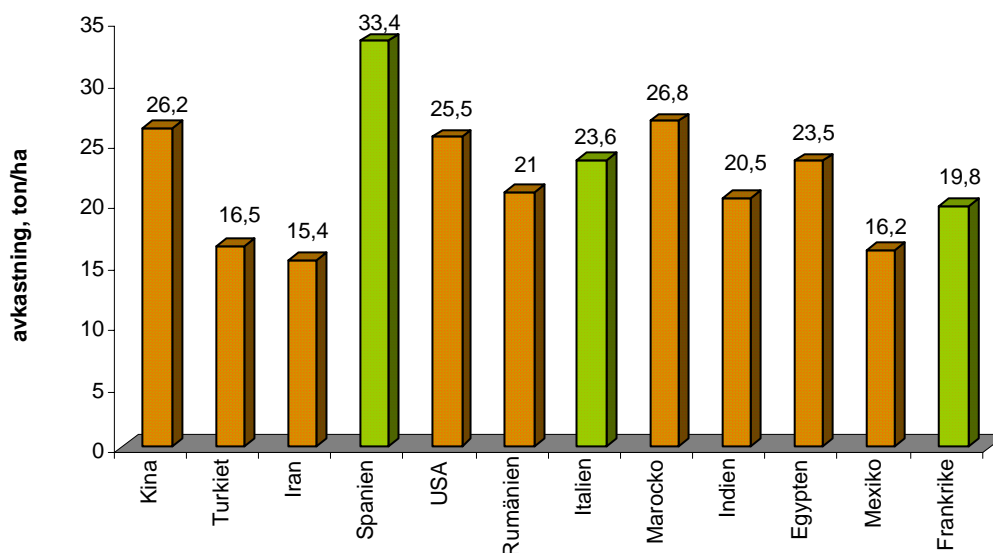
Ser man på produktionsutvecklingen i de enskilda länderna så kan den stora produktionsökning som skett efter 1981 främst tillskrivas ett land, nämligen Kina. Genom Kinas stora dominans blir det dock svårt att urskilja utvecklingen i de andra länderna. USA har t.ex. under perioden fördubblat sin produktion från 0,6 till 1,2 miljoner ton. Spanien har ökat sin produktion från 0,6 till 1,2 miljon ton och Rumänien och Iran har ökat sin produktion från cirka 150 000 ton till 0,8 respektive 1,2 miljoner ton.

Figur 26. Produktionen av melon i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Melon production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

De största producentländerna uppvisar inte några extrema skillnader i avkastning men skillnader föreligger onekligen. I övre änden av skalan ligger Kina, USA, Marocko och Spanien med 25 – 27 ton/ha medan Mexiko, Turkiet och Iran ligger på drygt hälften, omkring 16 ton/ha. Skillnaderna blir dock större om man går utanför de främsta producentländerna. På Cypern ligger avkastningen på cirka 42 ton/ha, i Holland på 33 ton/ha. Riktigt låg avkastning finner man bland annat i några tidigare Sovjetrepubliker, Ukraina och Moldavien med 3-4 ton/ha och på Kuba med 4 ton/ha.

Figur 27. Avkastningen vid odling av melon i de största producentländerna
Yield in the largest producing countries

Källa/source: FAO

Eftersom Kina står för en stor del av produktionsökningen kan det vara värt att notera att avkastningen i Kina stigit under hela perioden med en total ökning på 145 %, från 11 ton/ha 1961 till dagens 27 ton/ha.

1.1.5 Mango

Mango, *Mangifera indica*, har sitt ursprung i sydöstra Asien men de lärde tvistar fortfarande om huruvida det är östra Indien och Burma eller den malaysiska övärlden. Det största antalet *Mangifera*-arter finns på den malaysiska halvön, i Thailand, Indokina och på Filippinerna. Odling av mango började troligen redan för över 4 000 år sedan i sydöstra Asien.

Mango växer på stora träd som kan bli 10 – 40 meter höga och upp till 300 år gamla. De kräver tillgång på vatten men samtidigt välldränerad jord. Träden producerar separata han- och honblommor och andelen honblommor kan ökas genom att man bränner organiskt material (t.ex. i stora tunnor) i odlingen vilket producerar etylén som i sin tur påverkar blombildningen. Det är en tropisk art som kräver ett varmt klimat men den kan ändå odlas i ett ganska brett temperaturområde, från cirka 24°C ända upp till cirka 48°C.

Honblommorna utvecklas till frukter som tar mellan 100 och 150 dagar på sig för att mogna. Frukterna är stenfrukter som ackumulerar stärkelse i fruktköttet under utvecklingen. I samband med mognaden omvandlas sedan stärkelsen till socker och vid försäljning av frukterna bör dessa ha minst 13 % sockernehåll. Mangon är en klimakterisk frukt vilket innebär att den har en utpräglad mognadsfas med hög andning och stigande sockernehåll.

Det är en utpräglad tropisk frukt som därför inte tål förvaring i låga temperaturer, normalt anses 10-15°C vara en lämplig temperatur för gröna omogna frukter medan mogna frukter klarar lägre temperaturer. Det finns dock sorter som klarar 7-8°C. En effekt av förvaring i låg temperatur är att den typiska arom som mango normalt utvecklar uteblir.

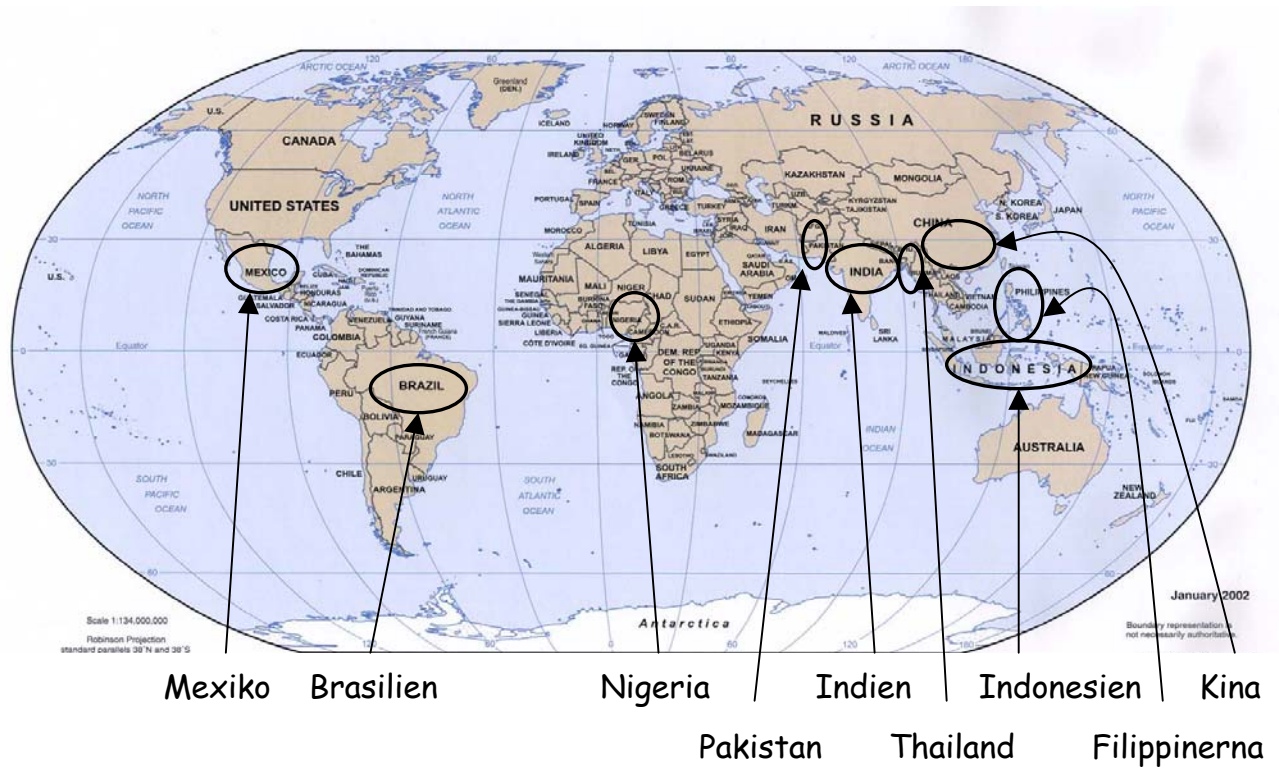
Mangons fruktkött får sin vackra gula färg från karotenoider, främst β -karoten och är den frukt som har högst β -karotenhalt. Halten av Vitamin C är däremot mer blygsam.

Vanliga skador på Mango är:

- Antracnose – en svampsjukdom.
- Kylskador – i form av bruna insjunkna fläckar i skalet.

Produktionen är sålunda lokaliserad till tropiska områden med Indien som i särklass främsta producentland. Kina är det land vars produktion ökat kraftigast sedan 1960-talet och har idag världens näst största produktion. Ytterligare länder med stor produktion är Thailand och Mexiko.

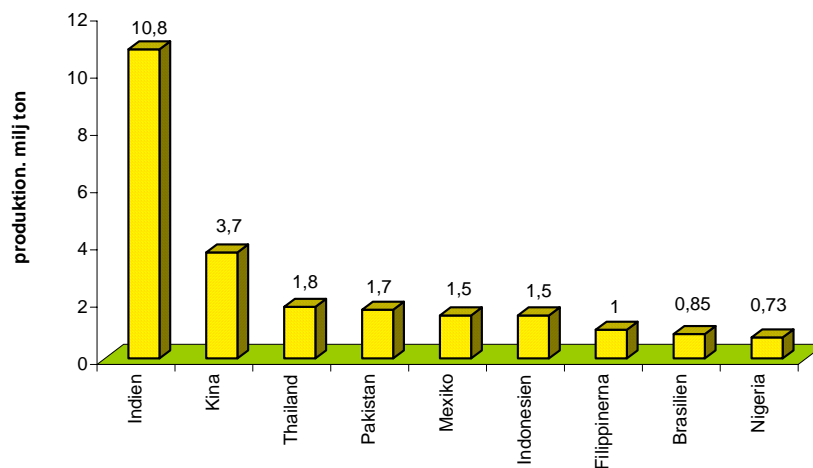
Produktionen har under hela perioden 1961 – 2003 stigit, men med en jämn hastighet, och ökningen ligger under perioden på totalt 150 %. Ser man till de stora producentländerna har den indiska produktionen främst ökat under de senaste 15 åren, under denna period med 40 %. Den thailändska produktionen har under samma period tredubblats och den mexikanska ligger inte långt efter. Den kinesiska produktionen har under denna period ökat med inte mindre än 1 200 %.

Figur 28. De viktigaste områdena med produktion av mango

The most important mango producing areas

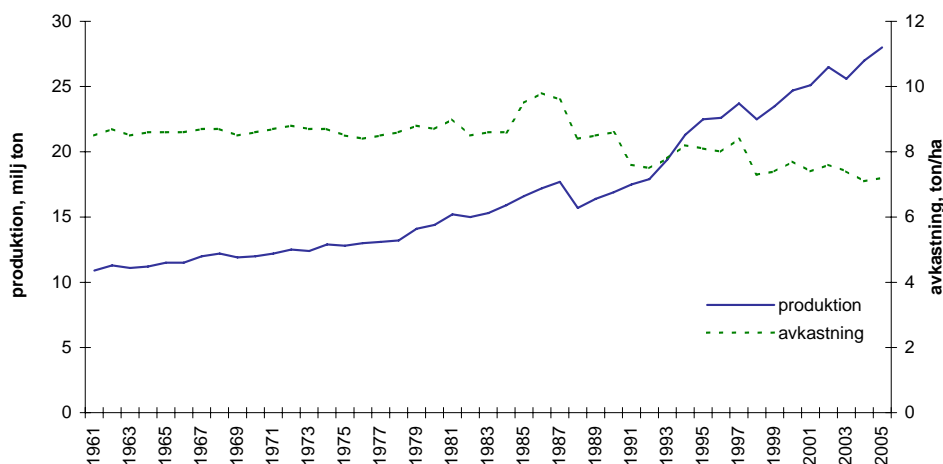
Källa/source: FAO (karta/map - Courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 29. Produktionen av mango i de främsta producentländerna 2005

Production of mangos in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

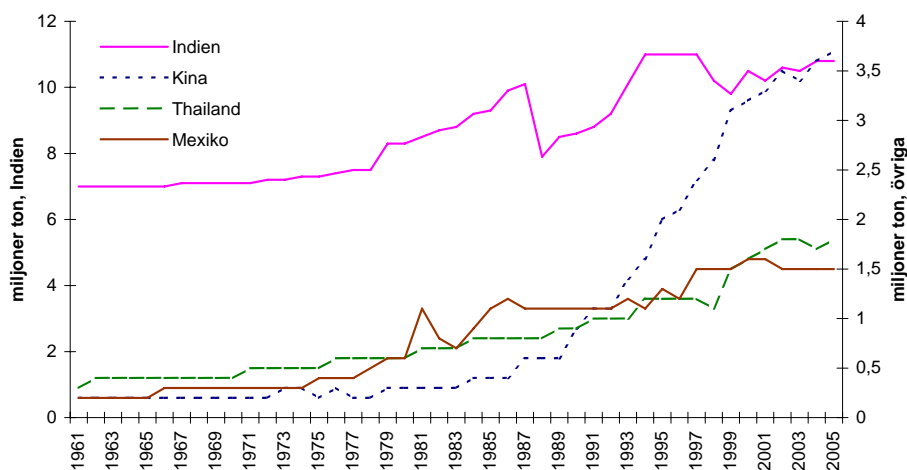

Figur 30. Produktionen av mango i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005
World mango production and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

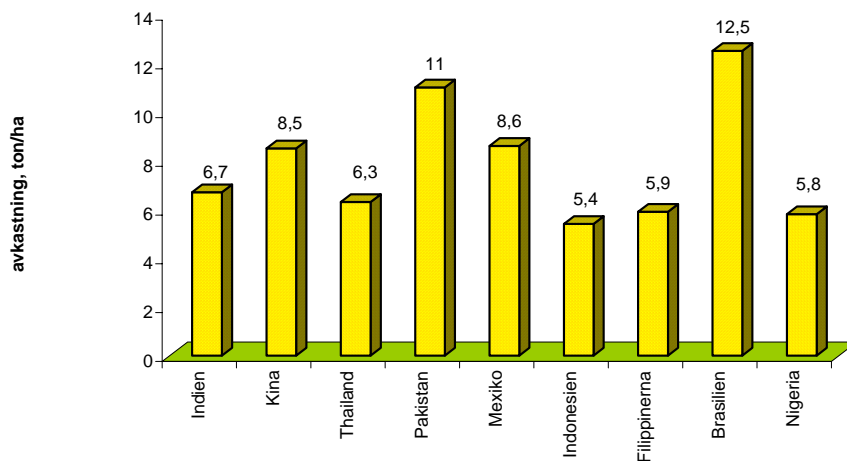
Ser man hur avkastningen förändrats under perioden i de stora producentländerna så är det bara Kina som uppvisar en ökad avkastning. Att det inte sker några dramatiska förändringar av avkastningen är dock inte så konstigt i en produktion där träden kan bli upp till 300 år gamla.

Det kan vara svårt att uppskatta avkastningen i en gröda som skördas från stora träd med stora planteringsavstånd. Många gånger förekommer träden också som solitärträd vilket inte underlättar beräkningarna. Avkastningen i olika regioner ligger utefter en skala från några få ton per hektar och upp till cirka 25 ton. Av de stora producentländerna ligger Brasilien i topp med cirka 12 ton per hektar. Detta är inte så förvånande eftersom man här i stor utsträckning har kommersiella odlingar och är inriktad på exportmarknaden. Indien, Indonesien och Thailand har betydligt lägre skördar, 6-7 ton/ha.

Figur 31. Produktionen av mango i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Mango production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Figur 32. Avkastningen vid odling av mango i de största producentländerna
Yield in the largest mango producing countries

Källa/source: FAO

1.1.6 Småcitrus

Småcitrus är citrusfrukter av arten *Citrus reticulata* med fyra undergrupper: mandariner, satsuma, clementiner och tangeriner. Citrusläktet härstammar från sydöstra Asien och Indien men det var troligen kineserna som genom korsningar fick fram många av de arter som vi odlar idag, t.ex. mandariner, vilket hörs på namnet.

Träden är tåliga och trivs i många jordar men speciellt bra i luftiga och väl-dränerade jordar. De klarar av torkperioder på upp till 4 månader men om man befärdar längre torka än så bör träden bevattnas. Starkt fuktiga och salina² jordar klarar träden av betydligt sämre så dessa bör undvikas.

Liksom många andra trädgrödor ympar man de förädlade sorterna på grundstammar och plantorna planteras sedan med 5 – 8 meters trädstånd. Det fjärde året efter plantering ger de normalt frukt.

Frukterna utvecklas på trädet under 6 – 12 månader. Så länge frukten sitter kvar på trädet stiger sockerhalten samtidigt som syrahalten sjunker. Under mognaden stiger även frukternas saftinnehåll. I områden med låga nattetemperaturer utvecklas täckfärgen under mognaden men eftersom färgutvecklingen kräver låg temperatur sker inte detta i varmare klimat.

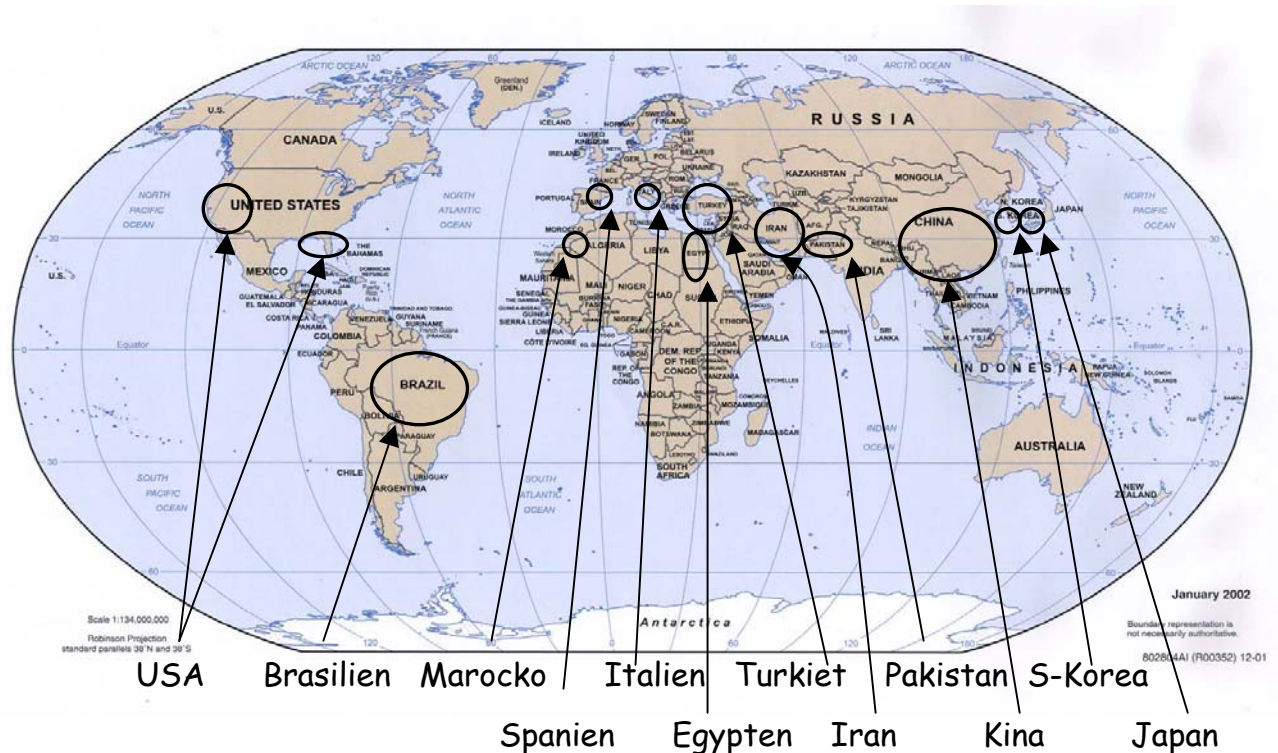
Skörden sker när sockerhalten stigit tillräckligt men innan syrahalten sjunkit alltför mycket. Apelsinerna bör då också ha ett tillräckligt högt saftinnehåll. Kvalitetsnormen föreskriver att saftinnehållet skall vara minst 33 % i mandariner med undantag av klementiner och minst 40 % i klementiner. Även färgen används som mognadsparameter och handelsnormen föreskriver att minst en tredjedel av fruktens yta skall ha den färg som är typisk för sorten vilket är betydligt mindre än vad som krävs för apelsiner där max en femtedel av fruktens yta får vara grön.

Småcitrus kan förvaras 2-4 veckor efter skörd. Optimal förvaringstemperatur är cirka 4°C.

² saltrika

Några skador frukterna kan få är:

- Kylskador som syns som bruna insjunkna fläckar i skalet.
- Etylenskador från ”avgröningen”. Det syns som torra bruna partier i skalet. Det finns också indikationer på att etylenet ökar apelsinernas kylkänslighet.
- Grönmögel, *Pinicillium digitatum*, är en mycket aggressiv svamp som infekterar frukterna såväl i fält som under lagring och distribution. Eftersom svampen producerar mycket etylén kan den orsaka skador även på produkter som inte direkt angrips.

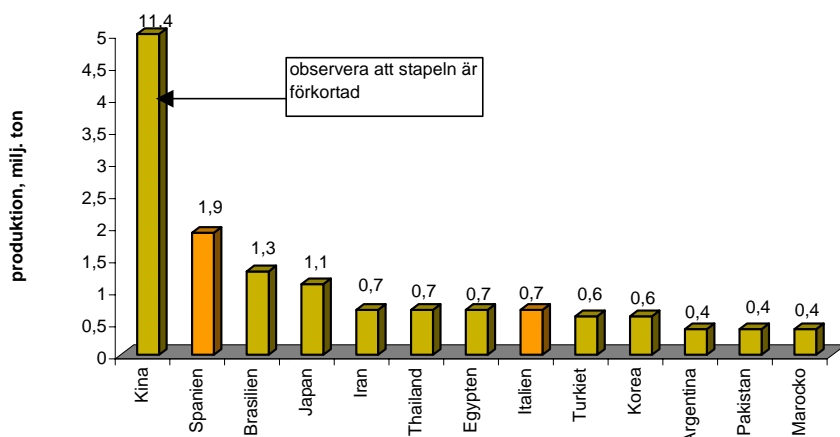

Figur 33. De viktigaste områdena med produktion av småcitrus

The most important production areas for small citrus

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Världens i särklass största produktion av småcitrus, 11,4 miljoner ton, finner man i Kina som har 5 gånger högre produktion än efterföljande Spanien, 1,9 miljoner ton. Brasilien och Japan ligger likaledes över en miljon ton per år medan en rad länder ligger mellan 500 000 ton och 700 000 ton.

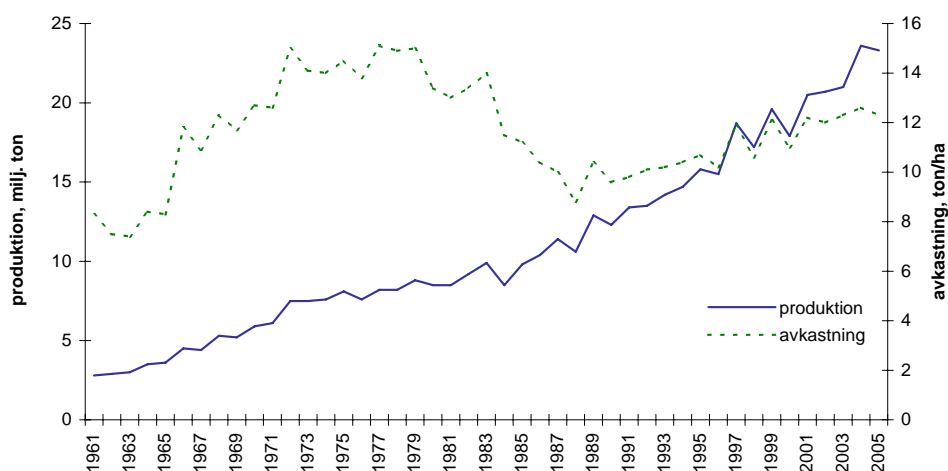

Figur 34. Produktionen av småcitrus i de främsta producentländerna 2005

Production of small citrus in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

Världens produktion av småcitrus har onekligen en imponerande utvecklingskurva under den senaste 40-årsperioden. Produktionen har under denna tid ökat med inte mindre än 650 %, från 2,8 miljoner ton till dagens 23 miljoner ton. Denna produktionsökning kan bara till en mycket liten del hänföras till högre avkastning eftersom denna under samma tid bara stigit med cirka 50 %. Det rör sig istället till stor del om en nyproduktion.

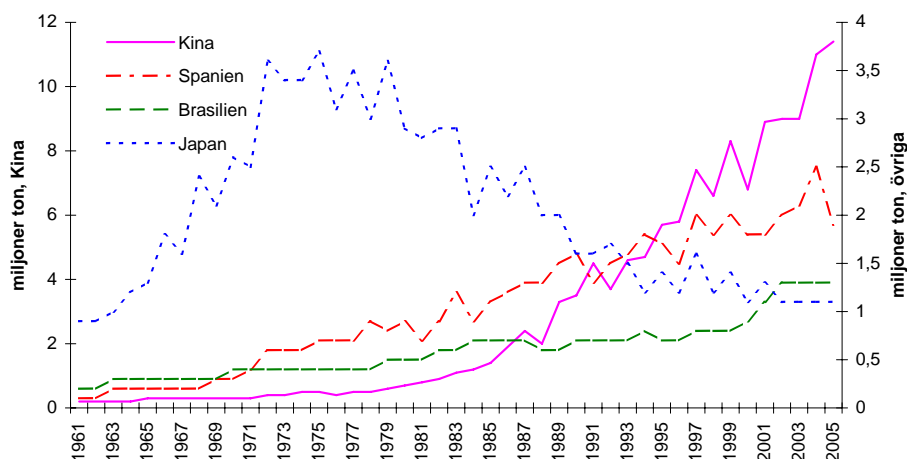
Figur 35. Produktionen av småcitrus i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005

World production of small citrus and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Kina har stor del i den mycket starka produktionsutveckling som ägt rum sedan början av 1980-talet. Under de senaste 20 åren har Kinas produktion ökat från cirka 1 miljon ton till 11,4 miljoner ton. Till en del beror ökningen på ökad avkastning eftersom denna har fördubblats i Kina under perioden, men till största delen handlar det om nyproduktion.

Ett land som gått i motsatt riktning är Japan. Så sent som i slutet av 1980-talet var Japan världens största producent av småcitrus men sedan dess har såväl Kina som Spanien gått om Japan i producerad kvantitet. Japan har, inom hela jordbrukssektorn, problem med att få den unga generationen att intressera sig för och ta över föräldrarnas odlingar.

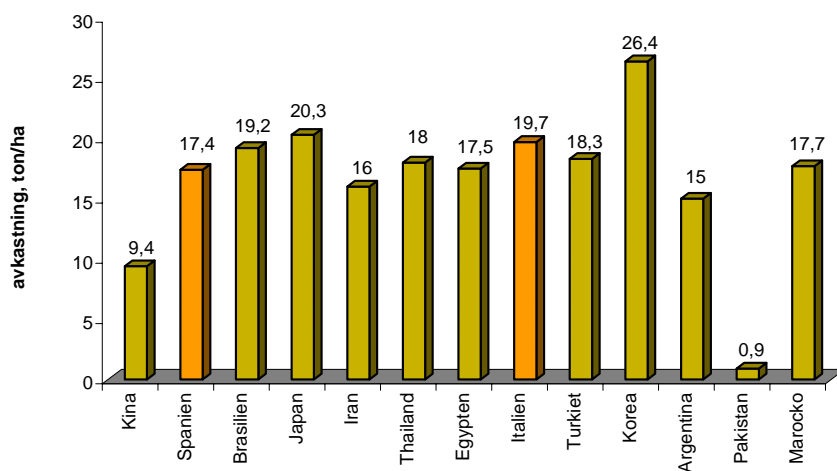

Figur 36. Produktionen av småcitrus i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Production of small citrus in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Det är något förvånande att notera att Kina, som uppvisar en så enorm produktionsökning, trots allt har en ganska låg avkastning i sina odlingar. Avkastningen är i Kina bara en tredjedel av den man finner i det närliggande Sydkorea.

Figur 37. Avkastningen vid odling av småcitrus i de största producentländerna

Yield in the largest producing countries

Källa/source: FAO

1.1.7 Päron

Päron är en av de äldsta odlade frukterna. Päron delas upp i två huvudsakliga grupper, västerländska päron, *Pyrus communis*, och orientaliska eller asiatiska päron som består av ett flertal arter.

Päron härstammar från Asien och frukten odlades i Kina redan för 3 000 år sedan. Olika sorter har utvecklats i Kina sedan mycket långt tid tillbaka och redan 200 f. Kr. skilde man odlade sorter från vilda. På 500-talet fanns 17 sorter nedtecknade i Kina och idag finns det

3 000 lokala sorter i landet som också har världens största produktion. Genom handel och upptäcktsresanden spreds päronet västerut, först till Europa och senare till Amerika men också österut till Japan.

Päron i kommersiell odling består, i likhet med äpplen, av en grundstam och en förädlad sort och genom valet av grundstam kan man påverka styrkan hos trädets vegetativa växt, dvs. hur stort trädet kommer att bli. Man påverkar även hur lång tid som förlöper innan trädet kommer att bära frukt.

Päron trivs på näringsrika men väl-dränerade jordar. De är betydligt mer värmekrävande än äpplen och en kylperiod strax innan skörd kan ge försämrade frukt-kvalitet.

Päronet är en kärnfrukt, liksom äpplet, och den egentliga frukten är kärnan, själva fruktköttet är den uppsvällade blombotten. Det är likaså en klimakterisk frukt vilket innebär att frukten har en utpräglad mognadsfas då upplagrad stärkelse omvandlas till socker samtidigt som fruktens andning är hög och den avger mognadsämnet etylén. Päron har en starkare utpräglad mognadsfas än äpplen vilket innebär att frukten avger mycket etylén under mognaden, något som påverkar produkter som de förvaras tillsammans med.

För att få bästa kvalitet och hållbarhet skall päron skördas i exakt rätt tid vilket inte är helt lätt att uppskatta. Skördefönstret, dvs. den period då frukten har rätt mognad för skörd, är hos päron tämligen litet. Indikatorer som används för att uppskatta skördemognad är:

- Frukten bakgrundsfärg (går från mörkgrönt till gult)
- Textur (frukten blir mjukare då stärkelse omvandlas till socker)
 - man kan mäta fasthet, eller
 - man kan mäta stärkelseinnehållet (stärkelse färgas blått av jod)
- Sockerinnehåll (stiger under mognaden – minst 10 % rekommenderas)
- Förhållandet socker/syra (stiger eftersom sockerhalten ökar och syrahalten minskar)
- Kärnornas färg (ändras från grönt till brunt)
- Antal dagar från blomning
- Antal värmegrader (grader x tid)

Päron är en känslig produkt med kort hållbarhet om den inte kyls direkt efter skörd. Med optimal hantering och lagring kan päron dock förvaras i upp till 7 månader. Lämplig temperatur vid långtidslagring ligger strax under noll grader. Päron kan dessutom med fördel lagras i kontrollerad atmosfär där 0,8 – 1,0 % koldioxid och 2,0 – 2,5 % syre är en lämplig luftsammansättning.

Päron kan drabbas av en mängd defekter. Några av dem är:

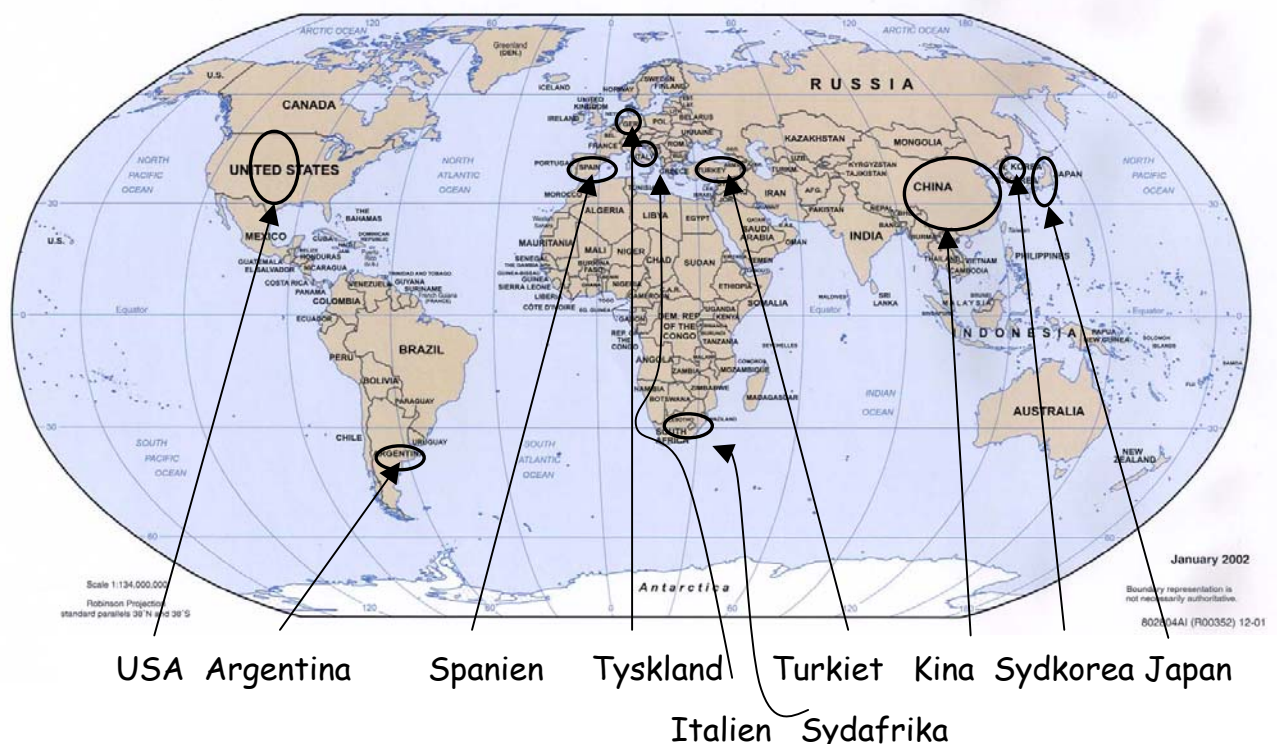
- Blåmögel – orsakas av en svamp
- Monilia – en svamp som gör att päronet blir mumifierat
- Stenbildningar – en fysiologisk skada som även är genetiskt betingad
- Skorv – orsakas av en svamp
- Rostbildning – är i många fall en sortegenskap och ingen defekt

1.1.7.1 Produktion i världen

Päronets ursprungsland Kina har ännu idag den största produktionen av päron, över 11,6 miljoner ton vilket är mer än 10 gånger så hög produktion som efterföljarna USA och Italien, cirka 0,8 milj ton. Spanien och Argentina har vardera en produktion på 0,5 till 0,6 miljoner ton och därefter kommer ett flertal länder med 3-400 000 ton.

Produktionen har under perioden 1961 till 2005 stigit kraftigt, från 5,2 till 19,6 miljoner ton. Det innebär en nästan fyrdubblad skörd och en ökning med cirka 330 000 ton per år. Ökningen är inte ett resultat av ökad avkastning eftersom denna inte alls stigit under perioden.

Studerar man hur de stora producentländerna har utvecklats kan man se att en stor del av den ökade produktionen i världen kan tillskrivas en produktionsökning i Kina, inte minst under den senaste 10-årsperioden. Den kinesiska produktionen inkluderar dock både den asiatiska typen av päron som är mycket olika den europeiska typen och päron av europeisk typ.

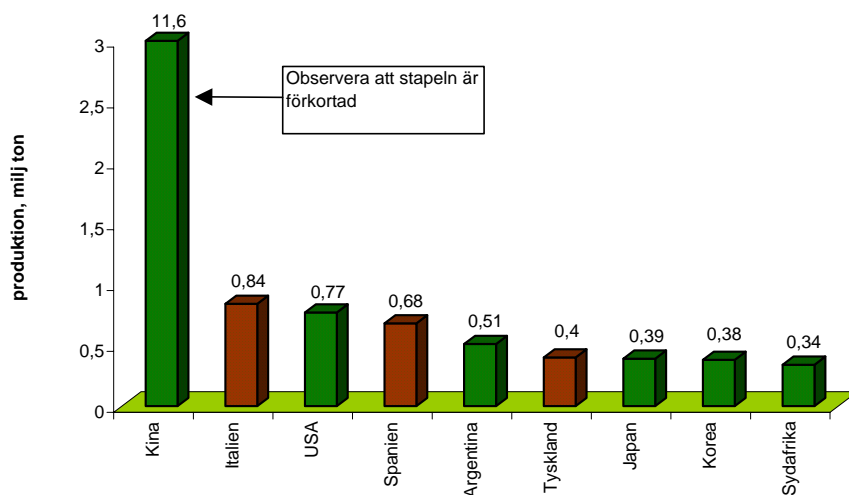

Figur 38. De viktigaste områdena med produktion av päron

The most important pear producing areas

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Mellan 1993 och 2005 ökade den kinesiska produktionen från 3,3 miljoner ton till 11,6 miljoner ton, vilket är mer än en tredubbling. Det är dock flera länder som ökat sin produktion under samma period. Sydkorea ökade under samma period sin produktion med 138 %, Argentina med 76 %, Spanien med 44 % och Sydafrika med 32 %.

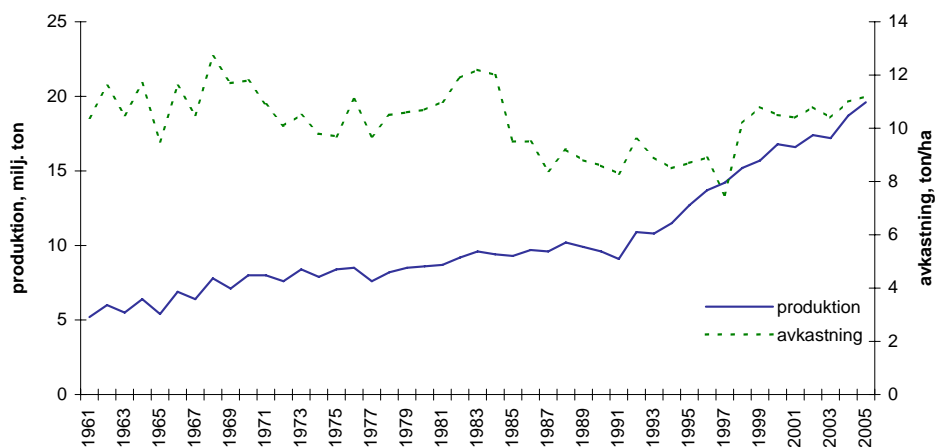

Figur 39. Produktionen av päron i de främsta producentländerna 2005

Production of pears in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

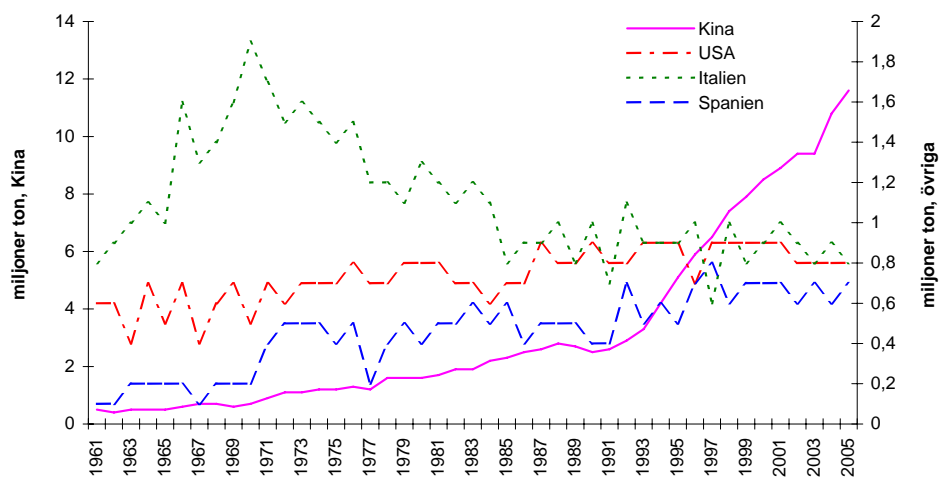
Flera länder har dock minskat sin produktion under samma period, däribland Frankrike –22 %, Turkiet – 14 %, Tyskland –10 % och Japan –8 %. Bland länderna vars produktion minskat finns sålunda ett par EU-länder, men ett annat EU-land Spanien har samtidigt ökat sin produktion kraftigt varför någon enhetlig trend på EU-nivå inte kan skönjas.

Figur 40. Produktionen av päron i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005

World pear production and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

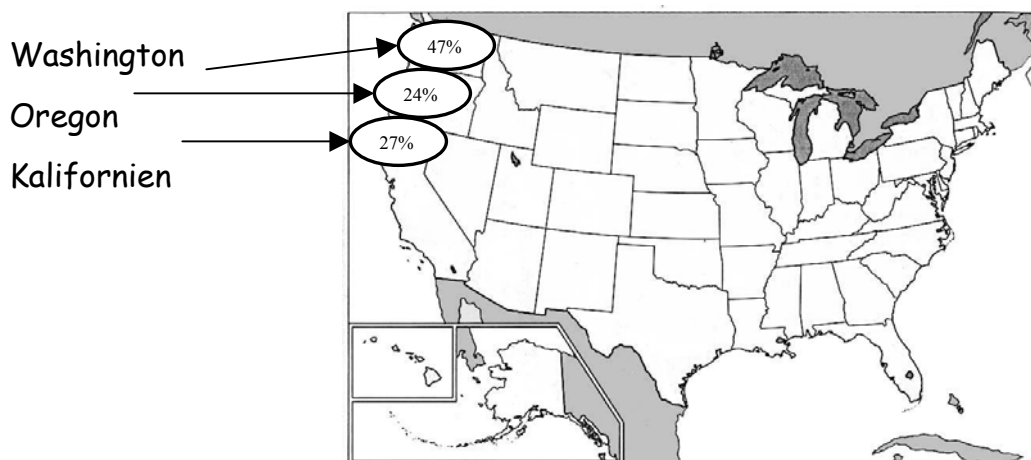

Figur 41. Produktionen av päron i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Pear production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

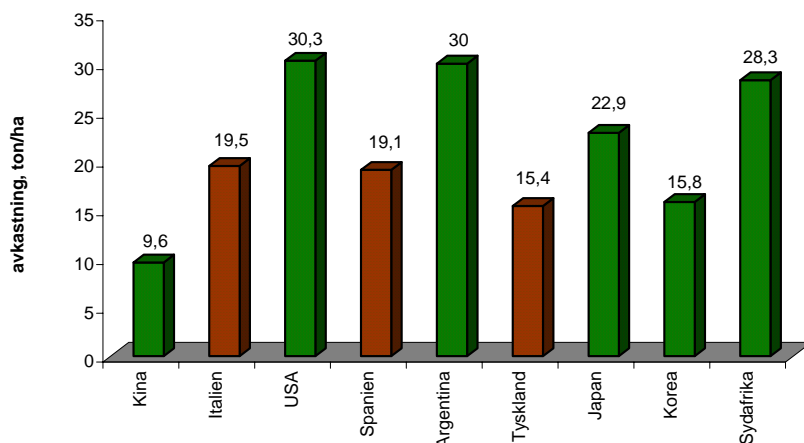
Det produktionsland som vid sidan av Kina har den största produktionen är som sagts ovan USA. De främsta odlingsområdena för päronodlingen i USA är Washington, Oregon och Kalifornien. En stor del av de päron som odlas i USA är av sorten Bartlett (Williams) som utgör inte mindre än 90 % av odlingen i Kalifornien, 45 % i Washington och 30 % av odlingen i Oregon.

Figur 42. Päronodlingens fördelning på olika delstater i USA

Distribution of pear production over individual states in the US

Källa/source: USDA

Figur 43. Avkastningen vid odling av päron i de största producentländerna
Yield in the largest pear producing countries

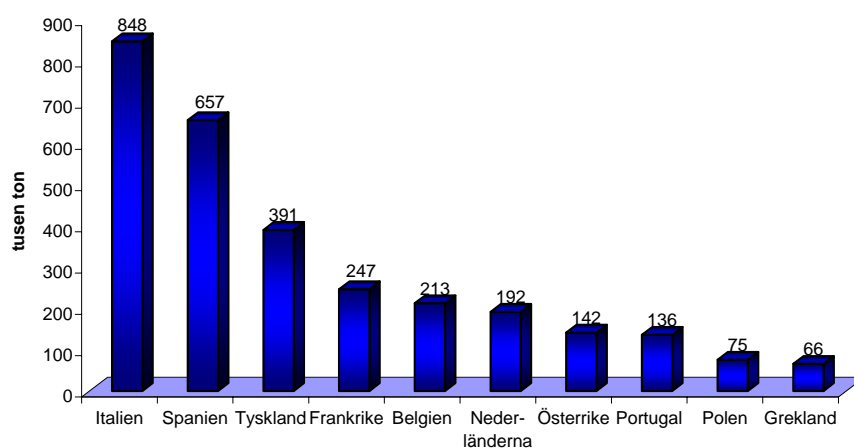
Källa/source: FAO

Avkastningen har inte ökat under de senaste 40 åren, snarare tvärtom vilket kan verka lite underligt. Förklaringen är att avkastningen i Kina är låg jämfört med andra länder och eftersom Kina har haft en stor ökning av produktionen har denna dragit ner den genomsnittliga avkastningen i världen.

De ökningarna av avkastningen som skett i andra länder göms därmed. I Argentina har avkastningen tredubblats och i USA och Korea har den fördubblats.

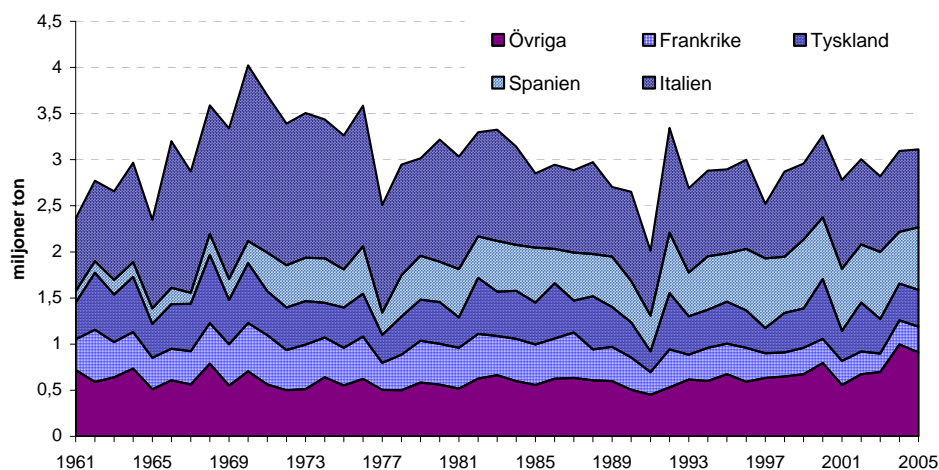
1.1.7.2 Produktion i EU

Päron odlas i hela EU och produktionen har legat relativt stabilt kring 2,5 miljoner ton. Italien är EU:s största producent av päron, medan Spanien kommer på andra plats, följt av Tyskland och Frankrike.

Figur 44. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av päron i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of pears in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 45. Produktion av päron i EU 1961–2005, miljoner ton

Production of pears in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.1.8 Persikor och nektariner

Persikan, *Prunus persica*, har som många andra frukter sitt ursprung i Kina vilket bland annat styrks av att det där finns en mängd vilda sorter. Dess närmaste släkting är mandelträdet.

Frukten har sedan urminnes tider odlats i Kina och fördes sedan till Persien av handelsmän. Det var i Persien som européerna först kom i kontakt med frukten vilket idag hörs av namnet, *Prunus persica*. Persikor odlades i Grekland före vår tideräknings början och senare även i romarriket. Romarna spred sedan odlingen vidare ut i Europa. Nektarinen är en variant av persika, möjligen en mutation.

Persikor och nektariner är värmekrävande kulturer som inte heller behöver mycket kyla under vintern för att bryta vintervilan. De kräver inte bara värme utan även mycket sol för att uppnå bästa fruktqualität. Om vintertemperaturen kryper under sex minusgrader finns risk för att det uppstår skador på träden.

I odlingen används förädlade sorter som ympas på grundstammar vilka ofta är korsningar av mandel och persika. Under de första två åren skördas ingen frukt utan träden formas med trubbiga grenvinklar och för att släppa in mycket ljus i bladverket. Det är inte ovanligt att träden formas på någon typ av spalje som stödjer grenarna under fruktsättningen. Från det tredje året kan frukterna vanligen skördas.

Frukten är en stenfrukt och tillhör gruppen klimakteriska frukter vilket innebär att den har ett utpräglad mognadsförlopp då upplagrad stärkelse omvandlas till socker. Mognadsfasen är betydligt intensivare än hos t.ex. äpplen vilket innebär högre respiration och etylénproduktion och kortare hållbarhet.

Följande mognadsindex har visat sig vara de mest användbara för att bedöma när det är dags att skörda frukterna:

- Grundfärg (ska övergå från grönt till gult).
- Textur (frukten mjuknar).
- Förhållande socker/syra (stiger under mognaden och ska därför inte vara för lågt).

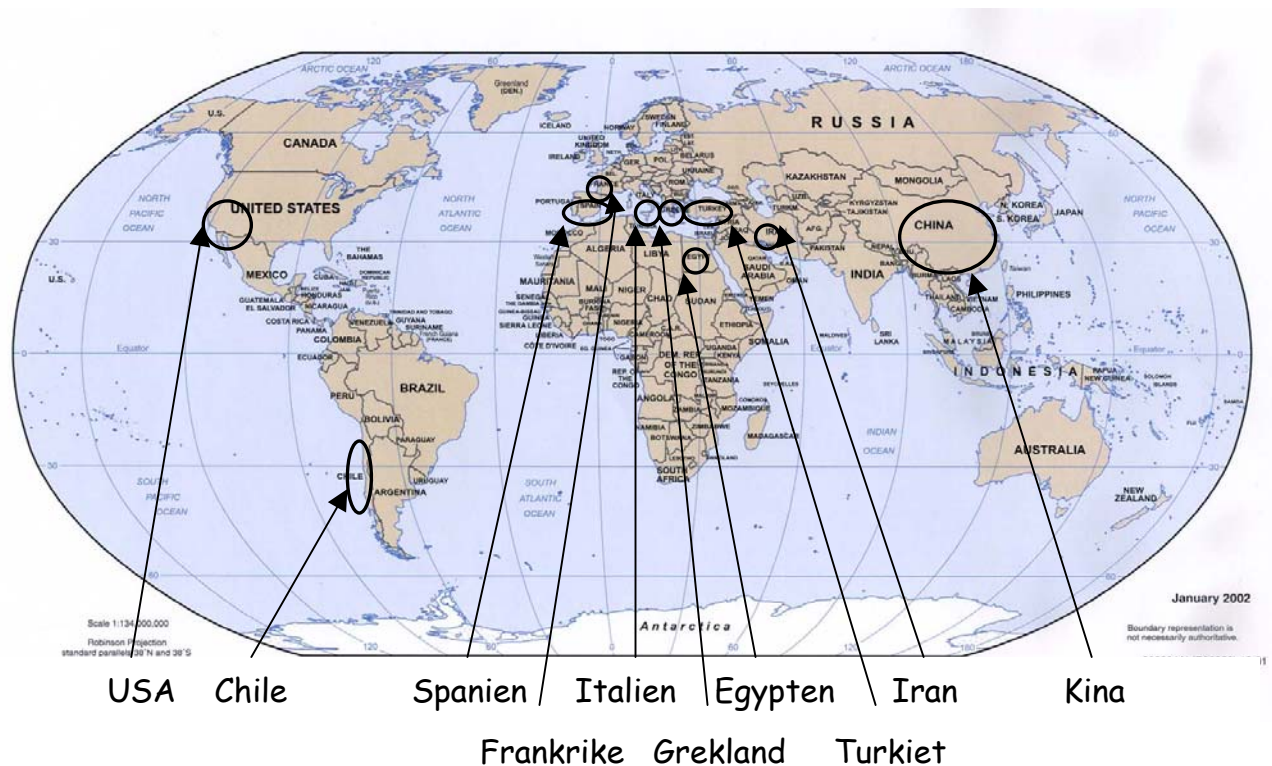
Frukterna har som sagts kort hållbarhet och ska därför kylas så snabbt som möjligt efter skörd. Förvaringstemperaturen bör vara så nära 0°C som möjligt och frukterna kan under optimala betingelser förvaras upp till 4 veckor efter skörd.

1.1.8.1 Produktion i världen

Persikans värmekrav och känslighet för låga vintertemperaturer avspeglas i odlingens utbredning. Det främsta odlingslandet är Kina med en produktion på 5,5 miljoner ton följt av Italien och USA som har ungefär lika stor produktion, 1,4 miljoner ton. I USA används dock över 600 000 ton av den skördade kvantiteten som råvara i bearbetningsindustrin, i Italien rör det sig endast om cirka 40 000 ton.

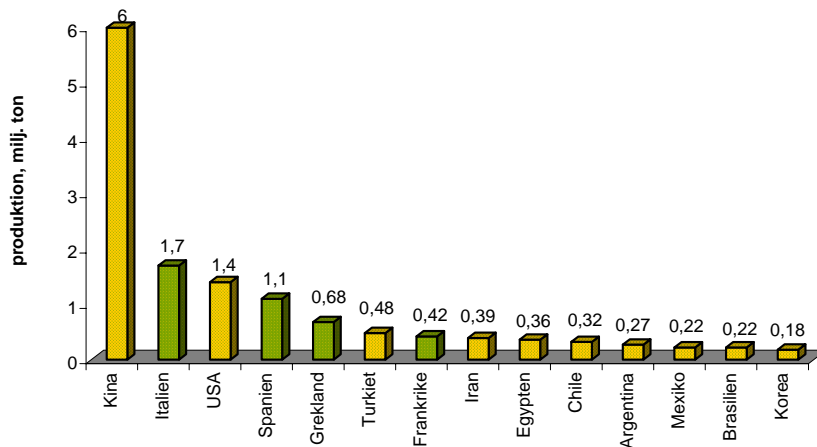
Den totala produktionen av persikor i världen har stigit konstant och med ganska jämn hastighet under perioden mellan 1961 och 2005. Produktionen har stigit från cirka 5,5 miljoner ton 1961 till 15,7 miljoner ton 2005 vilket innebär att produktionen i det närmaste har tredubblats.

Det är tveksamt om den nedgång i avkastningen som ses mellan 1985 och 2001 är korrekt. De siffror som rapporterats från Kina uppvisar nämligen vissa oförklarligt stora svängningar. En fördubbling av arealen och en halvering av avkastningen i ton/ha uppträder 1985 och sedan uppträder motsatsen år 2001. En förklaring skulle kunna vara att man blandat ihop acre och hektar.

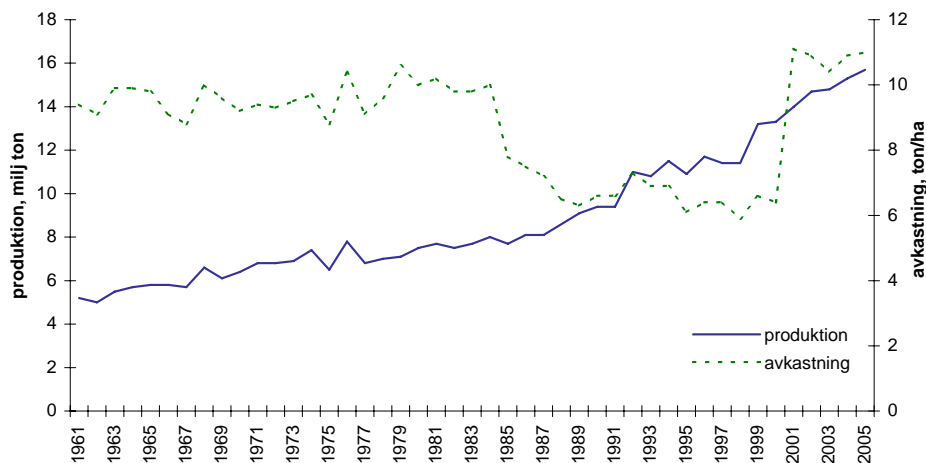
Figur 46. De viktigaste områdena med produktion av persikor och nektariner
The most important peach and nectarine producing areas

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 47. Produktionen av persikor och nektariner i de främsta producentländerna 2005
Production of peaches and nectarines in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

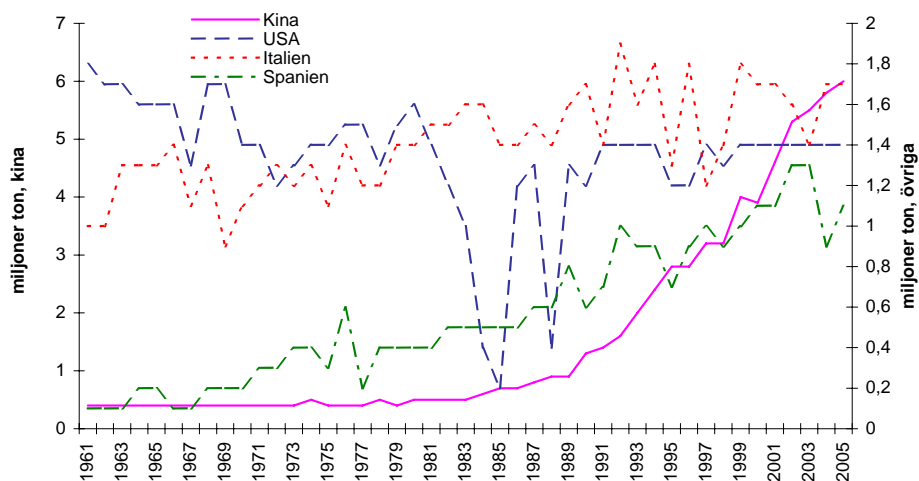

Figur 48. Produktionen av persikor och nektariner i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World peach and nectarine production and average yield between 1961 and 2005

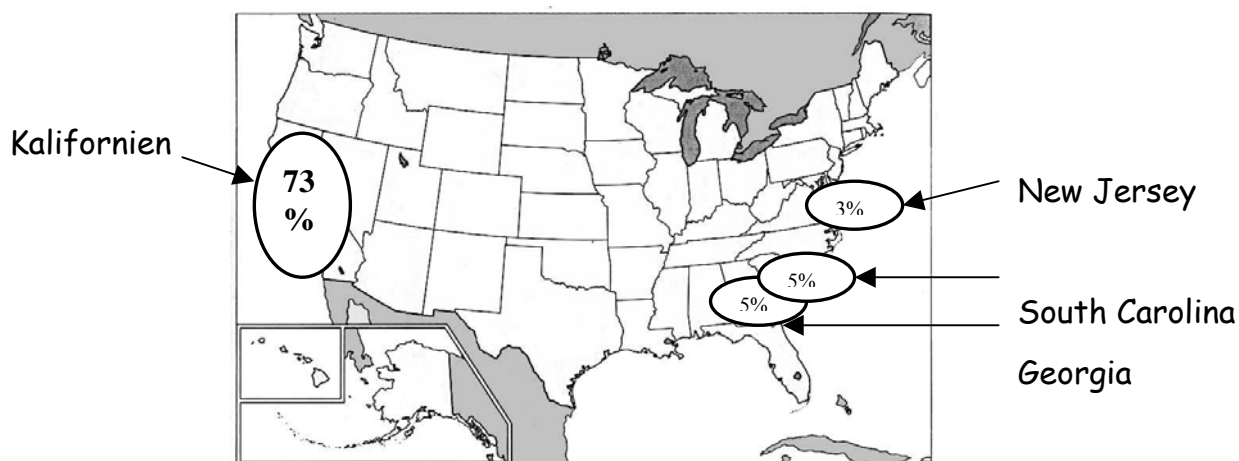
Källa/source: FAO

Det föreligger stora skillnader i hur produktionen har utvecklats i de stora producentländerna under perioden efter 1961. Medan produktionen har tiodubblats i såväl Kina som Spanien så har den stannat vid ett plus på 34 % i Italien och i USA har den minskat med 22 %.

Figur 49. Produktionen av persikor och nektariner i de viktigaste producentländerna, 1961- 2005
Peach and nectarine production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

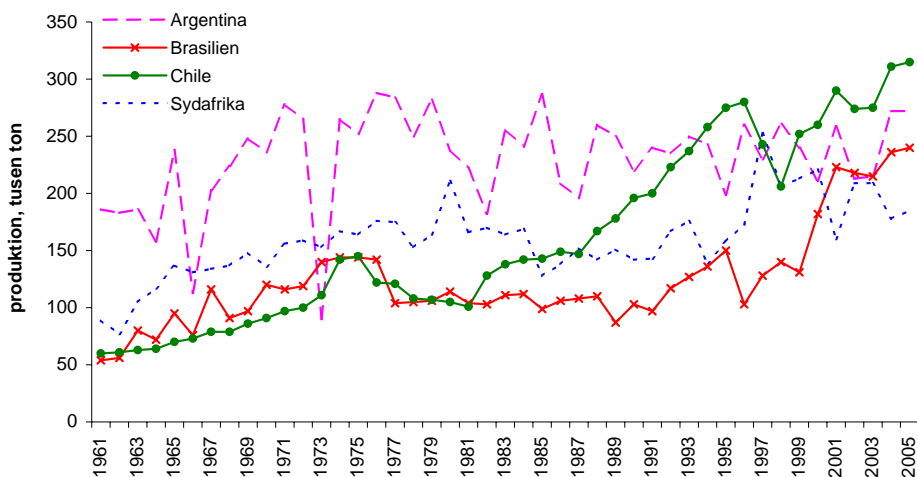
Källa/source: FAO

Figur 50. Fördelning av persikor och nektarinodlingen på olika delstater i USA
Distribution of peach and nectarine production on individual states in the US

Källa/source: USDA

I USA är odlingen framför allt lokaliserad till Kalifornien där man finner 73 % av landets produktion av persikor och nektariner. Inte mindre än 52 % av den amerikanska produktionen går dock till bearbetning och denna industri finner man till stor del i Kalifornien. Vid sidan av den kaliforniska produktionen ter sig produktionen i övriga delstater liten men New Jersey, South Carolina och Georgia har vardera en produktion på 3-5 % av USA:s totala produktion.

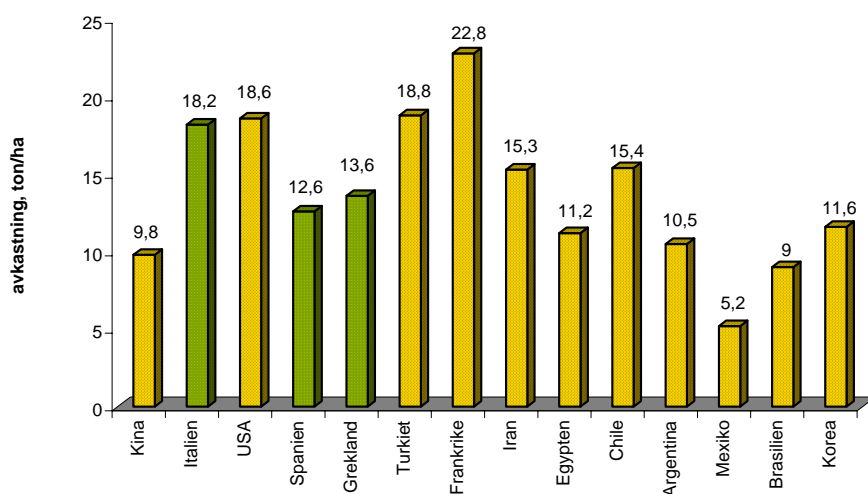

Figur 51. Produktion av persikor och nektariner i de viktigaste producentländerna på södra halvklotet mellan 1961 och 2005

Peach and nectarine production in the most important producer countries in the southern hemisphere between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Produktionen på södra halvklotet kan ses som en egen utbudsmarknad eftersom den på grund av den tidsmässiga förskjutningen inte alls konkurrerar med produktionen på norra halvklotet.

Figur 52. Avkastning vid odling av persikor och nektariner i de största producentländerna

Yield in the largest peach and nectarine producing countries

Källa/source: FAO

Här finns fyra huvudsakliga producentländer, Argentina, Brasilien, Chile och Sydafrika. Länderna har idag en tämligen likartad produktionsvolym; Chile ligger på 275 000 ton och de övriga på 208 000 – 215 000 ton. Det land som har haft den starkaste utvecklingen är Chile vars produktion tog fart på 1980-talet.

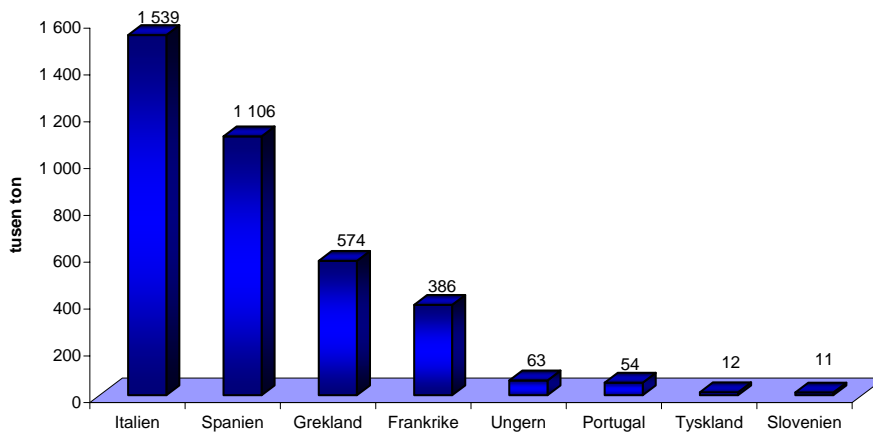
Figuren ovan visar skillnaden i avkastning mellan de olika producentländerna. Kina har, i likhet med andra grödor, inte någon hög avkastningsnivå trots den höga totala produktionen. Högst avkastning finner man i USA, de europeiska länderna men också i Turkiet.

1.1.8.2 Produktion i EU

Efter äpplen och apelsiner är segmentet persikor och nektariner det tredje största inom EU:s fruktproduktion med en produktion på cirka 4 miljoner ton per år, men det är det mest problemfyllda segmentet. Även om produktionen av apelsiner och äpplen har brottats med obalans kan de inte jämföras med problemen i persikosektorn där återköpen från marknaden i början av 1990-talet var mycket höga, framför allt i Grekland.

Produktionen ökade kontinuerligt och kraftigt under en lång period fram till början av 1990-talet då obalansen på marknaden blev akut. Efter att marknadsordningen ändrats och nya regler som begränsade återtagen börjat tillämpas från 1997 minskade dock produktionen. Det är framför allt i Grekland som produktionen har minskat, en mindre ökning har fortsatt i Spanien.

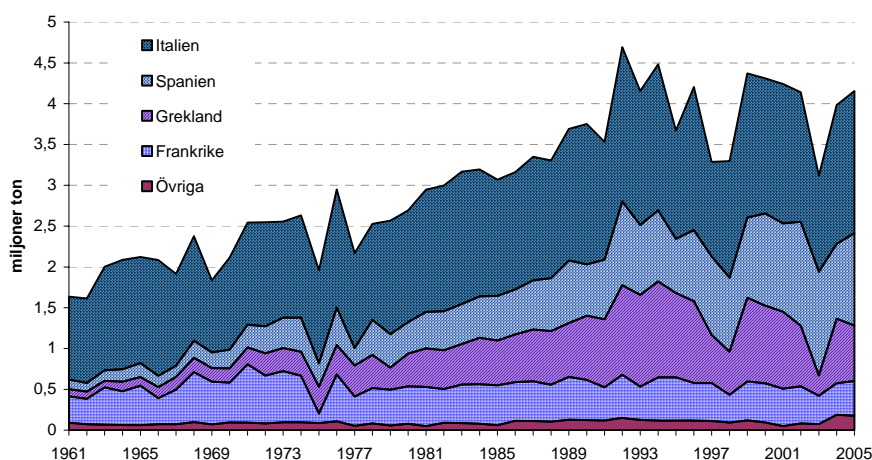
Av produktionen går en halv miljon ton till bearbetning. Det är främst Grekland som har en stor bearbetningskvot, 300 000 ton, vilken idag motsvarar cirka 40 % av den grekiska persikoproduktionen.

Figur 53. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av persikor och nektariner i EU: s tio största producentländer, tusen ton

Production in average 2003-2005 of peaches and nectarines in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 54. Produktion av persikor och nektariner i EU 1961–2005, miljoner ton

Production of peaches and nectarines in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.1.9 Ananas

Ananas härstammar från Sydamerika, närmare bestämt södra Brasilien och Paraguay där man finner vildväxande släktingar till dagens odlade ananas (*Ananas comosus*). Den har troligen spridits i Sydamerika och Karibien av indianer och fanns 1493 på Guadeloupe när Columbus anlände till ön. Han tog med den tillbaka till Europa, men spanjorerna och senare engelsmännen spridde också plantan över de delar av världen där den kan odlas, dvs. de varma delarna av världen. Namnet Pineapple kommer från spanskans ”pino” som betyder tall.

Ananas odlades kommersiellt på Hawaii i slutet på 1800-talet och i Florida vid förra sekelskiftet. Odlingen i Florida bestod fram till 1960-talet då produktionen flyttades till Filippinerna.

Ananas är en tropisk planta som kräver värme, 18 – 35°C, för att utvecklas och få en god kvalitet. Plantorna förökas vegetativt och små skott planteras ut, 35 – 45 000 plantor per hektar. Plantan är torktolerant men känslig för kyla. Flera skördar kan tas från samma planta, man låter helt enkelt ett nytt skott växa ut när en frukt har skördats.

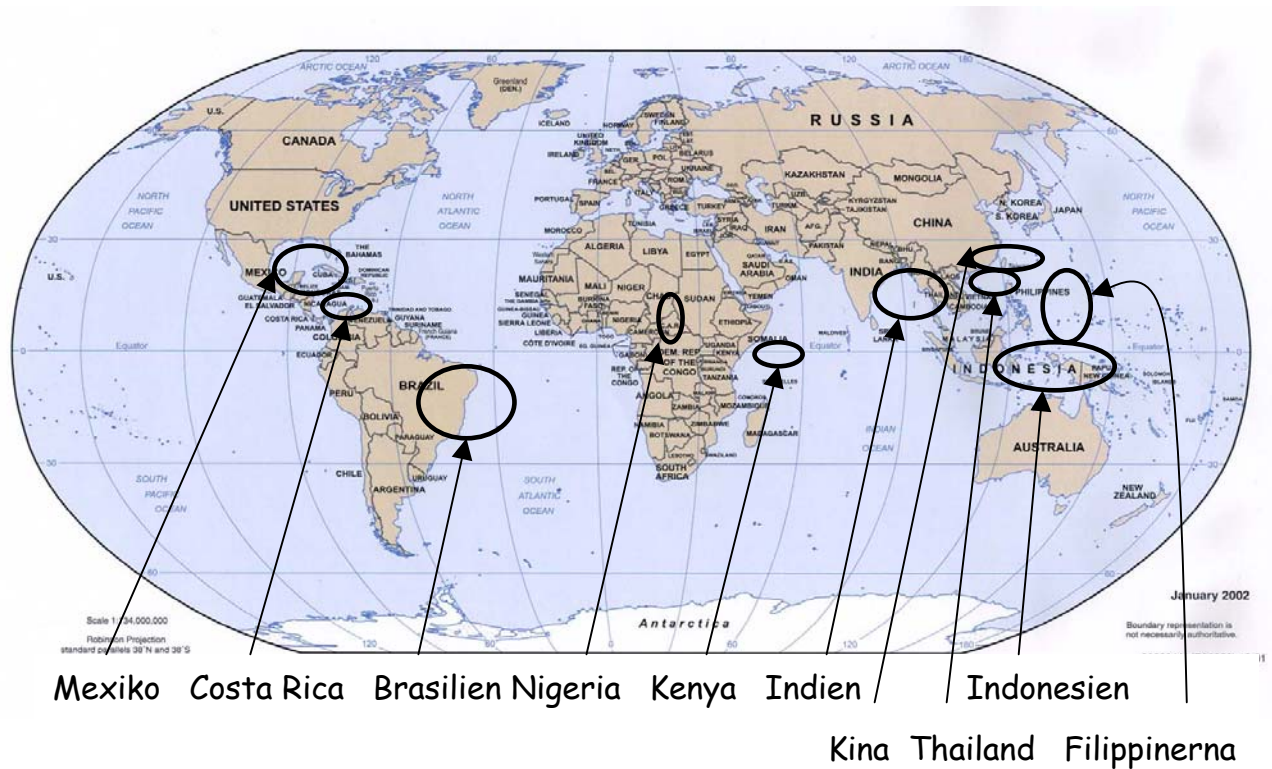
Blomningen induceras idag med hjälp av etylén. Någon pollinering behövs inte, och är för övrigt inte heller önskvärd. Plantan utvecklar ändå en (partenokarp) frukt. Frukten är icke-klimakterisk vilket innebär att den inte lagrar någon stärkelse som efter skörd omvandlas till socker. Den sockerhalt frukten har vid skörd är också den halt frukten kommer att ha när den konsumeras. Flera mognadskriterier används, bl.a.:

- ”ögonens färg”
- formen
- fruktens ljud när man knackar på den
- Skalfärg
- Sockerhalt (minst 12 % rekommenderas)
- Förhållandet socker syra (0,9 – 1,3 rekommenderas)

I kommersiella odlingar behandlas frukterna ibland med etylén 48 timmar före skörd vilket ger en jämnare färgutveckling och gör att alla frukter kan skördas vid ett skördetillfälle. Behandlingen påskyndar dock åldrandet, dvs. förkortar hållbarheten. Behandling med etylén kan också göras efter skörd och har då samma syfte, nämligen att ge en bättre skalfärg (degreening).

Frukterna kan efter skörd förvaras i upp till 4-6 veckor vid en temperatur på 8-9°C och 80-95 % luftfuktighet. Förvaring i för låg temperatur kan ge dålig smak och kylskador i form av brunfärgat fruktkött. Användning av modifierad atmosfär har inte gett några större kvalitetsvinster vid förvaring.

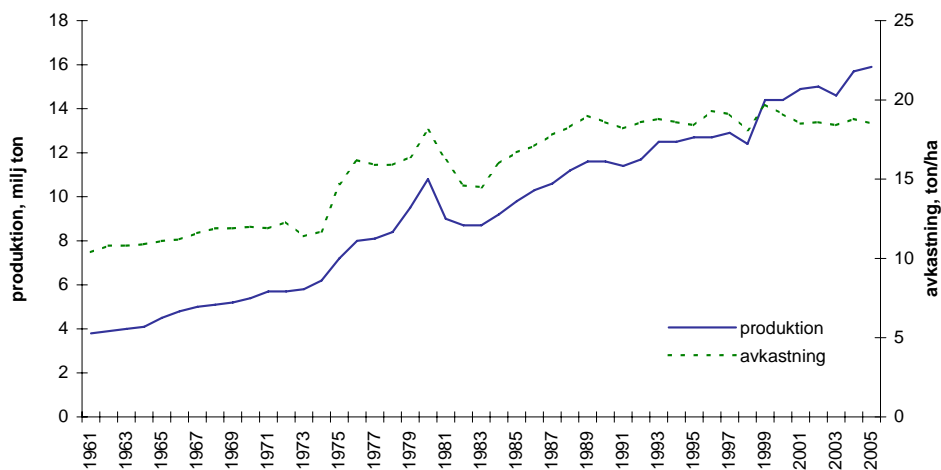
Ananas odlas sålunda främst i tropiska områden. I Europa finner man en liten odling på Azorerna men den sker då i växthus. Thailand har världens största produktion av ananas med 2 miljoner ton tätt följd av Filippinerna med 1,8 miljoner ton. Brasilien, Indien och Kina har idag en produktion över 1 miljon ton per år medan Nigeria, Costa Rica, Mexiko och Kenya ligger mellan 0,5 och 1 miljon ton.

Figur 55. De viktigaste områdena med produktion av ananas

The most important pineapple producing areas

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

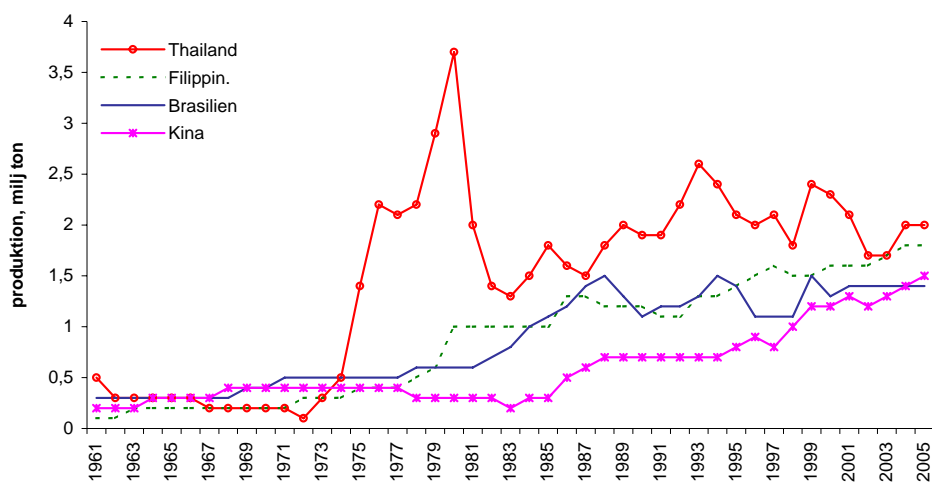

Figur 56. Produktionen av ananas i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World pineapple production and average yield between 1961 and 2004

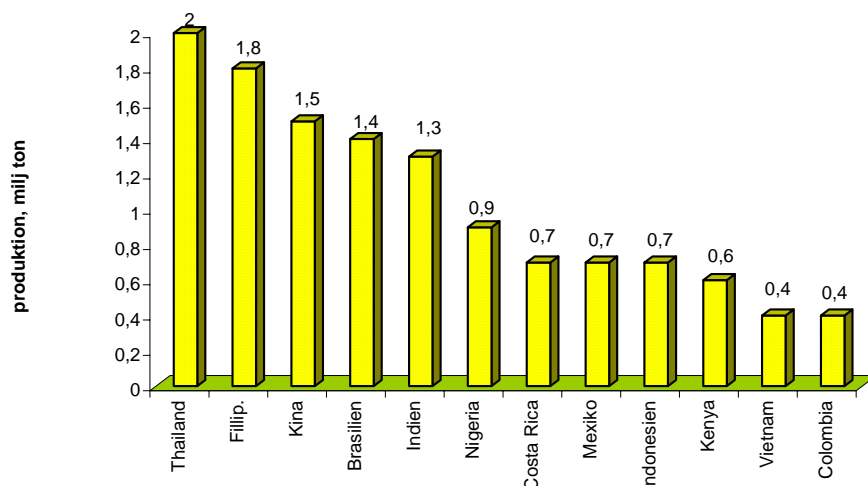
Källa/source: FAO

Såväl avkastning som produktion har ökat under de senaste 40 åren. Den odlade arealen har samtidigt fördubblats så produktionsökningen kan inte bara tillskrivas ökade skördar. Produktionen har nämligen nästan fyrdubblats under perioden samtidigt som avkastningen ökat till knappt det dubbla.

Figur 57. Produktion av ananas i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Pineapple production in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

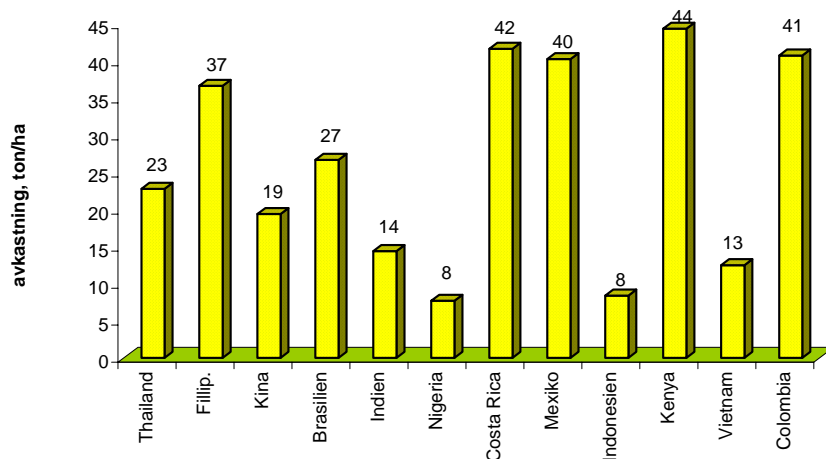

Figur 58. Produktion av ananas i de främsta producentländerna 2005
Production of pineapple in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

Studerar man utvecklingen i de fyra största producentländerna kan man konstatera att produktionen har ökat kraftigt hos alla fyra, inte minst sedan slutet av 1970-talet. Thailand hade en enorm produktionstopp 1979/80 varefter produktionen minskade för att hamna på en relativt konstant nivå de senaste 20 åren. Kina har, i likhet med för många andra grödor, ökat sin produktion sedan början av 1980-talet men det har inte varit i en högre takt än Brasilien och Filippinerna.

Skillnaderna i avkastning är så stora att man kan ifrågasätta om de är korrekta, inte minst föranleder skillnaden mellan Kenya, 44 ton/ha och Nigeria, 7,7 ton/ha denna fråga, eftersom det gäller två tämligen närbelägna länder. En förklaring kan dock vara att den kenyanska rymmer en stor kommersiell exportproduktion, 32 % av skörden går på export, medan den nigerianska produktionen nästan uteslutande konsumeras inom landet, bara 3 % exporteras.

Figur 59. Avkastning vid odling av ananas i de största producentländerna, 2005
Yield in the largest pineapple producing countries, 2005

Källa/source: FAO

1.1.10 Citron och Lime

Citron (*Citrus limon*) och Lime (*Citrus aurantifolia*) är två citrusfrukter som produceras i stor utsträckning över hela världen. Citrusläktet härstammar från sydöstra Asien och Indien men det var troligen kineserna som genom korsningar fick fram många av de arter vi odlar idag.

Träden är tåliga och trivs i många jordar men speciellt bra i luftiga och väl-dränerade jordar. De klarar av torkperioder på upp till 4 månader men om man befärdar längre torka än så bör träden bevattnas. Starkt fuktiga och salina jordar klarar träden av betydligt sämre så dessa bör undvikas.

Liksom många andra trädgrödor ympar man de förädlade sorterna på grundstammar och plantorna planteras sedan med 5 – 8 meters trädstånd. Det fjärde året efter plantering ger de sedan normalt frukt.

Frukterna utvecklas på trädet under 6 – 12 månader. Så länge frukten sitter kvar på trädet stiger sockerhalten samtidigt som syrahalten sjunker. Under mognaden stiger även frukternas saftinnehåll. Hos citron och lime eftersträvar man inte ett högt socker- och syrehalt och det är förresten inte speciellt högt, cirka 2 % i den ätliga delen, vilket kan jämföras med cirka 8 % i apelsiner. Samtidigt är syrahalten hög, cirka 4 %, vilket kan jämföras med mindre än 1 % i apelsiner.

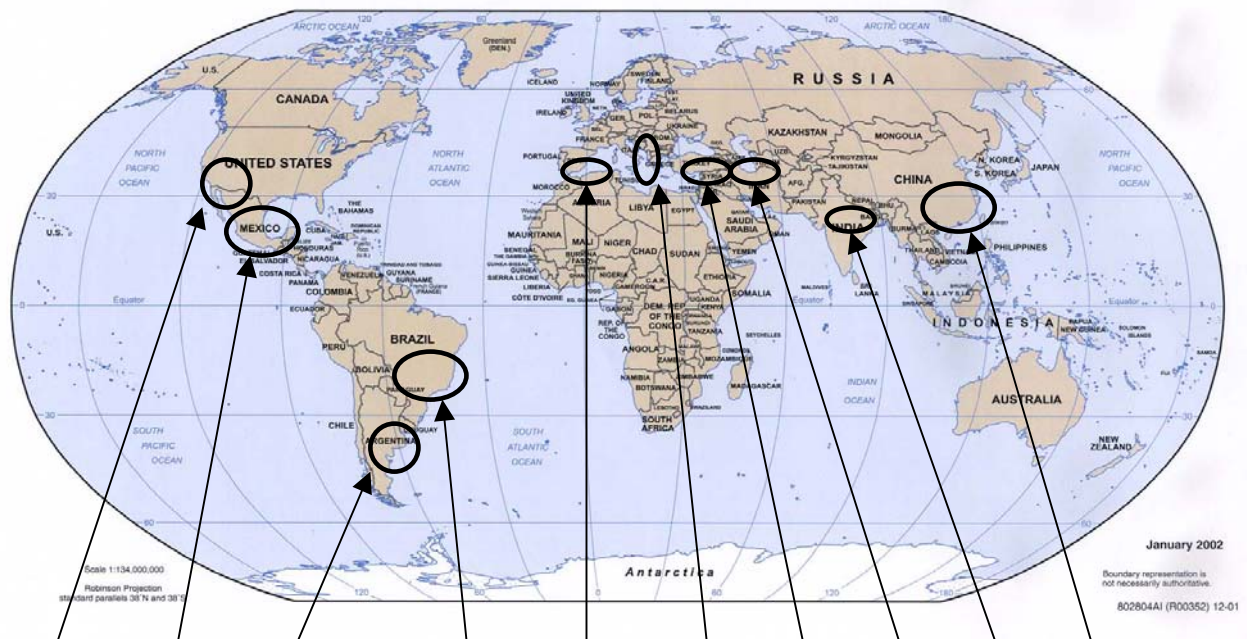
Eftersom sockerhalten inte har någon betydelse hos citronerna skördas de ofta när de blivit tillräckligt stora. Saftinnehållet är dock en indikation på mognad och skall uppgå till 25 % förutom i verdelli- och primofiorecitroner där det räcker med 20 % saftinnehåll. För citroner finns inte heller något krav på färg utan de kan saluföras gröna om de uppfyller kravet på minsta saftinnehåll.

Citron och lime är betydligt känsligare för låga temperaturer än både apelsiner och småcitrus, såväl under odlingen som efter skörd. Citron kan lagras upp till 6 månader efter skörd i en temperatur mellan 11 och 13°C. Förvaring under kortare tid kan ske i temperaturer ner till 7°C men använder man denna temperatur under längre lagring utvecklas kylskador i form av insjunkna bruna partier på frukterna.

Lime har kortare hållbarhet, de kan bara lagras i 6-8 veckor i en temperatur på 9 - 10°C. Redan efter cirka 3-4 veckor kan man dock notera att skalet börjar ljusna på grund av klorofyllnedbrytning.

Odling av citron och lime hittar man i lite varmare klimat än småcitrus och apelsiner men ändå i tempererade områden. Mexiko har den största produktionen med 1,8 miljoner ton följt av Indien, Argentina och Spanien. Det finns dock stora skillnader i typ av produktion; medan Spanien exporterar närmare 50 % av sin produktion är t.ex. Indiens export i stort sett obefintlig.

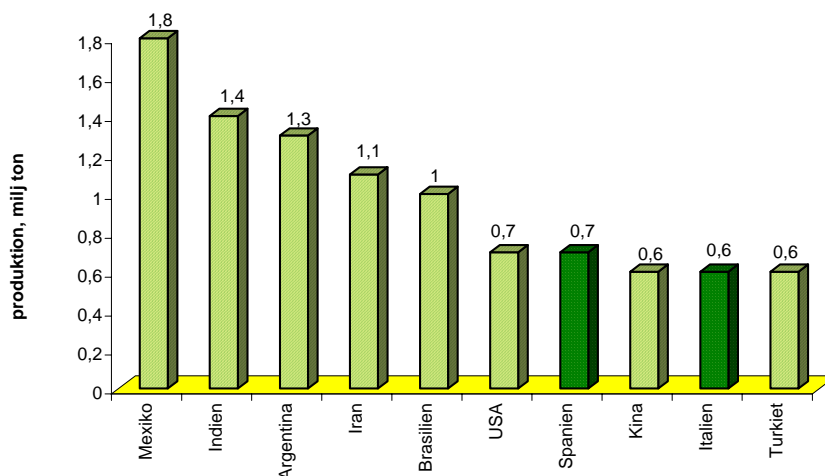
Produktionen har ökat kraftigt under de senaste 40 åren, från 2,5 miljoner ton 1961 till 12,5 miljoner ton idag, en femdubbling. En stor del av citronerna bearbetas dock till koncentrat och olika typer av smaktillsatser. Produktionsökningen kan hos denna produkt inte tillskrivas en ökad avkastning eftersom denna bara ligger cirka 25 % högre än för 40 år sedan.

USA Mexiko Argentina Brasilien Spanien Italien Turkiet Iran Indien Kina

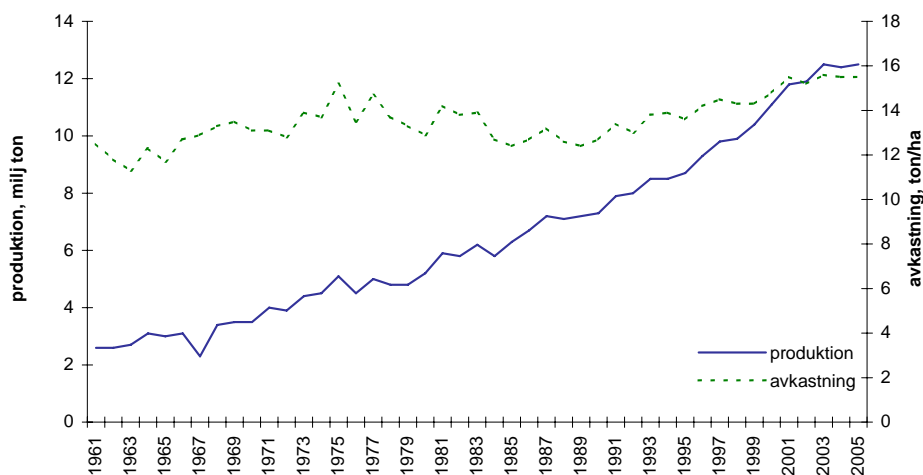
Figur 60. De viktigaste områdena med produktion av citron och lime
The most important production areas for lemons and limes

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 61. Produktionen av citron och lime i de främsta producentländerna 2005
Production of lemons and limes in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

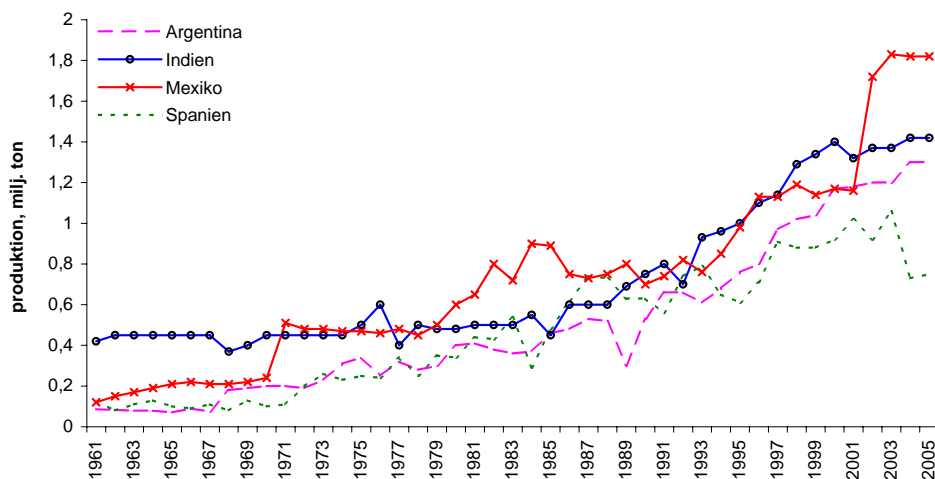

Figur 62. Produktionen av citron och lime i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World production of lemons and lime and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

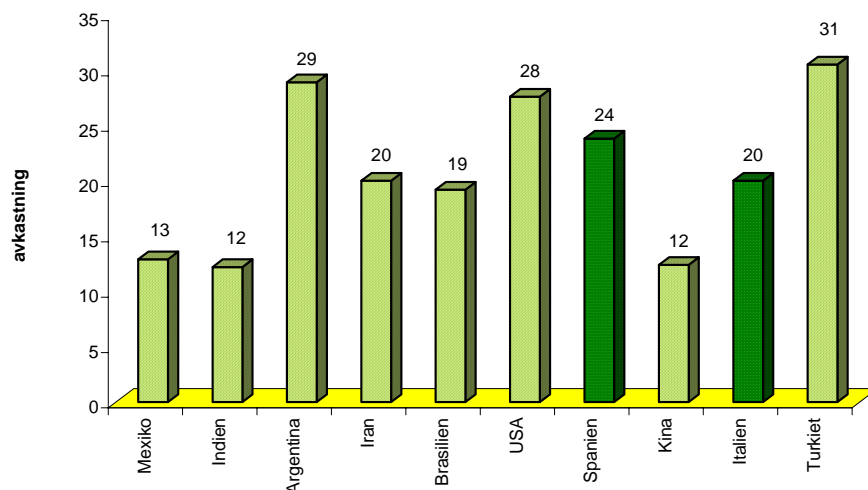
Utvecklingen i de fyra största producentländerna har varit tämligen likartad under de senaste 40 åren och de har idag likartade produktionsvolymerna med undantag av Mexiko vars produktion de sista åren ökat något snabbare än övriga länder. Slutligen kan man konstatera att det är tämligen stora skillnader i avkastningen mellan länderna, USA har t.ex. tre gånger så hög avkastning som Indien.

Figur 63. Produktionen av citron och lime i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Production of lemons and limes in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Figur 64. Avkastningen vid odling av citron och lime i de största producentländerna, 2005
 Yield in the largest lemon and lime producing countries, 2005

Källa/source: FAO

1.1.11 Plommon

Det i Europa odlade plommonet, *Prunus domestica*, har troligen sitt ursprung i Europa eller Mindre Asien, kanske Kaukasus, där det kan ha uppkommit som en spontan hybrid mellan två vildväxande arter, slånbär, *Prunus spinosa* och körsbärsplommon, *Prunus cerasifera*. Det har odlats i Europa i minst ett par tusen år. Det kan ha varit greker och romare som började odla plommon och sedan spred odlingen vidare över Europa. Det orientaliska plommonet, *Prunus salicina*, har däremot troligen sitt ursprung i Kina där det odlats i 3 000 år. För mellan 200 och 400 år sedan kom det till Japan och har sedan felaktigt kommit att kallas japanska plommon.

Plommonsläktet är sålunda lite rörigt, och värre blir det med tiden. Eftersom olika prunusarter kan korsas har man fått fram olika hybrider, bl.a. mellan plommon och aprikoser, som är nära släkt. Resultatet har blivit följande hybrider:

- Pluot® som är 75 % plommon och 25 % aprikos
- Plumcot® som är 50 % plommon och 50 % aprikos
- Aprium® som är 25 % plommon och 75 % aprikos

Huruvida man ska kalla dessa hybrider för plommon eller ej är i Europa inte utrett. I USA har myndigheterna helt enkelt bestämt att det som ser ut som ett plommon också betraktas som ett plommon.

Plommon är ganska tåliga träd, både avseende jordar och temperatur. Härdigheten är ungefär lika god som hos ett äppleträd och det är den prunusart som bäst klarar av lite fuktiga tunga jordar. Europeiska plommon har bättre härdighet än de japanska. Liksom de flesta andra trädgrödor använder man en grundstam på vilken de förädlade sorterna ympas. Ett flertal prunusarter används som grundstammar, bl.a. utvalda kloner av det odlade plommonet, liksom krikon, *P. domestica* ssp. *insitita* och körsbärsplommon, *Prunus cerasifera*.

Förr planterades plommon med tämligen stora trädavstånd vilket gav odlingar med 250 – 300 träd/ha. Idag har man mer svagväxande grundstammar som ger små träd som planteras tätt

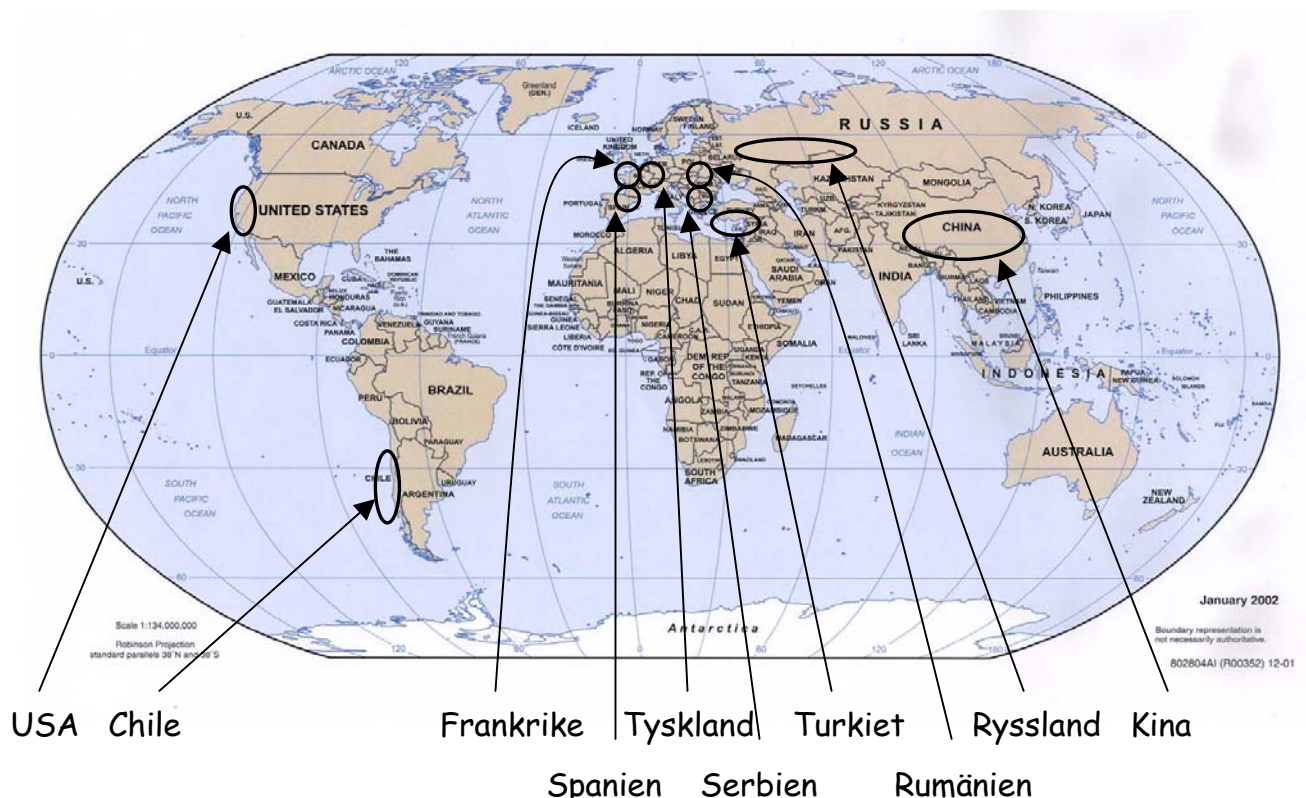
och ger skörd ganska snart efter plantering. I moderna odlingar kan man därför ha trädtheter över 100 träd/ha.

Plommonet är en stenfrukt som ska sköras för hand när frukterna uppnått tillräcklig, men inte full mognad, eftersom de då inte kan hanteras och distribueras. Flera mognadsindex används:

- Antal dagar från full blom
- Fasthet
- Sockerinnehåll
- Förhållande socker/syra

En parameter som inte fungerar speciellt bra som mognadsindex hos plommon är färgen, vilket kan tyckas konstigt eftersom det används för många andra frukter. Plommon kan dock ha kraftig täckfärg som döljer grundfärgen (som är den färg som indikerar mognaden) och de har dessutom ett vaxskikt på ytan som också kan förvilla. Vidare är plommonet en klimakterisk frukt med ett utpräglat mognadsförlopp under vilket upplagrad stärkelse omvandlas till socker.

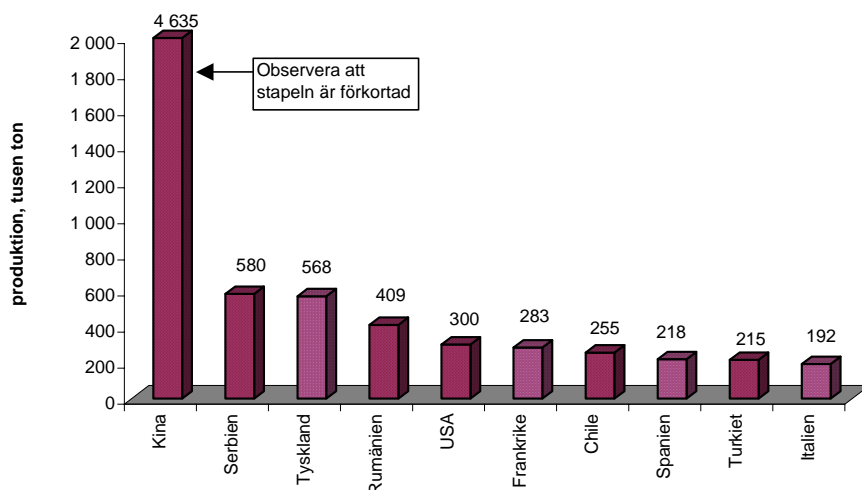
Plommon är efter skörd mycket känsliga och de måste därför snabbt kylas till så nära 0°C som möjligt. Vid lagring i 0°C och 90-95 % luftfuktighet kan plommonen, i bästa fall, förvaras i upp till 5 veckor.

Figur 65. De viktigaste områdena med produktion av plommon

The most important production areas for plums

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

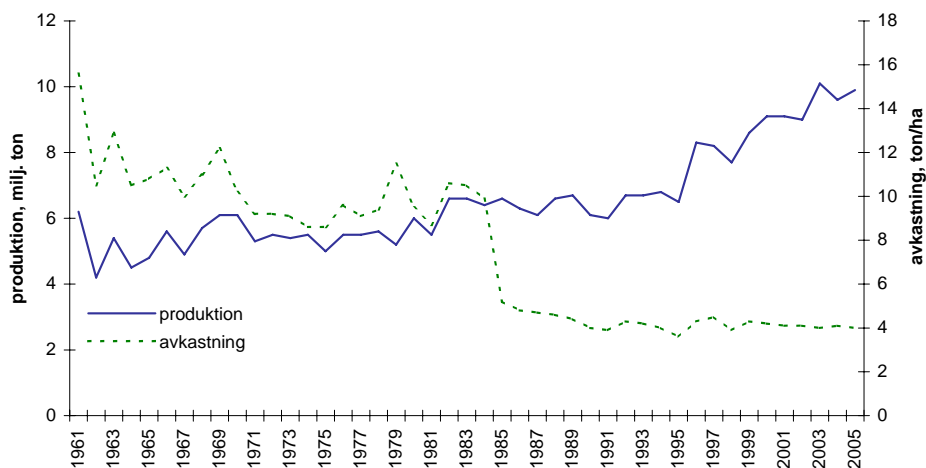

Figur 66. Produktionen av plommon i de främsta producentländerna 2005

Production of plums in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

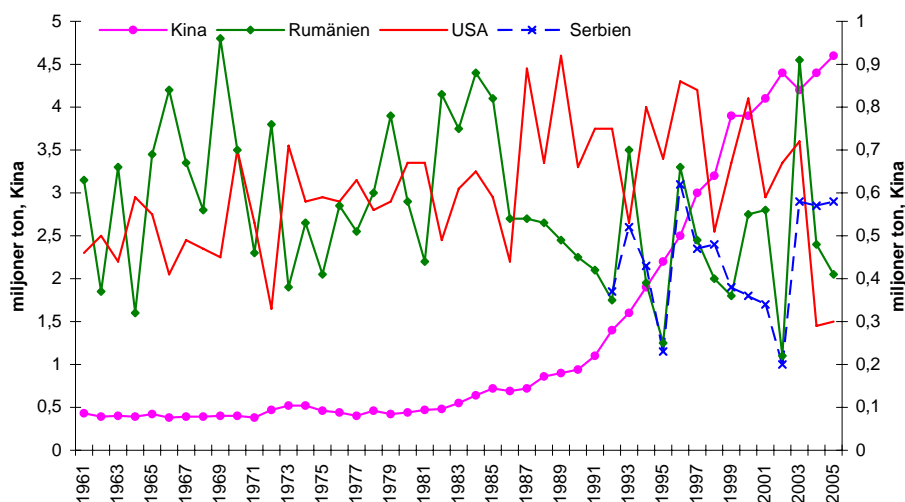
Den största produktionen av plommon hittar man i Kina men det är främst ”japanska” plommon (*P. Salicina*) som odlas. Den kinesiska produktionen, 4,6 miljoner ton, är många gånger större än produktionen i något annat land. Tyskland och Serbien-Montenegro ligger också på en produktion över 0,5 miljoner ton. Produktionen i USA är till 90 % lokaliserad till Kalifornien där man odlar såväl japanska som europeiska plommon.

Figur 67. Produktionen av plommon i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World production of plums and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

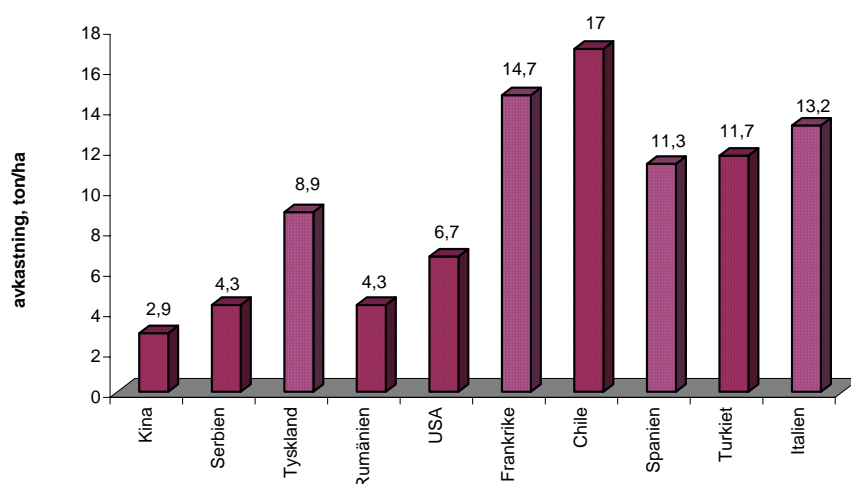

Figur 68. Produktionen av plommon i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Production of plums in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Produktionen i världen har under de gångna 40 åren ökat tämligen långsamt från 6 miljoner ton 1961 till 10 miljoner ton idag. Något förvånande sjönk den genomsnittliga avkastningen kraftigt vid mitten av 1980-talet. Denna sänkning kom samtidigt som den kinesiska produktionsökningen kom igång och det är troligen denna som ger utslag eftersom avkastningen i Kina ligger på mellan 2 och 3 ton per hektar vilket kan jämföras med 12-15 ton/ha i Frankrike och Österrike och 16-17 ton/ha i USA och Chile.

Figur 69. Avkastningen vid odling av plommon i de största producentländerna

Yield in the major plum producing countries

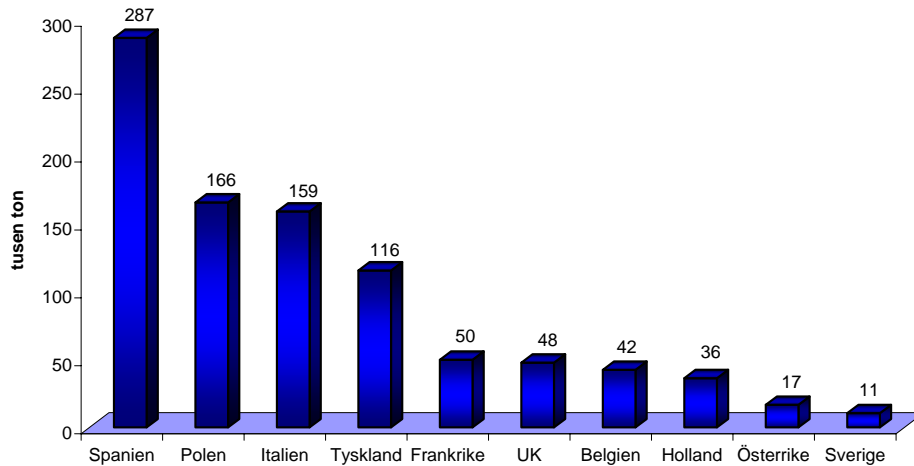
Källa/source: FAO

1.1.12 Jordgubbar

Produktionen av jordgubbar har ökat kraftigt mellan 1961 och 2005. Från en produktion på cirka 250 000 ton 1961 har EU nu en mer än fyra gånger så stor produktion, cirka 1 miljon

ton. När Polen blev medlem i EU 2004 bidrog landet till en stor ökning av den totala jordgubbsproduktionen.

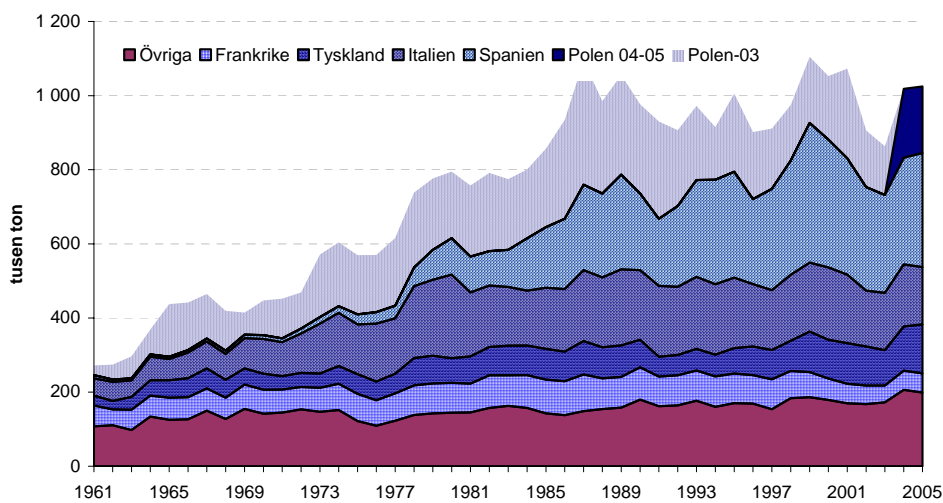
Jordgubbar produceras i alla EU:s medlemsstater men produktionen är störst i Spanien följt av Polen, Italien och Tyskland.

Figur 70. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av jordgubbar i EU: s tio största producentländer, tusen ton

Production in average 2003-2005 of strawberries in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 71. Produktion av jordgubbar i EU 1961–2005, tusen ton

Production of strawberries in the EU 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.2 Grönsaker produktvis

1.2.1 Tomat

Tomatplantan härstammar från Anderna i ett område från Norra Chile till Ecuador där man idag hittar den största naturliga variationen av den vilda arten. Vilda tomater har små frukter

av mycket olika färg, från gult, via randigt och rött till nästan svarta frukter. Odling av tomat och användning som föda antas ha skett i Centralamerika och namnet tomat kommer från indianer som kallade den ”tomatl”. Tomater odlades i Mexiko när spanjorerna anlände dit. Spanjorerna spred sedan tomaten över världen, först till Karibien och sedan till Europa och Asien.

Tomater odlades i Italien 1540 och i England 1590. Till USA kom den via Europa, troligen med fransmän, i början på 1700-talet. Frukten hade länge ett rykte om sig att vara giftig varför det dröjde länge innan odlingen tog fart. I mitten av 1700-talet åts den dock i England medan det dröjde till början av 1800-talet i USA. I Norden blev den inte vanlig förrän efter andra världskriget.

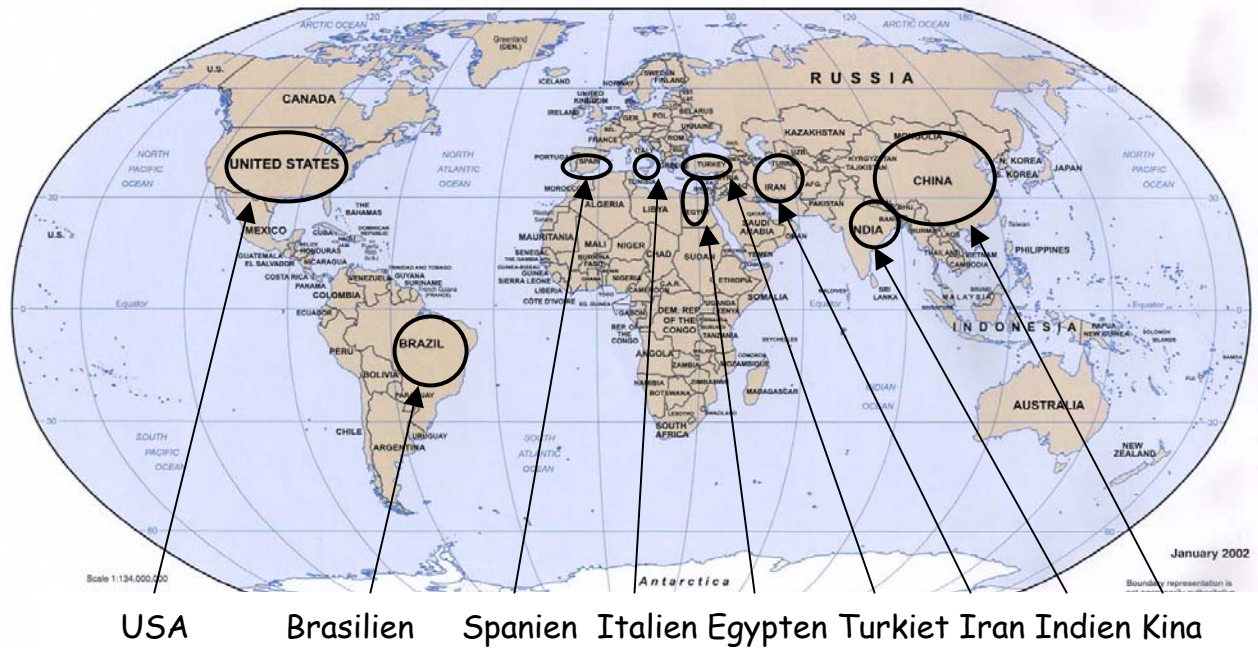
Tomaten tillhör arten *Lycopersicon* och är i sitt ursprungsområde en perenn medan den idag odlas som en ånnuell. Den tillhör potatisfamiljen *Solanaceae* och är släkt med potatis, paprika, aubergine och tobak. Plantan har ganska höga krav, den kräver varma dagar för att främja blomsättningen och kalla nätter för att främja fruktsättningen. Frukterna som odlas idag kan vara allt från körsbärssmå till stora bifftomater. De första tomater som kom till Europa var troligen gula, men röda tomater kom sedan att dominera marknaden. Frukten, som egentligen är ett bär, innehåller karotenoiden lykopen som tillskrivits goda hälsoegenskaper. Studier har indikerat att frukten kan ge ett visst skydd mot prostatacancer och detta gäller oavsett om den konsumeras färsk eller som tomatsås.

Frukterna utvecklas på klasar och används antingen färska eller går till bearbetningsindustrin. Tomater för färsk konsumtion odlas såväl på friland, i plasttunnlar som i växthus. Frukten är värmekrävande vilket innebär att frilandsodling bara sker i varmare klimat medan den i kallare klimat odlas i växthus eller plasttunnlar. Tomaten kan skördas helt grön och sedan mogna fram vid ankomsten till destinationen. Ju längre den får sitta kvar och mogna på plantan desto mer kommer den dock att smaka. En helt mogen tomat går dock inte att distribuera varför ett visst utrymme för distribution måste lämnas. I Sverige skördas tomaterna normalt i s.k. ”breaker” stadium, dvs. i omslaget från grönt till rött.

Tomaten kallas vanligen för en grönsak trots att den botaniskt är en frukt. 1893 slog USA:s högsta domstol fast att den skulle kallas grönsak (och därmed beläggas med 10 % importtull) eftersom den åts som en sådan. Vid förvaring i temperaturer under 12°C avstannar aktiviteten hos fruktens mognadsenzymmer och speciellt de som gör att frukten ändrar färg från grönt till rött. Frukter som inte är helt mogna skall därför inte förvaras kallt. En frukt som är helt mogen kan dock förvaras i lägre temperaturer.

Tomater odlas såväl för färsk konsumtion som för bearbetning till konserverad vara, ketchup och andra såser. I statistiken särskiljer man inte mellan dessa tomater varför nedanstående statistik avser såväl färska tomater som tomater till bearbetningsindustrin.

1.2.1.1 Produktion i världen

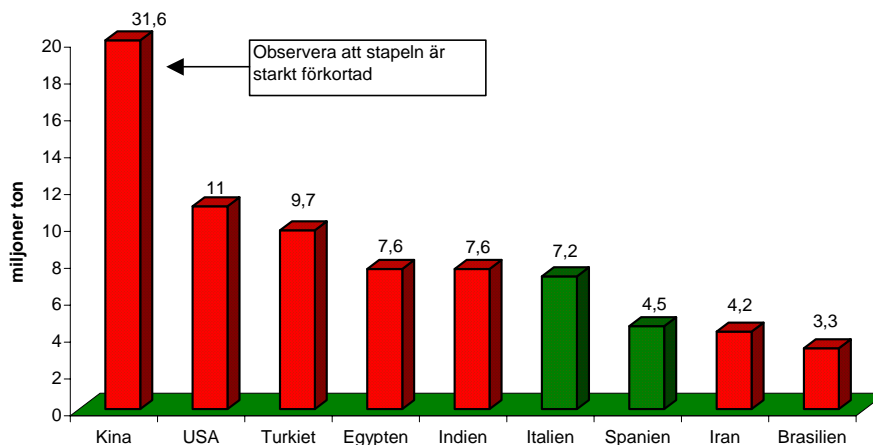

Figur 72. De viktigaste områdena med produktion av tomat

The most important production areas for tomatoes

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Produktion av tomater återfinns över hela världen. Kina är idag världens främsta producent med en produktion på 32 miljoner ton följt av USA på 11 miljoner ton. Kinas utveckling har varit i det närmaste explosionsartad under den senaste 10-årsperioden. USA var fram till och med 1994 det främsta producentlandet, men därefter har Kina nästan tredubblat sin produktion medan den amerikanska produktionen legat i stort sett oförändrad. Kina är en mycket stor producent av bearbetade tomater och erbjuder marknadens lägsta priser vilket skapat stor oro i vissa länder, inte minst inom EU.

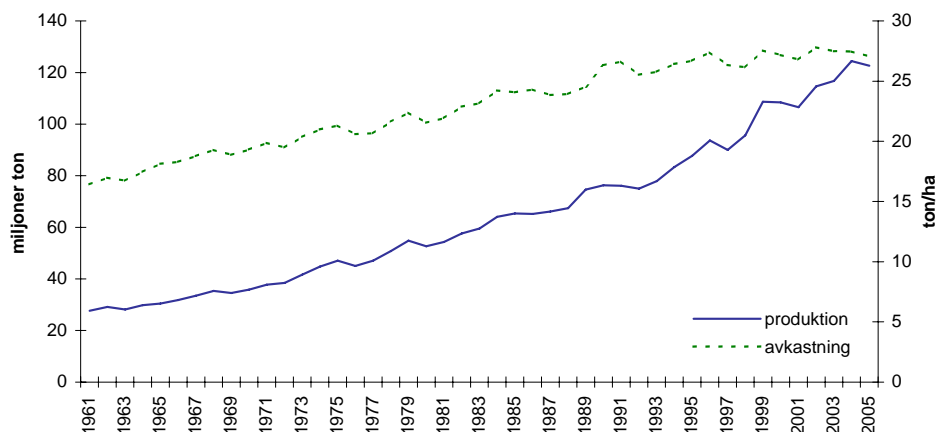

Figur 73. Produktionen av tomater i de främsta producentländerna 2005

Production of tomatoes in the most important producer countries during 2005

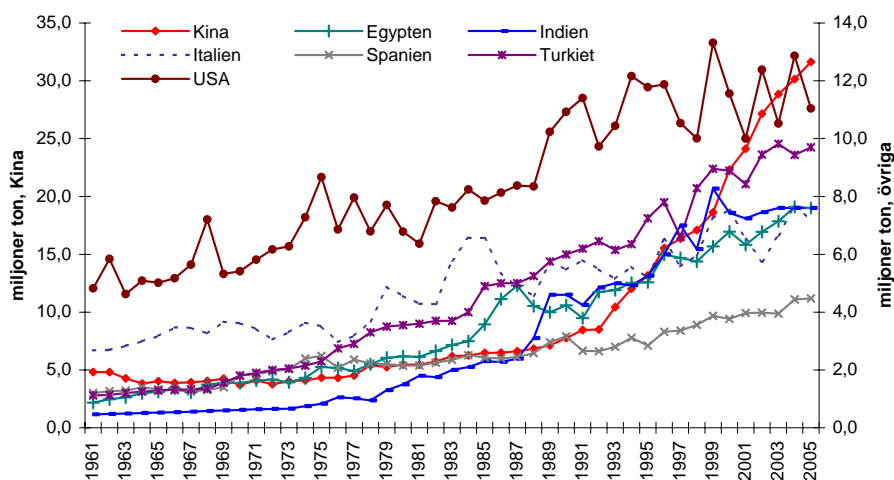
Källa source: FAO

Den stora ökningen av produktionen i Kina avspeglas också i den totala världsproduktionen som ökat med 53 % under den senaste 10-årsperioden. Det är dock inte bara Kina som ökat sin produktion under senare år, denna utveckling finns hos alla stora producentländer. I Turkiet, Indien och Egypten har produktionen under den senaste 10-årsperioden ökat med 50 % medan den spanska produktionen ökat med 45 % och den italienska med 28 %.

Figur 74. Produktionen av tomater i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005
World production of tomatoes and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Figur 75. Produktionen av tomater i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Production of tomatoes in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

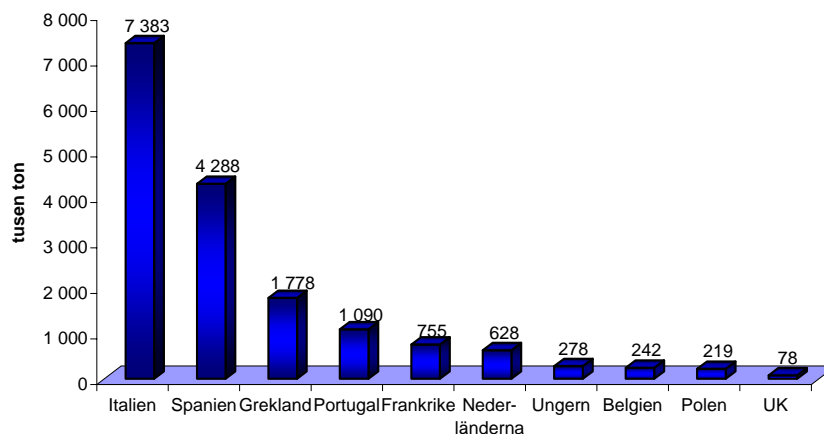
Den ökande produktionen leder till ökad konkurrens på världsmarknaden, detta gäller såväl bearbetade tomater som det färska segmentet. När det gäller färska tomater till den europeiska marknaden är Holland, Spanien, Italien och Frankrike de främsta producentländerna. Till den europeiska marknaden kommer även vissa kvantiteter från Marocko, en import som oroar speciellt Spanien eftersom dessa länder konkurrerar om samma tidsmässiga marknadssegment, nämligen den europeiska vintermarknaden. Någon jämförelse av avkastningssiffror går inte att göra eftersom olika typer av odling gör att värdena inte blir jämförbara.

1.2.1.2 Produktion i EU

Tomater är den i särklass största produkten av alla frukter och grönsaker som EU producerar (den är likaså främsta produkt om man ser till hela världens produktion). Produktionen omfattar såväl tomater som går till bearbetningsindustrin som tomater för färsk konsumtion. Av den totala produktionen på 17-18 miljoner ton går cirka hälften till bearbetningsindustrin. EU:s bearbetningskvoter uppgår totalt till 8,8 miljoner ton men i Spanien levereras betydligt mer än landets kvot på 1,2 miljoner ton till bearbetning varför siffran ligger högre än kvotutrymmet.

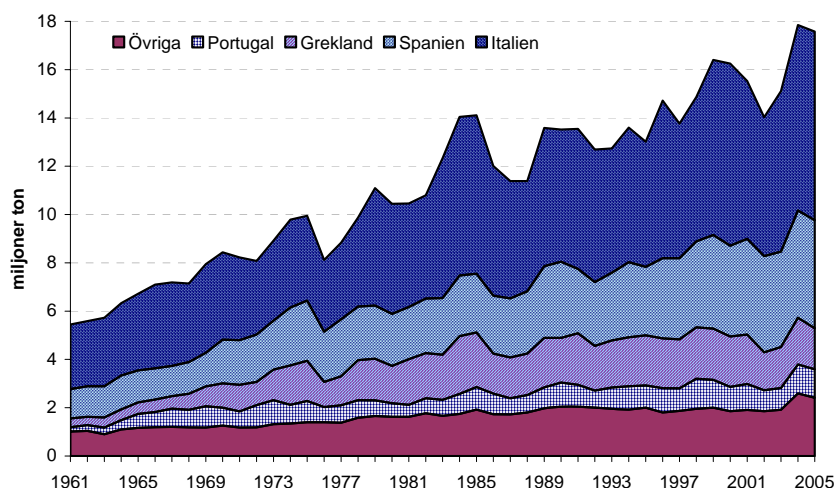
Produktionen av tomat visar på en stadig ökning av produktionen under den gångna 40-årsperioden med en ökningstakt på cirka en kvarts miljon ton per år. Italien är främsta producentland och har också haft den kraftigaste ökningstakten i produktionen. Landet har idag en bearbetningskvot på 4,3 miljoner ton.

Färsckvaruproduktion av tomat finns i hela Europa, i norra delen av regionen främst under sommaren och i södra delen av Europa under hela året eller med en paus under sommaren. Detta gör att produktion av tomater, precis som av äpplen, finns i EU:s alla medlemsländer, vilket naturligtvis bidrar till den höga totalproduktionen. I produktionen för färsckvarumarknaden är Nederländerna en viktig producent vid sidan av de två stora producentländerna Spanien och Italien.

Figur 76. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av tomater i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of tomatoes in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 77. Produktion av tomater i EU 1961–2005, miljoner ton
Production of tomatoes in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.2.2 Huvudkål

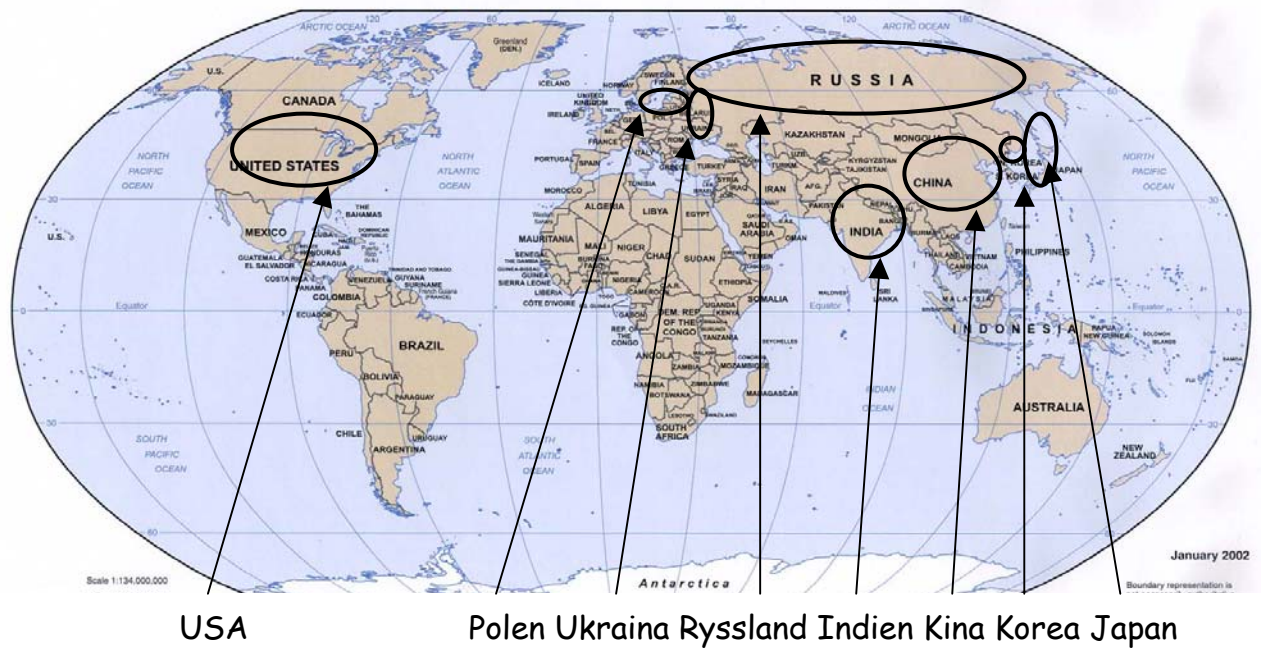
Olika kålväxter växer vilt längs Europas atlantkuster och i medelhavsområdet. I Sverige finns strandkål, *Crambe maritima*. Kålväxterna har sedan lång tid tillbaka samlats och användes till att börja med som medicinalväxter.

Den kål som vi idag kallar huvudkål tillhör arten *Brassica oleracea* som växer vild kring Medelhavet. Den vilda arten har dock små likheter med dagens huvudkål. Två typer av huvudkål finns, vitkål och rödkål. Utvecklingen till dagens typiska huvuden har skett genom att människan hela tiden valt frön från de plantor som haft störst blad. Detta skapade först grönkål och därefter en produkt med ett alltmer kompakt huvud. Först framåt 1500-talet finner man dock referenser i litteraturen till det som vi idag ser som ett typiskt kålhuvud.

Vitkål kan odlas såväl på lätta sandjordar som på tyngre lerjordar. Plantan är tvåårig och lagrar under sensommaren in kolhydrater i bladen som upplagsnäring inför kommande säsongens blomsättning. Vid kommersiell odling skördas plantan efter första årets tillväxt. Plantan bör ges en lång växtsäsong för att kunna avsluta tillväxten och därefter ha tid att lagra in upplagsnäring, något som ger produkten en bättre lagringshållbarhet. Kålen lagras i en temperatur strax över noll grader och klarar sig i lager till långt in på våren under optimala lagringsbetingelser och om den inlagrade kålen varit av god kvalitet.

Vitkål är en god C-vitaminkälla, den innehåller ungefär lika mycket av vitaminet som grapefrukt och fyra gånger mer än man finner i äpplen. På den negativa sidan finns ett innehåll av glukosinolater som kan blockera upptagningen av jod.

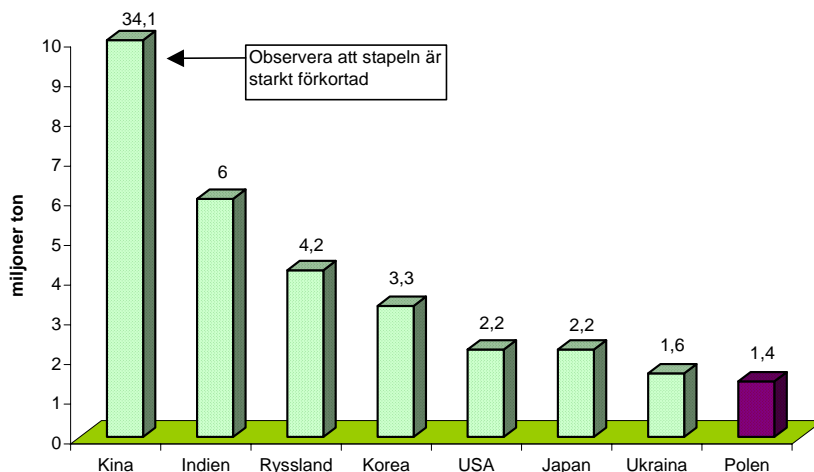
1.2.2.1 Produktion i världen

Figur 78. De viktigaste områdena med produktion av huvudkål
The most important production areas for cabbages

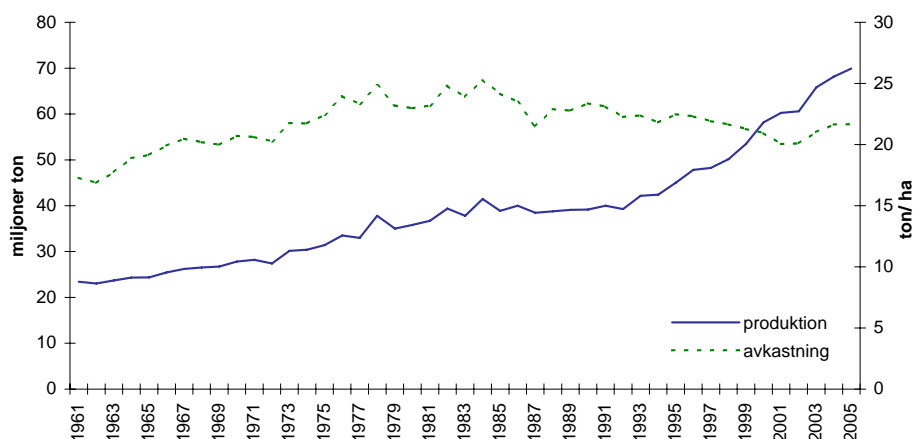
Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

I likhet med många andra produkter finner man den främsta produktionen av huvudkål i Kina, över 34 miljoner ton. Här har produktionen haft en stark utveckling under den senaste 10-årsperioden, den har i det närmaste tredubblats. Detta har bidragit till den ökning som man ser för hela världen, en ökning med 65 % de senaste 10 åren. Indien är världens näst största producentland och här har utvecklingen varit på samma nivå som för världen i genomsnitt med en ökning på 65 % den senaste 10-årsperioden.

Figur 79. Produktionen av huvudkål i de främsta producentländerna 2005
Production of cabbages in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

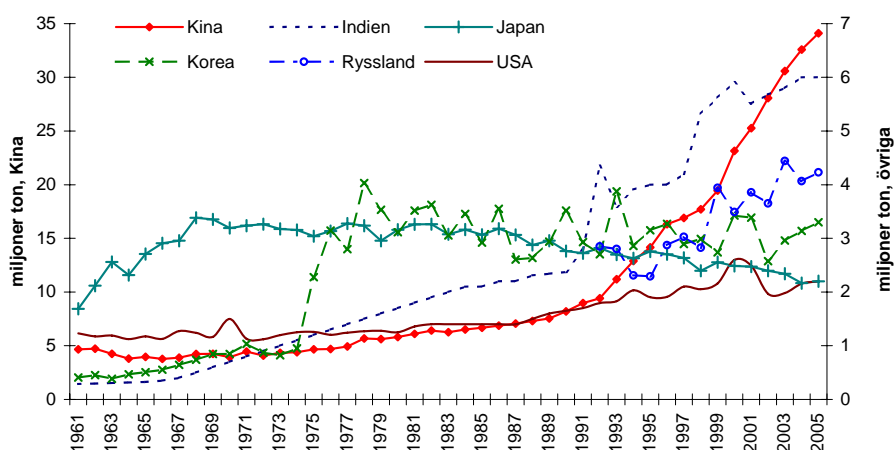

Figur 80. Produktionen av huvudkål i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World production of cabbages and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

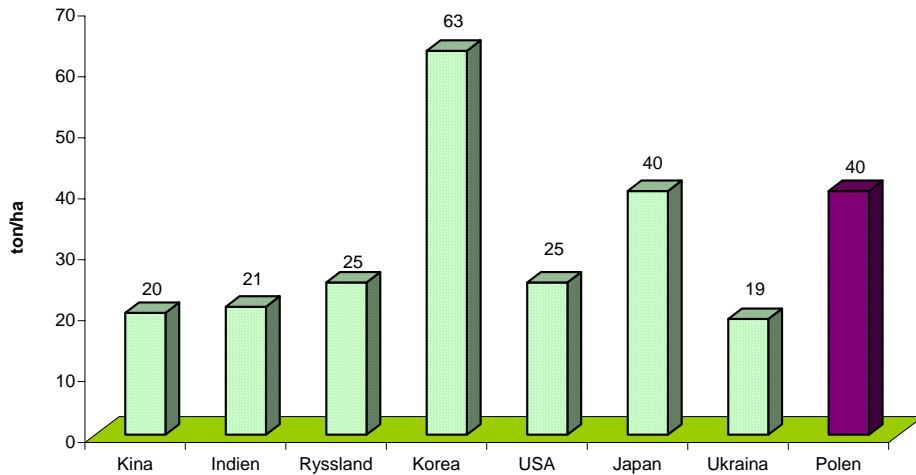
En intressant iakttagelse är att den genomsnittliga avkastningen i världen har minskat något under senare år. Den låg som högst i mitten på 1980-talet då man i genomsnitt skördade 25 ton/ha. Minskningen är visserligen inte stor, idag skördar man 22 ton vilket är en minskning med 12 %. Men då skall man beakta att utvecklingen bör gå framåt och att man för de flesta grödor ser allt högre avkastning. Förklaringen går istället troligen att finna i Kinas och Indiens allt ökande produktion. Dessa länder har förhållandevis låg avkastning, cirka 20 ton/ha jämfört med Korea som skördar 63 ton/ha, Japan och Polen som skördar 40 ton/ha och i viss mån även USA som tar 25 ton/ha. För 20 år sedan svarade Kina och Indien bara för cirka 24 % av världens produktion medan de nämnda högavkastande producentländerna svarade för 30 % av produktionen. Idag har Kina och Indien 57 % av produktionen medan de andra fyra ländernas andel sjunkit till 13 %.

Figur 81. Produktionen av huvudkål i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Production of cabbages in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

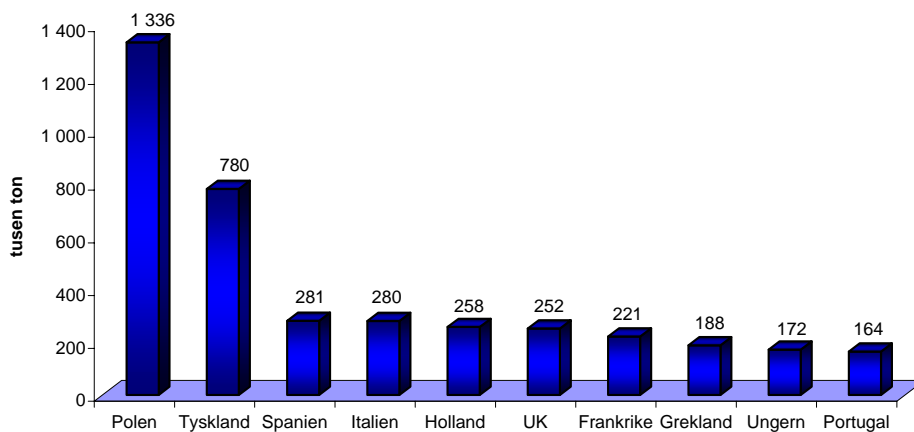

Figur 82. Avkastningen vid odling av huvudkål i de största producentländerna
Yield in the largest cabbage producing countries

Källa/source: FAO

1.2.2.2 Produktion i EU

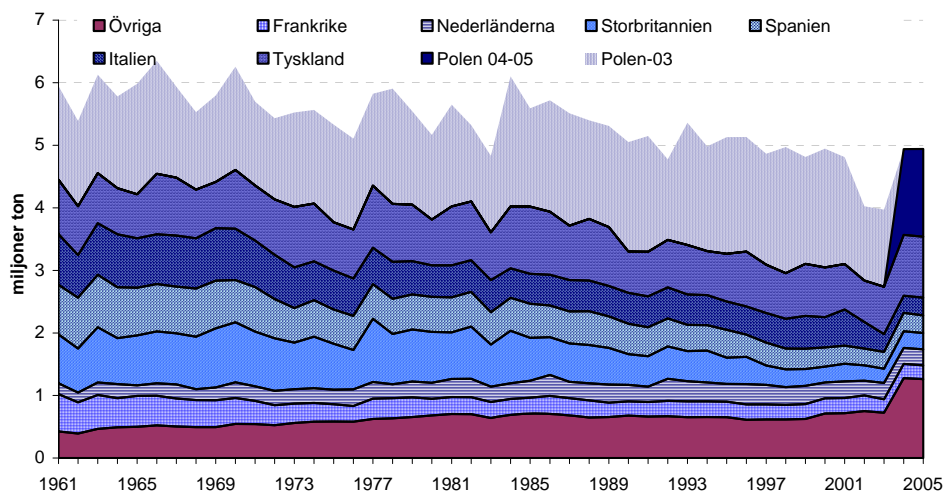
Produktionen av huvudkål, dvs. främst vitkål men även rödkål, delar med lök tredjeplatsen bland grönsakerna tillsammans med produktionen av lök. Produktionen av bägge dessa produkter uppgår till 4,7 miljoner ton. I likhet med produktionen av morötter odlas kål i hela Nordeuropa och dessutom i många sydeuropeiska länder som vintergröda. Men, medan produktionen av morötter ökar så minskar produktionen av kål. Under de senaste 20 åren ligger minskningen på cirka 12 %. Det är framför allt i Storbritannien, Spanien och Italien som produktionen minskar. I Frankrike Holland och Tyskland har produktionen bibehållits på ungefär samma nivå under perioden.

Figur 83. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av kål i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of cabbage in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Polen har den största produktionen med en kvantitet på 1,3 miljoner ton vilket utgör nästan 30 % av EU:s produktion. Ett andra stort producentland är Tyskland med en produktion på 900 000 ton. Tillsammans svarar dessa länder för hälften av EU:s produktion av huvudkål. Vid sidan av dessa två länder finns ett antal länder med en produktion mellan 200 000 och 300 000 ton.

Figur 84. Produktion av kål i EU 1961–2005, miljoner ton

Production of cabbage in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

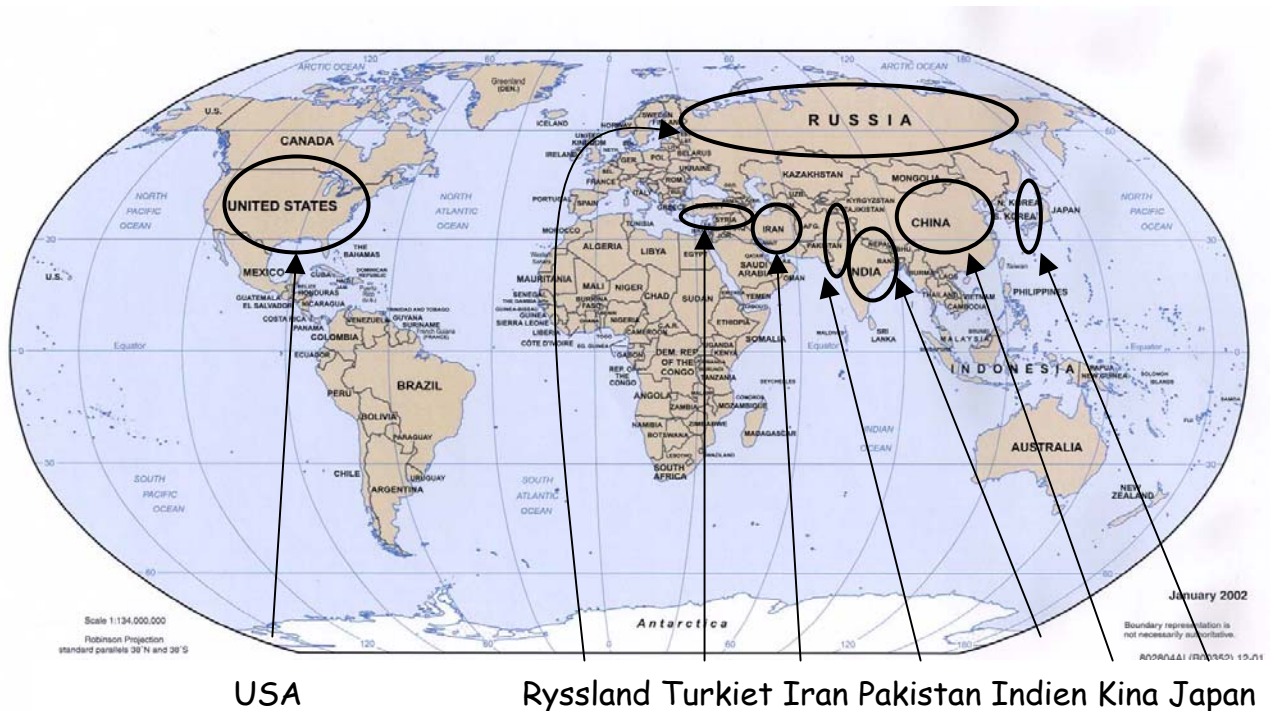
1.2.3 Lök

Lök är en av de grönsaker människan längst känt till. Spår av lök har hittats i bosättningar som kan dateras till 5 000 f. Kr. Det rörde sig då om vilda plantor som samlats in. Odlingen började troligen mycket senare, kanske i det gamla Egypten där man tror att de som byggde pyramiderna fick äta lök och rädisor! Egyptierna höll lökens värde högt och tillbad den i tron att den gav evigt liv. Löken kom till Europa via Grekland och romarriket. Till USA kom den 1493 med Columbus expedition till Haiti.

Lök tillhör familjen *Alliaceae* och den art vi konsumerar är *Allium cepa*. Det är en tvåårig växt som tål låga temperaturer och därför passar att odla även i kalla klimat. Bästa temperatur för tillväxt är 12 – 25°C. Om temperaturen kryper under 10°C initieras blomning vilket inte är önskvärt. Lök kan visserligen odlas på såväl lätta som tunga jordar men välldränerade jordar främjar lökbildningen. När löken är färdig att sköras ”välter” bladen. Lök som skall lagras bör därefter torkas i cirka 20°C och god luftcirkulation. Vid lagring i 0°C håller den sig sedan till långt in på våren.

1.2.3.1 Produktion i världen

Lök är basföda i många länder, inte minst i länder som Indien och Pakistan där den är en viktig del av den fattiga befolkningens föda. Det finns också en stor produktion i Östeuropa och Ryssland. Men lök är en viktig produkt också i länder med hög levnadsstandard vilket förklarar varför den är den tredje främsta grönsaken med avseende på producerad kvantitet.

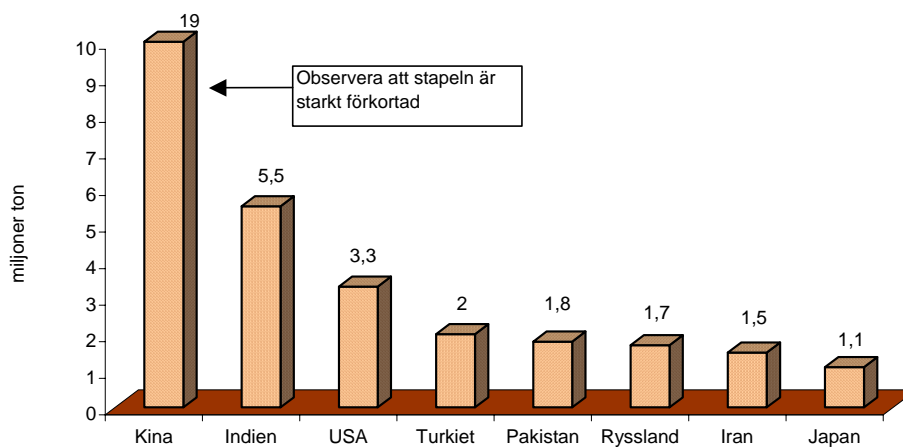

Figur 85. De viktigaste områdena med produktion av lök

The most important production areas for onion

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

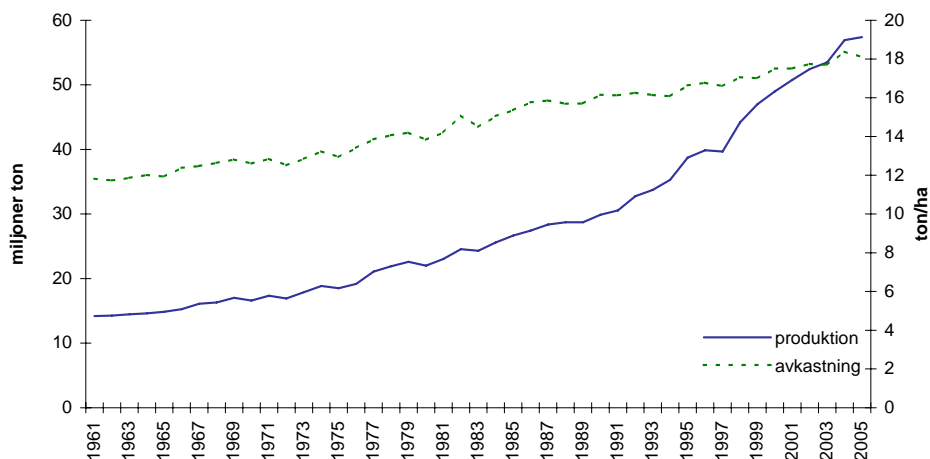
Kina är ett av många länder där lök är en viktig del av kosten och landet har världens största produktion av lök med 19 miljoner ton producerade under 2005. Det ger en per capita konsumtion på cirka 15 kg. Precis som för många andra produkter har produktionen gått starkt framåt på senare år, den är idag 2,5 gånger högre än för 10 år sedan. Andra länder som ökat sin produktion är Indien där produktionen ökat med 35 % på 10 år och Pakistan där den fördubblats. I USA har ökningen stannat på 10 % under perioden. Den japanska produktionen har minskat med 15 % under de senaste 10 åren, en utveckling man ser för flera produkter i Japan.

Figur 86. Produktionen av lök i de främsta producentländerna 2005

Production of onions in the most important producer countries during 2005

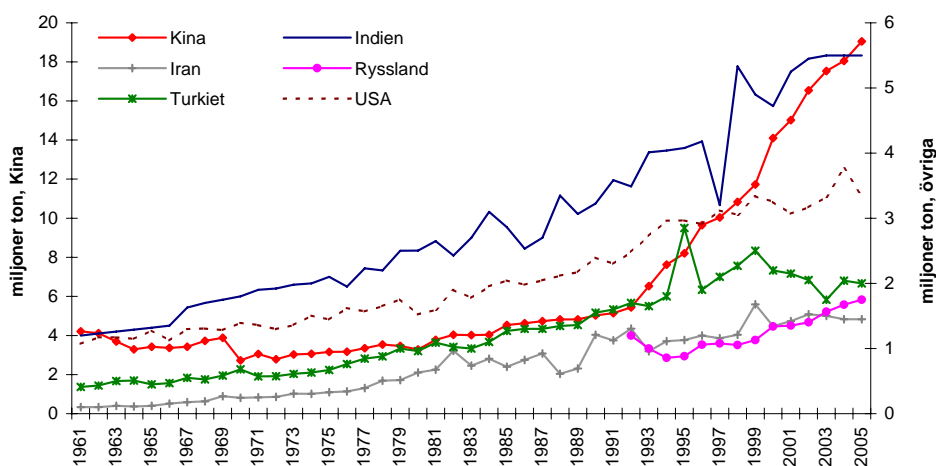
Källa/source: FAO

Figur 87. Produktionen av lök i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005
World production of onions and average yield between 1961 and 2005

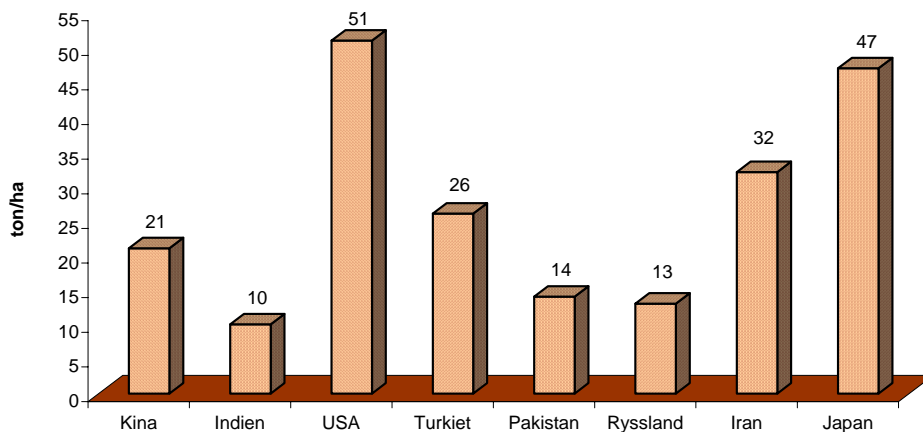
Källa/source: FAO

Avkastningen ökar visserligen men det är en långsam ökning, 17 % under de senaste 20 åren. Till en del beror detta på att produktionen i lågavkastande länder har ökat kraftigt, Kina, Indien och Pakistan har en avkastning mellan 10 och 20 ton/ha medan produktionen i mer högavkastande länder har ökat i långsammare takt eller stagnerat. Här kan man dessutom se stora skillnader i utvecklingen. Medan avkastningen i USA de senaste 20 åren ökat med 24 %, i Frankrike med 47 % och i Holland med 39 % har avkastningen i Kina, Indien och Pakistan under samma period varit i stort sett oförändrad.

Figur 88. Produktionen av lök i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Production of onions in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

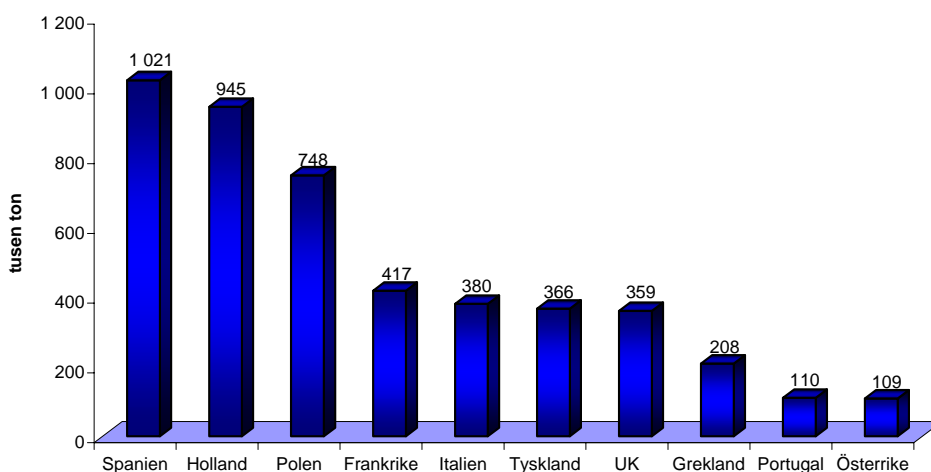

Figur 89. Avkastningen vid odling av lök i de största producentländerna
Yield in the largest onions producing countries

Källa/source: FAO

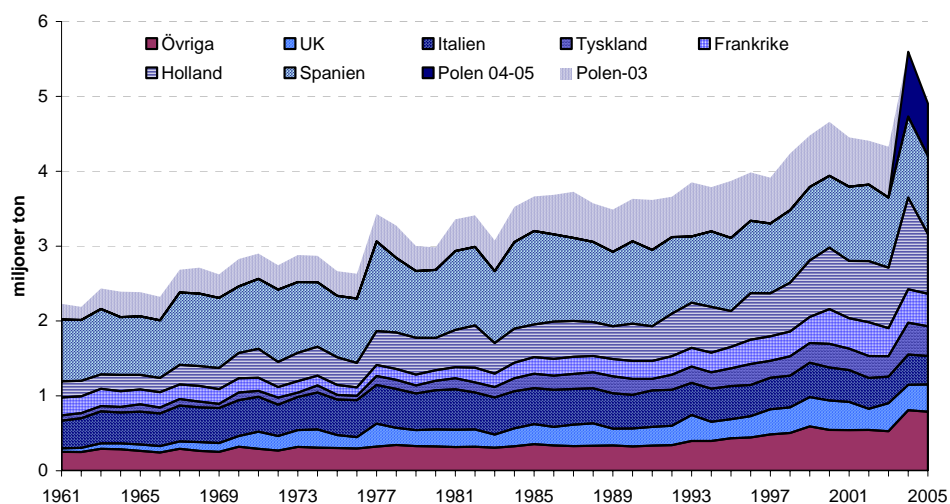
1.2.3.2 Produktion i EU

Produktionen av lök är som nämnts ovan i paritet med vitkålsproduktionen. Produktionen av denna produkt inom EU visar dock, liksom morotsproduktionen, en ökande trend. Denna ökning ses i flera länder. Under de senaste 20 åren har produktionen i stort sett fördubblats i Tyskland, Frankrike och Holland, medan den har ökat med 50 % respektive 35 % i Polen respektive Storbritannien. I Spanien däremot, det största produktionslandet, har produktionen inte förändrats nämnvärt under samma period. Tre länder, Spanien, Holland och Polen, svarar för över hälften av EU:s produktion med, som nämnts ovan, den spanska produktionen i topp.

Figur 90. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av lök i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of onions in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 91. Produktion av lök i EU 1961–2005, miljoner ton

Production of onions in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.2.4 Gurka

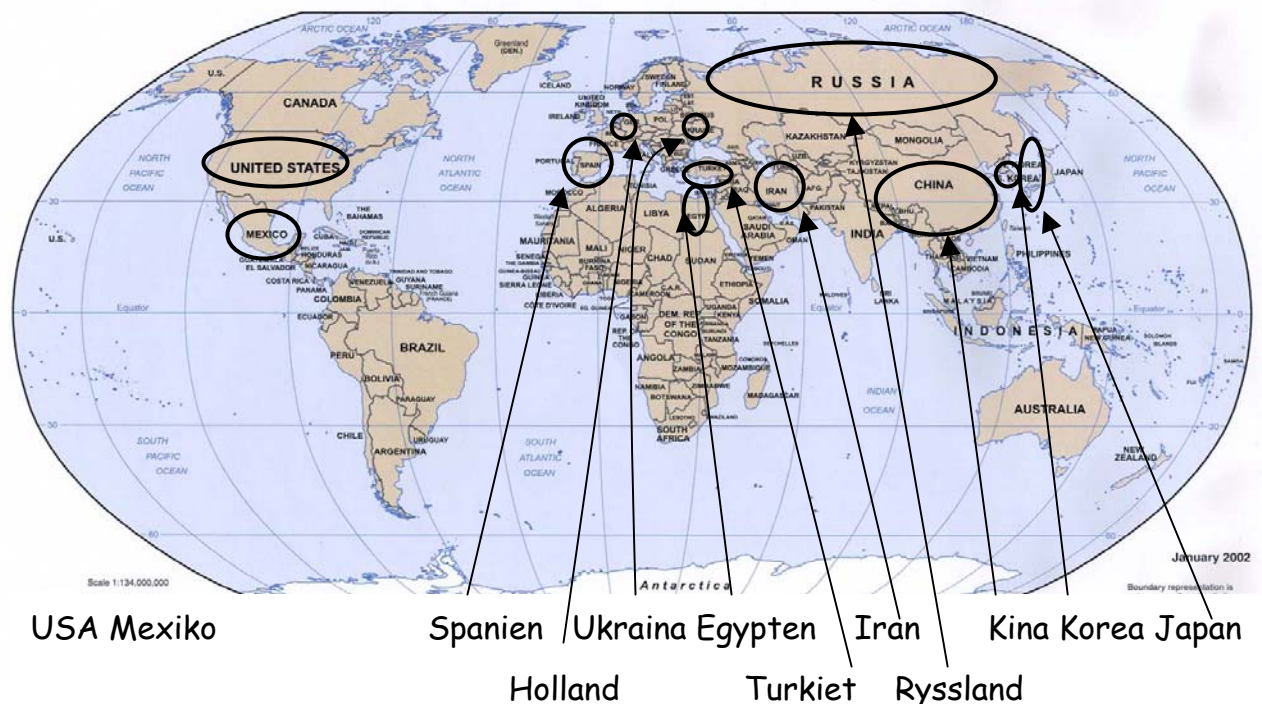
Gurkans ursprungsområde antas vara Himalayas sydsluttningar. Det är en växt som har odlats mycket länge, omkring 3 000 år i västra Asien. Den spreds sedan vidare till Grekland och romarriket och även till Kina men i vilken ordning är inte helt klarlagt. Spanjorerna förde gurkväxten till Haiti 1494 och den spred sig sedan tämligen snabbt över landet och blev populär såväl bland indianerna som nybyggarna.

Gurka, *Cucumis sativus*, är en del av familjen *Cucurbitaceae* och är släkt med squash, pumpa och melon. Det är en värmekrävande växt som vill ha 18- 30°C med vissa sortskillnader. Gurka odlas dels i växthus för färskvarumarknaden och dels på friland för inläggning till salt- eller ättikgurka. I Sverige benämns dessa senare frilandsgurka eller druvgurka. Den gurka som odlas i växthus är nästan uteslutande partenokarp vilket betyder att den inte behöver pollineras.

Gurkan har en vattenhalt på cirka 96-97 % vilket är nästan lika mycket som i havet eftersom detta innehåller 3,1 % salt. Det är botaniskt sett ett bär, vilket är en typ av frukt. Gurkan har ett något oförtjänt rykte om sig att inte innehålla så mycket näring, kanske på grund av dess höga vattenhalt. Men, gurka har faktiskt samma halt av C-vitamin som äpple, men det förutsätter att man inte tar bort dess gröna skal. Den innehåller också nyttiga mineraler.

Frukten är liksom hela plantan känslig för låga temperaturer och bör inte förvaras under 12°C eftersom den då kan utveckla kylskador i form av insjunkna partier i skalet. Frukterna avger lätt vatten vilket gör dem mjuka till texturen. Det är för att undvika detta som de i allmänhet filmas med en plastfilm.

1.2.4.1 Produktion i världen

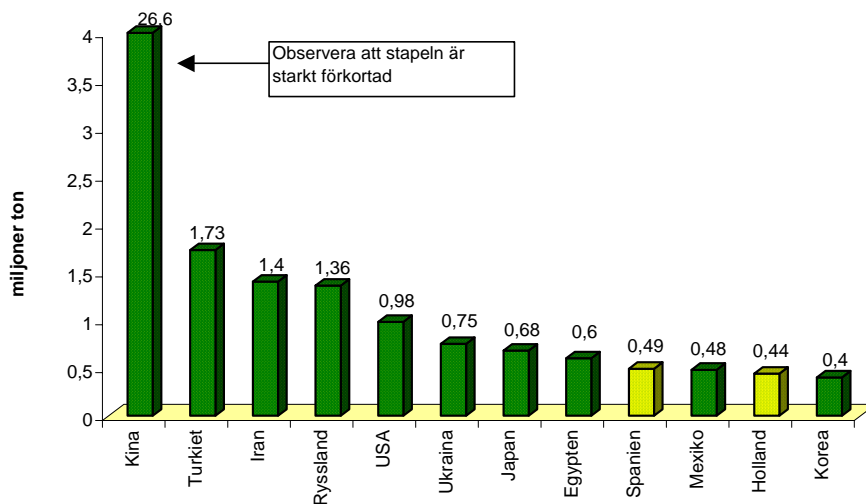

Figur 92. De viktigaste områdena med produktion av gurka

The most important production areas for cucumbers

Källa/source: FAO (karta/map -courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

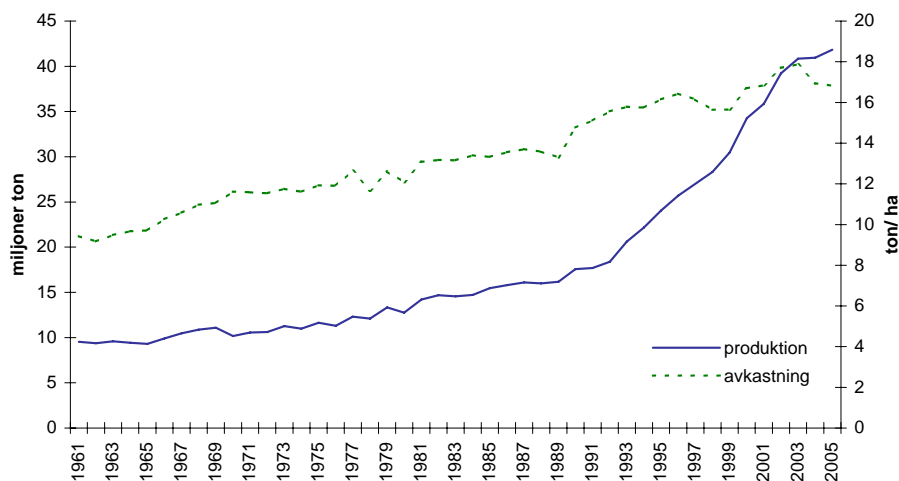
Gurka produceras över hela världen i de mest skiftande klimat. Främsta producentland är Kina som svarar för 64 % av världens totala produktion. Produktionen har under den senaste 10-årsperioden fördubblats och ligger idag på 26,6 miljoner ton. Avkastningen ligger dock på samma nivå som för 10 år sedan, 17 ton/ha. Den ökning av världens totala produktion man kan se av statistiken avspeglar till viss del den kinesiska ökningen. Det finns dock andra länder som likaså ökat sin produktion. Egypten har under den senaste 10-årsperioden i likhet med Kina fördubblat sin produktion till dagens 600 000 ton, Ryssland har fördubblat sin produktion och ligger på 1,36 miljoner ton och Spanien, Ukraina och Turkiet har vardera ökat sin produktion med 50-60 % under den senaste 10-årsperioden. Däremot har produktionen i såväl Japan som Holland minskat något och USA:s produktion är tämligen oförändrad.

Figur 93. Produktionen av gurka i de främsta producentländerna 2005

Production of cucumbers in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

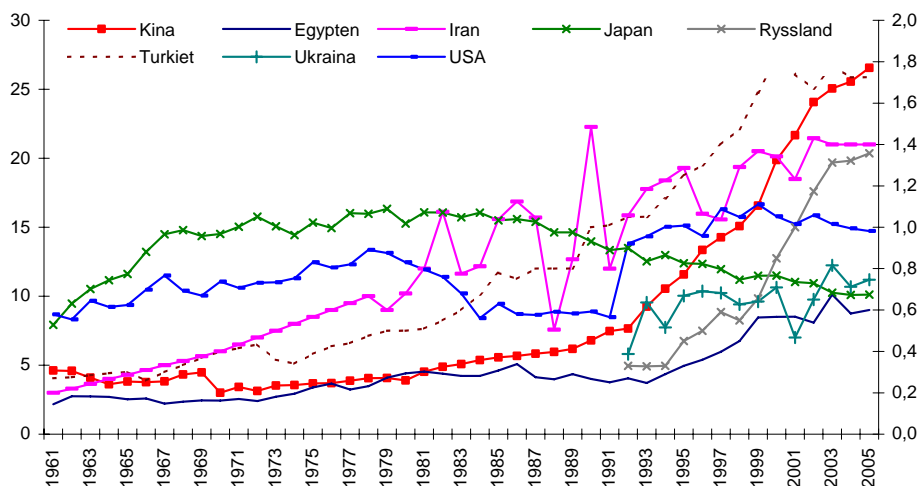

Figur 94. Produktionen av gurka i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005

World production of cucumbers and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Liksom för tomat är det svårt att göra avkastningsjämförelser mellan olika länder eftersom en del av produktionen sker i växthus där avkastningen ligger på en helt annan nivå än på friland. Grafen över världens genomsnittliga avkastning får därför också tas som en indikation eftersom detta problem även gäller den totala jämförelsen.

Figur 95. Produktionen av gurka i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

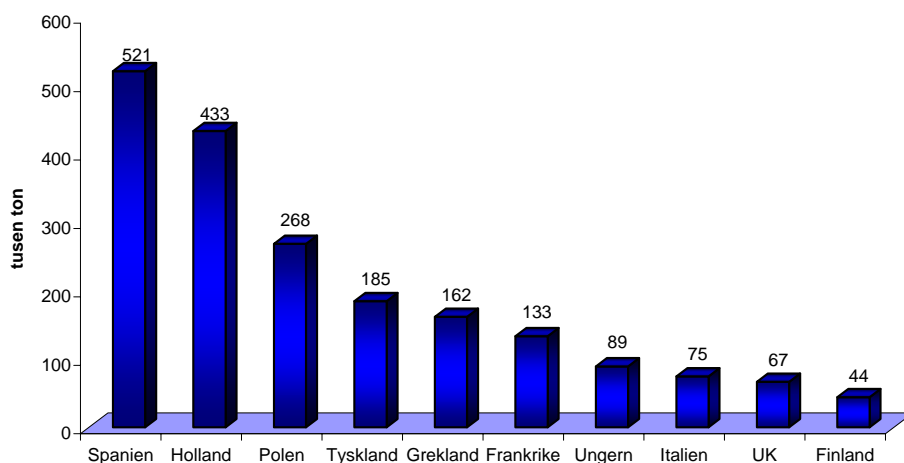
Production of cucumbers in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

1.2.4.2 Produktion i EU

Gurka är en stor produkt i Sverige men inte lika dominerande på EU-nivå. Produktionen i EU ökar emellertid och har sedan 1961 nästan tredubblats från drygt 600 000 ton till dagens knappt 2,1 miljoner ton.

Spanien är främsta producentland med nästan en fjärdedel av EU:s produktion av gurka. Den holländska produktionen ligger dock bara cirka 10 % lägre än den spanska. Det är framför allt den spanska produktionen som har ökat. Undre de senaste 20 åren har den ökat med 68 % medan den holländska produktionen endast ligger cirka 10 % högre idag än för 20 år sedan. Den holländska produktionen har minskat med cirka 15 % sedan mitten av 1990-talet då produktionen hade en topp.

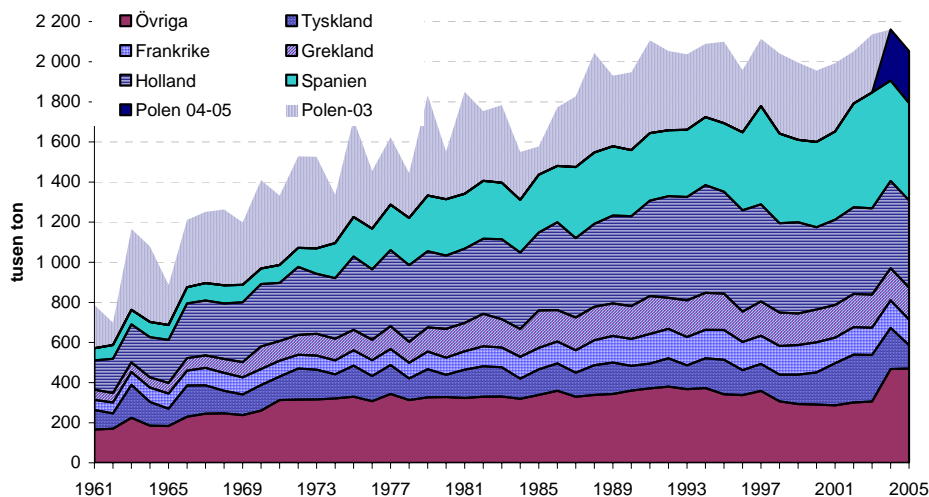

Figur 96. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av gurka i EU: s tio största producentländer, tusen ton

Production in average 2003-2005 of cucumber in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Inför Polens medlemskap i EU fanns förutsägelser om att Polen skulle komma att ta betydande marknadsandelar av EU:s gurkmarknad. Någon sådan utveckling har än så länge inte kunnat ses utan den polska produktionen av gurka har istället minskat med över 30 % de senaste 10 åren.

Figur 97. Produktion av gurka i EU 1961–2005, tusen ton
Production of cucumber in the EU 1961-2005, thousand metric tons

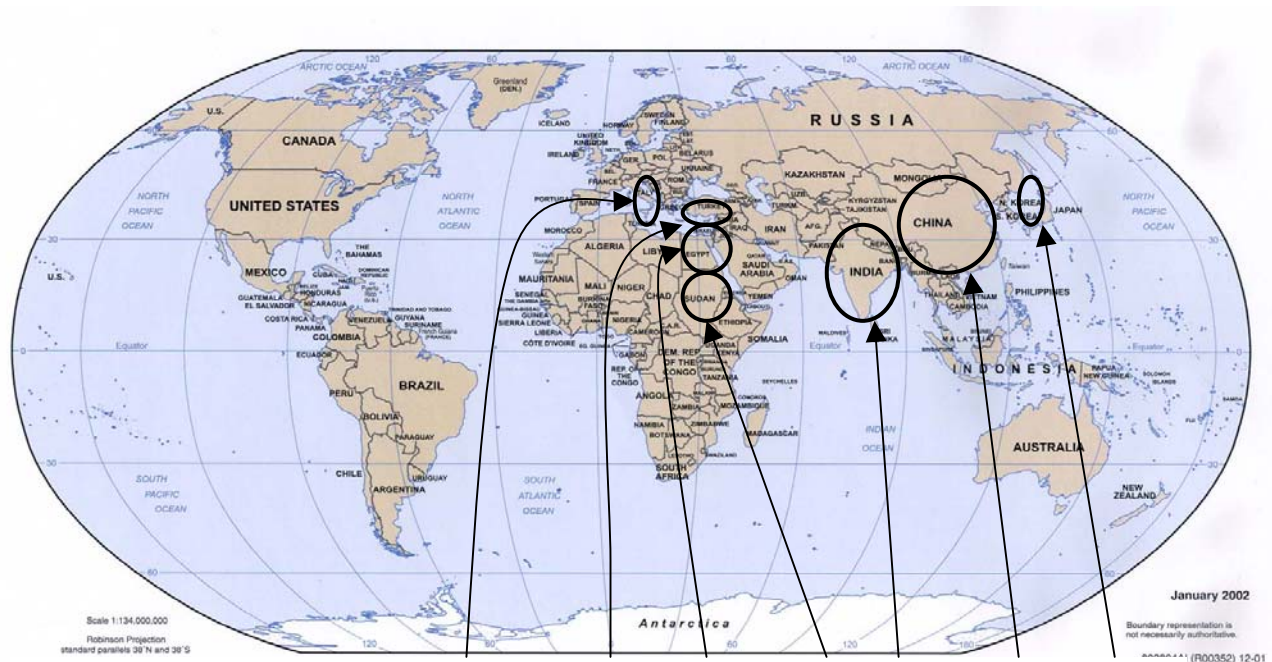
Källa/source: FAO

1.2.5 Aubergine

Aubergine har sitt ursprung i tropiska Indien och det är också i Asien frukten har störst ekonomisk betydelse. I Japan är det en av de fyra viktigaste grönsakerna. Den odlats i Asien sedan förhistorisk tid men kom inte till Europa förrän relativt sent, trots att många andra frukter och grönsaker fördes tillbaka med upptäcktsresanden betydligt tidigare. Troligtvis kom plantan till Spanien med de arabiska moorerna någon gång under tidig medeltid. Den kom till Tyskland via Italien i mitten av 1500-talet och fördes även över till Amerika med spanjorerna. Man vet att den odlades i Brasilien så tidigt som i mitten av 1600-talet.

Aubergineplantan tillhör precis som tomaten potatissläktet *Solanaceae* och har artnamnet *Solanum melongena*. Det är en ettårig växt som kan bli upp till 1,5 meter hög och producerar frukter som botaniskt sätt är bär. Det är en värmekrävande växt som trivs bäst i temperaturer mellan 22 och 30°C och vars tillväxt avstannar vid när temperaturen går under 17°C. Frukterna är känsliga för låga temperaturer även efter skörd och bör inte förvaras i temperaturer under 10°C eftersom de då kan utveckla kylskador i form av insjunkna bruna partier på fruktens yta. Frukten uppges ha ett bra näringsvärde, men såväl halten av A- som C-vitamin är låg.

Att aubergine är världens femte viktigaste grönsak kvantitetsmässigt kan nog förvåna många i Europa där dess ekonomiska betydelse är begränsad. Produktionen är mycket starkt koncentrerad till två länder, nämligen Kina och Indien där produkten är en viktig del av kosten. Dessa två länder svarar tillsammans för hela 83 % av världens produktion av aubergine med en produktion på 17 respektive 8,2 miljoner ton 2005. Efter dessa länder följer Turkiet och Egypten med cirka en miljon ton vardera.

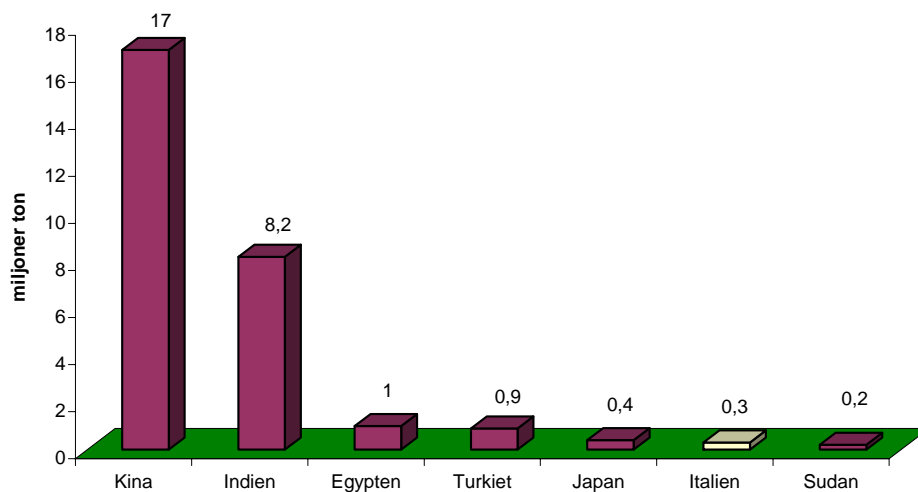

Italien Turkiet Egypten Sudan Indien Kina Japan

Figur 98. De viktigaste områdena med produktion av aubergine

The most important production areas for aubergines

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

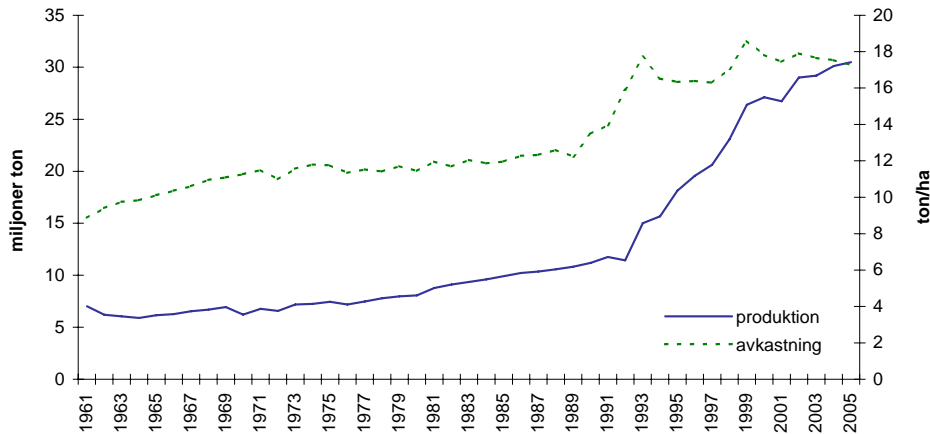

Figur 99. Produktionen av aubergine i de främsta producentländerna 2005

Production of aubergines in the most important producer countries during 2005

Källa/source: FAO

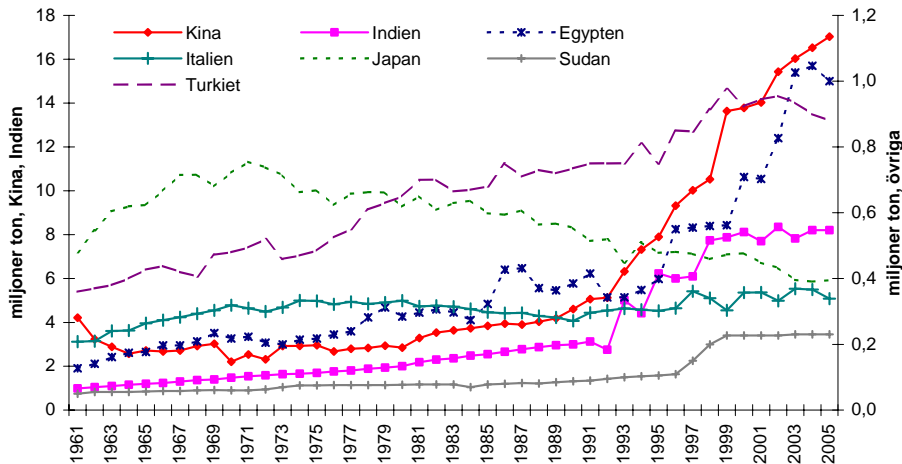
Ser man på världens produktion av aubergine så avspeglar den i huvudsak den ökning av produktionen som ägt rum i Kina. Den kinesiska produktionen har mer än fördubblats de senaste 10 åren. Dock har även den indiska produktionen ökat kraftigt, inte fullt en fördubbling men inte lång därifrån. Däremot har Egypten mer än fördubblat sin produktion de senaste 10 åren medan produktionen i Italien och Turkiet varit i stort sett oförändrad. Den japanska produktionen av aubergine har liksom för flera andra produkter minskat. På 1970-talet uppgick den till cirka 700 000 ton, idag är den nere på 400 000 ton.

Figur 100. Produktionen av aubergine i världen och den genomsnittliga avkastningen under perioden 1961 till 2005

World production of aubergines and average yield between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

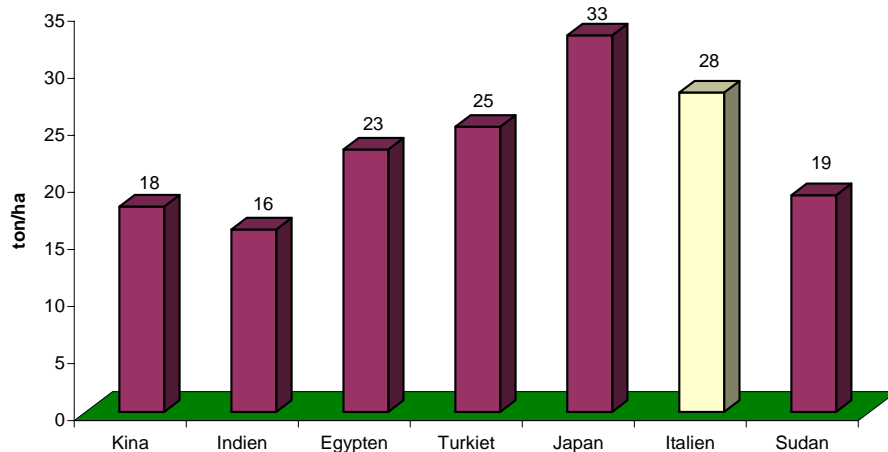

Figur 101. Produktionen av aubergine i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005

Production of aubergine in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Den genomsnittliga avkastningen i världen har under de senaste 20 åren ökat från cirka 12 ton/ha till 17 ton/ha. Förändringen avspeglar den utveckling som skett i de två dominerande producentländerna. I Kina har avkastningen under den senaste 20-årsperioden ökat från 13 ton/ha till 18 ton/ha medan avkastningen i Indien ökat från 9 ton/ha till 16 ton/ha. I de övriga fyra länder som redovisas har avkastningen under den aktuella perioden varit i stort sett oförändrad.

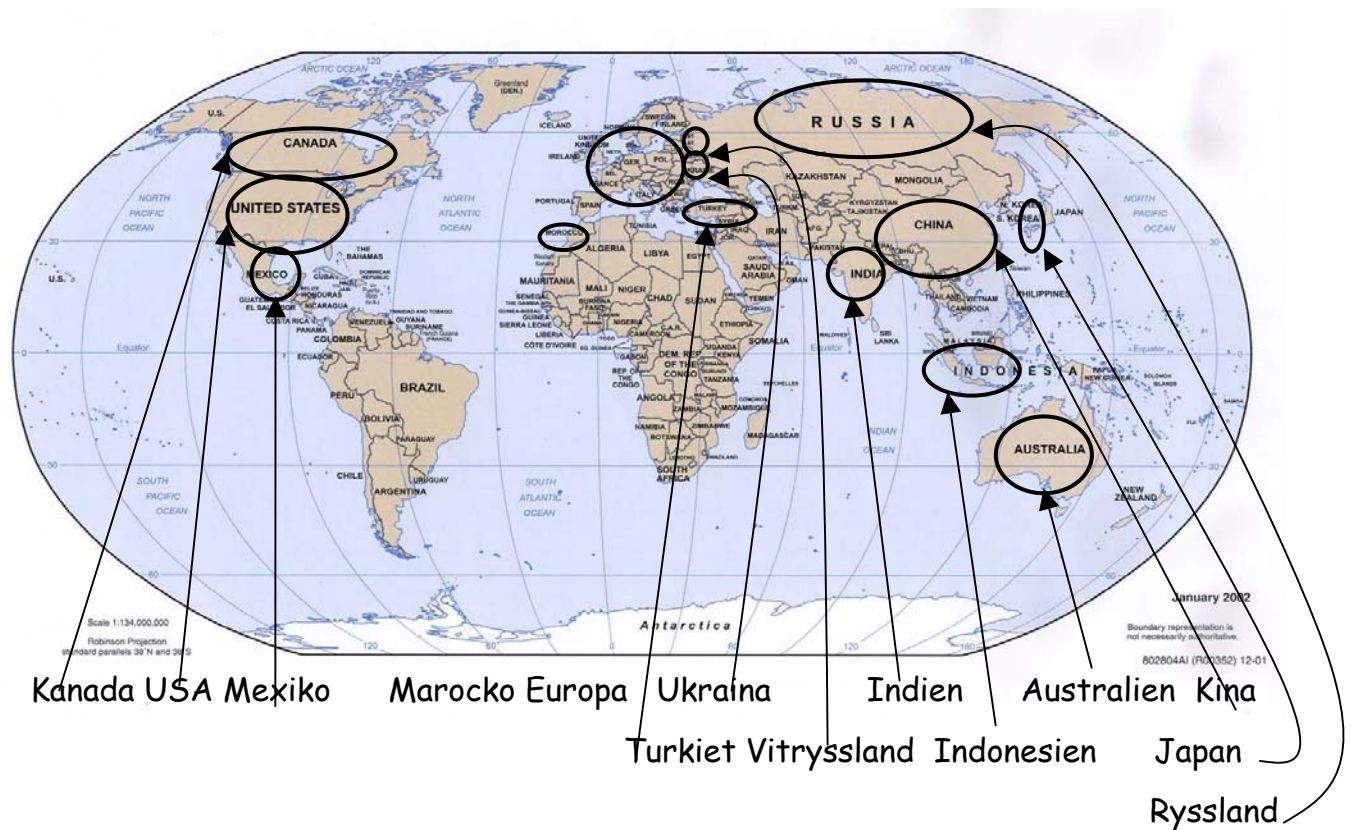
Figur 102. Avkastningen vid odling av aubergine i de största producentländerna
Yield in the largest aubergine producing countries

Källa/source: FAO

1.2.6 Morot

Moroten har sitt ursprung i Asien med ett centrum i Afghanistan. Vilda morötter hittas dock i ett band från brittiska öarna till Kina, sålunda även i Sverige. Vilda morötter är dock vita och bittra och sålunda inte någon kulinarisk föda. Genom selektion fick man dock fram gula och violetta sorter som odlades så tidigt som 1 000 f Kr. Dessa odlades dock inte som föda utan för medicinska ändamål såväl av de gamla egyptierna som av grekerna. Papyrusrullar från Egypten innehåller bl.a. information om behandlingar med morötter. Romarna åt morötterna, antingen råa eller kokade och spred dem i Europa under sina erövringar, bl.a. till Storbritannien. Gula morötter tros ha förts till Europa med morerna på 1100-talet. Dagens morot, den orange roten, har sitt ursprung i Holland där den togs fram genom korsningar på 1500-talet. Drivkraften var att få fram en orange rot, med Huset av Orange's färger och denna spreds sedan över världen.

Moroten, *Daucus carota* är en tvåårig ört av familjen *Umbelliferae* som är rik på β -karotén, människans främsta källa till A-vitamin. Förökning sker med sådd direkt på fält. Plantan får först grön blast som producerar kolhydrater vilka skapar roten. För att få en produkt av bra kvalitet krävs en lång säsong så att plantan hinner producera först blast, sedan roten och slutligen lagra in kolhydrater i roten. Optimal temperatur ligger mellan 15 och 20°C. Såväl högre som lägre temperatur ger sämre färgutveckling. Högre temperaturer minskar kolhydratackumuleringen och färgutvecklingen och ger kortare, tjocka rötter med starkt smak, men lägre sockerinnehåll. Lägre temperaturer ger ljusare rötter och längre smalare form på rötterna. Morötter trivs bra på många jordar. Tunga jordar och steniga jordar ger större andel grenade rötter vilket gör att sandjordar och mulljordar är vanligast. Sandjordar kan repa morötterna vid upptagningen och ge en något mindre tilltalande yta. Några märkbara skillnader på hållbarheten har man dock inte kunnat se.

Figur 103. De viktigaste områdena med produktion av morot

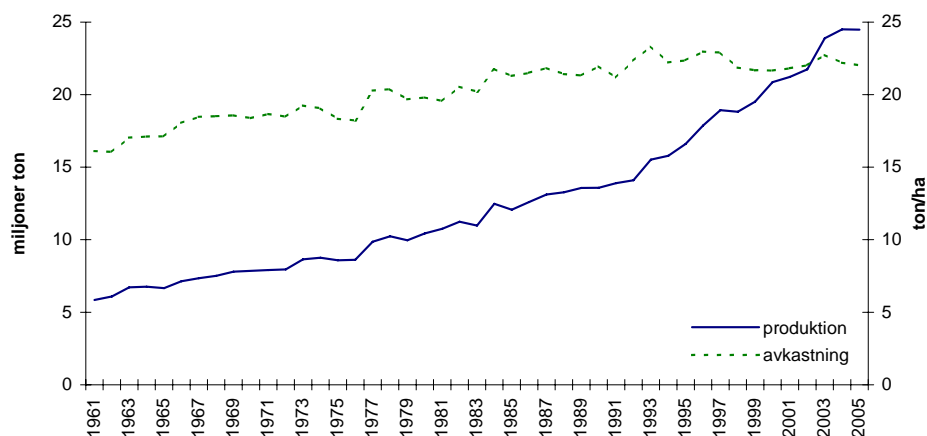
The most important production areas for carrots

Källa/source: FAO (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Efter skörd bör morötterna lagras i hög luftfuktighet och en temperatur så nära 0°C som möjligt. Ju högre andel skadade morötter som lagras in desto sämre blir lagringsförmågan. Låg luftfuktighet gör att sekundära rötter utvecklas, ett fenomen som kallas ”skäggiga morötter”. Vid rätt lagringsbetingelser kan morötterna lagras långt i på våren.

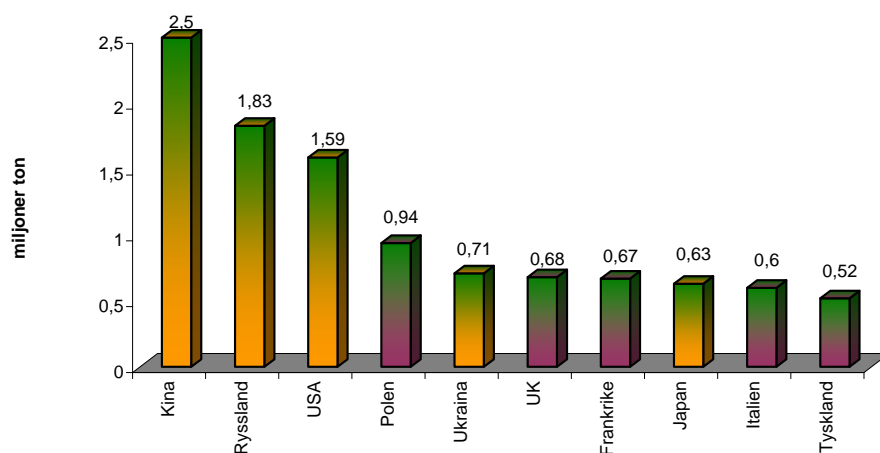
1.2.6.1 Produktion i världen

Av grönsakerna är moroten kanske den vars produktion är bäst spridd över världen. I varmare länder odlas den som vintergröda, i kalla länder under sommaren. Länder som Kanada, Indonesien och Marocko ligger på en produktion av 300 000 ton. Den största produktionen hittar man dock i Kina och Ryssland där morötter är en viktig basföda. Att det är en viktig del av dieten i öst framgår av att Polen har en produktion på 900 000 ton, Ukraina 700 000, Vitryssland 300 000 och Kazakstan, 250 000.

Figur 104. Produktionen av morot i världen och genomsnittlig avkastning under perioden 1961 till 2005
World production of carrots and average yield between 1961 and 2005

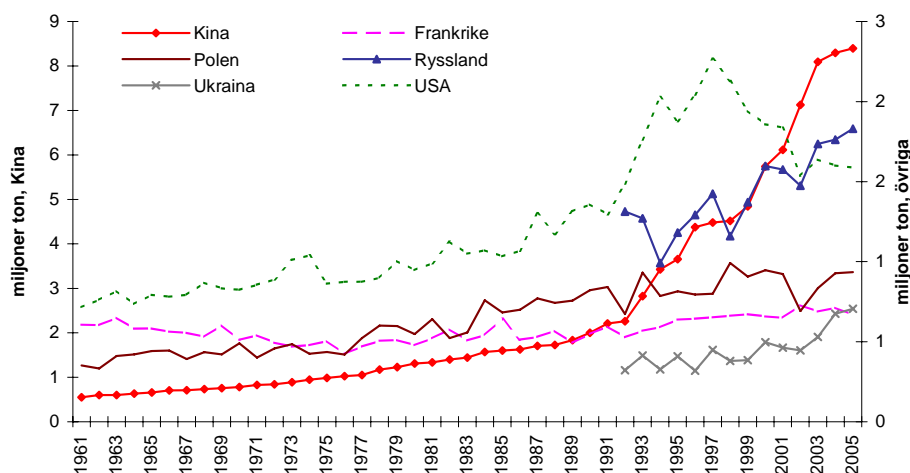
Källa/source: FAO

Figur 105. Produktionen av morot i de främsta producentländerna 2005
Production of carrots in the most important producer countries during 2005

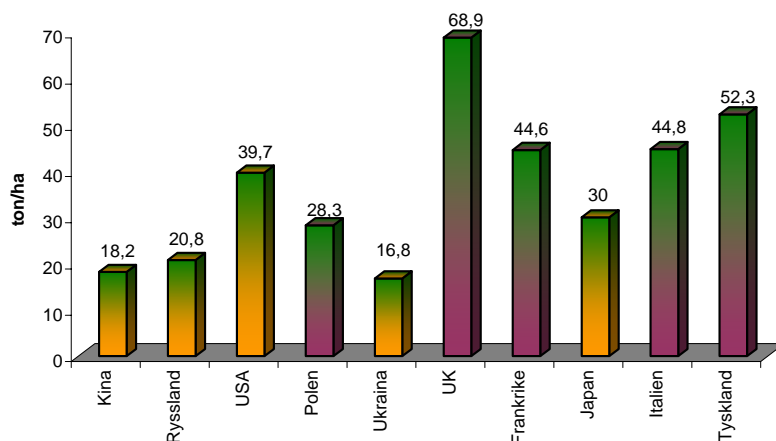
Källa/source: FAO

Produktionen har ökat konstant under de senaste 40 åren men med en något högre takt de senaste 10 – 15 åren. Produktionen i såväl Kina som Ukraina har mer än fördubblats under de senaste 10 åren och i Kazakstan och Vitryssland är den idag 5 –6 gånger högre än för 10 år sedan. Däremot har den amerikanska produktionen minskat vilket även är fallet med den japanska medan produktionen i länder som Kanada, Storbritannien och Frankrike ligger på ungefär samma nivå som tidigare.

Figur 106. Produktionen av moröt i de viktigaste producentländerna, mellan 1961 och 2005
Production of carrots in the most important producer countries, between 1961 and 2005

Källa/source: FAO

Figur 107. Avkastningen vid odling av morötter i de största producentländerna
Yield in the largest carrot producing countries

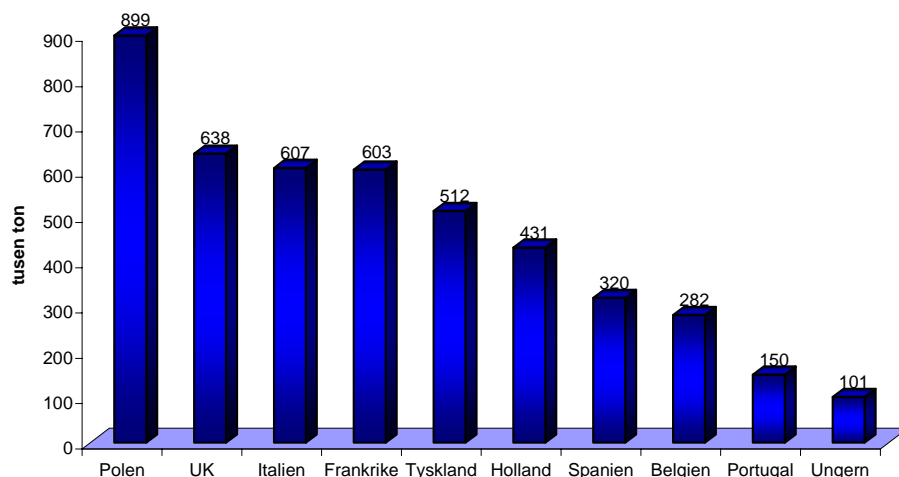
Källa/source: FAO

1.2.6.2 Produktion i EU

Efter produktionen av tomat är produktionen av morötter den största grönsaksprodukten inom EU med en årlig produktion på 5,2 miljoner ton. Morötter är tillsammans med huvudkål och lök en basprodukt som kan odlas i alla medlemsländer och som ger en god kvalitet även i kalla klimat. Det är därför som dessa produkter, i likhet med produktionen av äpplen, odlas i så stor omfattning i alla länder.

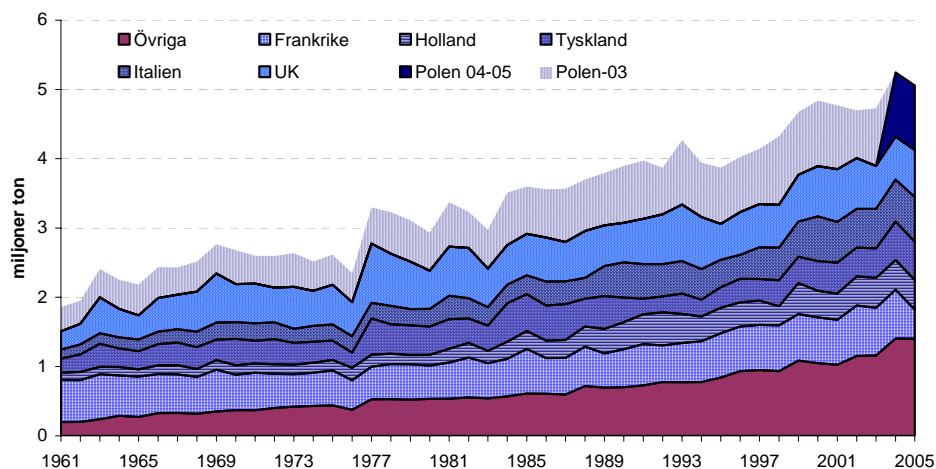
Polen har den största produktionen av morötter i EU med cirka 900 000 ton vilket dock inte utgör mer än 18 % av EU:s produktion. Andra stora länder är Storbritannien, Italien och Frankrike med över 600 000 ton vardera.

Produktionen av morötter är en av de grödor som ökar tydligt. Under de senaste 20 åren har produktionen i EU:s medlemsländer ökat med 45 %. Störst har ökningen varit i Italien där den ökat med 137 %. I Holland ligger ökningen på 72 %, i Polen 35 % och i Storbritannien har den ökat med 20 %.

Figur 108. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av morötter i EU:s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of carrots in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

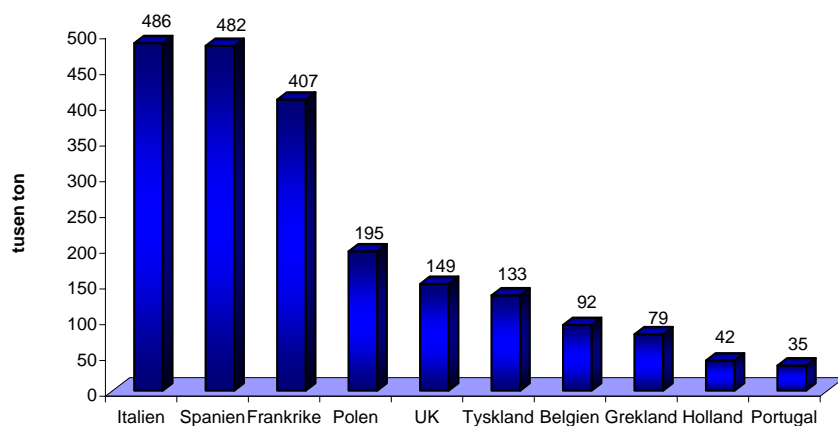
Figur 109. Produktion av morötter i EU 1961–2005, miljoner ton
Production of carrots in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

1.2.7 Blomkål

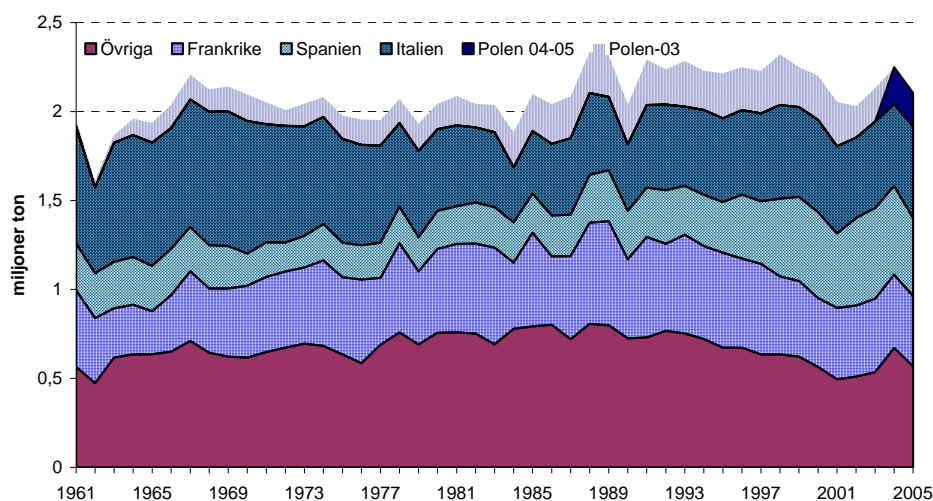
Produktionen av blomkål i EU:s medlemsländer har sedan lång tid tillbaka legat på cirka 2 miljoner ton. Italien och Spanien är de främsta producentländerna med en produktion på något under en halv miljon ton vardera följat av Frankrike med en produktion kring 400 000 ton. Dessa tre länder svarar för inte mindre än två tredjedelar av EU:s blomkålsproduktion.

Produktionen har som nämnts ovan stagnerat vilket är relaterat till en stagnerad efterfrågan. En viss överproduktion förekommer tidvis vilket har resulterat i stora återtag från marknaden, något som beskrivs ingående i avsnittet rörande återtag.

Figur 110. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av blomkål i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of cauliflower in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

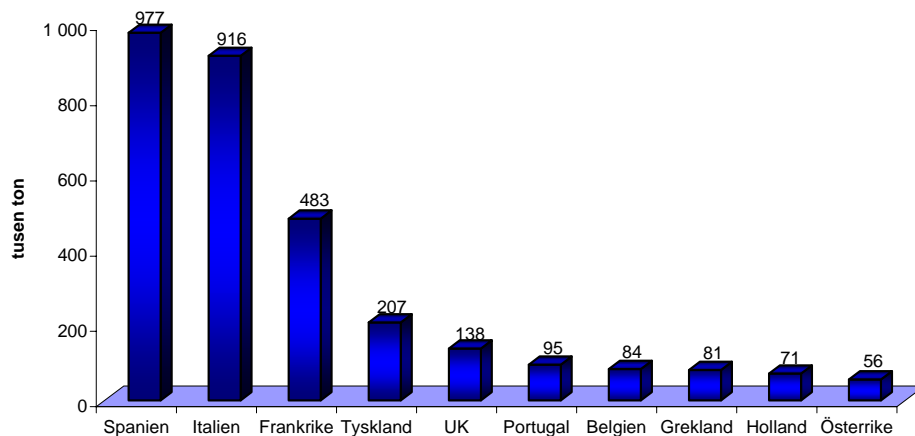

Figur 111. Produktion av blomkål i EU 1961–2005, miljoner ton
Production of cauliflower in the EU 1961-2005, million metric tons

Källa/source: FAO

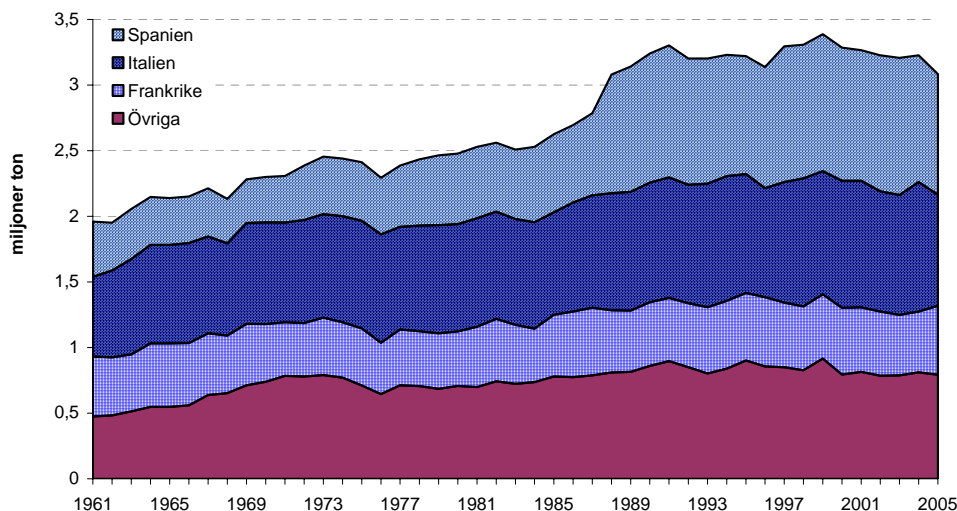
1.2.8 Sallat

Produktion av sallat återfinns i EU:s alla länder eftersom produkten trivs i ett flertal klimattyper. Produktionen som idag uppgår till cirka 3,2 miljoner ton har en svagt ökande trend med en ökning på 17 % de senaste 20 åren. Två länder, Spanien och Italien, dominerar produktionen i EU med en produktion på strax under en miljon ton vardera vilket utgör 59 % av den producerade kvantiteten. Till detta kommer en produktion på cirka en halv miljon ton i Frankrike.

Figur 112. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av sallat i EU: s tio största producentländer, tusen ton
Production in average 2003-2005 of lettuce in the ten major producer countries in the EU, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 113. Produktion av sallat i EU 1961–2005, miljoner ton
Production of lettuce in the EU 1961-2005, million metric tons

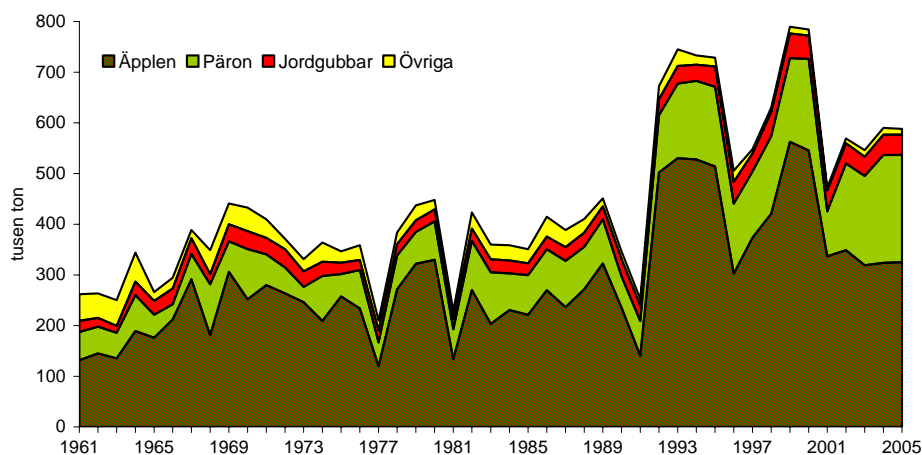
Källa/source: FAO

1.3 Frukt och grönsaker i EU:s länder

I det här avsnittet beskrivs produktionen av frukter och grönsaker i alla EU:s 27 medlemsländer. Information om respektive produkt finns i avsnitt 1.2. Kommentarererna i detta avsnitt begränsas därför till de som rör landets produktion.

1.3.1 Belgien

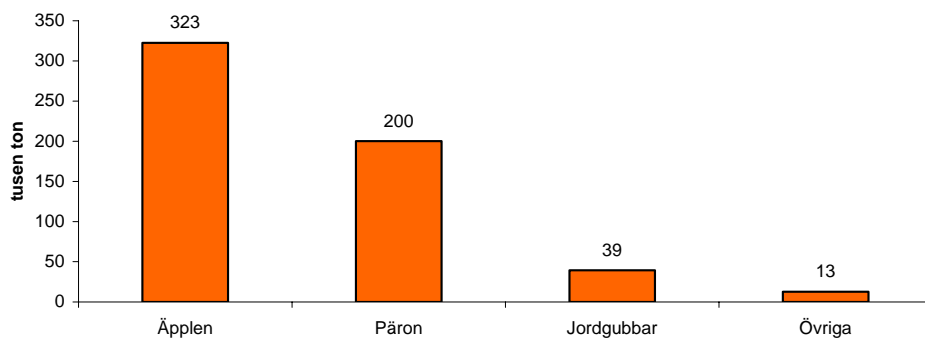
Belgien är framför allt ett grönsaksproducerande land. Både på frukt och på grönsakssidan har den belgiska produktionen ett relativt smalt sortiment med äpplen som dominerande frukt och endiver som dominerande grönsak. På grönsakssidan är spridningen dock större än på fruktsidan med produktion av purjo, sallat, tomat och morötter. Endiver, som främst odlas i de nordvästra delarna av Belgien, har ökat med uppemot 700 000 ton sedan början av 1990-talet.

Figur 114. Produktion av frukt, bär och nötter i Belgien 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Belgium 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

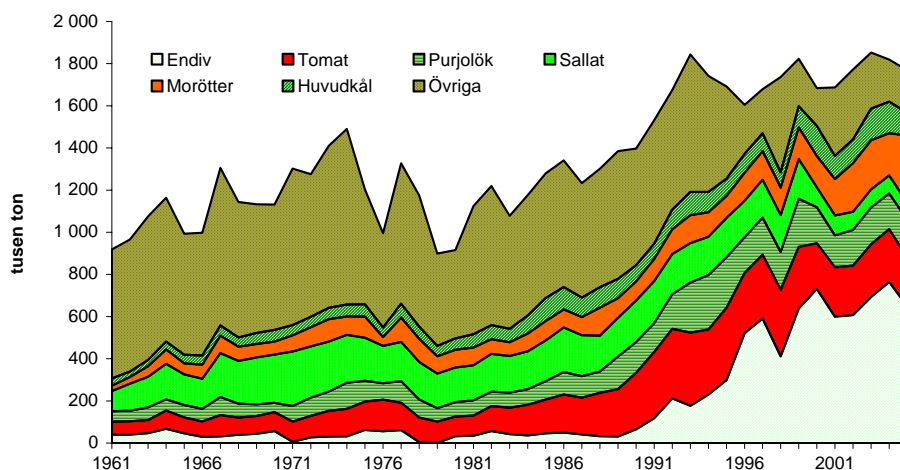

Figur 115. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Belgien tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Belgium in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

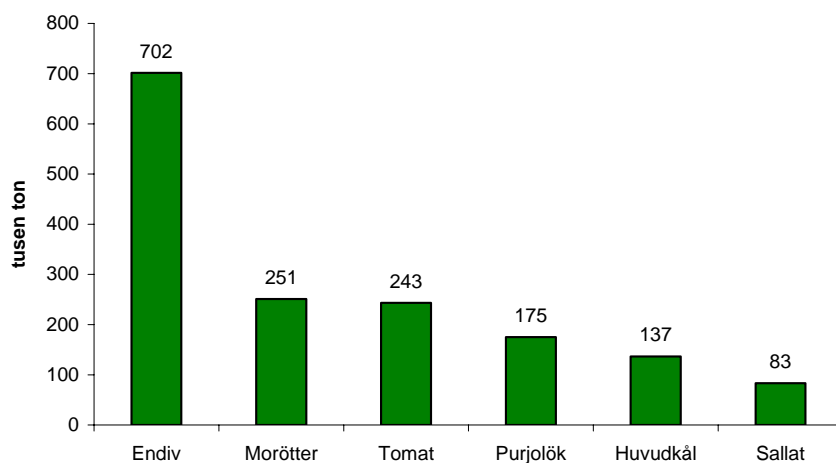
Produktionen av frukt och bär har ökat från ca 250 000 ton till ca 600 000 ton sedan början av 1960-talet. Produktionen av grönsaker är större än fruktproduktionen och låg 2004 på ca 1,8 miljoner ton. En viss obalans i produktionen kan utläsas av att landet har den tredje högsta återtagsprocenten av produkter från marknaden.

Figur 116. Produktion av grönsaker i Belgien 1961-2005, tusen ton

Production of vegetables in Belgium 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 117. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Belgien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Belgium in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 118. De viktigaste produktionsområdena i Belgien för äpplen och päron
The most important production areas in Belgium for apples and pears

Källa/source: Information från Belgien/information from Belgium (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

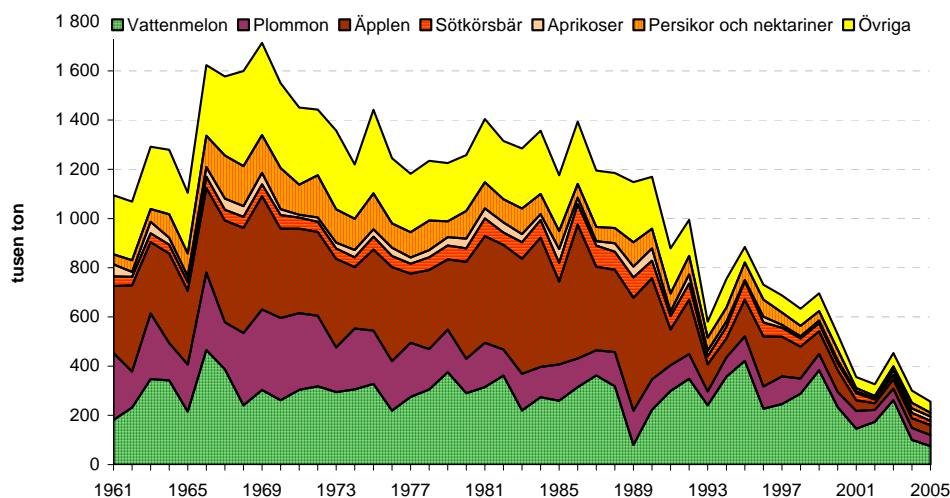
Figur 119. Det viktigaste produktionsområdet i Belgien för endiviasallat
The most important production area in Belgium for chicory

Källa/source: Information från Belgien/information from Belgium (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.2 Bulgarien

1991 började privatiseringen av jordbruket i Bulgarien med målet att tidigare ägare skulle återfå sin mark samt att statliga jordbruksföretag och kooperativ skulle upplösas och privatiseras. Detta har lett till att största delen av jordbruksmarken idag är uppdelad i jordlotter om 0,1-1,0 ha. Förutom de små jordlotterna har även oklara ägandeförhållande och nya ägare med små ekonomiska möjligheter till investeringar bidragit till att produktionen i landet minskat.

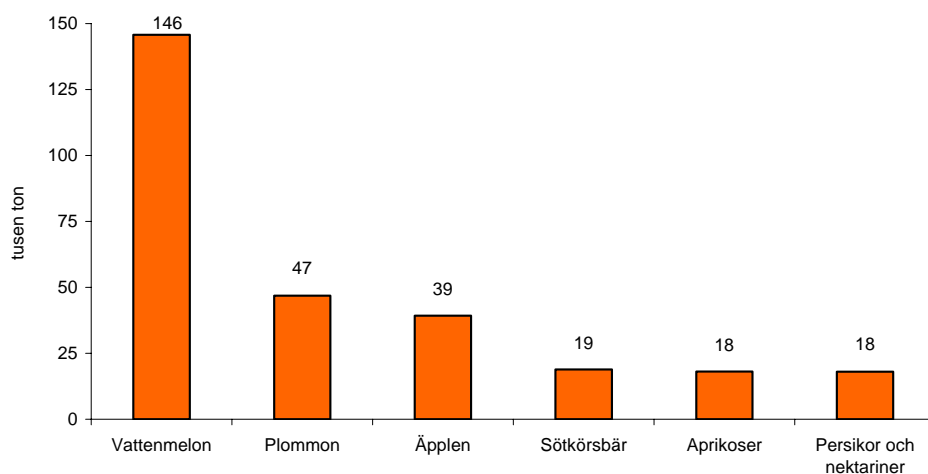
Fruktproduktionen har sedan 1989 minskat mycket kraftigt och den skördade kvantiteten uppgick 2005 till endast 22 % av den kvantitet som skördades 1989. En rad åtgärder har införts i landet för att hindra den minskande odlingen av den mark som tidigare brukades.

Figur 120. Produktion av frukt, bär och nötter i Bulgarien 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Bulgaria 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

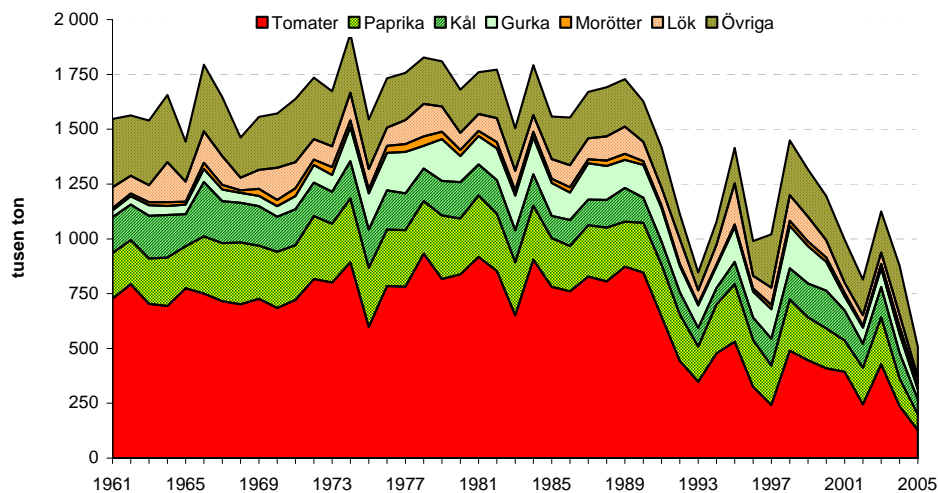
Figur 121. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Bulgarien, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Bulgaria in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

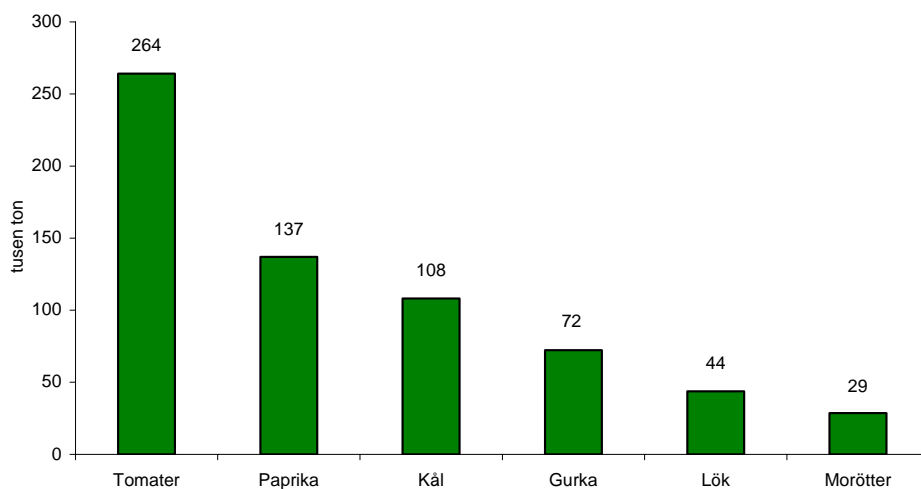
Jordbruket har traditionellt stor betydelse i Bulgarien. Inte minst har den tidigare stora äppleproduktionen decimerats mycket kraftigt och uppgick 2005 till 10 % av produktionen 1989.

Situationen är likartad inom produktionen av grönsaker. Den var 2005 endast 29 % av produktionen 1989. Den tidigare stora produktionen av tomater har haft ungefär samma utveckling som äppleproduktionen. Av fruktproduktionen återstår endast 14 % av den tidigare kvantiteten.

Figur 122. Produktion av grönsaker i Bulgarien 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Bulgaria 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

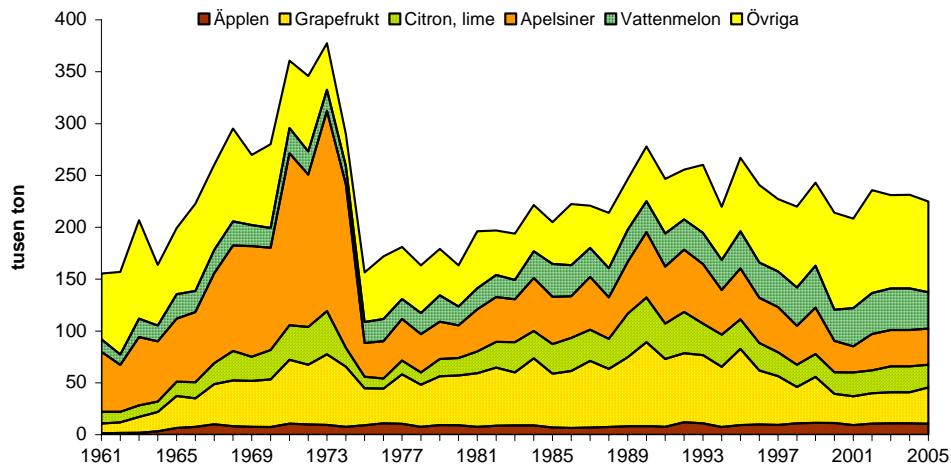

Figur 123. Produktion i genomsnitt 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Bulgarien, tusen ton
Production of the most important vegetable products in Bulgaria in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.3 Cypern

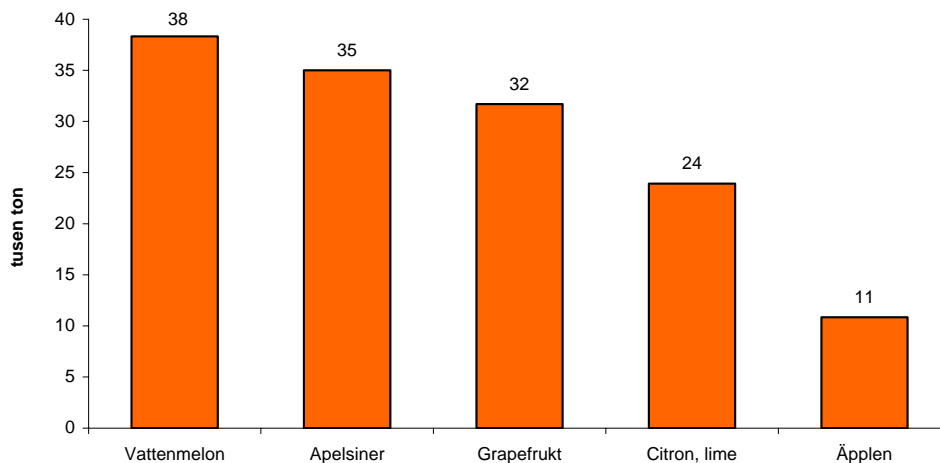
Cypern är framför allt ett fruktproducerande land med vattenmelon, apelsiner och grapefrukt som viktigaste produkter med cirka 35 000 ton vardera per år. Landet har faktiskt EU:s största produktion av grapefrukt, varken Italien eller Spanien har någon nämnvärd produktion av grapefrukt. I ett globalt perspektiv är produktionen dock tämligen liten, bara 2 % av USA:s produktion som är världens högsta.

Figur 124. Produktion av frukt, bär och nötter på Cypern 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts on Cyprus 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

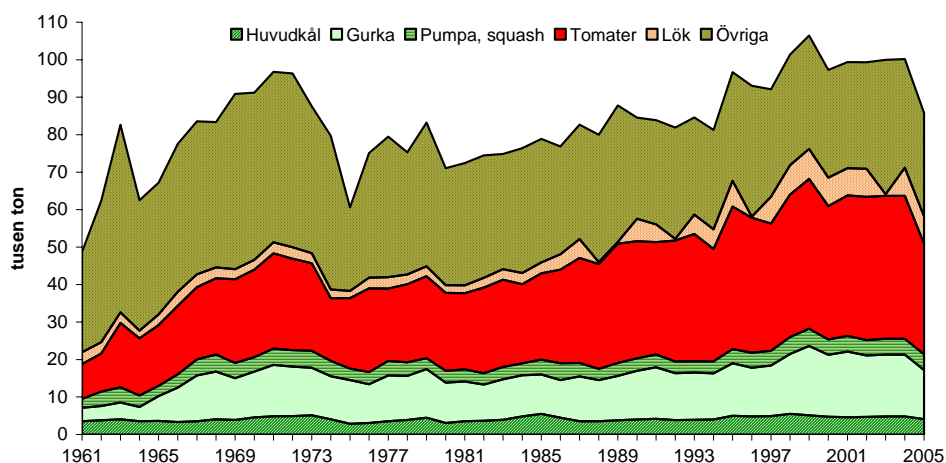
Figur 125. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) på Cypern, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) on Cyprus in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

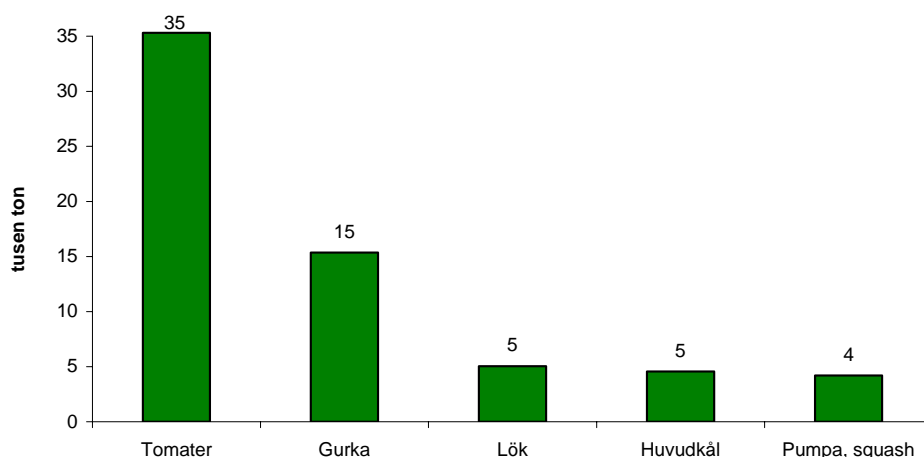
Den turkiska invasionen av öns norra del 1974 ledde till en mycket kraftig minskning av fruktproduktionen. Minskningen av grönsaksproduktionen var inte lika tydlig. Fruktproduktionen har därefter visserligen ökat något men ändå inte kommit upp till nivån i början på 1970-talet.

Bland grönsakerna dominerar produktion av tomater som de senaste 20 åren ökat med 80 %. 2005, det första helår som Cypern varit medlem i EU, sjönk dock produktionen med över 20 %.

Figur 126. Produktion av grönsaker på Cypern 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables on Cyprus 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 127. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna på Cypern, tusen ton

Production of the most important vegetable products on Cyprus in average 2003-2005, thousand metric tons

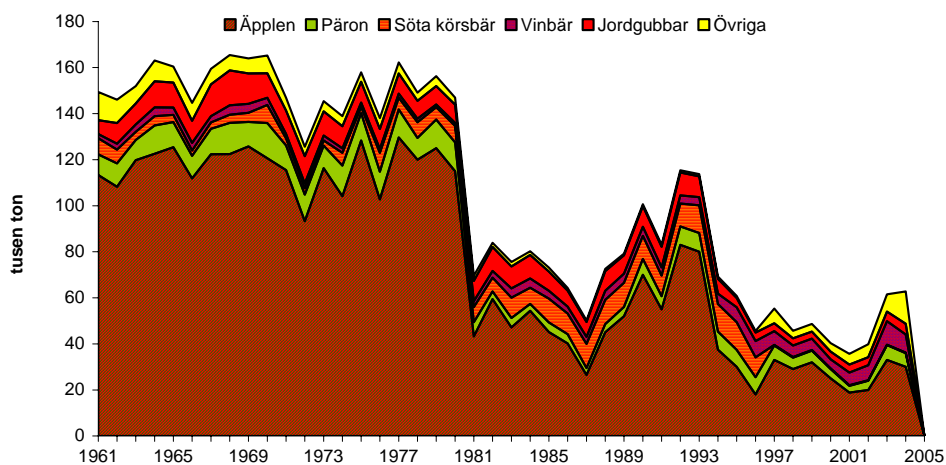
Källa/source: FAO

1.3.4 Danmark

I Danmark, liksom i de flesta länder i norra Europa dominerar grönsaksodlingen. Morötter är liksom i Sverige den största grödan följt av lök och huvudkål, typiska produkter i ett kallt klimat. Några dramatiska förändringar kan inte ses under de 40 år för vilka statistik finns. Den största förändringen som kan ses är ökningen av segmentet övriga produkter vilket indikerar en breddning av sortimentet utanför de vanligaste stora produkterna.

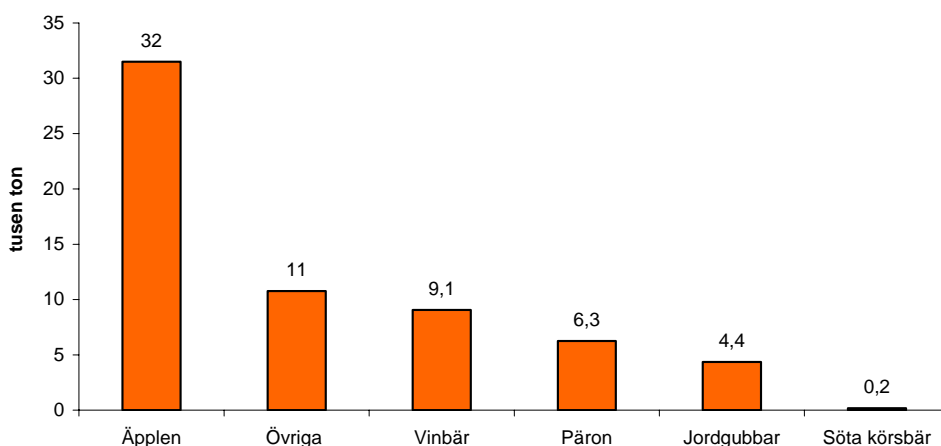
Äpplen har en mycket dominerande ställning på fruktsidan. Den kraftiga minskningen 1981 är enligt Danmark ett resultat av felaktig rapportering under flera år. Produktionen minskade

successivt under hela perioden. Produktionen av äpplen kompletteras med en mindre produktion av bär. Sammantaget visar dock produktionen av frukt och bär på en minskande trend medan grönsaksproduktionen ökar något.

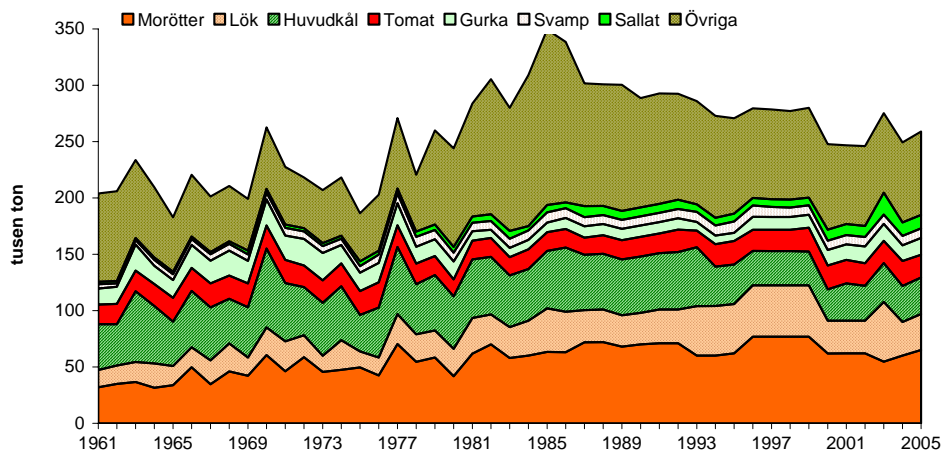
Figur 128. Produktion av frukt och bär i Danmark 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Denmark 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

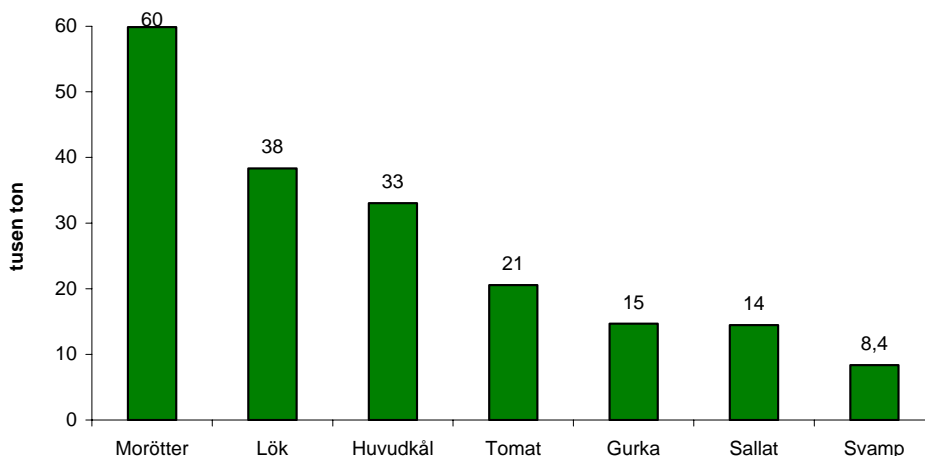
Figur 129. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Danmark, tusen ton
Production of the most important fruits and berries in Denmark in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 130. Produktion av grönsaker i Danmark 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Denmark 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 131. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Danmark, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Denmark in average 2003-2005, thousand metric tons

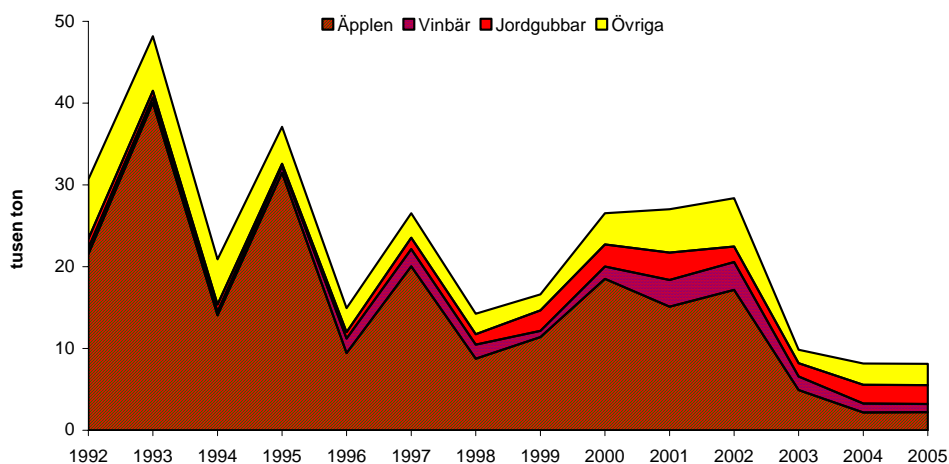
Källa/source: FAO

1.3.5 Estland

Estlands produktion av frukt och grönsaker har samma profil som för de flesta länder i norra Europa. Äpplen är klart dominerande i frukt- och bärproduktionen, som även till viss del innehåller av vinbär och jordgubbar. Produktionen har under perioden kontinuerligt minskat och uppgick 2005 till 28 % av den kvantitet som skördades 1992. Speciellt hårt drabbad är produktionen av äpplen som 2005 endast var 5 % av produktionen 1993.

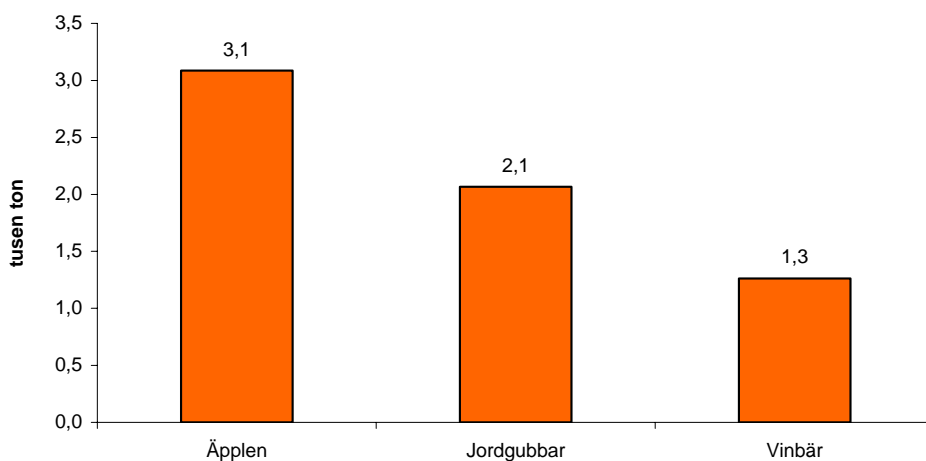
Bland grönsakerna är kål den produkt som odlas mest, följd av morötter och gurka (inklusive inläggninggurka). Minskningen av grönsaksproduktionen har inte varit lika stor som minskningen för frukt, nivån 2005 låg på 68 % av 1992 års produktionsnivå.

Kål odlas främst i norra Estland och äpplen främst i södra delarna av landet.

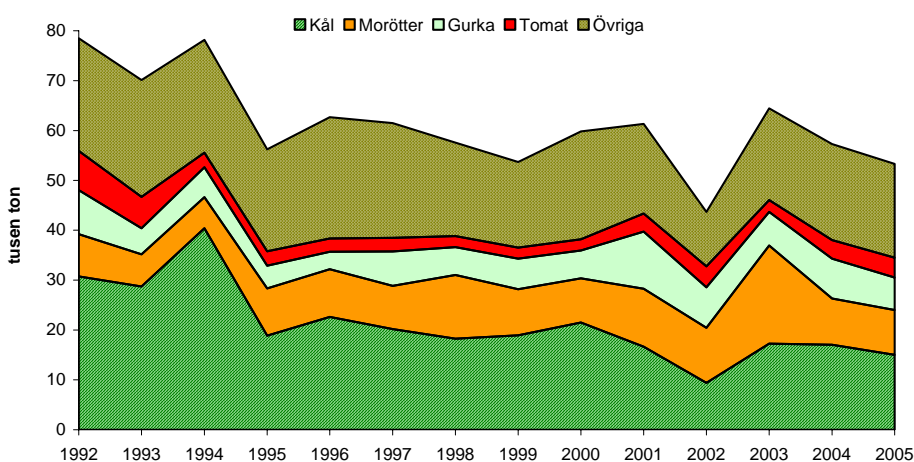
Figur 132. Produktion av frukt och bär i Estland 1992-2005, tusen ton
Production of fruits and berries in Estonia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

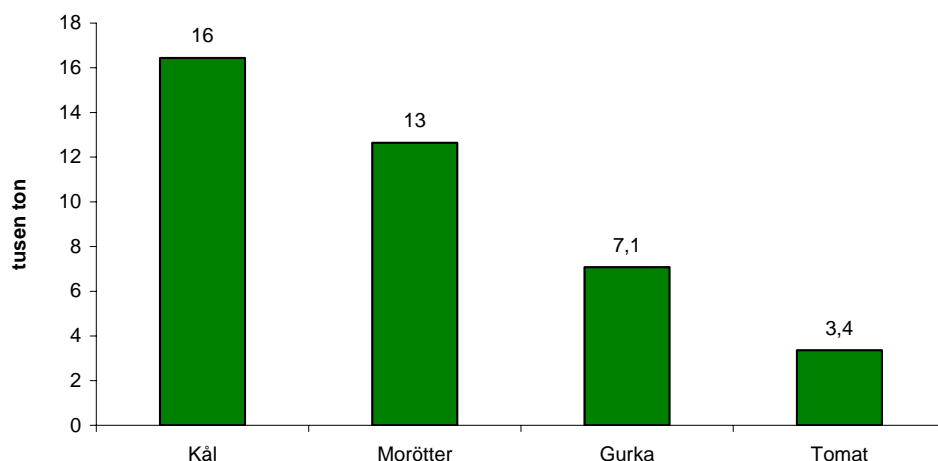
Figur 133. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Estland, tusen ton
Production of the most important fruits and berries in Estonia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

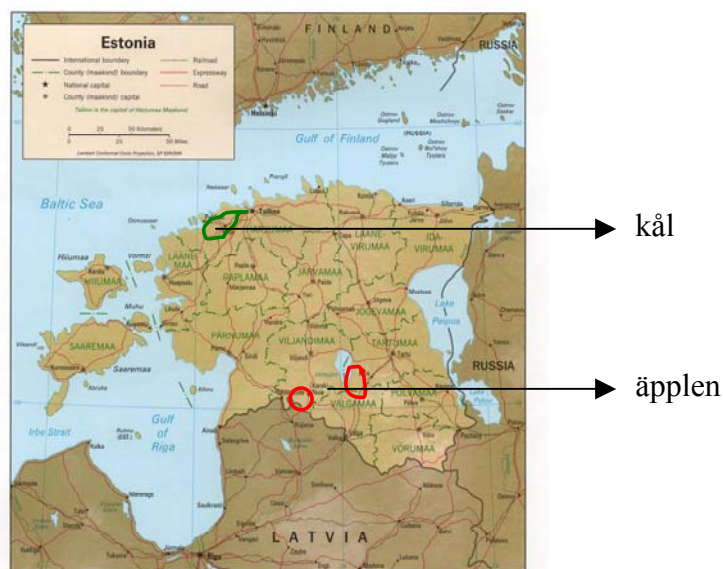
Figur 134. Produktion av grönsaker i Estland 1992-2005, tusen ton
Production of vegetables in Estonia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 135. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Estland, tusen ton
Production of the most important vegetable products in Estonia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

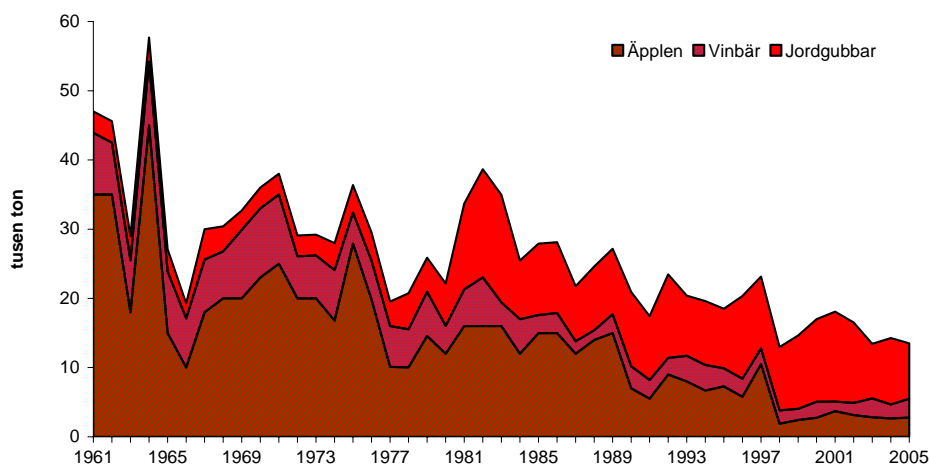
Figur 136. De viktigaste produktionsområdena i Estland för äpplen och kål

The most important production areas in Estonia for apples and cabbage

Källa/source: Information från Estland/information from Estonia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.6 Finland

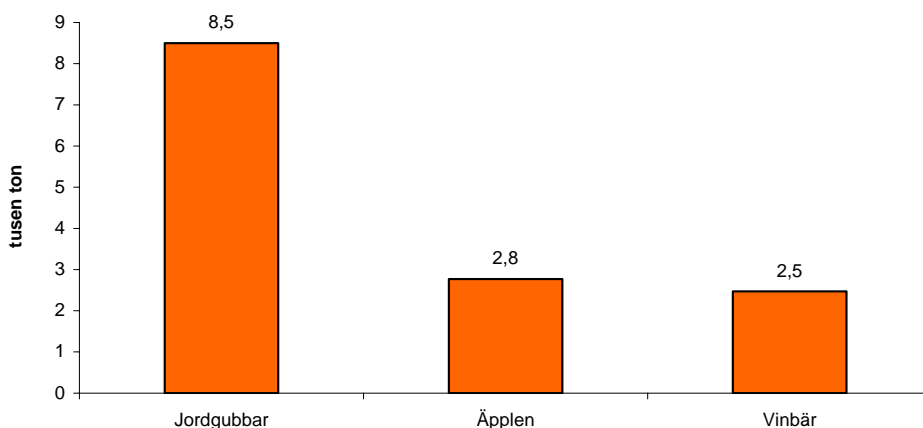
Finlands produktion av frukt och bär är liten och uppvisar en minskande trend. Framför allt gäller det produktionen av äpplen som 2005 endast uppgick till 6 % av produktionen toppåret 1964. Produktionen av vinbär var som störst i början på 1970-talet och uppgår idag till cirka en fjärdedel av 1970-talets nivå. Idag är produktionen av jordgubbar störst, följd av äpplen och vinbär.

Figur 137. Produktion av frukt och bär i Finland 1961-2005, tusen ton

Production of fruits and berries in Finland 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

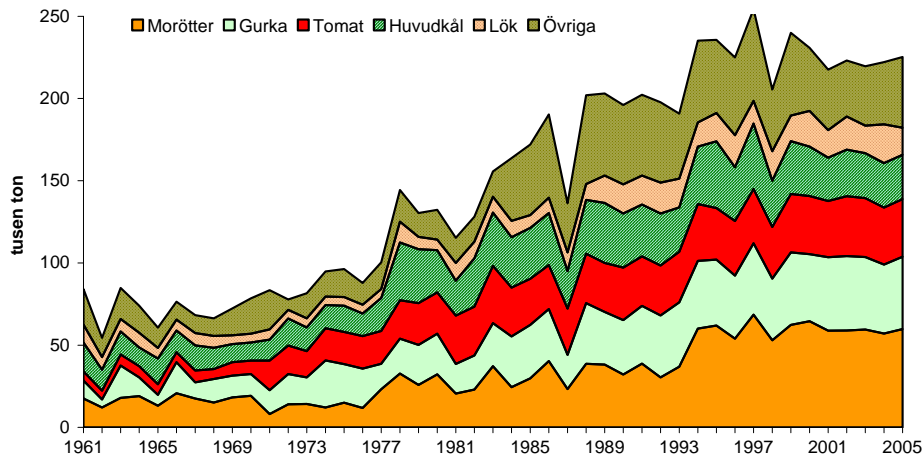

Figur 138. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Finland, tusen ton

Production of the most important fruits and berries in Finland in average 2003-2005, thousand metric tons

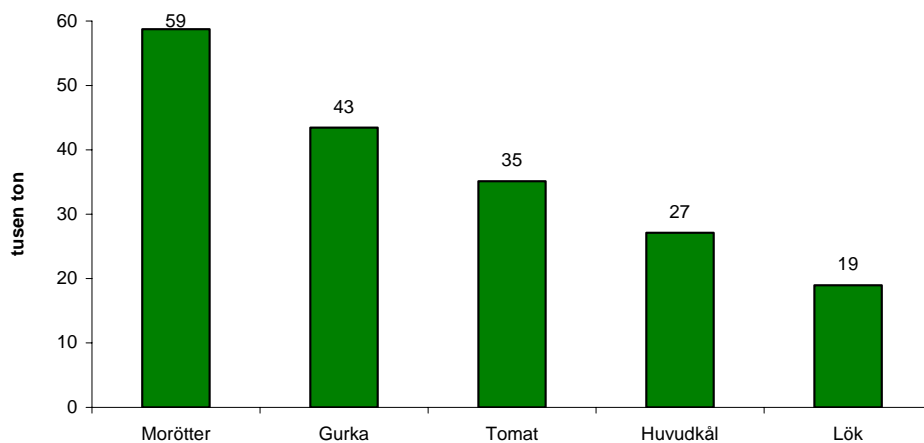
Källa/source: FAO

Grönsaksproduktionen har i Finland ökat kontinuerligt ända sedan slutet av 1960-talet. 2005 års produktionsnivå på 225 000 ton är 2,7 gånger så hög som nivån 1961. Som jämförelse har den svenska produktionen under samma period ökat med 26 %. Länderna har dock haft mycket olika inriktning på sin jordbrukspolitik. Medan Sverige förespråkat frihandel, avvecklande av jordbruksstöd och konsumentaspekter har en hög självförsörjningsgrad varit viktig för Finland, något som kan ha historiska orsaker. De grönsaker som odlas är de för ett nordligt klimat klassiska produkterna morötter, kål och lök i kombination med växthusproduktion av tomat och gurka.

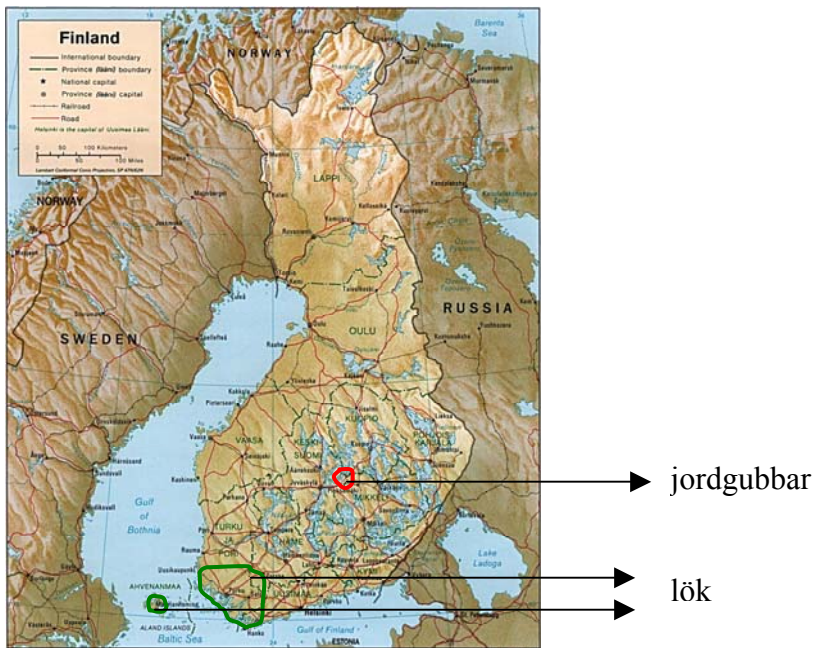
Figur 139. Produktion av grönsaker i Finland 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Finland 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

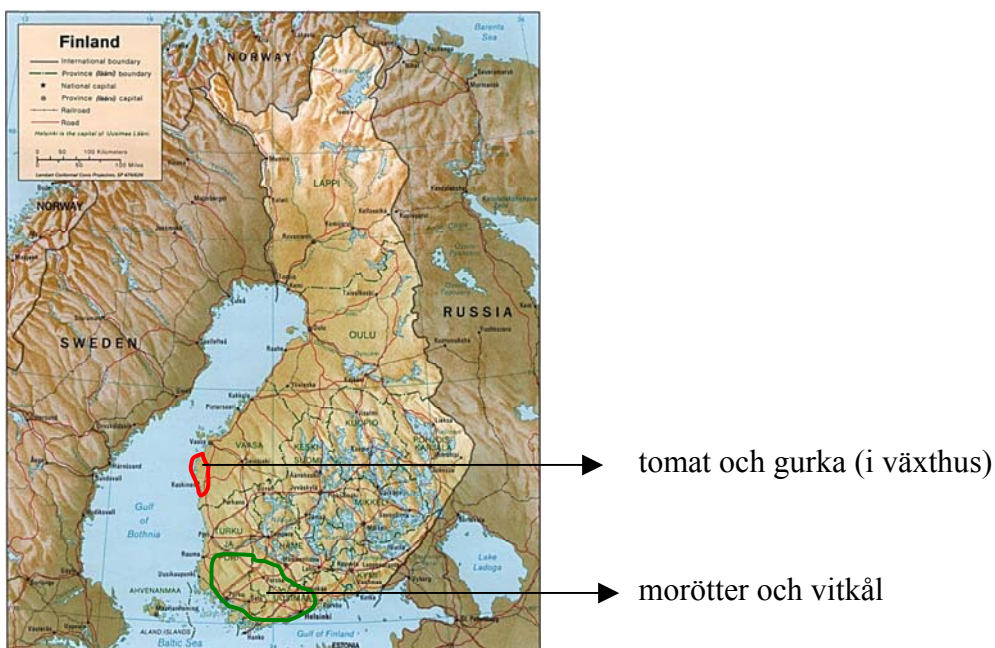
Figur 140. Genomsnittlig produktion av de viktigaste grönsaksprodukterna i Finland 2003-2005, tusen ton
Production of the most important vegetable products in Finland in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 141. De viktigaste produktionsområdena i Finland för jordgubbar och lök
The most important production areas in Finland for strawberries and onions

Källa/source: Information från Finland/information from Finland (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

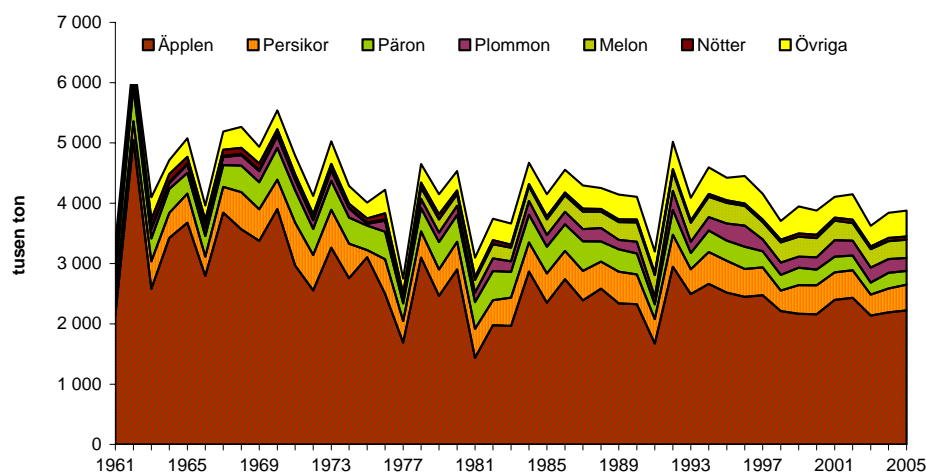
Figur 142. De viktigaste produktionsområdena i Finland för morötter, vitkål, tomat och gurka
The most important productions regions in Finland for carrots, white cabbage, tomatoes and cucumbers

Källa/source: Information från Finland/information from Finland (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.7 Frankrike

Frankrike är ett av Europas stora producentländer med avseende på frukt och grönsaker. På fruktsidan är produktionen av äpplen av mycket stor betydelse med en produktion på över 2

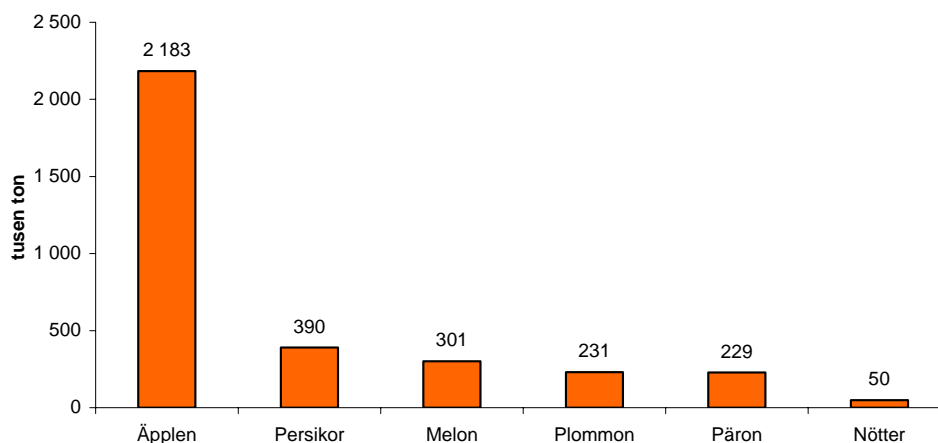
miljoner ton. Den är emellertid också ett sorgsbarn eftersom produktionen leder till stora återtag från marknaden varje år. Produktionen av äpplen minskade mellan 1961 och mitten på 1980-talet med cirka en tredjedel men har därefter legat på en tämligen konstant nivå. Produktionen av päron har inte klarat sig lika bra utan den har halverats under de senaste 20 åren.

Figur 143. Produktion av frukt, bär och nötter i Frankrike 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in France 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

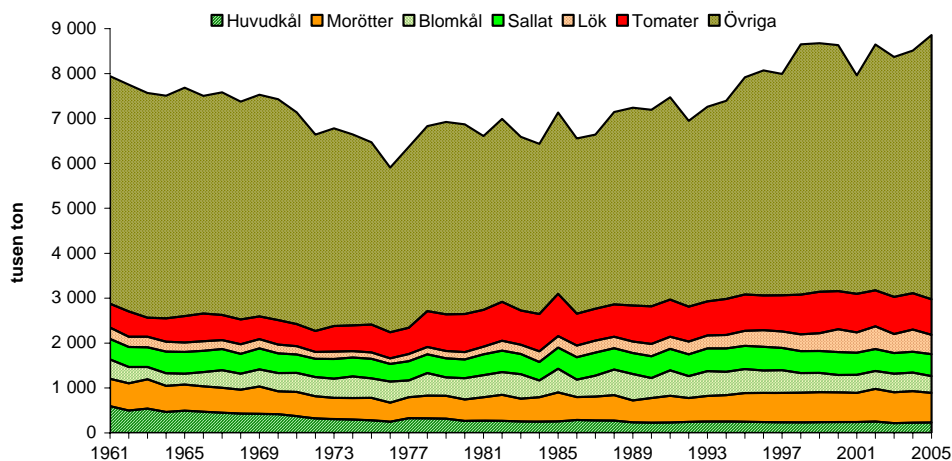
Figur 144. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Frankrike, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in France in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

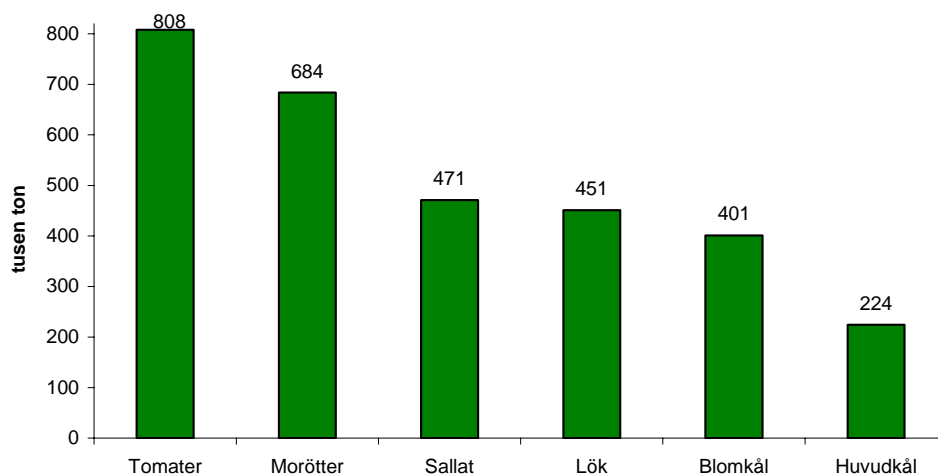
Det som är mest slående i produktionen av grönsaker är den stora mångfalden vilket ses i att gruppen övriga produkter är mycket stor. På grönsakssidan är fördelningen mellan olika produkter lite jämnare med produktion av tomater i topp följt av morötter, lök, sallat och blomkål. Värt att notera är den stora produktionen av svamp på 170 000 ton, som gör Frankrike till en av de största producenterna i Europa. Produktionen av grönsaker har legat på ungefär samma nivå de senaste 40 åren. Det förekommer dock problem med avsättningen

även för produktionen av grönsaker. Främst är det produktionen av blomkål (och i synnerhet i Bretagne) som brottas med strukturella problem som man inte lyckats komma tillrätta med.

Figur 145. Produktion av grönsaker i Frankrike 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in France 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

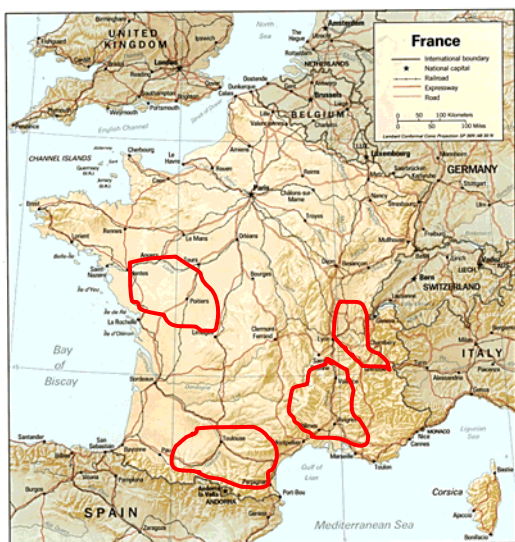

Figur 146. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Frankrike under åren, tusen ton

Production of the most important vegetable products in France in average 2003-2005, thousand metric tons

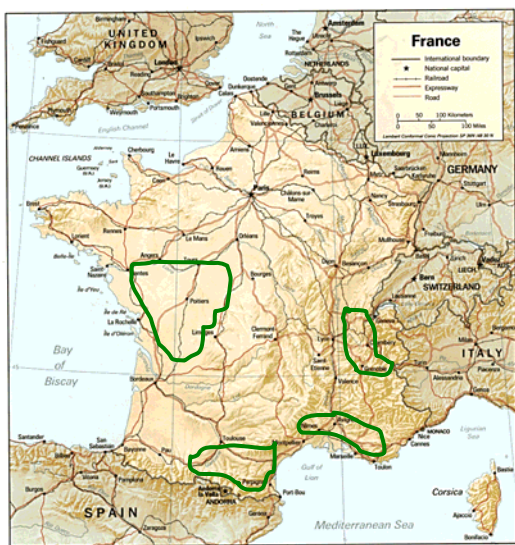
Källa/source: FAO

Grönsaker odlas främst i de västra delarna av landet. Frukttodling förekommer framför allt i de södra, men även västra, delarna av Frankrike.

Figur 147. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för äpplen
The most important production areas in France for apples

Källa/source: Information från Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 148. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för päron
The most important production areas in France for pears

Källa/source: Information från Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

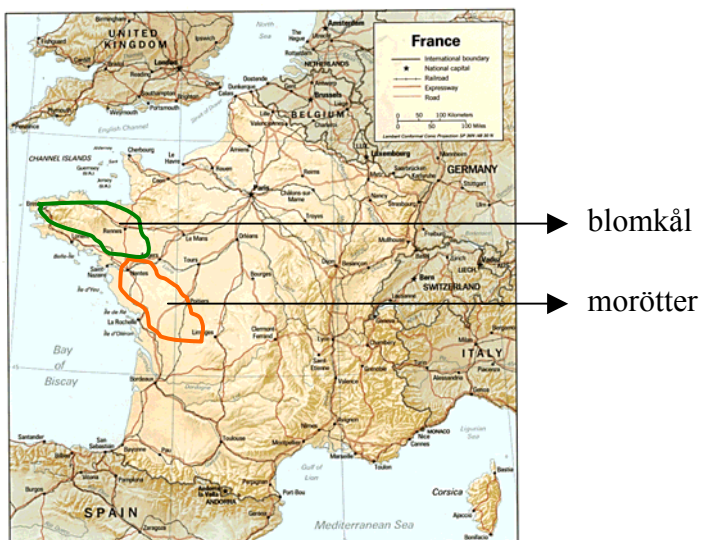
Figur 149. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för persikor och nektariner
The most important production areas in France for peaches and nectarines

Källa/source: information ifrån Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 150. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för meloner
The most important production areas in France for melons

Källa/source: Information från Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 151. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för morötter och blomkål
The most important production areas in France for carrots and cauliflower

Källa/source: Information från Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

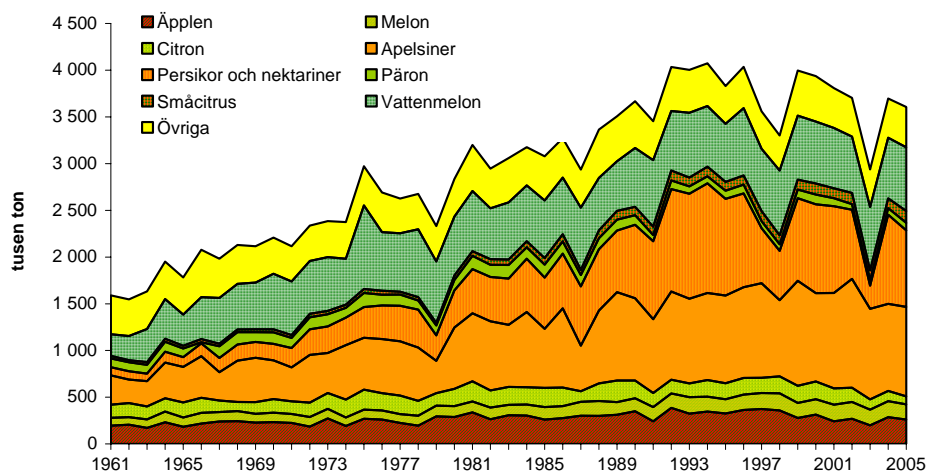
Figur 152. De viktigaste produktionsområdena i Frankrike för tomater
The most important production areas in France for tomatoes

Källa/source: Information från Frankrike/information from France (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.8 Grekland

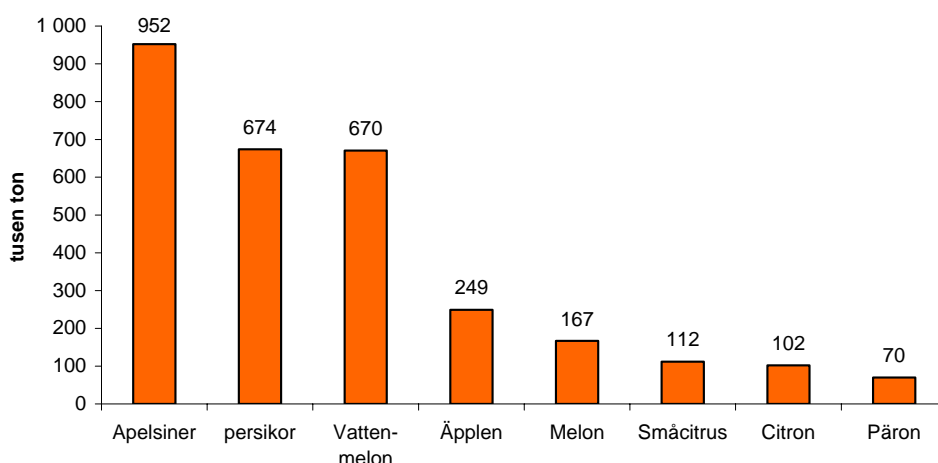
Grekland är en mycket stor producent av frukt, framför allt citrus, persikor och nektariner samt vattenmelon. Under perioden från början av 1960-talet och fram till mitten av 1990-talet ökade produktionen av frukt starkt, totalt sett mer än fördubblades den. Mest markant var ökningen av produktionen av persikor och nektariner som tiodubblades medan produktionen av vattenmelon och apelsin tredubblades.

Produktionsökningen för persikor och nektariner motsvarades dock inte av en motsvarande ökning av efterfrågan och marknadsåret 1994/95 återtog inte mindre än 63 % av persikoskörden och 74 % av nektarinskörden från marknaden. Huvuddelen av dessa återtag destruerades och kompensation betalades till de grekiska odlarna. Förutom ett finansiellt problem för EU kom dessa återtag även att bli ett miljöproblem i de områden där produkterna dumpades. Utvecklingen var ohållbar och regelverket för hela sektorn ändrades 1997 med ett viktigt syfte, nämligen att få ner återtagen. Det nya regelverket började tillämpas och inga ytterligare produktionsökningar för persikor och nektariner kan ses efter detta år. 2003 drabbades persikoodlingarna av frost i blomningen varför produktionen blev extremt låg.

Figur 153. Produktion av frukt, bär och nötter i Grekland 1961-2005, tusen ton
Production of fruits and vegetables in Greece 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 154. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Grekland, tusen ton

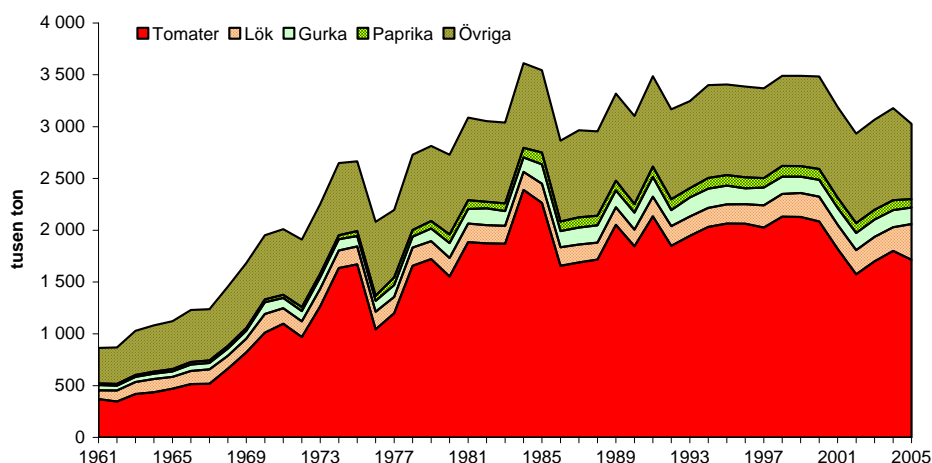
Production of the most important fruits and vegetables (including nuts) in Greece in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Grekland har också en stor produktion av tomater medan odlingen av övriga grönsaker är mer blygsam. Tomatproduktionen i Grekland har ökat markant sedan början av 1960-talet och

ligger idag på cirka 1,8 miljoner ton per år. Av denna produktion går dock 1,2 miljoner ton till bearbetning.

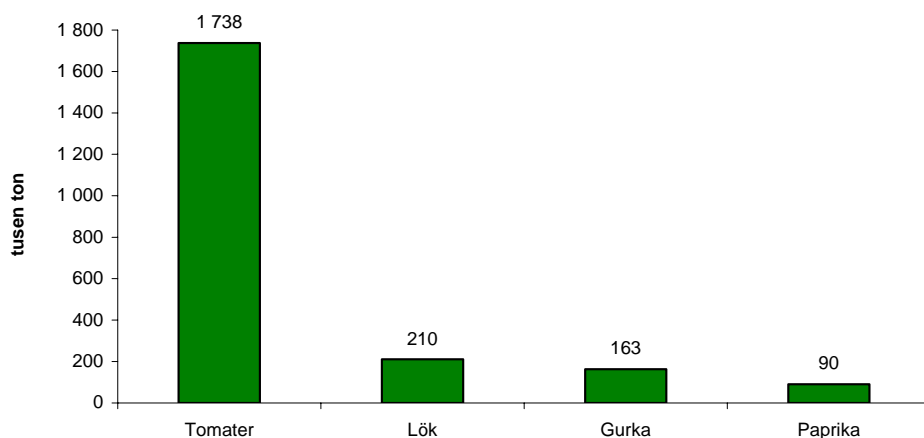
Jämfört med övriga EU-länder som ligger på samma breddgrad - Portugal, Spanien och till viss del Italien - hade Grekland 2000 störst produktion av apelsin och persikor och nektariner per antal invånare och yta. Även tomatproduktion var störst per antal invånare men per yta var Italiens produktion större.

Figur 155. Produktion av grönsaker i Grekland 1961-2005, tusen ton

Production of vegetables in Greece 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 156. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Grekland, tusen ton

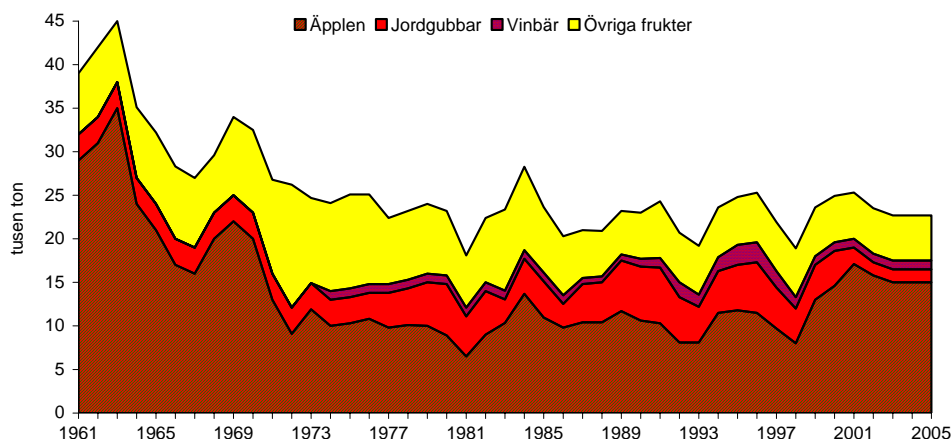
Production of the most important vegetable products in Greece in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.9 Irland

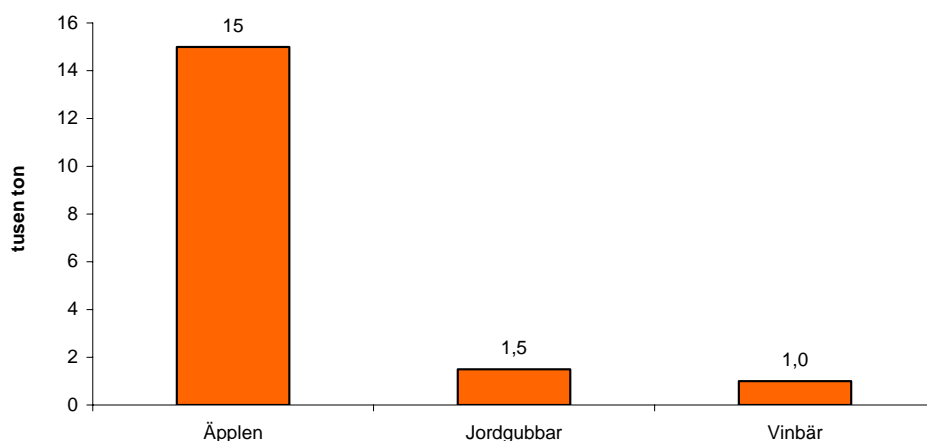
Produktionen av frukt och bär på Irland är bland den lägsta i EU, lägre än såväl den svenska som den danska och den lettiska produktionen. Den största grödan är äpplen som dock stannar

vid 15 000 ton per år. Till detta kommer en liten produktion av jordgubbar, som dock har minskat de senaste åren, och produktion av vinbär.

Figur 157. Produktion av frukt och bär på Irland 1961-2005, tusen ton
Production of fruits and berries on Ireland 1961-2005, thousand metric tons

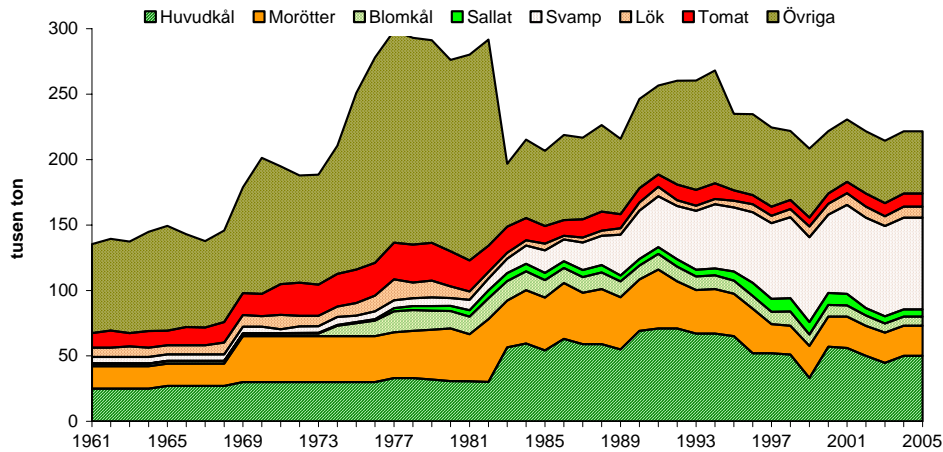
Källa/source: FAO

Figur 158. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen på Irland, tusen ton
Production of the most important fruits and berries on Ireland in average 2003-2005, thousand metric tons

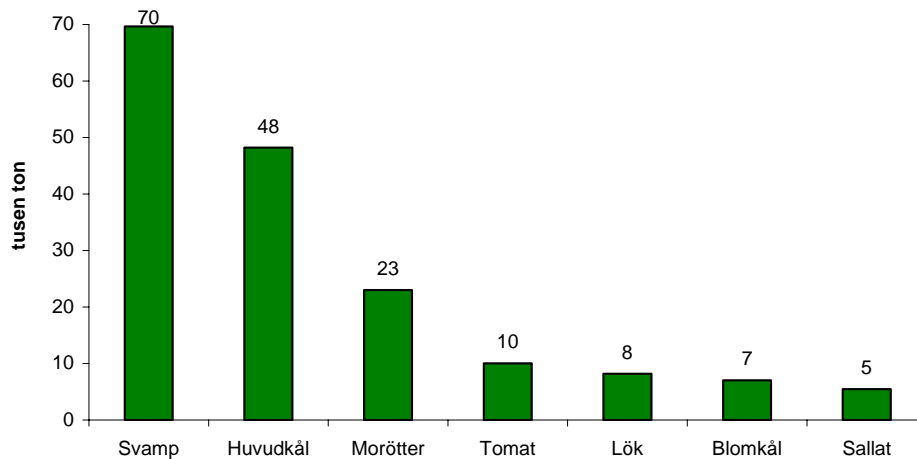
Källa/source: FAO

På grönsakssidan kan konstateras att det som odlas i verkligt stor skala är svamp, som odlas i mörka rum, helst under marken, med reglerad temperatur. Eftersom svamp framför allt odlas i kompost baserad på hästspilling är det möjligt att det finns en koppling till irländarnas stora hästintresse. Svampproduktionen tog fart i början av 1980-talet och har sedan fortsatt att öka för att idag vara den största produkten inom frukt och grönsakssektorn med en produktion på cirka 70 000 ton. Eftersom svamp betingar ett högt pris torde produktens dominans vara ännu större om man ser till produkternas genererade värdevolym.

Figur 159. Produktionen av grönsaker på Irland 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables on Ireland 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 160. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna på Irland, tusen ton

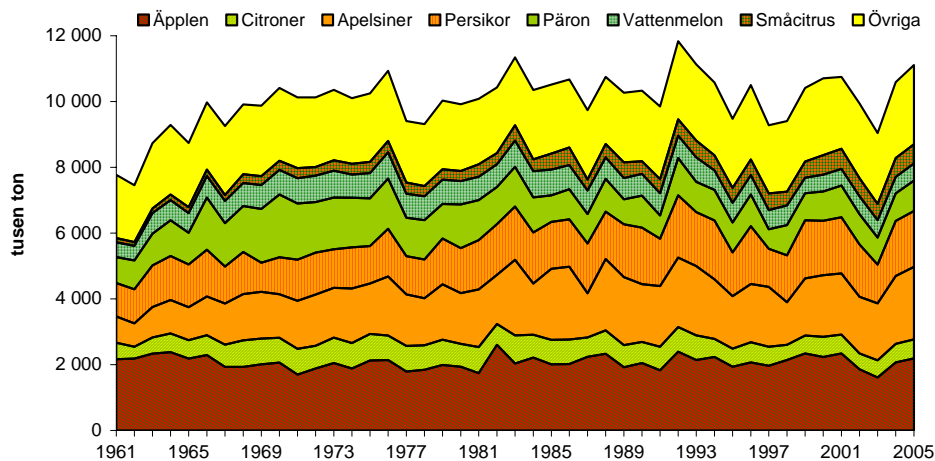
Production of the most important vegetable products on Ireland in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.10 Italien

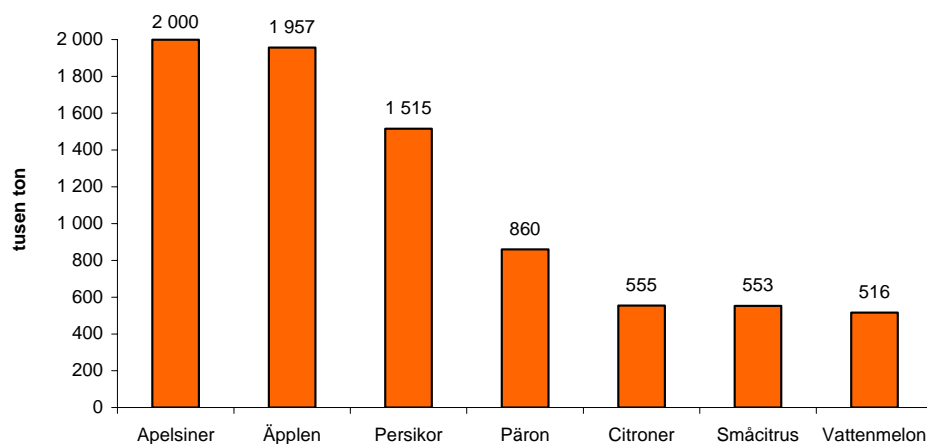
Italien är det land som har EU:s största sammanlagda produktion av frukt och grönsaker och utbudet av produkter är varierat på både frukt- och grönsakssidan. På fruktsidan finner man apelsiner, äpplen samt persikor och nektariner i topp men produktionen av päron och kiwifrukt är också viktiga för landet eftersom de ger stora exportinkomster. Produktionen av frukt i Italien har befunnit sig på ungefär samma nivå sedan början av 1960-talet. Det har inte heller förekommit några stora förändringar av produktsortimentet. Produktionen av päron har dock nästan halverats sedan början av 1970-talet då Italien var världens i särklass största päronproducent. Idag har den platsen övertagits av Kina vars produktion är i det närmaste dubbelt så hög som den italienska.

Med en produktion på över två miljoner ton är Italien en av EU:s tre stora äppleproducenter³. Till skillnad från Frankrike har dock de italienska återtagen av äpplen varit betydligt mer begränsade, maximalt 2,7 % av skörden marknadsåret 1997/98. Detta kan jämföras med ett franskt återtag på 381 000 ton eller 17,4 % av skörden marknadsåret 1994/95.

Figur 161. Produktion av frukt, bär och nötter i Italien 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Italy 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 162. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Italien, tusen ton

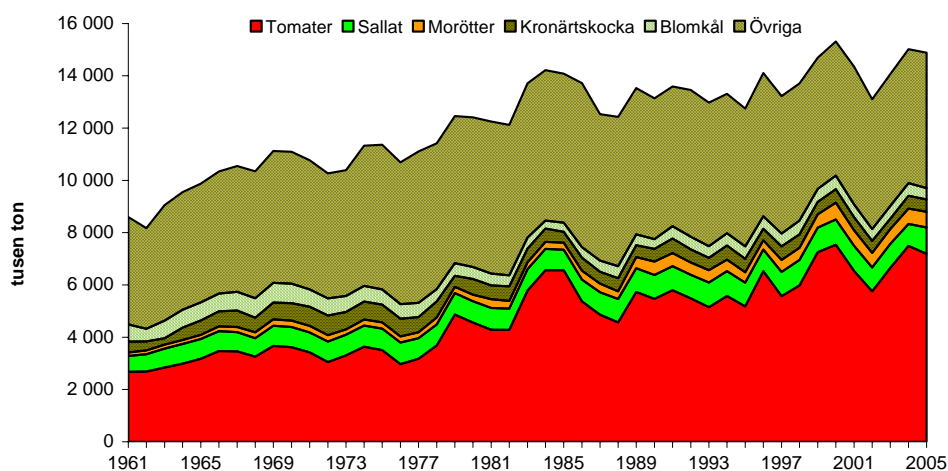
Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Italy in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Bland grönsakerna är produktionen av tomater helt dominerande och denna produktion är av mycket stor ekonomisk betydelse för Italien. Tomaternas dominans i figurerna gör att övriga produkter ser förhållandevis obetydliga ut vilket är missvisande eftersom produktionen av andra produkter är betydande. Italien levererar under vintern olika grönsaksprodukter till i

³ De övriga två länder som har en produktion över två miljoner ton är Frankrike och Polen.

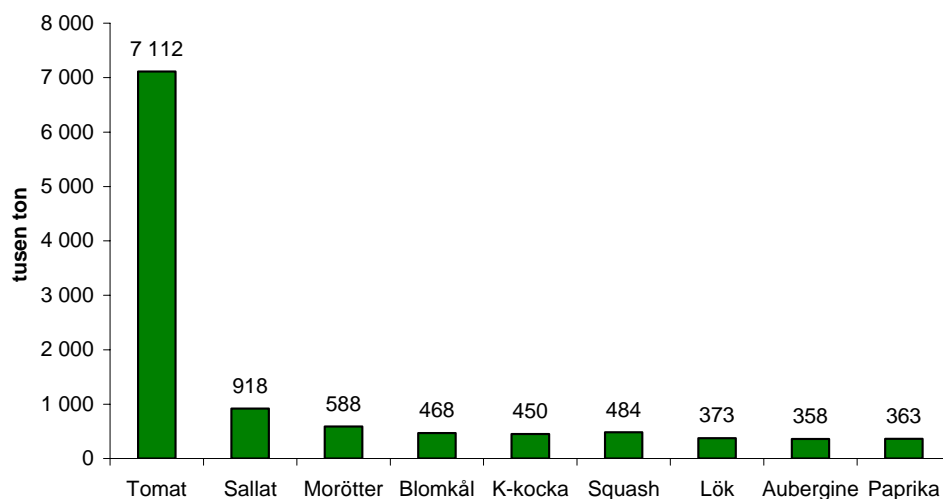
stort sett hela Europa. Till skillnad från fruktproduktionen så har produktionen av grönsaker i Italien ökat sedan början av 1960-talet, tomater står för den största delen av ökningen.

Figur 163. Produktion av grönsaker i Italien 1961-2005, tusen ton

Production of vegetables in Italy 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 164. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Italien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Italy in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Apelsiner odlas främst i den södra delen av Italien och äpplen i de norra delarna av landet. Morötter och sallat odlas i hela landet, de främsta odlingsområdena är markerade i figur 167. Tomatodlingen i Italien är utspridd över landet med undantag för de sydligaste regionerna.

Produktionsområden;

- 1: äpplen
- 2: päron
- 3: persikor och nektariner
- 4: apelsiner

Figur 165. De viktigaste produktionsområdena i Italien för äpplen, päron, apelsiner, persikor och nektarier

The most important production regions in Italy for apples, pears, oranges, peaches and nectarines

Källa/source: Information från Italien/information from Italy (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

- 1. kronärtskocka
- 2. blomkål

Figur 166. De viktigaste produktionsområdena i Italien för kronärtskocka och blomkål

The most important production areas in Italy for artichoke and cauliflower

Källa/source: Information ifrån Italien/information from Italy (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1. sallat
2. morötter
3. tomater

Figur 167. De viktigaste produktionsområdena i Italien för tomater, morötter och sallat
The most important production areas in Italy for tomatoes, carrots and lettuce

Källa/source: Information från Italien/information from Italy (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

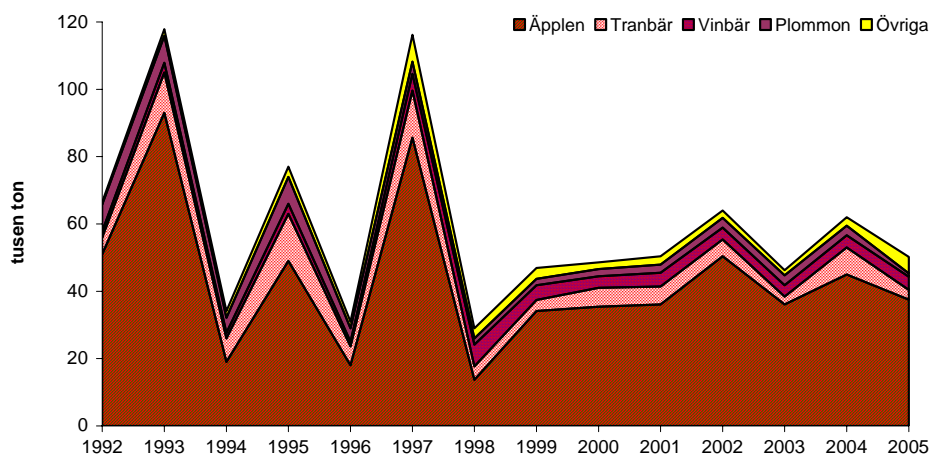
1.3.11 Lettland

Inriktningen på produktionen av frukt och grönsaker i Lettland liknar den man finner i många nordliga länder med en betydligt större odling av grönsaker än av frukt. I fruktproduktionen dominerar produktionen av äpplen med en produktion på cirka 40 000 ton.

Lettland är det enda land i EU som redovisar någon nämnvärd produktion av tranbär⁴ som annars är främst känd som en nordamerikansk produkt även om produktionen i Ryssland och Vitryssland faktiskt överstiger den nordamerikanska.⁵

⁴ Rumänien redovisar en produktion på 100 ton.

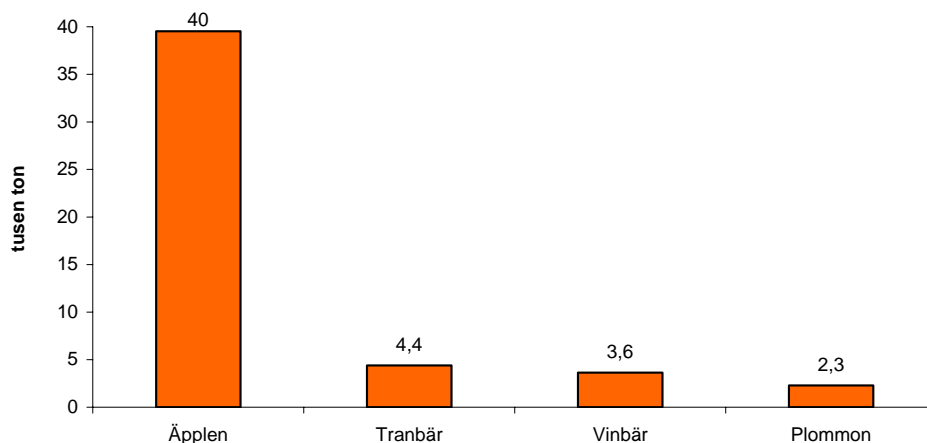
⁵ USA har en produktion på cirka 16 000 ton och Kanada 2 500 ton. Produktionen i Ryssland uppgår till 10 000 ton och i Vitryssland till 9 000 ton.

Figur 168. Produktionen av frukt och bär i Lettland 1992-2005, tusen ton

Production of fruits and berries in Latvia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

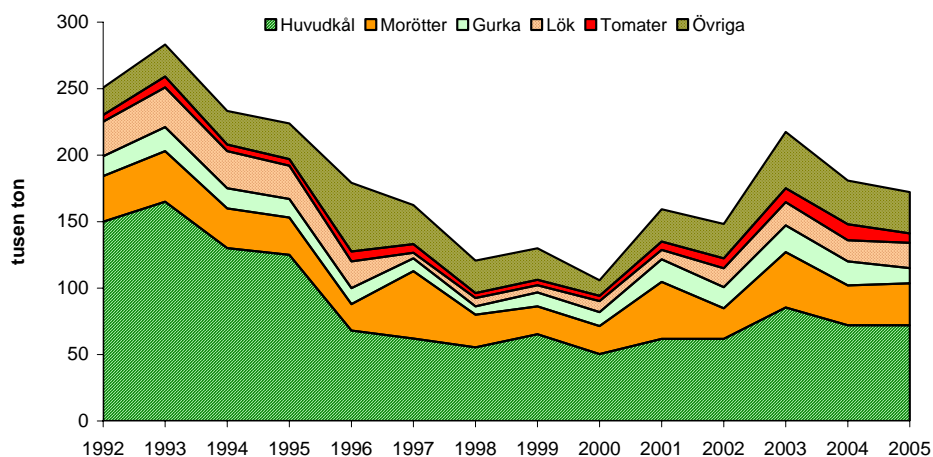

Figur 169. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Lettland, tusen ton

Production of the most important fruits and berries in Latvia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

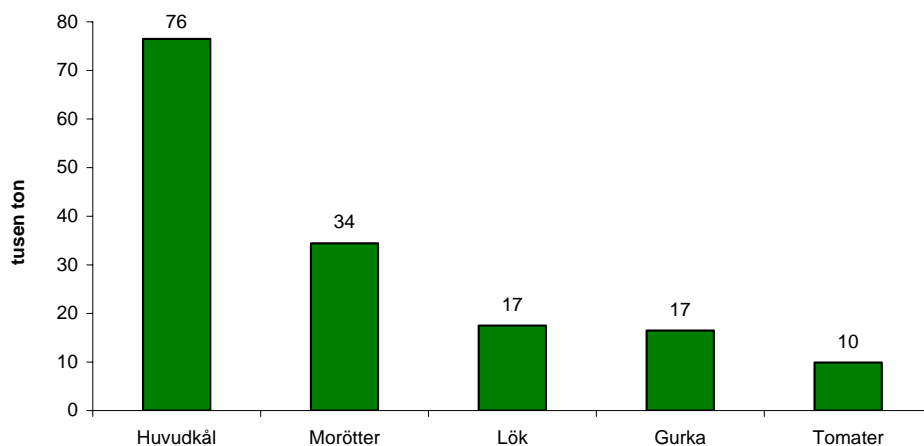
Grönsaksproduktionen i Lettland är mer än dubbelt så stor som produktionen av frukt. Under de första åren efter självständigheten halverades produktionen av grönsaker. Det var framför allt produktionen av vitkål och morötter som minskade – bägge reducerades till en tredjedel mellan 1992 och 2000. En viss återhämtning har skett efter 2000 men produktionen 2005 låg ändå drygt 30 % lägre än 1992. De huvudsakliga produkterna är huvudkål, morötter och lök, dvs. den traditionella inriktningen på grönsaksodling i norra Europa.

Figur 170. Produktionen av grönsaker i Lettland 1992-2005, tusen ton

Production of vegetables in Latvia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 171. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Lettland, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Latvia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Produktion av äpplen i % av totalen:

1. 24 %
2. 27 %
3. 1 %
4. 14 %
5. 8 %
6. 25 %

Figur 172. De viktigaste produktionsområdena i Lettland för äpplen

The most important production areas in Latvia for apples

Källa/source: Information från Lettland/information from Latvia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Produktionsområden;

1. blåbär
2. tranbär
3. blåbär och tranbär

Figur 173. De viktigaste produktionsområdena i Lettland för blåbär och tranbär

The most important production areas in Latvia for blueberries and cranberries

Källa/source: Information från Lettland/information from Latvia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 174. De viktigaste produktionsområdena i Lettland för grönsaker

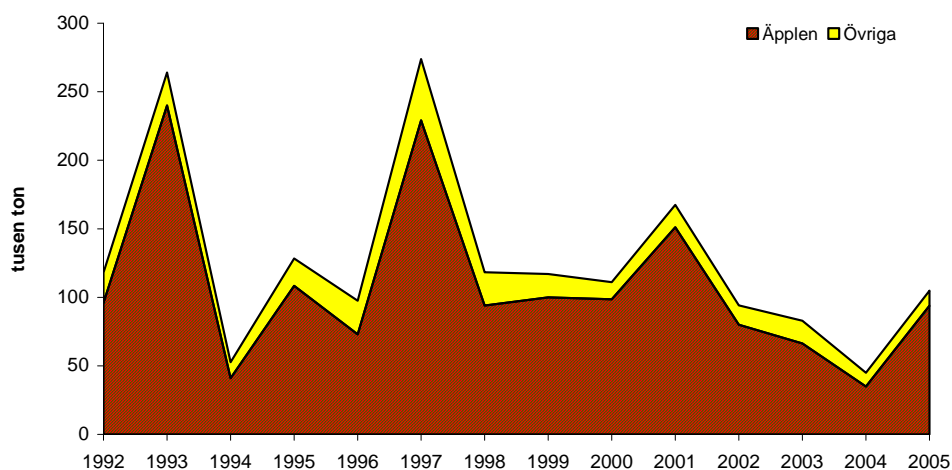
The most important production areas in Latvia for vegetables

Källa/source: Information från Lettland/information from Latvia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.12 Litauen

Inriktningen på den litauiska produktionen av frukt och grönsaker överensstämmer med den i närliggande länder men produktionen av grönsaker har större omfattning än i de övriga baltiska länderna och Finland.

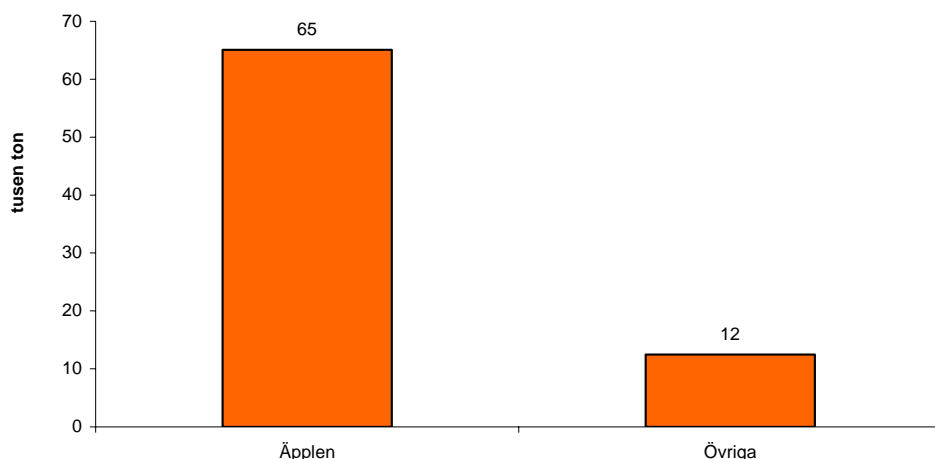
Fruktproduktionen domineras helt av äpplen som produceras i två områden i landets centrala delar. Produktionen har liksom i övriga Baltikum minskat efter självständigheten även om de stora årliga variationerna gör det svårt att avgöra på vilken nivå produktionen ligger.

Figur 175. Produktion av frukt och bär i Litauen 1992-2005, tusen ton

Production of fruits and berries in Lithuania 1992-2005, thousand metric tons

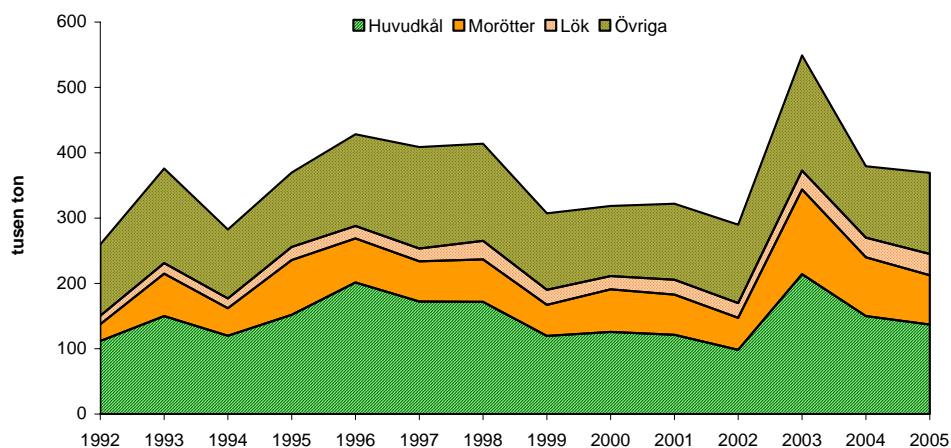
Källa/source: FAO

Figur 176. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Litauen, tusen ton
Production of the most important fruits and berries in Lithuania in average 2003-2005, thousand metric tons

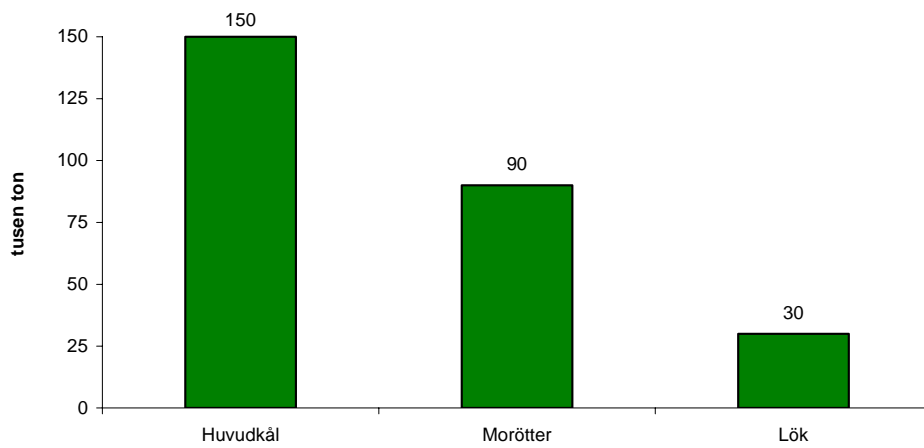
Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker har till skillnad från i Estland och Lettland där den minskat, faktiskt ökat jämfört med 1992 och ligger idag cirka 40 % högre än i början av 1990-talet. Liksom i Estland och Lettland domineras grönsaksproduktionen av huvudkål som svarar för mer än en tredjedel av den totala kvantiteten. Produktionen av morötter ligger på ungefär samma nivå som i Sverige, omkring 100 000 ton vilket utgör 22 % av den totala produktionen. I likhet med produktionen av frukt återfinns de främsta produktionsområdena i landets centrala delar.

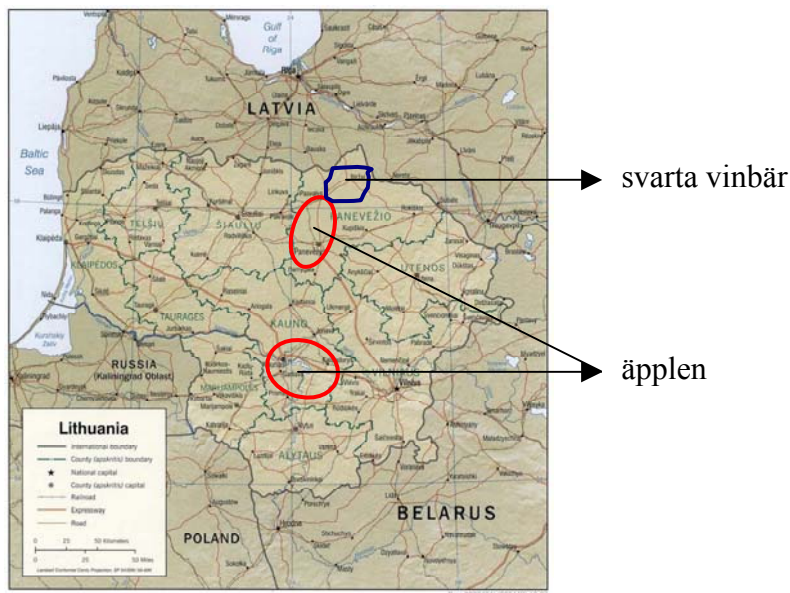
Figur 177. Produktion av grönsaker i Litauen 1992-2005, tusen ton
Production of vegetables in Lithuania 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

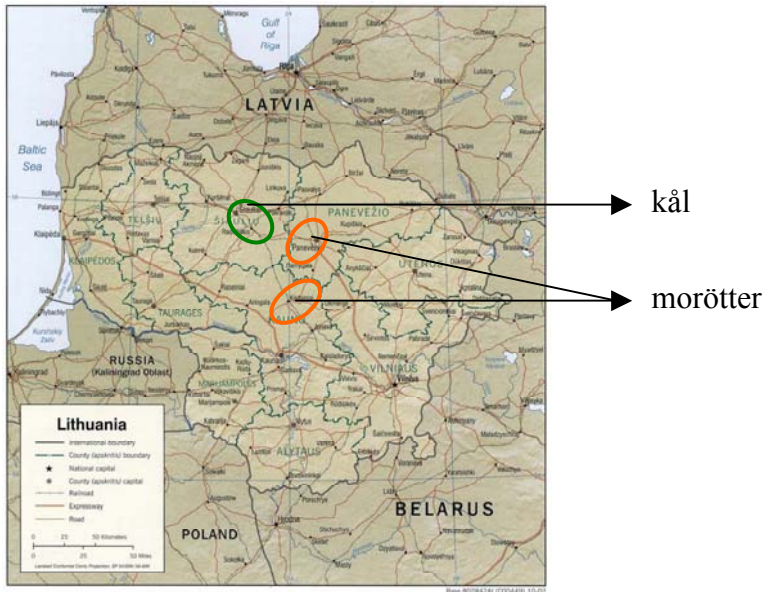
Figur 178. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Litauen, tusen ton
Production of the most important vegetable products in Lithuania in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 179. De viktigaste produktionsområdena i Litauen för äpplen och svarta vinbär
The most important production areas in Lithuania for apples and black currants

Källa/source: Information från Litauen/information from Lithuania (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

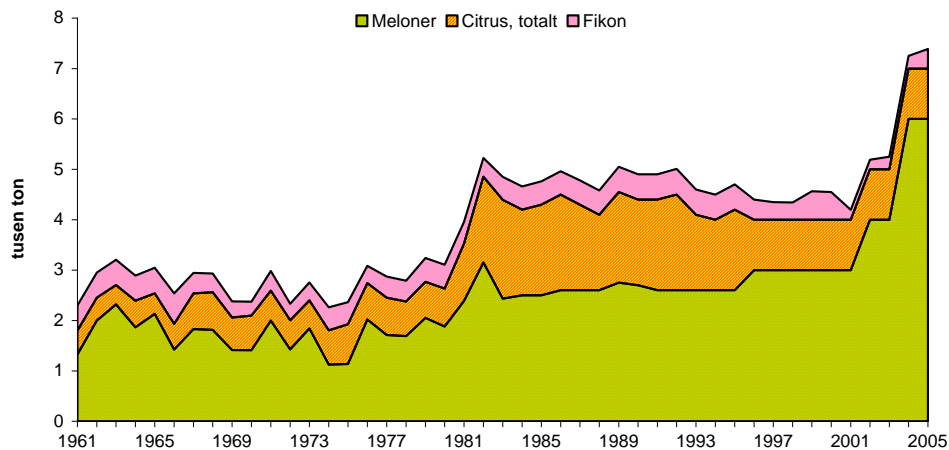

Figur 180. De viktigaste produktionsområdena i Litauen för morötter och kål
The most important production areas in Lithuania for carrots and cabbage

Källa/source: Information från Litauen/information from Lithuania (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

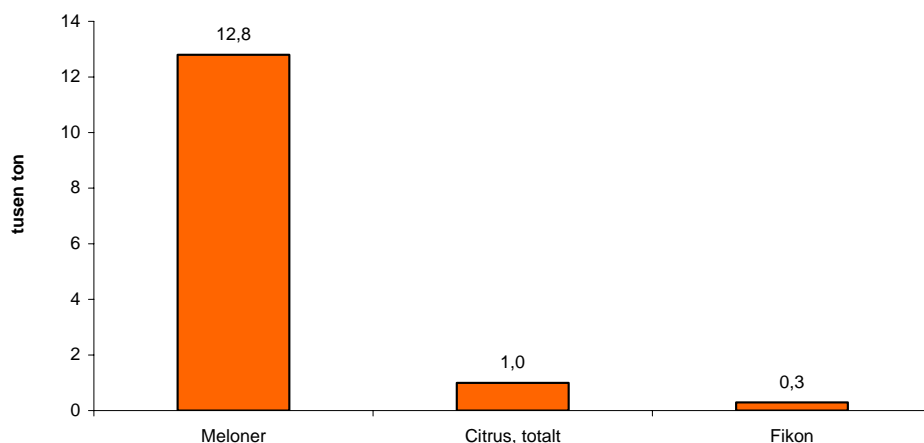
1.3.13 Malta

Malta har en relativt liten fruktproduktion som domineras av meloner (ej vattenmelon). FAO:s statistik avviker kraftigt från Eurostats och i detta fall redovisas för senare år Eurostats siffror då dessa ter sig mest rimliga.

Figur 181. Produktion av frukt och bär på Malta 1961-2005, tusen ton
Production of fruits and berries on Malta 1961-2005, thousand metric tons

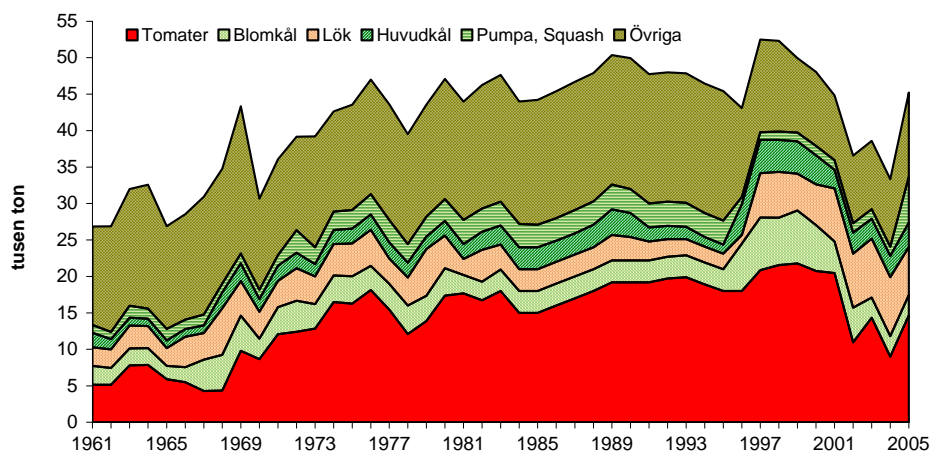
Källa/source: FAO, Eurostat

Figur 182. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen på Malta, tusen ton
Production of the most important fruits and berries on Malta in average 2003-2005, thousand metric tons

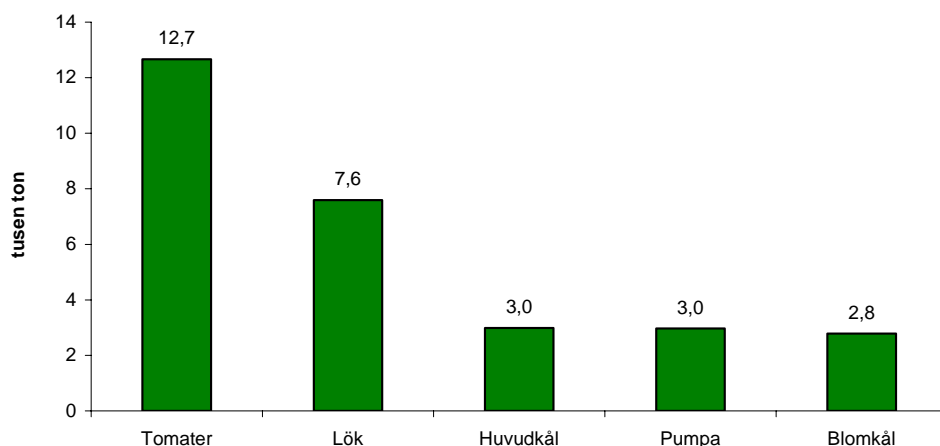
Källa/source: FAO

Maltas produktion av grönsaker domineras av tomatproduktion som står för en tredjedel kvantiteten. Landet har en bearbetningskvot för tomater på 27 000 ton som man dock inte fyller mer än till hälften. Som kuriosa kan nämnas att 75 % av tomatproduktionen går till tillverkning av en specifikt maltesisk produkt ”Kunserva” som framställs av tomater som koncentreras och sedan tillsätts socker och salt. Sockerinnehållet i den slutliga produkten, som ännu inte omsatts i internationell handel, ligger mellan 8 % och 20 %. Förutom produktionen av tomater finns framför allt en vinterproduktion av grönsaker som blomkål, huvudkål och lök. För att vara en så liten, stenig ö, har Malta ett förvånansvärt brett sortiment grönsaker.

Figur 183. Produktion av grönsaker på Malta 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables on Malta 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

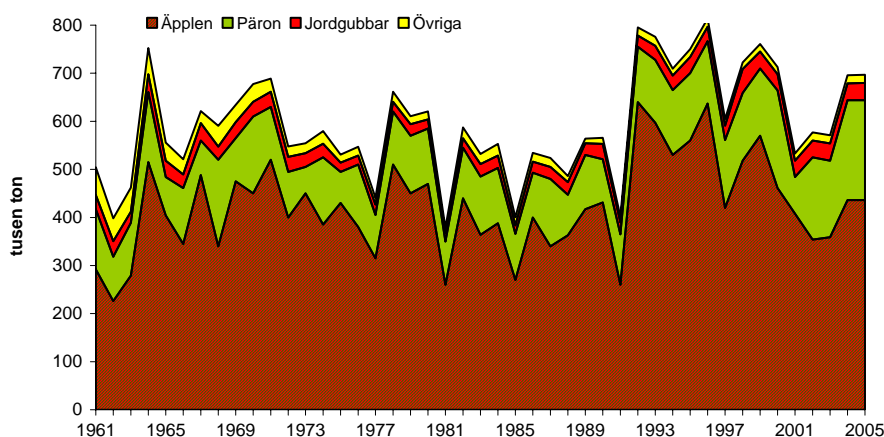
Figur 184. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna på Malta, tusen ton
Production of the most important vegetable products on Malta in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.14 Nederländerna

I Nordeuropa får Nederländerna anses som det främsta producentlandet inom frukt- och grönsakssektorn. Landets odling är organiserad i stora producentorganisationer med en omsättning som inte har en motsvarighet någon annanstans i Europa.

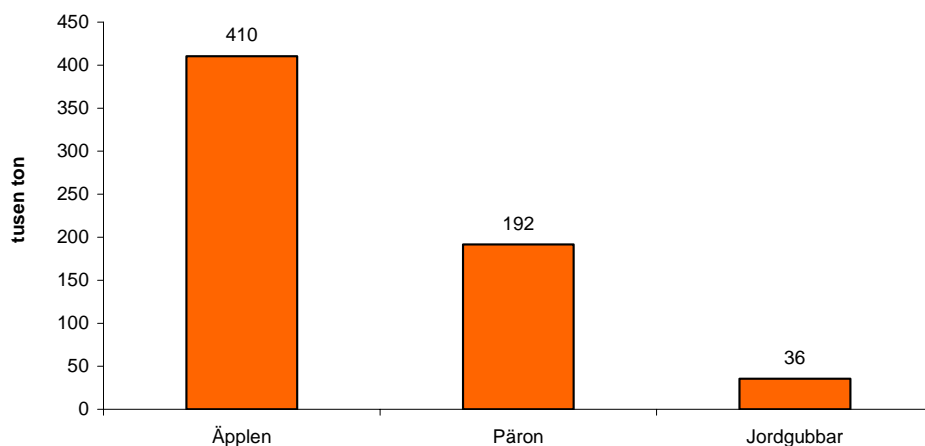
På fruktsidan dominerar produktionen av äpplen som svarar för 62 % av fruktproduktionen. Produktionen är ofta mycket modern. Nederländerna har varit drivande i utvecklingen av extremt tätplanterade odlingar av små träd⁶ som ger mycket hög arealavkastning och som börjar ge skörd snabbt efter planteringen. Utvecklingen har delvis drivits fram av höga markpriser men ger också stora möjligheter att snabbt anpassa sortmaterialet till marknadens krav. Vid sidan av produktionen av äpplen finns även en ansevärd produktion av päron på 190 000 ton som svarar för 29 % av landets fruktproduktion.

Figur 185. Produktion av frukt och bär i Nederländerna 1961-2005, tusen ton
Production of fruits and berries in the Netherlands 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

⁶ Dessa s.k. pelarträd har inga grenar utan ger frukt på huvudstammen. De småväxande träden skapas genom att ädelsorten ympas in på en mycket svagväxande grundstam, antingen direkt eller genom en s.k. mellanymp, dvs. man lägger en extra sort mellan grundstammen och ädelsorten.

Figur 186. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Nederländerna, tusen ton

Production of the most important fruits and berries in the Netherlands in average 2003-2005, thousand metric tons

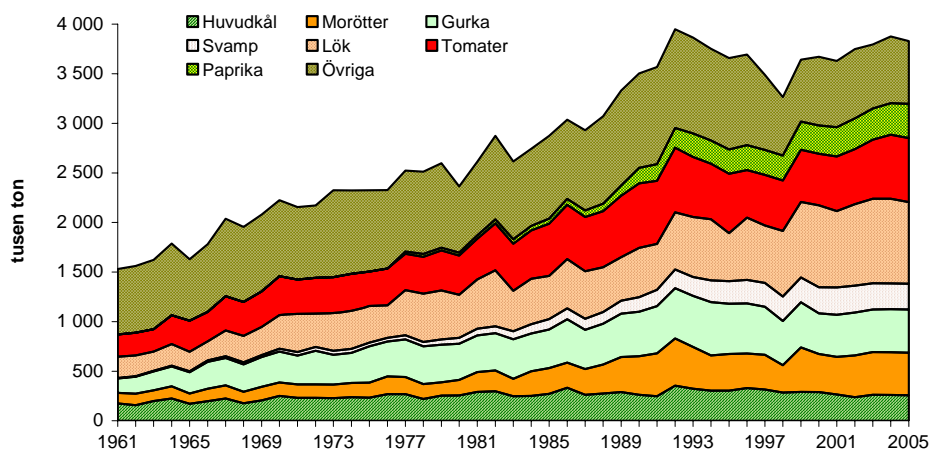
Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker är mer varierad, men håller sig ändå till de typiska nordeuropeiska frilandsgrönsakerna lök, kål och morötter. Lök är den största grödan med en produktionskvantitet över 800 000 ton som utgör 22 % av den totala grönsaksproduktionen. Under de senaste 20 åren har lökproduktionen ökat med 89 %. Produktionen av svamp har under de senaste 20 åren utvecklats till en mycket viktig produkt med en produktion på över en kvarts miljon ton. Svamp är den tredje viktigaste produkten om man ser till den genererade värdevolymen, efter tomat och paprika. Svampproduktionens framtid är dock osäker eftersom flera av de nya medlemsstaterna och i synnerhet Polen producerar svamp till lägre priser och kan komma att ta betydande marknadsandelar från den holländska produktionen.

En annan produkt som haft en mycket stark utveckling inom den holländska produktionen, och som även har blivit en stor exportframgång, under den senaste 20-årsperioden är paprika. Produktionen sjudubblades mellan 1985 och 2005.

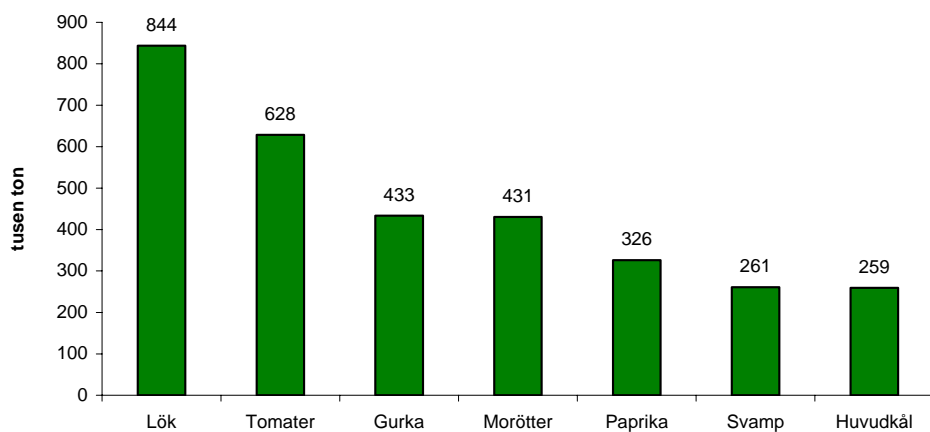
Medan produktionen av frukt legat ganska konstant under de senaste 40 åren har produktionen av grönsaker ökat. Ökningen ägde rum under hela perioden mellan 1961 och 1992 men har efter det stagnerat. Produktionen av kål, morötter och gurka har efter 1992 minskat medan produktionen av lök och svamp fortsatt att öka och produktionen av tomater legat kvar på samma nivå.

En stor del av tomat- och gurkproduktionen återfinns i landets sydvästra del.

Figur 187. Produktion av grönsaker i Nederländerna 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in the Netherlands 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 188. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Nederländerna, tusen ton

Production of the most important vegetable products in the Netherlands in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 189. De viktigaste produktionsområdena i Nederländerna för äpplen och päron
The most important production areas in the Netherlands for apples and pears

Källa/source: Information från Nederländerna/information from the Netherlands (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 190. De viktigaste produktionsområdena i Nederländerna för morötter
The most important production areas in the Netherlands for carrots

Källa/source: Information från Nederländerna/information from the Netherlands (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 191. De viktigaste produktionsområdena i Nederländerna för lök
The most important production areas in the Netherlands for onions

Källa/source: Information från Nederländerna/information from the Netherlands (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Växthusodling av

Tomat: område 1-4, huvudsakligen område 1.

Gurka: område 1-4, huvudsakligen område 1.

Paprika: område 1-2.

Figur 192. De viktigaste produktionsområdena i Nederländerna för tomat, gurka och paprika
The most important production areas in the Netherlands for tomatoes, cucumbers and sweet peppers

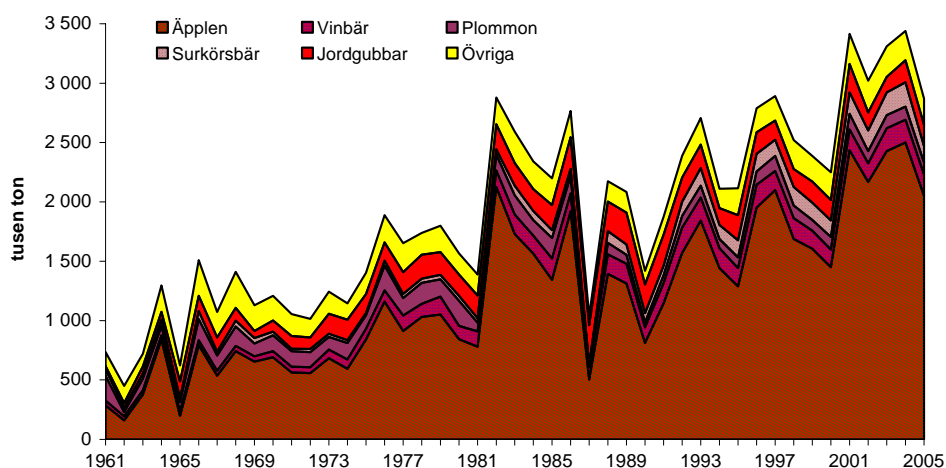
Källa/source: Information från Nederländerna/information from the Netherlands (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.15 Polen

Av de tio länder som gick med i EU 2004 har Polen den klart största produktionen av frukt och grönsaker. Landet är för närvarande den fjärde största producenten av grönsaker inom EU-27, efter Italien, Spanien och Frankrike. När det gäller fruktproduktion har även Tyskland och Grekland större produktion vilket ger landet en sjätteplats totalt. Polen är dock idag EU:s största producent av äpplen med en produktion på över 2 miljoner ton.

Produktionen av äpplen är mycket dominerande inom fruktodlingen och den har med vissa kortare avbrott ökat konstant under hela den 40-årsperiod för vilken statistik finns tillgänglig. Förutom inhemsk konsumtion har exporten av äpplen i stor utsträckning gått österut, inte minst till Ryssland. Sorterna var för 10 år sedan inte de sorter som västeuropeiska konsumenter var vana vid men en omfattande omställning av sortvalet pågår sedan mitten av 1990-talet, delvis med stöd från EU.

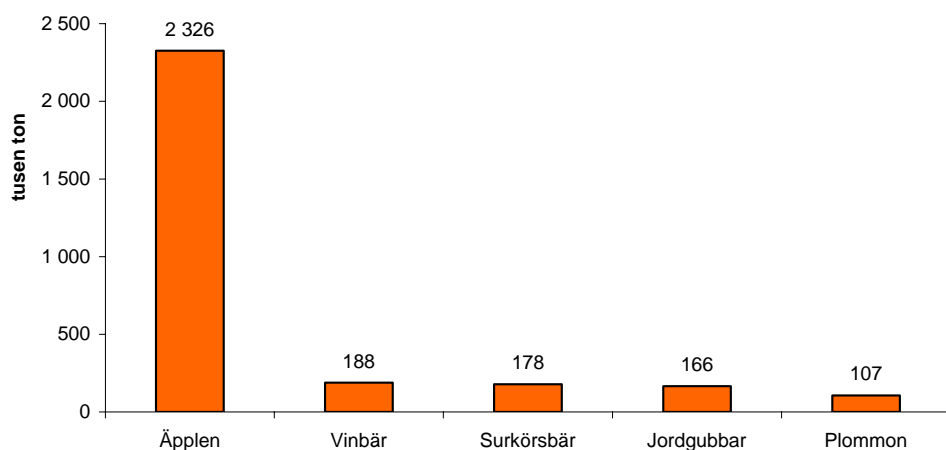
Polen har också en mycket omfattande produktion av bär och är den viktigaste bärproducenten i EU-27. I jämförelse med produktionen av äpplen ter sig bärproduktionen liten, men detta är för Polen mycket viktiga produkter som genom ett högt pris genererar stor värdevolym.

Figur 193. Produktion av frukt, bär och nötter i Polen 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Poland 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

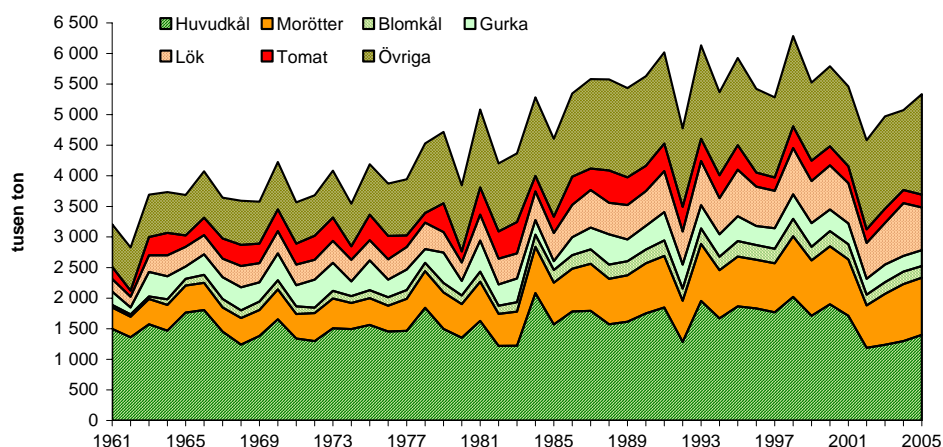

Figur 194. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Polen, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Poland in average 2003-2005, thousand metric tons

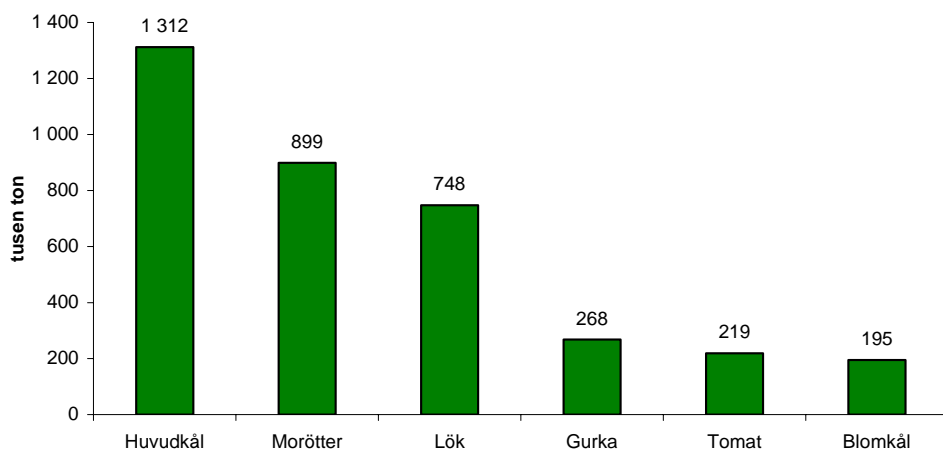
Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker har sedan början av 1960-talet haft en kvantitativt lika stor tillväxt som fruktsektorn. Genom att grönsaksproduktionen är större totalt blir den procentuella tillväxten lägre. Huvudkål, dvs. främst vitkål, är den största produkten med ungefär en fjärdedel av den totala producerade grönsakskvantiteten i Polen. Produktionen har dock inte ökat utan ligger på samma nivå som för 40 år sedan. Däremot har produktionen av morötter mer än fördubblats under perioden och för de senaste 20 åren ligger ökningen på 37 %. Produktionen av lök har också ökat starkt under perioden, det handlar om en tredubbling under 40 år och för de senaste 20 åren handlar det om en ökning med 67 %. Produktionen av tomater har däremot minskat under de senaste åren. Detta har ett visst intresse eftersom flera stora producentländer uttryckt oro för att Polen skulle komma att bidra till en överhettad tomatmarknad inom EU-27. Produktionen av gurka har likaså minskat under senare år.

Figur 195. Produktion av grönsaker i Polen 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Poland 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 196. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Polen, tusen ton
Production of the most important vegetable products in Poland in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 197. De viktigaste produktionsområdena i Polen för äpplen

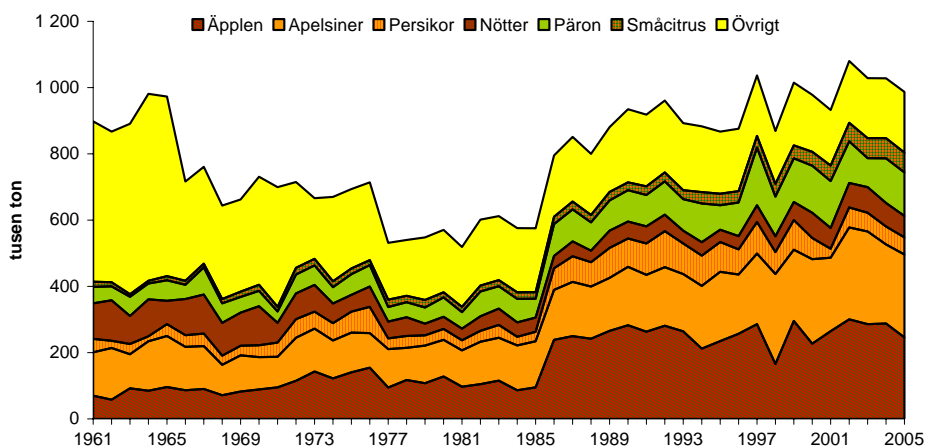
The most important production areas in Poland for apples

Källa/source: Information från Polen/information from Poland (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.16 Portugal

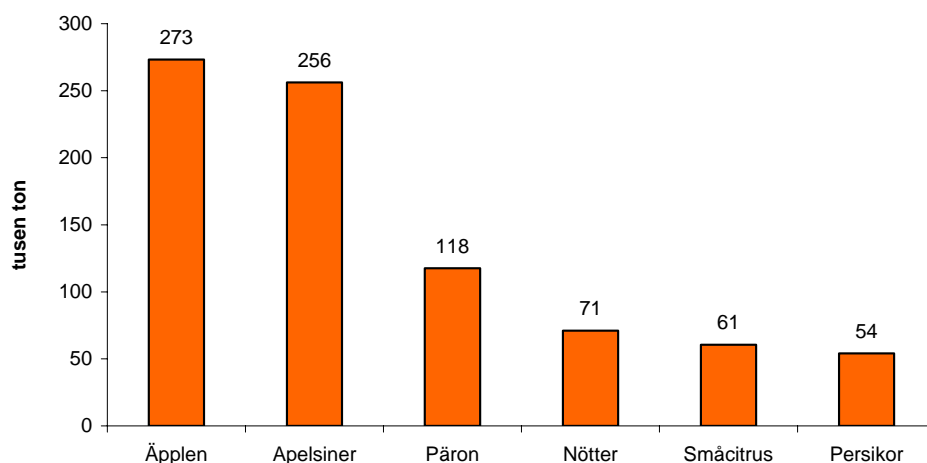
Portugals sydeuropeiska läge avspeglar sig i en stor produktion av frukt, inte minst citrusfrukt men även en stor produktion av äpplen, päron samt persikor och nektariner. En kraftig ökning kan ses i samband med Portugals inträde i EU 1986. Ökningen är så markant, från ett år till nästa, och för fruktgrödor för vilka en förändring av produktionen normalt tar flera år, att man det korrekta i informationen kan ifrågasättas.

Produktionen av äpplen ökade mellan 1985 och 1986 från 95 000 till 238 000 ton, produktionen av persikor från 29 000 till 65 000 ton och produktionen av päron från 57 000 ton till 96 000 ton. Den enda andra förklaring som kan finnas är att odlingar som tidigare lämnats utan skötsel återtagits i produktion. De två stora produkterna i fruktodlingen är äpplen och apelsiner med en halv miljon ton vardera. För apelsiner finns en bearbetningskvot på 20 000 ton men det är dock endast 8 % av produktionen av apelsiner som går till detta ändamål.

Figur 198. Produktion av frukt, bär och nötter i Portugal 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Portugal 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

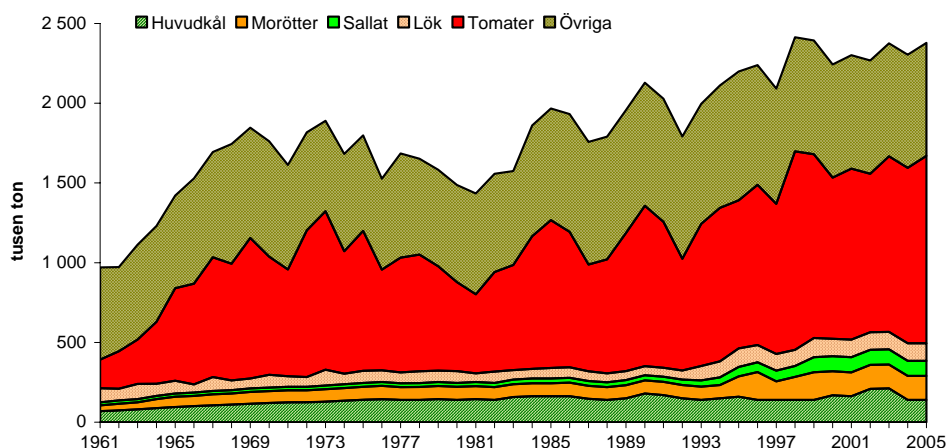

Figur 199. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Portugal, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Portugal in average 2003-2005, thousand metric tons

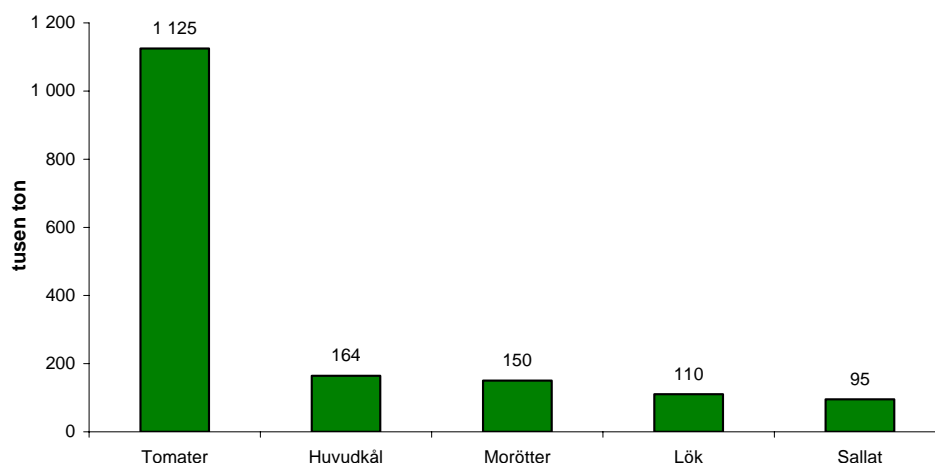
Källa/source: FAO

På grönsakssidan är produktionen liksom i Italien starkt dominerad av tomatproduktion. Portugal har en bearbetningskvot för tomater som uppgår till 1 miljon ton. Produkter som lök, kål, sallat och morötter kommer långt efter i statistiken.

Figur 200. Produktion av grönsaker i Portugal 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Portugal 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 201. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Portugal, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Portugal in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

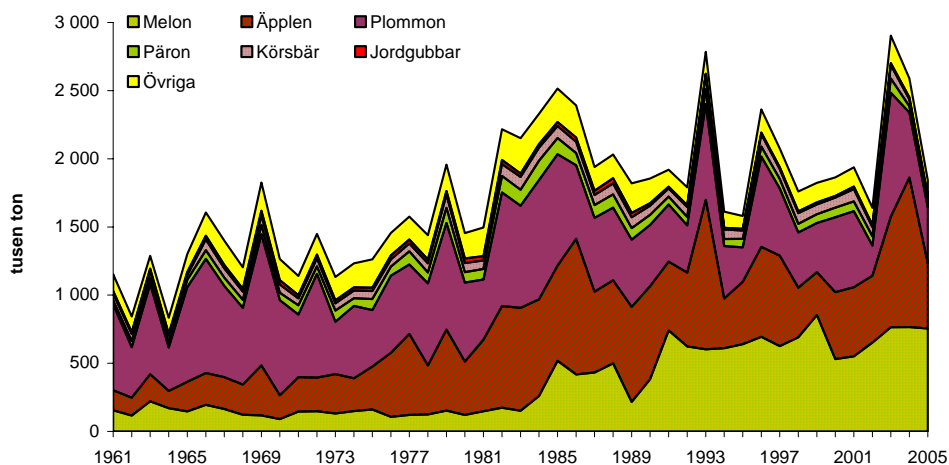
1.3.17 Rumänien

Sedan Rumänien 1990 orienterade sig mot marknadsekonomi har ägandeförhållandena för jordbruksmark ändrats radikalt. Från statligt ägande på 90 % har andelen privatägd mark ökat till över 85 %.

Problemet har varit att då marken gavs tillbaka till de tidigare ägarna eller deras arvtagare fick varje ägare som mest 10 ha. I många fall fanns flera arvtagare och i genomsnitt har de privatägda jordlotterna varit på 2 ha. Först 1998 fick rumänerna börja köpa och sälja land upp till maximalt 200 ha.

Av grönsaksproduktionen kommer närmare 90 % från det privata och samma siffra för fruktproduktionen är närmare 75 %.

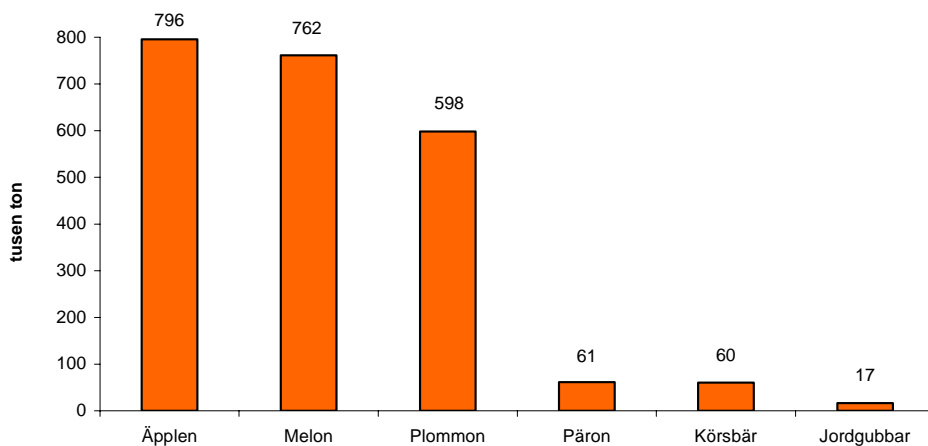
På fruktsidan dominerar produktionen av melon och äpplen med en årlig produktion på cirka tre kvarts miljon ton samt en produktion av plommon på 600 000 ton. Produktionen av melon har tagit fart de senaste 20 åren medan produktionen av plommon var betydligt större 20 år tillbaka i tiden. En annan viktig produkt är valnötter där Rumänien är den största producenten i EU och åttonde största producent i världen. De senaste åren har svängningarna i total produktion varit mycket stora vilket gör det svårt att dra några klara slutsatser om trender. Genomsnittsproduktionen ligger på 2,3 miljoner ton men variationen under de tre senaste åren är så stor som 20 %.

Figur 202. Produktion av frukt, bär och nötter i Rumänien 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Romania 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

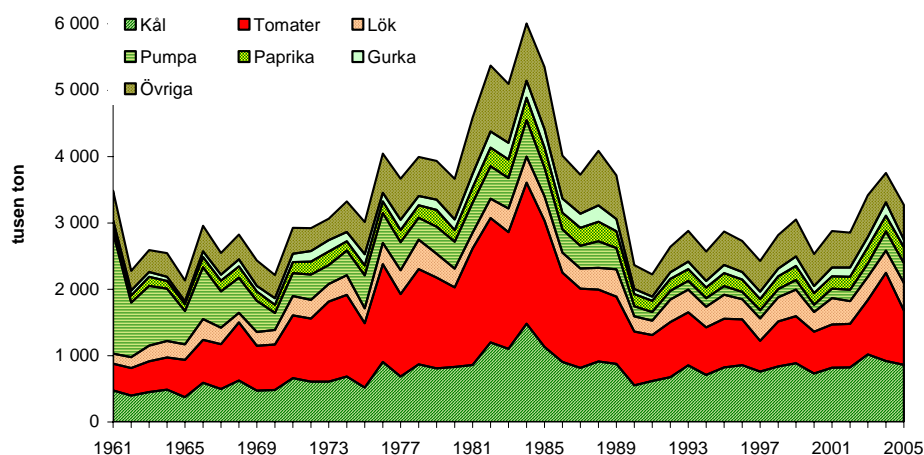

Figur 203. Produktionen i genomsnitt 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Rumänien, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Romania in average 2003-2005, thousand metric tons

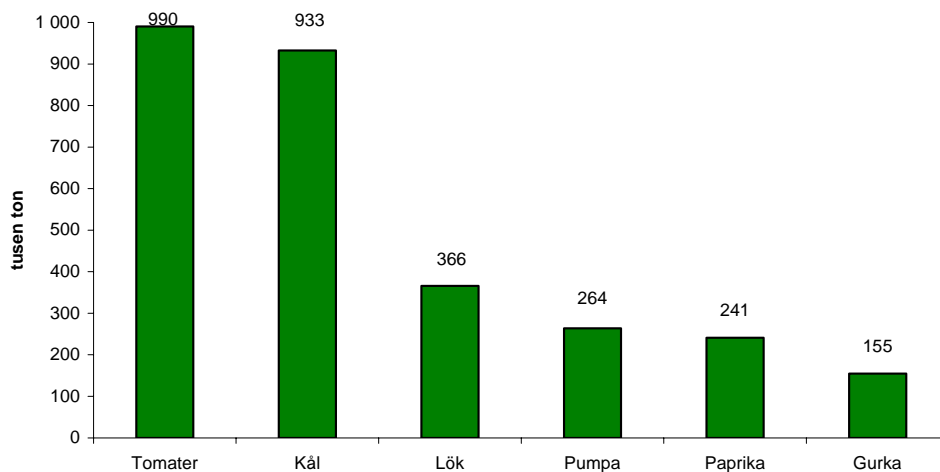
Källa/source: FAO

Rumäniens grönsaksproduktion är något större än fruktproduktionen, cirka 3,5 miljoner ton, och mest inriktad på den egna marknaden. Den har varit betydligt större, i mitten på 1980-talet översteg den 6 miljoner ton. De största produkterna är tomater och huvudkål med strax under en miljon ton vardera. De svarar tillsammans för över hälften av grönsaksproduktionen. Vid sidan av dessa produkter odlas även en kvarts miljon ton paprika, samt bl.a. lök, pumpa, squash och gurka.

Figur 204. Produktion av grönsaker i Rumänien 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Romania 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 205. Produktionen i genomsnitt 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Rumänien, tusen ton

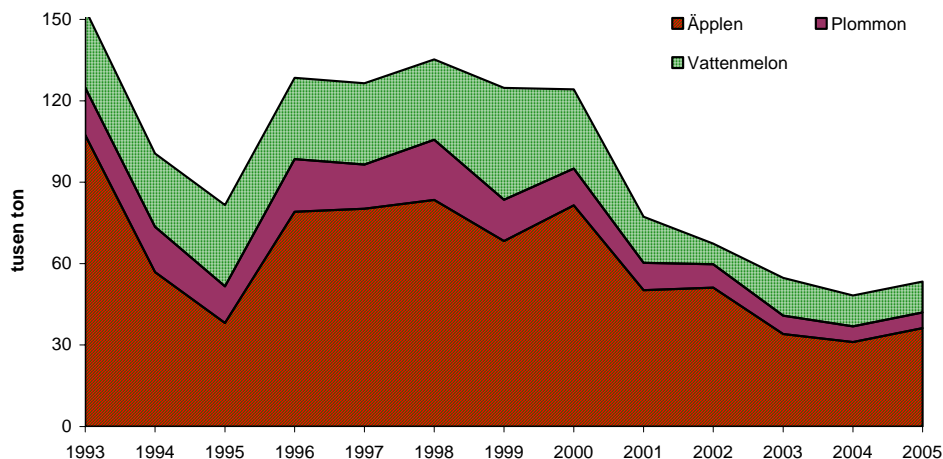
Production of the most important vegetable products in Romania in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.18 Slovakien

I Slovakien har produktionen av såväl frukt som av grönsaker minskat de senaste åren. FAO:s statistik för Slovakien måste dock tas med mycket stor försiktighet. Eurostats uppgifter ligger på en betydligt lägre nivå än de som redovisas av FAO.

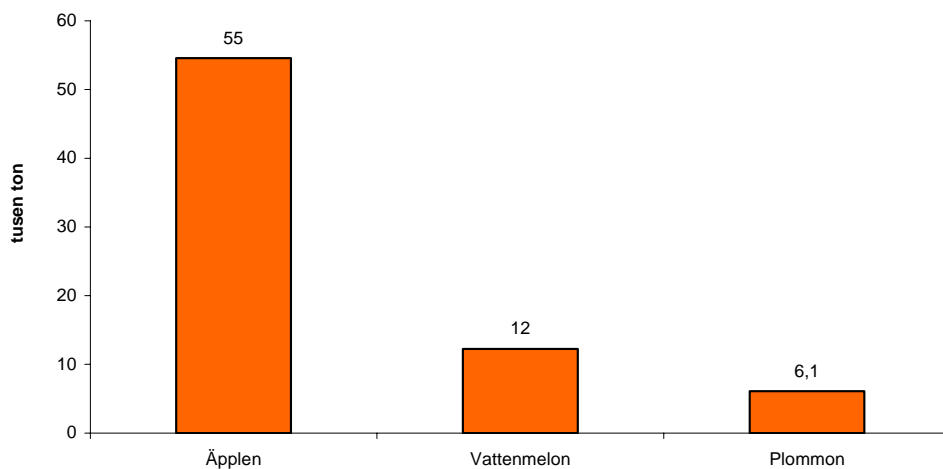
Bland frukterna dominerar produktionen av äpplen som idag uppgår till drygt 30 000 ton vilket utgör cirka tre fjärdedelar av landets fruktproduktion. Vid sidan av äppleproduktionen finns en produktion av plommon och, lite förvånande med tanke på dess värmekrav, en produktion av vattenmelon.

Figur 206. Produktion av frukt, bär och nötter i Slovakien 1993-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Slovakia 1993-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

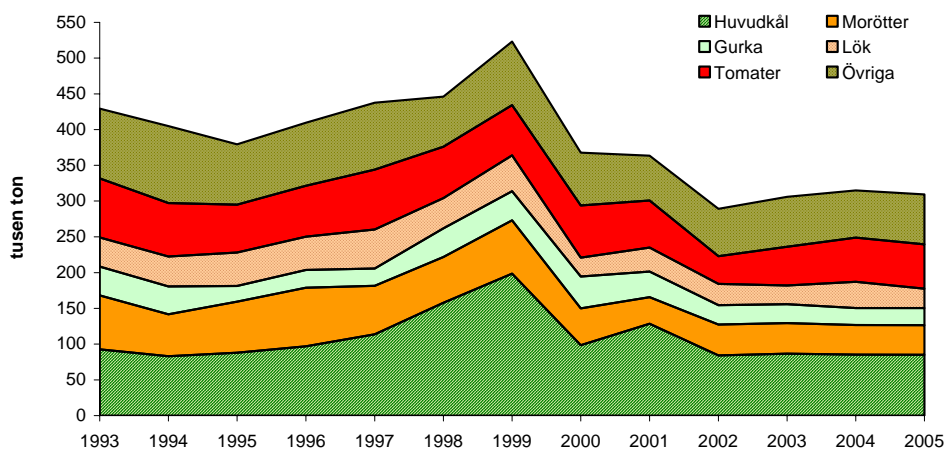

Figur 207. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Slovakien, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Slovakia in average 2003-2005, thousand metric

Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker är betydligt större än fruktproduktionen men också här skiljer sig Eurostats och FAO:s statistik kraftigt. Grönsaksproduktionen domineras av de vanliga nordeuropeiska produkterna kål, morötter och lök som svarar för drygt hälften av grönsaksproduktionen. Till detta kommer produktion av gurka och en tämligen stor produktion av tomat.

Figur 208. Produktion av grönsaker i Slovakien 1993-2005, tusen ton
Production of vegetables in Slovakia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

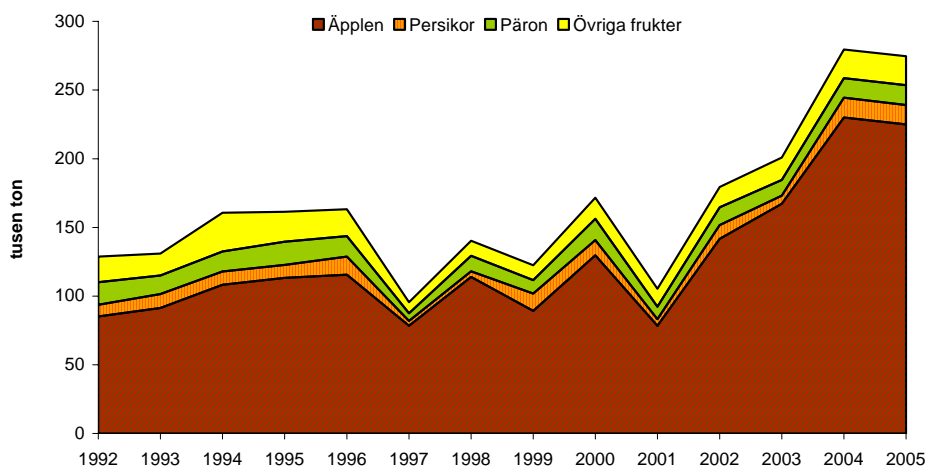
Figur 209. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Slovakien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Slovakia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

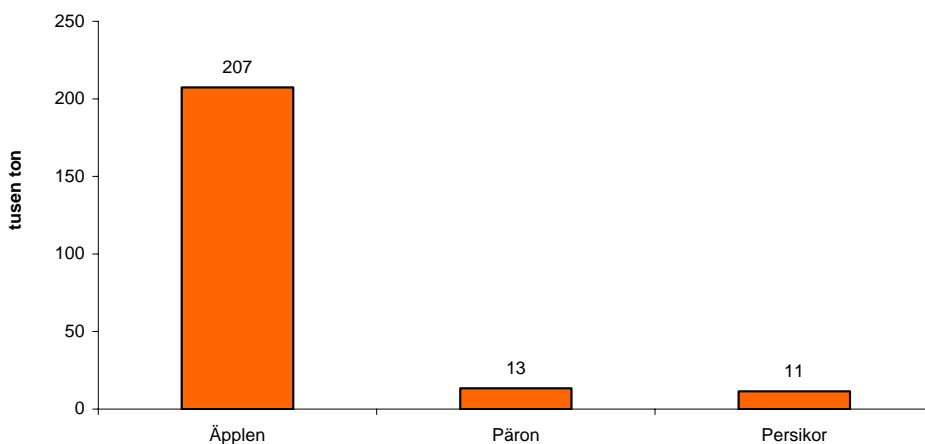
1.3.19 Slovenien

För att vara ett så litet bergigt land har Slovenien en tämligen stor produktion av såväl frukt som grönsaker. Produktionen av frukt ligger idag på cirka 270 000 ton vilket är mer än en fördubbling av produktionen under bara cirka fem år. Äpplen är den helt dominerande produkten inom fruktproduktionen med 82 % av den totala kvantiteten 2005. Det är också produktionen av äpplen som har ökat kraftigt under de senaste åren.

Figur 210. Produktion av frukt, bär och nötter i Slovenien 1992-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Slovenia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

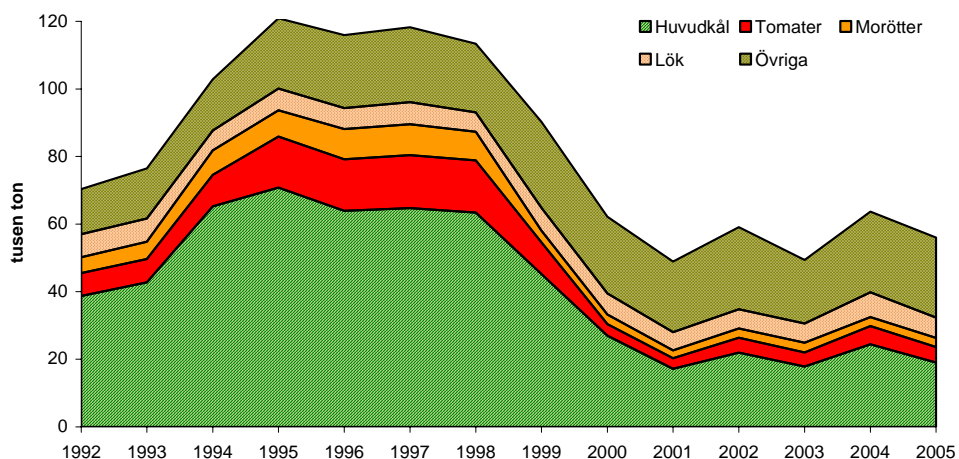

Figur 211. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Slovenien, tusen ton

Production of the most important fruits and vegetables in Slovenia in average 2003-2005, thousand metric tons

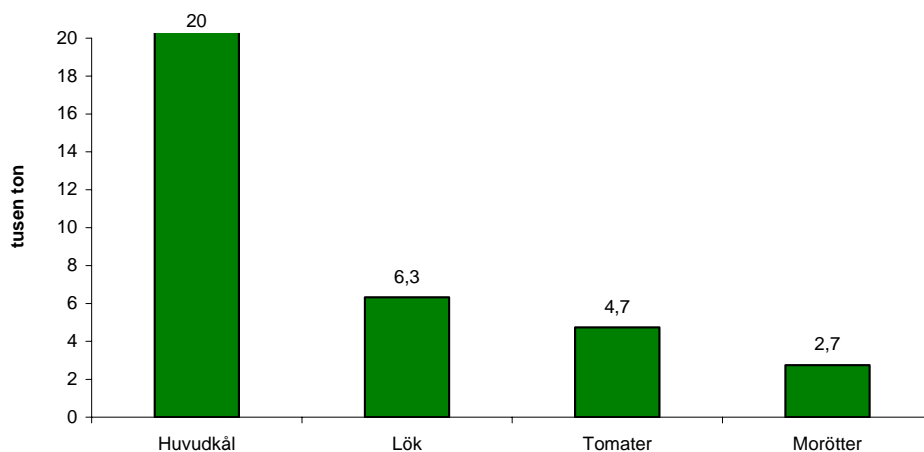
Källa/source: FAO

Medan produktionen av frukt har ökat så har produktionen av grönsaker minskat under senare år. Produktionen av grönsaker är dessutom betydligt mindre än fruktproduktionen, omkring 60 000 ton vilket vilket betyder att fruktproduktionen är mer än fyra gånger så hög som produktionen av grönsaker. Den traditionella grönsaksprodukten är vitkål som fortfarande dominerar med cirka 20 000 ton producerade per år. För tio år sedan var dock produktionen tre gånger så hög, över 60 000 ton. Till detta kommer mindre kvantiteter lök, morötter och tomater.

Figur 212. Produktionen av grönsaker i Slovenien 1992-2005, tusen ton
Production of vegetables in Slovenia 1992-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 213. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Slovenien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Slovenia in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 214. De viktigaste produktionsområdena i Slovenien för äpplen

The most important production areas in Slovenia for apples

Källa/source: Information från Slovenien/information from Slovenia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 215. De viktigaste produktionsområdena i Slovenien för kål

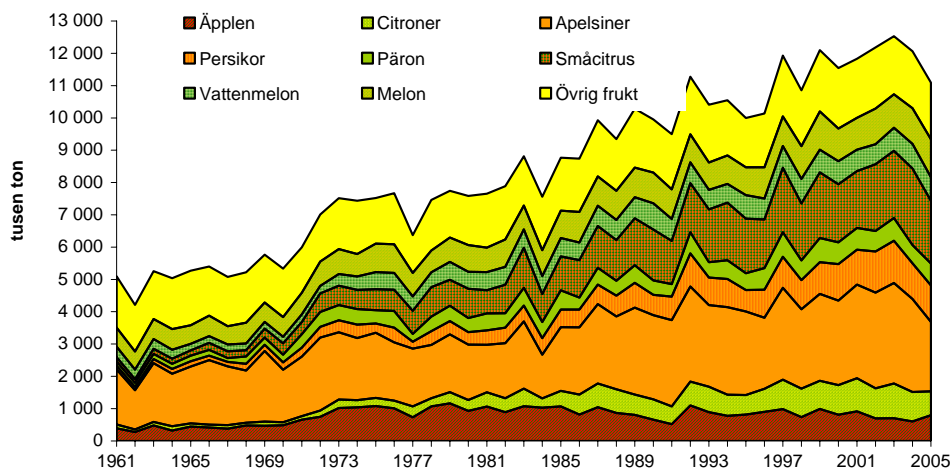
The most important production areas in Slovenia for cabbage

Källa/source: Information från Slovenien/information from Slovenia (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.20 Spanien

Spanien är idag det land i Europa som efter Italien producerar mest frukt och grönsaker. På fruktsidan är det dessutom Spanien som har den största produktionen. Ser man till det genererade produktionsvärdet ligger dessutom Spanien i topp totalt sett.

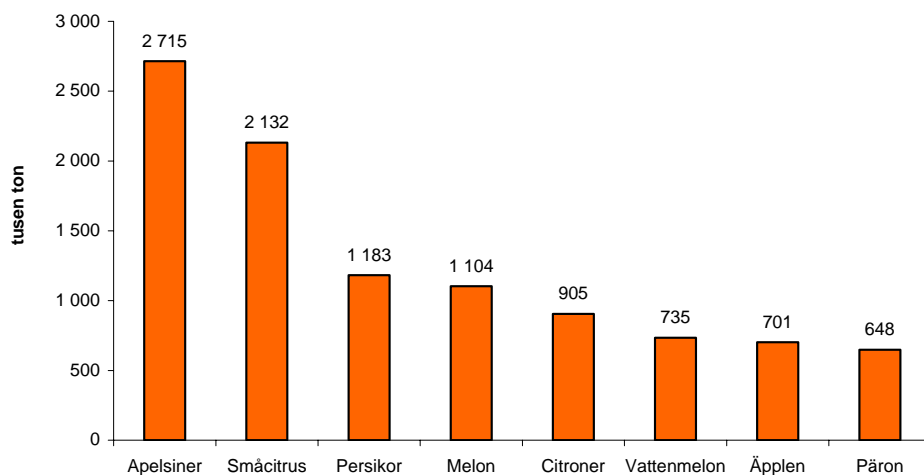
Produktionen är mycket varierad med ett flertal stora grödor. Störst betydelse har dock produktionen av citrus och produktionen av tomater. Spanien är långt ifrån världens främsta producentland för apelsiner, den positionen har Brasilien där dock en mycket stor andel av produktionen går till framställning av juicekoncentrat. Spanien är däremot världens främsta exportland för såväl färska apelsiner som färsk småcitrus. Under de senaste 20 åren är det främst produktionen av småcitrus som har ökat. Medan produktionen av apelsiner 2005 låg på ungefär samma nivå som för 20 år sedan har produktionen av småcitrus i det närmaste fördubblats under samma period. Produktionen av citroner har liksom apelsinproduktionen inte ökat under senare år och uppges idag vara en problematisk sektor med låga priser. I likhet med persikor har produktionen av småcitrus haft en stark utveckling under senare år med en fördubbling av kvantiteten efter 1985. Utvecklingen av produktionen av melon ligger någonstans mittemellan. Den har visserligen ökat på senare år men inte lika kraftigt som produktionen av småcitrus och persikor. Det är dock den fjärde största fruktgrödan med en produktion på över en miljon ton per år.

Figur 216. Produktion av frukt, bär och nötter i Spanien 1961-2005, tusen ton

Production of fruits, berries and nuts in Spain 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

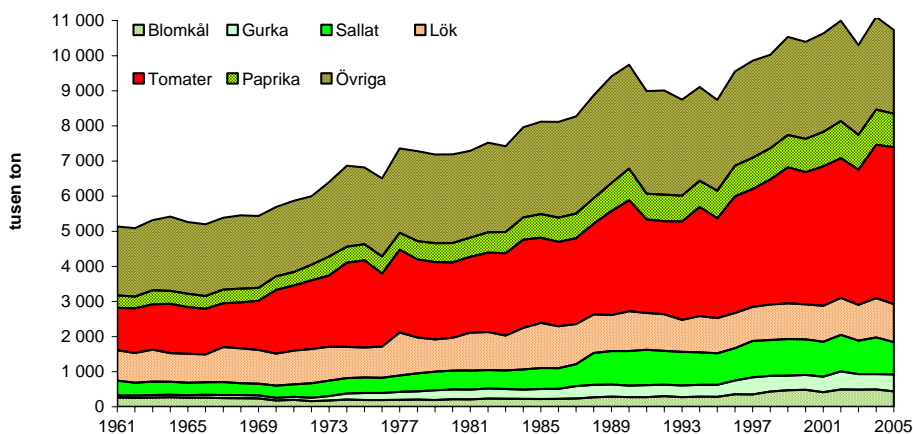
Figur 217. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Spanien, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Spain in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

I produktionen av grönsaker har en produkt, tomat, en betydligt mer dominerande ställning än på fruktsidan. Tomaterna svarar för 40 % av den totala grönsaksproduktionen i Spanien. Landet har en produktionskvot⁷ för bearbetade tomaters som uppgår till 1,2 miljoner ton men produktionen av tomatråvara till bearbetning uppgår till ungefär det dubbla. Det betyder att odlarnas stöd har halverats. Förutom produktionen av tomat har Spanien också en stor produktion av grönsaker som speciellt under vintern levereras till norra Europa, t.ex. paprika, gurka, sallat och blomkål.

Produktionen av grönsaker har stadigt ökat under de senaste 40 åren. Ser man till de senaste 20 åren så har produktionen av tomat nästan fördubblats medan produktionen av sallat har ökat med 54 % och produktionen av paprika med 42 %. Övriga produkter har inte haft en lika stark utveckling.

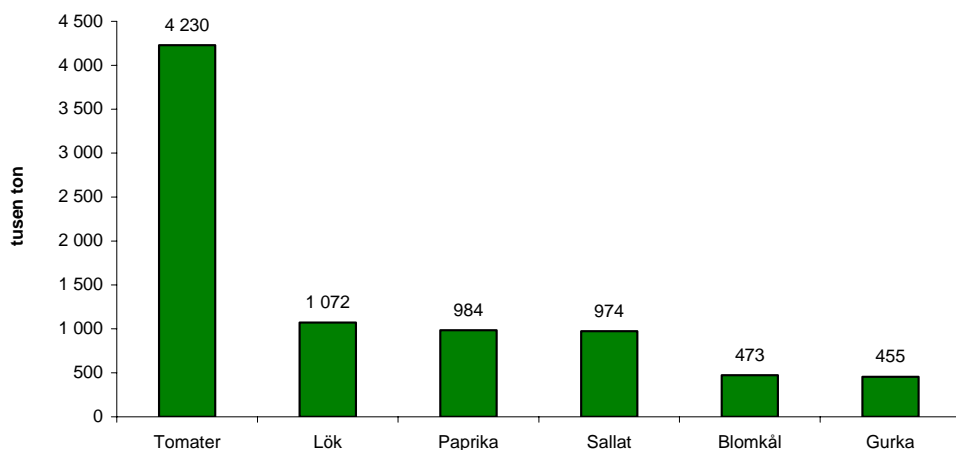

Figur 218. Produktionen av grönsaker i Spanien 1961-2005, tusen ton

Production of vegetables in Spain 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

⁷ Kvoten ger inte en absolut begränsning av bearbetningen utan sätter ett tak för den kvantitet som kan erhålla EU-stöd.

Figur 219. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Spanien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Spain in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 220. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för citroner

The most important production areas in Spain for lemons

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 221. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för apelsiner

The most important production areas in Spain for oranges

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 222. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för småcitrus
The most important production areas in Spain for small citrus

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 223. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för persikor och nektariner
The most important production areas in Spain for peaches and nectarines

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 224. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för äpplen och päron
The most important production areas in Spain for apples and pears

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 225. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för sallat och lök
The most important production areas in Spain for lettuce and onions

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 226. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för vattenmelon
The most important production areas in Spain for watermelon

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 227. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för melon
The most important production areas in Spain for melon

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 228. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för tomat
The most important production areas in Spain for tomatoes

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 229. De viktigaste produktionsområdena i Spanien paprika och jordgubbar
The most important production areas in Spain for pepper and strawberries

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 230. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för morötter
The most important production areas in Spain for carrots

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 231. De viktigaste produktionsområdena i Spanien för gurka

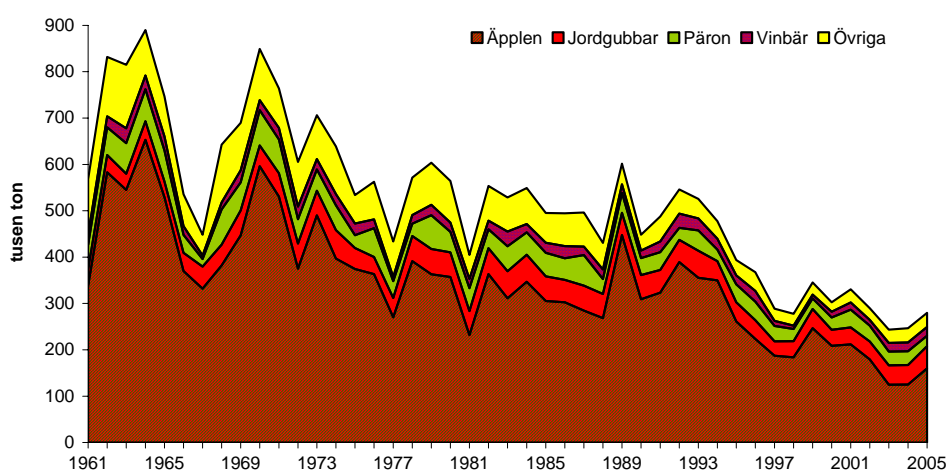
The most important production areas in Spain for cucumber

Källa/source: Information från Spanien/information from Spain (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.21 Storbritannien

Av EU:s befolkningsrikaste länder är Storbritannien det land som har den lägsta produktionen av frukt och grönsaker. Det är dock inte så konstigt eftersom landet har det nordligste läget av länderna i denna grupp.

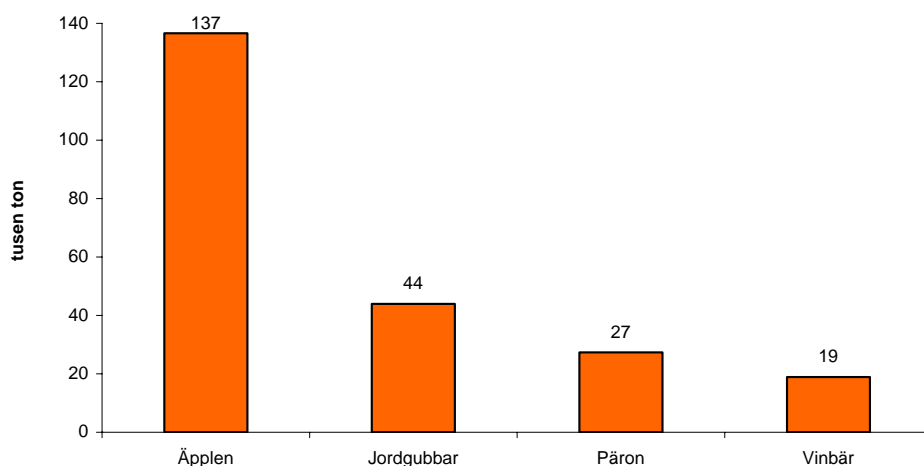
Storbritanniens fruktproduktion har under hela den gångna 40-årsperioden stadigt minskat. Liksom i övriga nordliga länder är det produktionen av äpplen som dominerar med hälften av den totala fruktproduktionen. Den har dock decimerats mycket kraftigt. 1964 låg produktionen som högst med 653 000, de senaste årens genomsnitt ligger på 137 000 ton vilket är mindre än en fjärdedel av den forna kvantiteten. Förutom produktionen av äpplen odlas också päron, jordgubbar och vinbär men det rör sig om begränsade kvantiteter för alla tre produkterna.

Figur 232. Produktion av frukt och bär i Storbritannien 1961-2005, tusen ton

Production of fruits and vegetables in the United Kingdom 1961-2005, thousand metric tons

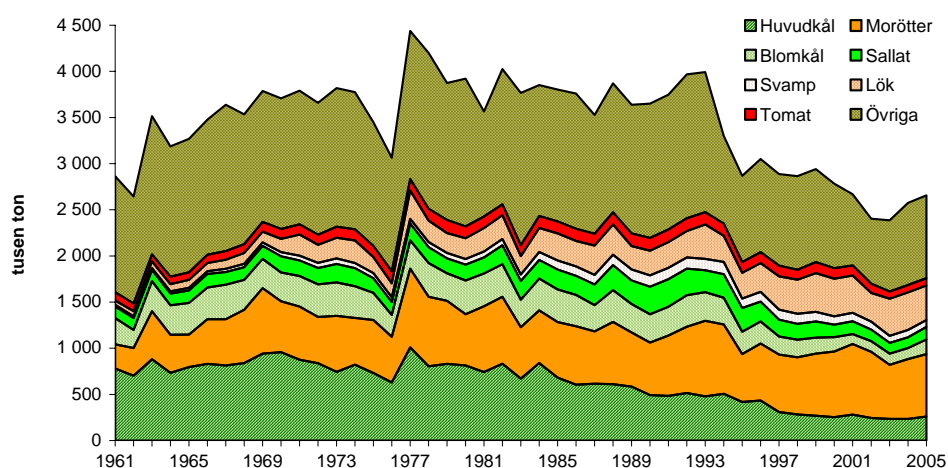
Källa/source: FAO

Figur 233. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av frukt och bär i Storbritannien, tusen ton
Production of fruits and berries in the United Kingdom in average 2003-2005, thousand metric tons

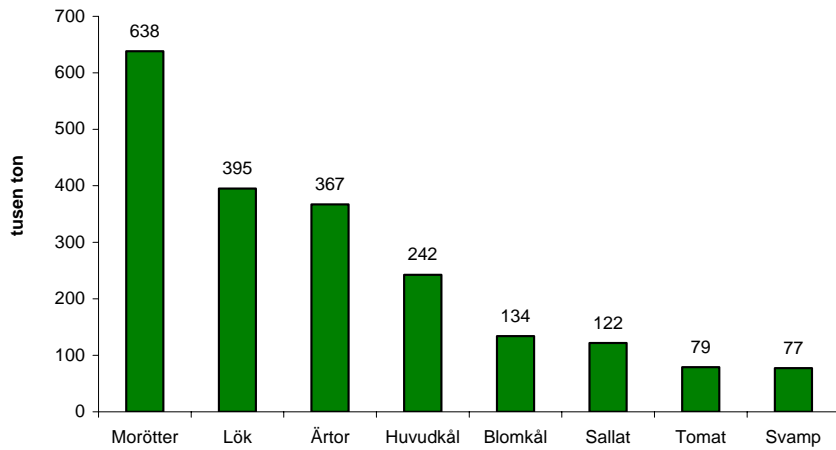
Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker är betydligt mer omfattande, cirka 3 miljoner ton. Det är dock en minskning med 25 % jämfört med nivån på 1970-talet. Vitkål var tidigare den dominerande produkten med en produktion på över en miljon ton 1977. Denna produktion har dock minskat kraftigt och ligger idag på cirka en fjärdedel av 1977 års nivå. Produktionen av blomkål har likaså minskat under senare år. Under en period på 1990-talet återtog stora kvantiteter blomkål från marknaden med EU-stöd, vilket är ett tydligt tecken på obalans i sektorn. Nu har emellertid såväl produktionen som återtagen minskat. Två produkter som haft en mer positiv utveckling är produktion av morötter och lök som under den senaste 20-årsperioden ökat med 13 % respektive 28 %.

Figur 234. Produktion av grönsaker i Storbritannien 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in the United Kingdom 1961-2005, thousand metric tons

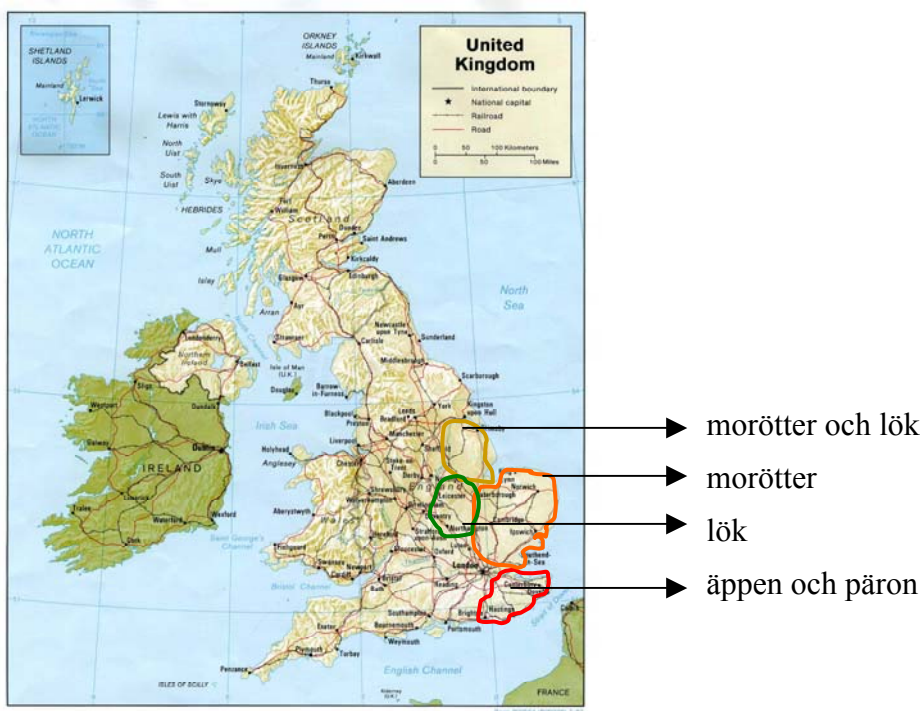
Källa/source: FAO

Figur 235. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Storbritannien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in the United Kingdom in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 236. De viktigaste produktionsområdena i Storbritannien för äpplen, päron, morötter och lök

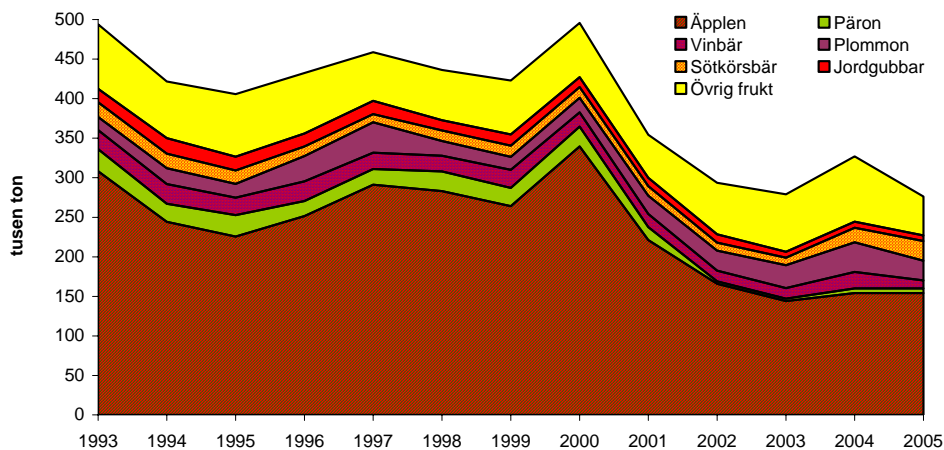
The most important production areas in the United Kingdom for apples, pears, carrots and onions

Källa/source: Information från Storbritannien/information from the United Kingdom (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.22 Tjeckien

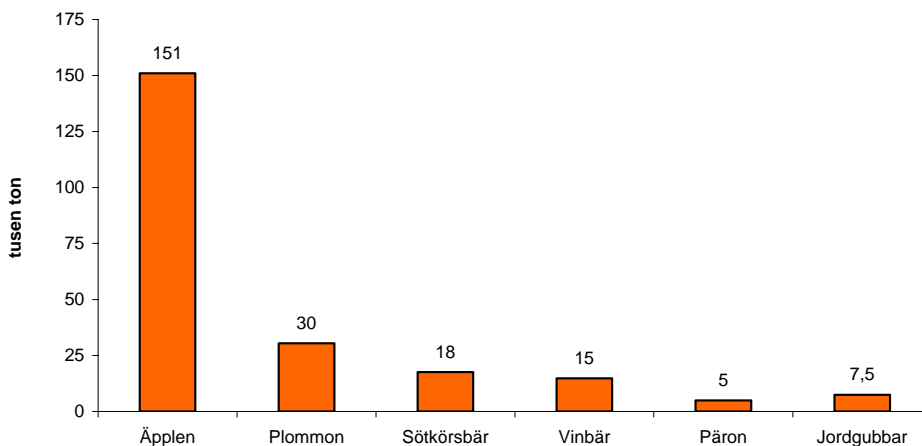
Det lilla bergiga landet Tjeckien i Europas centrum har en imponerande produktion av frukt och grönsaker med tanke på landets geografiska förutsättningar även om produktionen har sjunkit kraftigt under senare år. Idag ligger såväl produktionen av frukt som av grönsaker på cirka 250 000 till 300 000 ton

I segmentet frukt är produktionen av äpplen helt dominerande, den svarar för 70 % av den totala fruktproduktionen och uppgår till cirka 150 000 ton. Vid sidan av äppleproduktionen produceras plommon, körsbär, vinbär m.m. men kvantierna är jämfört med äppleodlingen begränsade.

Figur 237. Produktion av frukt, bär och nötter i Tjeckien 1993-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in the Czech Republic 1993-2005, thousand metric tons

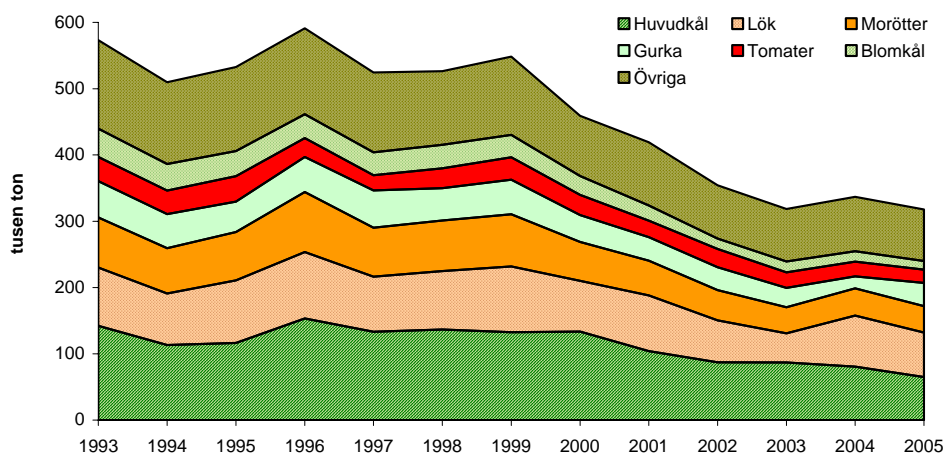
Källa/source: FAO, Eurostat

Figur 238. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen i Tjeckien, tusen ton
Production of the most important fruits and berries in the Czech Republic in average 2003-2005, thousand metric tons

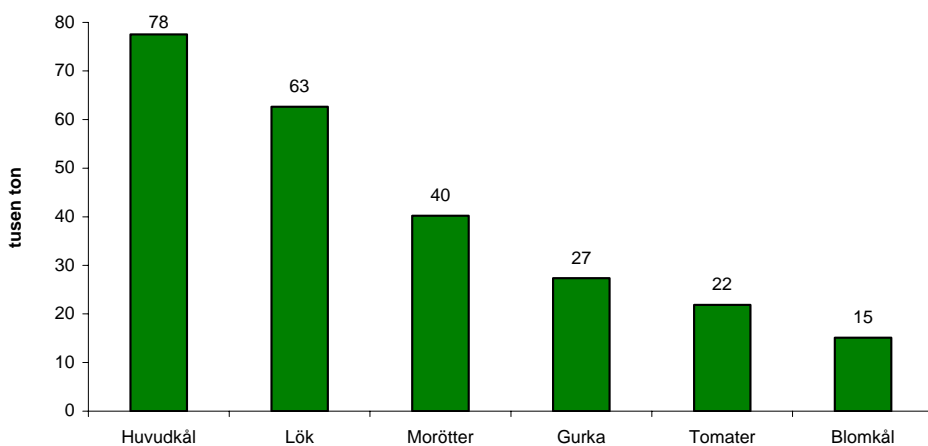
Källa/source: FAO, Eurostat

I odlingen av grönsaker dominerar vitkål. Den producerade kvantiteten är dock mindre än hälften av den som producerades i mitten av 1990-talet. Produktion av lök och morötter kommer sedan i statistiken men har liksom produktionen av vitkål minskat även om minskningen inte är lika kraftig. Produktionen återfinns i områden spridda över stora delar av landet.

Figur 239. Produktion av grönsaker i Tjeckien 1993-2005, tusen ton
Production of vegetables in the Czech Republic 1993-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 240. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Tjeckien, tusen ton

Production of the most important vegetable products in the Czech Republic in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

I nedanstående fem figurer visas de viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för äpplen, surkorsbär, plommon, kål, morötter och lök.

Figur 241. De viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för äpplen
The most important production areas in the Czech Republic for apples

Källa/source: Information från Tjeckien/information from the Czech Republic (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 242. De viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för surkörsbär
The most important production areas in the Czech Republic for sour cherries

Källa/source: Information från Tjeckien/information from the Czech Republic (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 243. De viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för plommon
The most important production areas in the Czech Republic for plums

Källa/source: Information från Tjeckien/information from the Czech Republic (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 244. De viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för kål
The most important production areas in the Czech Republic for cabbage

Källa/source: Information från Tjeckien/information from the Czech Republic (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Endast lök, i övriga produktionsområden på kartan odlas både morötter och lök.

Figur 245. De viktigaste produktionsområdena i Tjeckien för morötter och lök

The most important production areas in the Czech Republic for carrots and onions

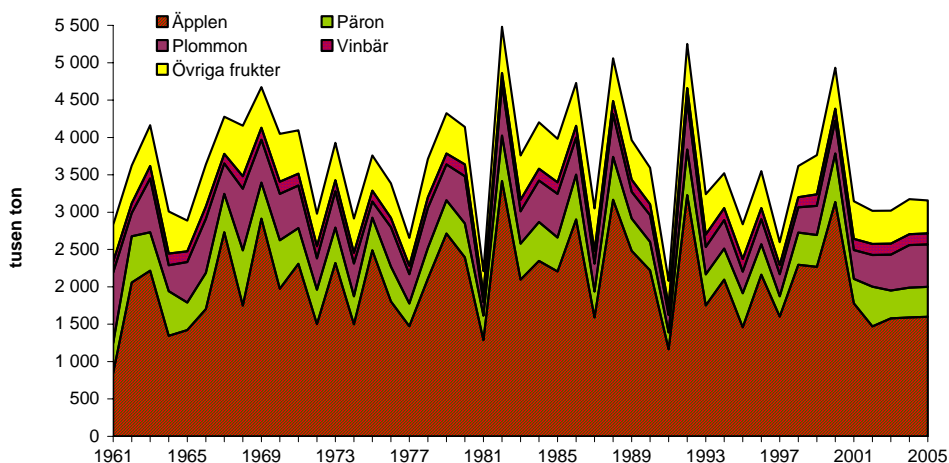
Källa/source: Information från Tjeckien/information from the Czech Republic (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.23 Tyskland

Tysklands produktionsstatistik är problematisk eftersom olika källor uppger mycket olika produktion. FAO uppger till exempel en produktionsnivå för äpplen som är dubbelt så hög som den som anges i Eurostat. Eftersom det i Eurostat saknas statistik för Tysklands grönsaksproduktion har FAO valts som enda källa men skillnaderna bör noteras.

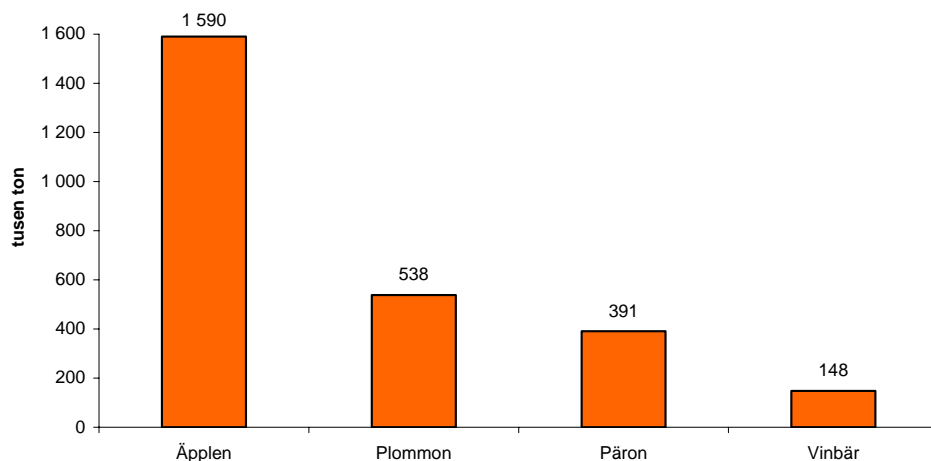
Tyskland är ytterligare ett land med en tämligen typisk nordeuropeisk blandning av produkter i odlingen av frukt och grönsaker. På fruktsidan dominerar produktionen av äpplen och bland grönsakerna är det kål, lök och morötter. Odlingen är omfattande, omkring 3,5 miljoner ton vardera av frukt respektive grönsake. Kvantiteten har inte heller förändrats nämnvärt i omfattning under de gångna 40 åren. Fruktproduktionen är visserligen cirka 10 % lägre idag men i gengäld är grönsaksproduktionen cirka 10 % högre.

I fruktproduktionen dominerar produktionen av äpplen med en kvantitet på cirka 1,6 miljoner ton. Produktionen låg tämligen konstant kring 2 miljoner ton fram till slutet av 1990-talet. Om nedgången på cirka en halv miljon ton är permanent är dock för tidigt att säga. Vid sidan om äppelproduktionen finns en produktion av plommon på cirka en halv miljon ton samt 400 000 ton päron, något som vittnar om ett något varmare klimat än Skandinavien, eftersom päron är mer värmekrävande än äpplen. Ytterligare bevis för detta är en liten produktion av persikor i södra delen av landet.

Figur 246. Produktion av frukt, bär och nötter i Tyskland 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Germany 1961-2005, thousand metric tons

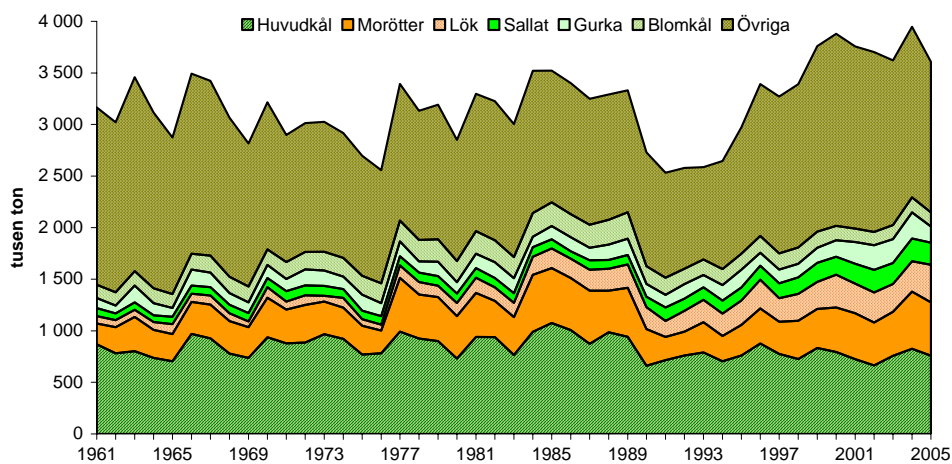
Källa/source: FAO

Figur 247. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Tyskland, tusen ton
Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Germany in average 2003-2005, thousand metric tons

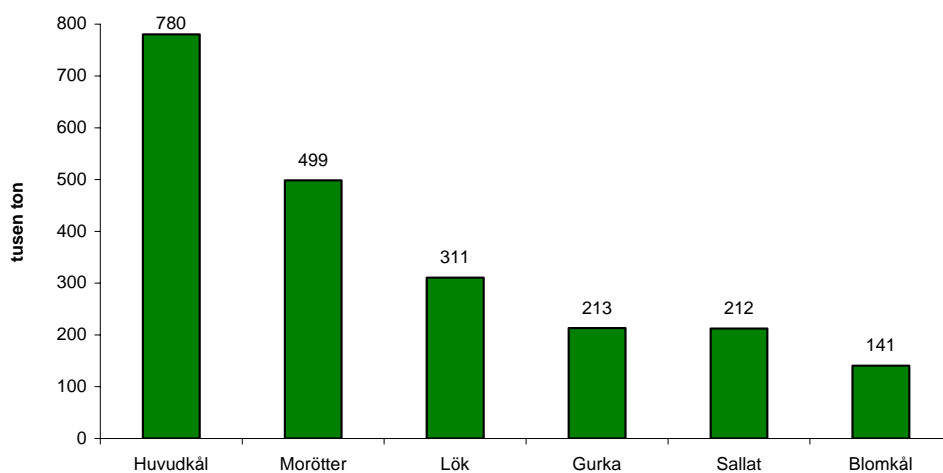
Källa/source: FAO

Med en årlig produktion av tre kvarts miljon ton huvudkål (vit- och rödkål) är Tyskland EU:s näst största producent av kål efter Polen som producerar den dubbla kvantiteten. Huvudkål är den största grönsaksprodukten i Tyskland med 20 % av den totala kvantiteten producerade grönsaker. En halv miljon ton morötter svarar för cirka 13 % av produktionen och 300 000 ton lök för 8 %. De tre främsta frilandsgrödorna svarar sålunda för 40 % av grönsaksproduktionen.

Figur 248. Produktion av grönsaker i Tyskland 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Germany 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 249. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Tyskland, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Germany in average 2003-2005, thousand metric tons

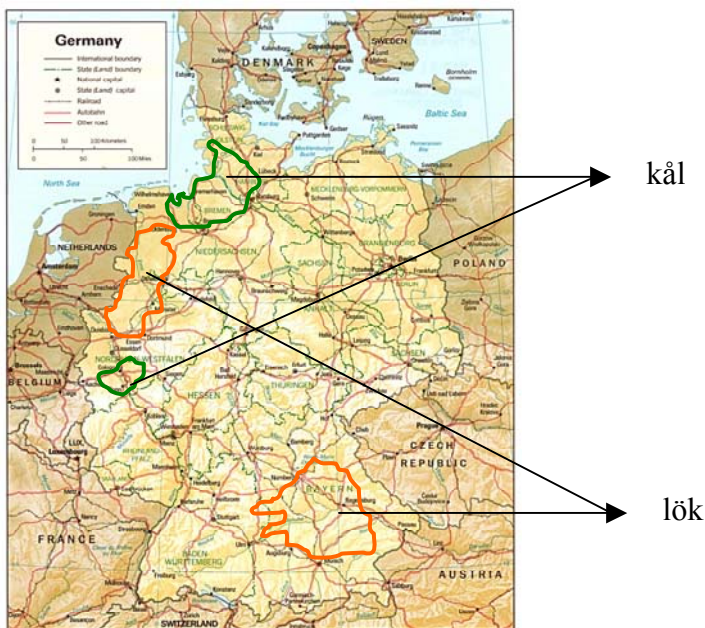
Källa/source: FAO

De tre figurerna nedan visar de viktigaste produktionsområdena i Tyskland för äpplen, kål, lök och morötter.

Figur 250. De viktigaste produktionsområdena i Tyskland för äpplen
The most important production areas in Germany for apples

Källa/source: Information från Tyskland/information from Germany (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 251. De viktigaste produktionsområdena i Tyskland för kål och lök
The most important production areas in Germany for cabbage and onions

Källa/source: Information från Tyskland/information from Germany (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

Figur 252. De viktigaste produktionsområdena i Tyskland för morötter

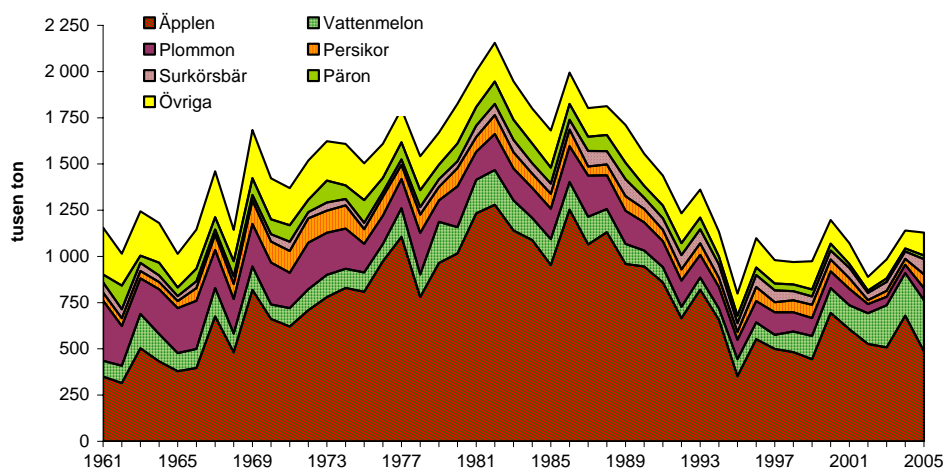
The most important production areas in Germany for carrots

Källa/source: Information från Tyskland/information from Germany (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1.3.24 Ungern

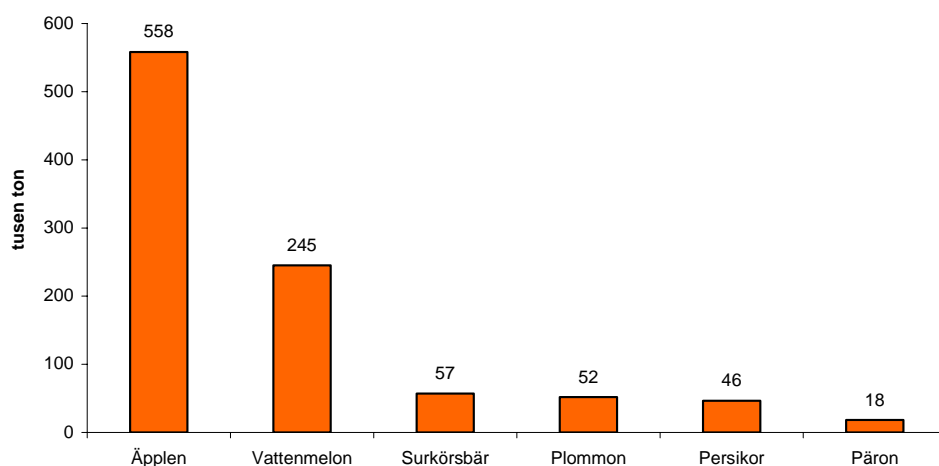
Den ungerska trädgårdsproduktionen har sett stora förändringar på senare år. Det gäller framför allt på fruktsidan där många odlingar övergivits eller nu bara brukas i minimal utsträckning. Produktionen av grönsaker har klarat sig bättre även om produktionen av tomater, den viktigaste grönsaksprodukten, har halverats jämfört med 1990.

Liksom i så många andra länder är äpple den viktigaste fruktgrödan. Dagens nivå på cirka en halv miljon ton är dock mindre än hälften av den kvantitet som producerades i mitten av 1980-talet. Äpplen svarar trots nedgången för över 40 % av fruktproduktionen i Ungern. Produktionen av plommon har haft en liknande utveckling som äppleproduktionen och produktionen av päron har i det närmaste försvunnit. Däremot har produktionen av vattenmelon ökat kraftigt, sedan 1992 har den mer än fyrdubblats. Produktion av vattenmelon kräver små investeringar och ger avkastning samma år som den planteras vilket gör den attraktiv i en omställningsekonomi.

Figur 253. Produktion av frukt, bär och nötter i Ungern 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Hungary 1961-2005, thousand metric tons

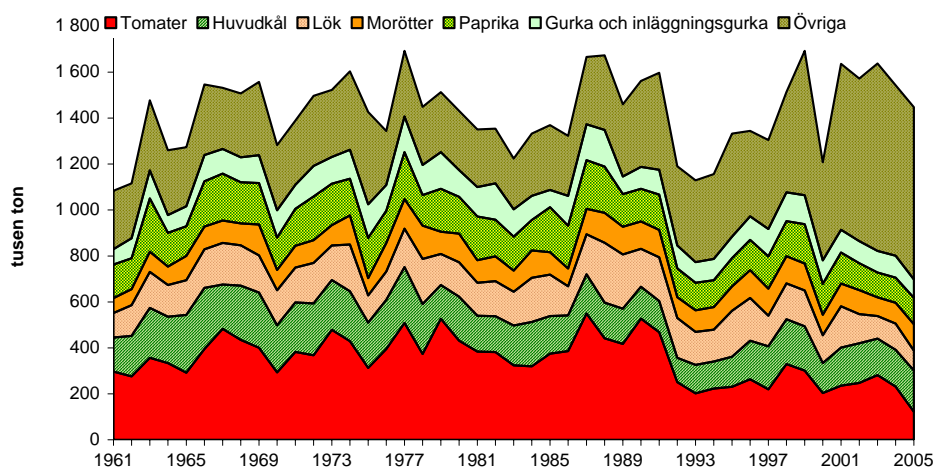
Källa/source: FAO

Figur 254. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Ungern, tusen ton
Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Hungary in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

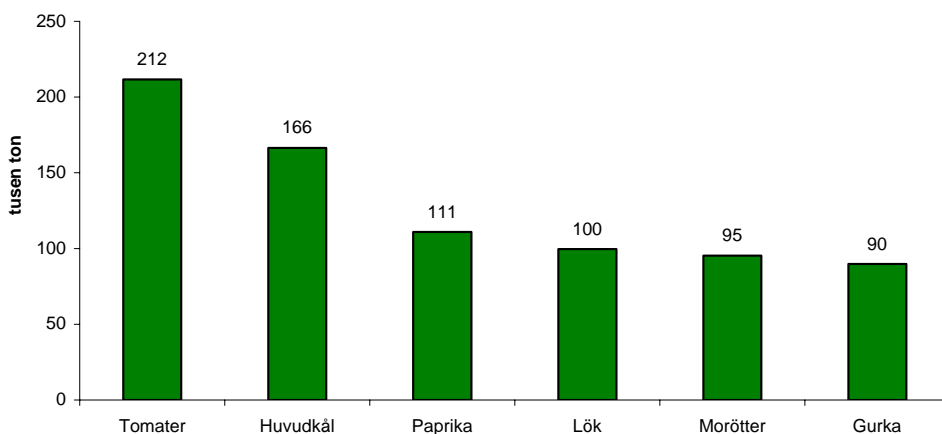
Grönsaksproduktionen har klarat sig bättre även om tomatproduktionen, den som traditionellt varit den stora grönsaksprodukten i Ungern minskat kraftigt på senare år. Förutom de vanliga stora produkterna kål, lök och morötter har Ungern också en stor produktion av paprika som levereras till stora delar av Europa. En viss ökning av grönsaksproduktionen kan ses de senaste åren. Det är segmentet ”övriga produkter” som ökar vilket tyder på att det är en diversifiering av produktionen på gång.

Figur 255. Produktion av grönsaker i Ungern 1961-2005, tusen ton

Production of vegetables in Hungary 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

Figur 256. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Ungern, tusen ton

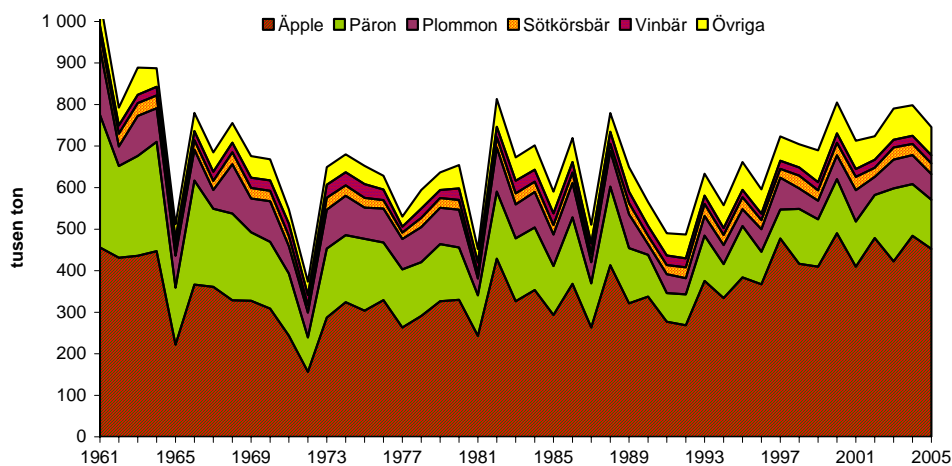
Production of the most important vegetable products in Hungary in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

1.3.25 Österrike

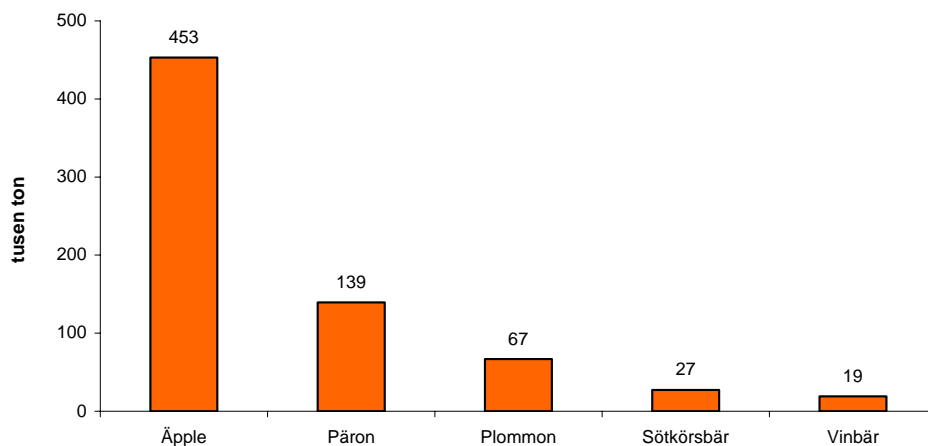
I Österrike, alplandet som utgör gränsen mellan nord- och sydeuropa odlas en tämligen stor kvantitet frukt och grönsaker. Produktionen av äpplen på närmare en halv miljon ton per år står sig mycket väl mot andra EU-länders produktion. Produktionen ökar dessutom snarare än minskar vilket också skiljer landet från trenden i de flesta nordeuropeiska länderna.

Äppleproduktionen dominerar fruktproduktionen med cirka 60 % av kvantiteten. Vid sidan av denna finns en produktion av päron på nästan 140 000 ton. Intressant är att produktionen av äpplen ökar, den har ökat med cirka 150 000 ton på lite drygt 10 år. Det som skiljer landet från grannarna i södra Europa är att antalet produkter i fruktsektorn som har en liten produktion är begränsat. Vid sidan av äpplen, päron och plommon finns endast produkter med en liten produktion.

Figur 257. Produktion av frukt, bär och nötter i Österrike 1961-2005, tusen ton
Production of fruits, berries and nuts in Austria 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

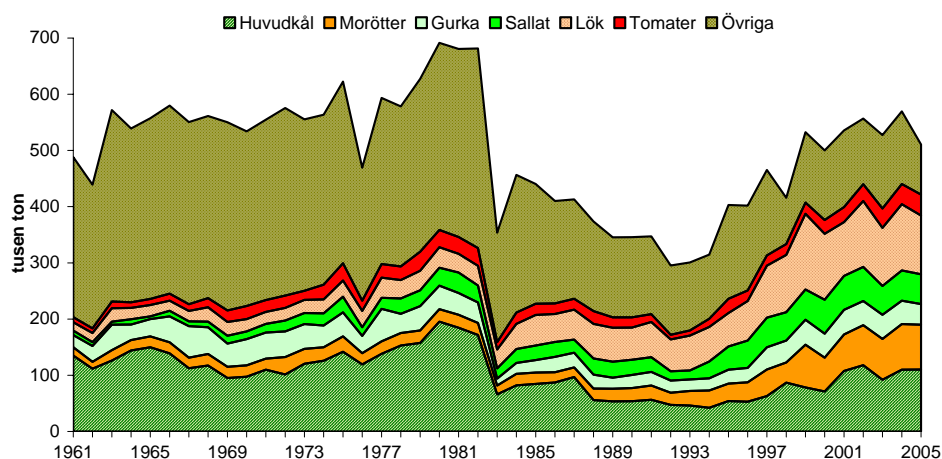

Figur 258. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste frukt- och bärslagen (inklusive nötter) i Österrike, tusen ton

Production of the most important fruits and berries (including nuts) in Austria in average 2003-2005, thousand metric tons

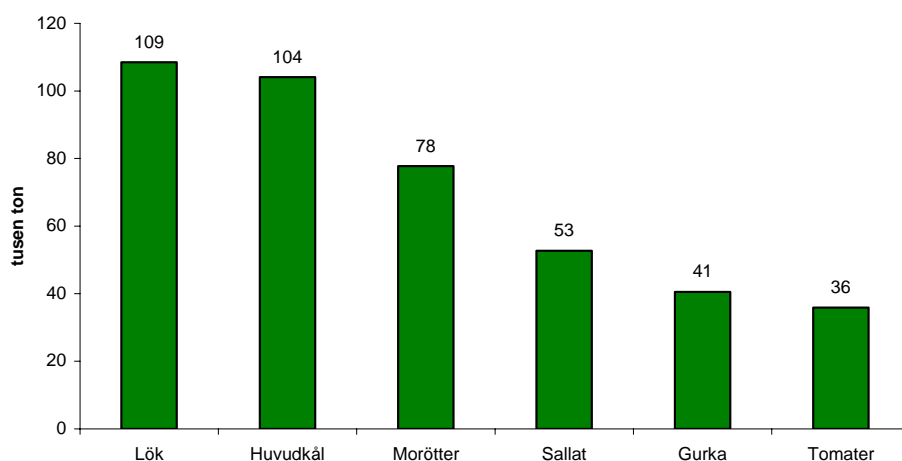
Källa/source: FAO

Produktionen av grönsaker uppgår bara till cirka två tredjedelar av fruktproduktionen och ingen produkt kommer i närheten av den kvantitet som äppleproduktionen kommer upp i. Liksom i Nordeuropa dominerar produktionen av lök, kål och morötter med cirka 100 000 ton vardera, lite mindre av morötterna. Produktionskurvan för grönsaker pekar idag uppåt efter att under andra hälften av 1980-talet och början av 1990-talet varit minskande.

Figur 259. Produktion av grönsaker i Österrike 1961-2005, tusen ton
Production of vegetables in Austria 1961-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

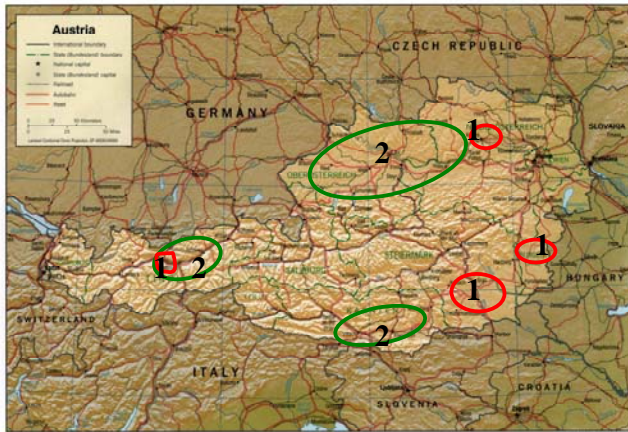

Figur 260. Genomsnittlig produktion 2003-2005 av de viktigaste grönsaksprodukterna i Österrike, tusen ton

Production of the most important vegetable products in Austria in average 2003-2005, thousand metric tons

Källa/source: FAO

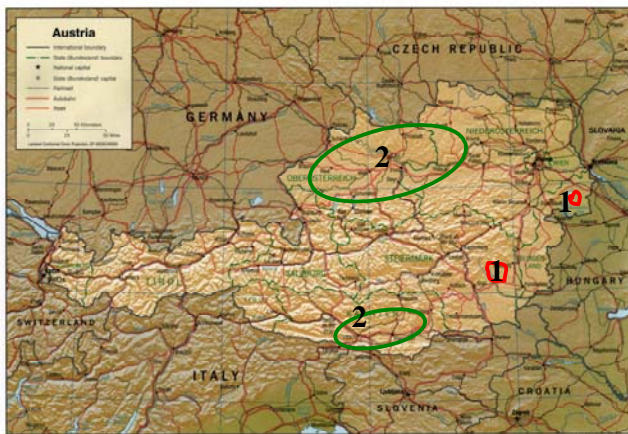
I nedanstående tre figurer visas de viktigaste produktionsområdena i Österrike för äpplen, päron, kål, morötter och lök.

1. äpplen till färskvarumarknaden
2. äpplen till framställning av cider

Figur 261. De viktigaste produktionsområdena i Österrike för äpplen
The most important production areas in Austria for apples

Källa/source: Information från Österrike/information from Austria (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1. päron till framställning av cider
2. päron till färskvarumarknaden

Figur 262. De viktigaste produktionsområdena i Österrike för päron
The most important production areas in Austria for pears

Källa/source: Information från Österrike/information from Austria (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

1. Kål, morötter och lök
2. Morötter
3. Lök

Figur 263. De viktigaste produktionsområdena i Österrike för kål, morötter och lök
The most important production areas in Austria for cabbage, carrots and onions

Källa/source: Information från Österrike/information from Austria (karta/map - courtesy of the General Libraries, The University of Texas at Austin)

2 Handel

2.1 Handel per produktslag - frukt

I avsnittet beskrivs handeln per produktslag. För att informationen rörande ett visst produktslag inte ska behöva styckas upp alltför mycket har import- och exportpriser lagts in i detta avsnitt.

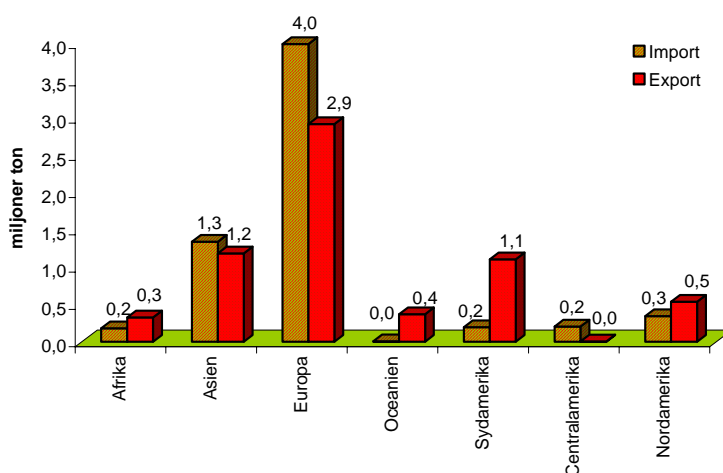
Det bör noteras att handelsstatistiken på kontinentnivå och landsnivå ibland riskerar att bli lite missvisande. Detta på grund av ländernas olika storlek och befolkning. Europas många, väl integrerade och relativt små länder ger en hög export och import. För USA eller Kina kan denna handel delvis sägas motsvaras av en intern handel mellan delstater. Skillnaden är att USA:s och Kinas internhandel naturligtvis inte påverkar handelsstatistiken.

2.1.1 Äpplen

Med undantag av bananer är äpplen den frukt som omsätts i störst kvantiteter i den internationella handeln. Det handlar om cirka 6,4 miljoner ton vilket motsvarar cirka 10 % av den totala produktionen av äpplen. Det kan jämföras med bananerna där över 20 % av produktionen omsätts i internationell handel.

Europa dominerar handeln med äpplen, såväl importen som exporten vilket framgår av figuren nedan. Man bör dock observera att handel mellan Europas länder ingår i det statistiska underlaget. Importen överstiger exporten med drygt 1 miljon ton vilket innebär att Europa är nettoimportör av äpplen, trots en stor egen produktion. Nettoexporten kommer framför allt från Sydamerika men även Nordamerika, Oceanien och Afrika bidrar.

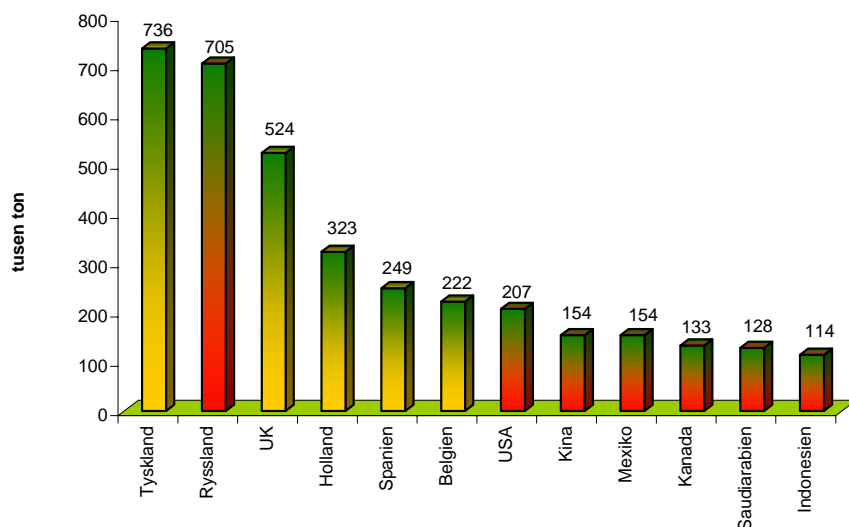
Stora konsumentländer som Tyskland, Ryssland och Storbritannien har den största importen av äpplen. Belgien och Holland har också stor import. Detta är främst stora handelsländer vilket framgår av att länderna också har en stor export. Belgiens export överstiger till exempel landets egen produktion. Det kan kanske också vara lite förvånande att Spanien med en så stor produktion av olika frukter är ett stort importland för äpplen. Deras produktion av äpplen är dock tämligen blygsam, cirka 100 000 ton, vilket motsvarar en konsumtion av cirka 2,5 kilo per person och år.

Figur 264. Import och export av äpplen 2004 fördelat på världsdelar

Imports and exports of apples in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

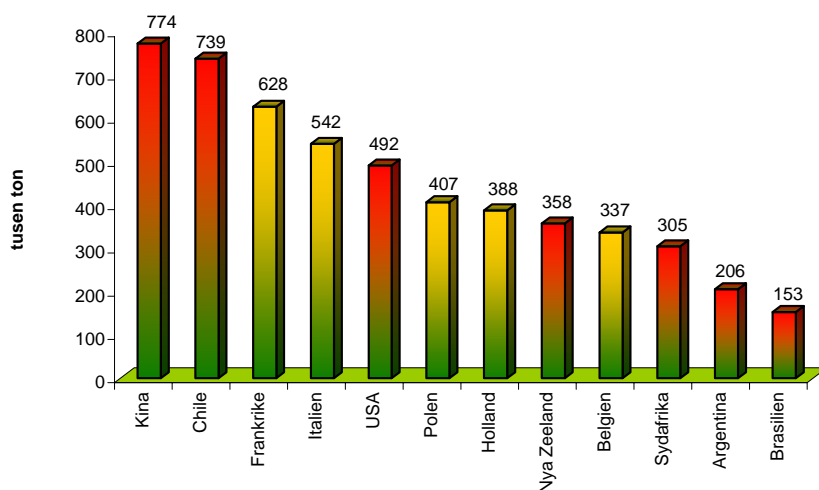

Figur 265. De största importländerna för äpplen 2004

The most important apple importing countries in 2004

Källa/source: FAO

På exportsidan har Kina idag den största exporten av äpplen, 774 000 ton 2004. Detta kommer efter några års fullkomligt explosionsartad ökning av exporten som mer än fördubblats mellan 2001 och 2004. Chile, världens näst största exportör, har likaså haft en mycket positiv utveckling under senare år. Den har dock pågått under en längre tid, sedan slutet av 1970-talet, och därför inte varit lika dramatisk som den kinesiska. Även Polen har efter murens fall haft en stark ökning av exporten som gått ungefär parallellt med den kinesiska även om Kinas ökning de senaste två åren varit omöjlig för något annat land att följa.

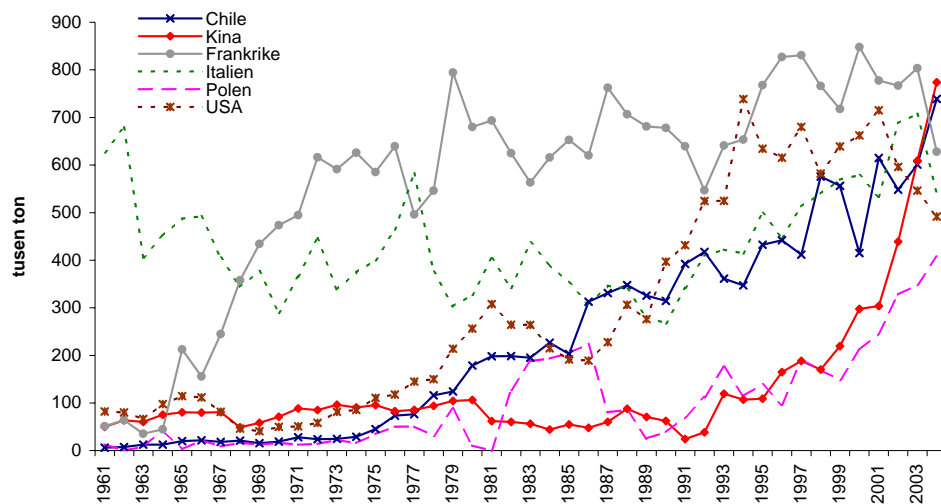

Figur 266. De största exportländerna för äpplen 2004

The most important apple exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

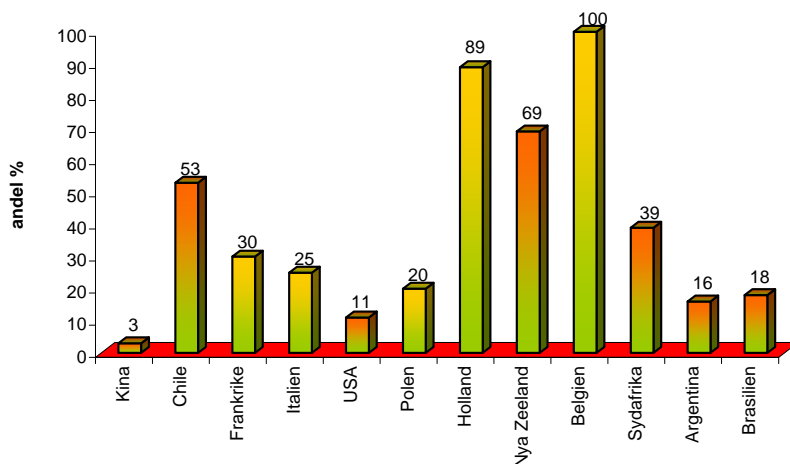
När FAO:s insamling av statistik startade 1961 var Italien dominerande inom exporten av äpplen med en export på cirka 600 000 ton, en kvantitet som inget annat land då kom i närheten av. I slutet av 1960-talet (när EU:s jordbrukspolitik kommit igång) ökade den franska exporten av äpplen mycket starkt, faktiskt på ett sätt som liknar dagens kinesiska utveckling. Under 10 år, mellan 1964 och 1974 tiodubblades den franska exporten. Samtidigt minskade exporten av äpplen från Italien. I slutet av 1970-talet kom sedan export från Chile och USA igång. Detta sammanföll med ytterligare minskningar av den italienska exporten. Men, från slutet av 1980-talet har den italienska exporten åter ökat och gjort detta i ungefär samma takt som den chilenska. Den franska exporten har däremot stagnerat på den nivå som uppnåddes i slutet av 1970-talet.

Figur 267. Export av äpplen mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för äpple
Export of apples between 1961 and 2004 from the six most important apple exporting countries

Källa/source: FAO

Exportens storlek i förhållande till den totala produktionen av äpplen i landet ger en indikation på produktionens inriktning i landet. För länder som Holland och Belgien med en stor handel av produkten blir siffran dock missvisande. Figuren nedan visar dock att Chile, Nya Zeeland och Sydafrika har en mycket starkt exportinriktad produktion med exportandelar på 40-70 %. Att Kina har en enorm potential för att öka exporten framgår av att landet, trots att exporten redan ökat explosionsartat, endast exporterar 3 % av produktionen. EU:s stora producentländer Frankrike, Polen och Italien ligger i en mellanställning med exportandelar mellan 20 och 30 %.

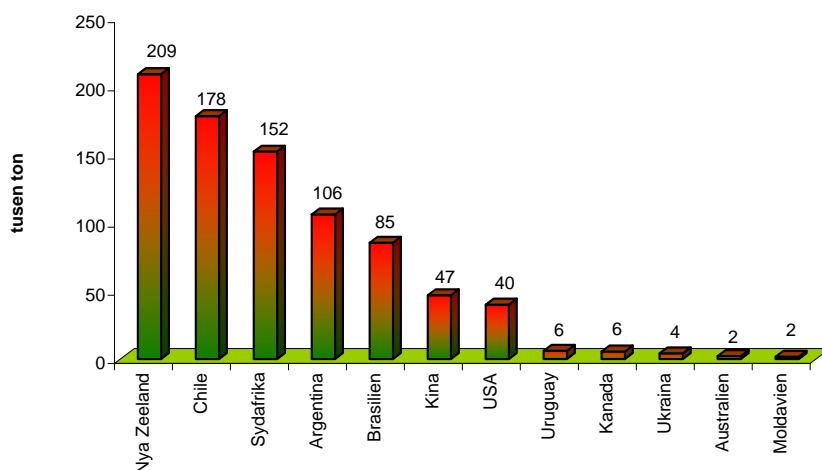

Figur 268. Exportens storlek i förhållande till produktionen av äpplen 2004
Export quantity in relation to total production of apples 2004

Källa/source: FAO

2.1.1.1 EU:s handel med äpplen

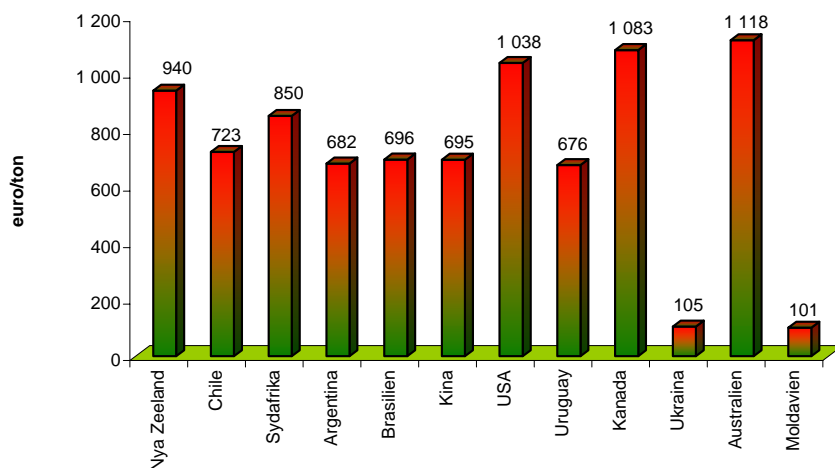
EU:s totala import från tredje land uppgick 2005 till 840 000 ton. Detta innebär att importen av äpplen och apelsiner är ungefär lika stora. Inte mindre än 87 % av importen kommer från södra halvklotet och är sålunda ett komplement till EU:s egen produktion under en period då EU:s egna lager börjar tömmas och kvaliteten sjunkit. De länder på norra halvklotet som konkurrerar med EU:s egen produktion är USA och Kina vars export till EU ligger på 40 000 ton respektive 47 000 ton. Av dessa två länder har framför allt Kina stor potential att öka exporten och konkurrera med låga priser.

Figur 269. EU:s import av äpplen med avseende på ursprung 2005
EU apple imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

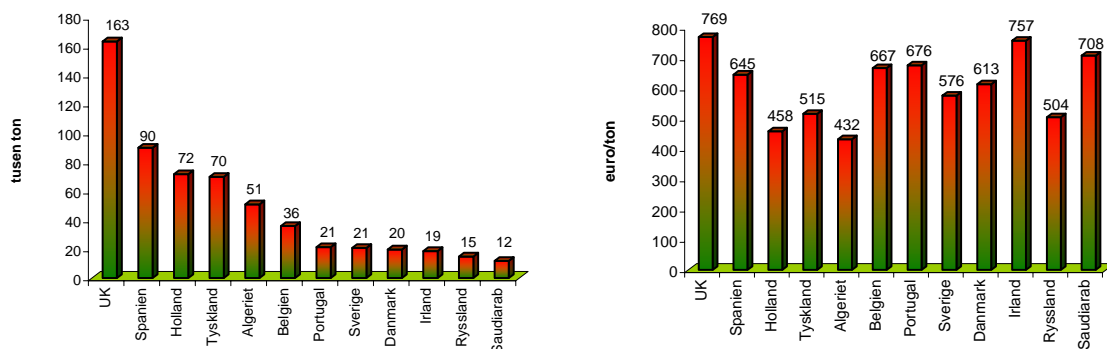
En studie av importpriserna visar samtidigt på enorma prisskillnader där import från Moldavien och Ukraina betingar priser på endast en tiondel av de priser som betalas för äpplen från USA, Kanada och Australien. Av länderna på södra halvklotet lyckas Nya Zeeland få de högsta priserna på sin europeiska export.

Figur 270. Importpriser för EU:s import av äpplen, 2005
Import prices for EU apple imports in 2005

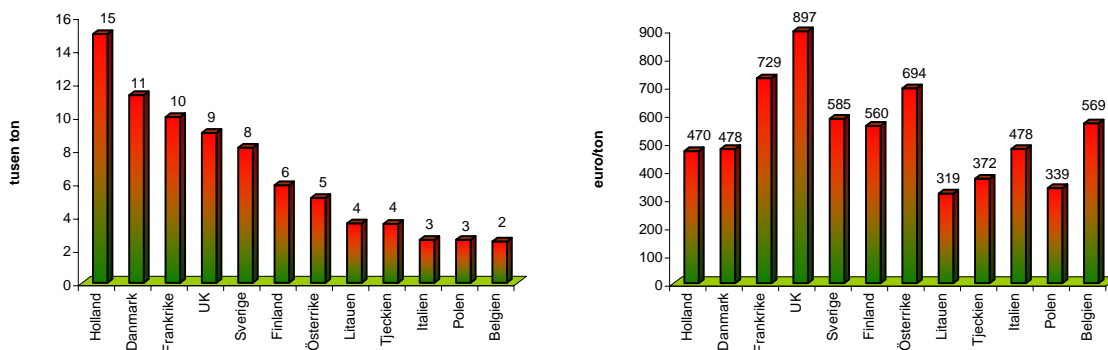
Källa/source: COMEXT

För att beskriva EU:s export visas i figurerna nedan exportkvantiteter och exportpriser för EU:s fyra främsta producentländer, Frankrike, Italien, Tyskland och Polen som alla har en produktion på cirka 2 miljoner ton per år.

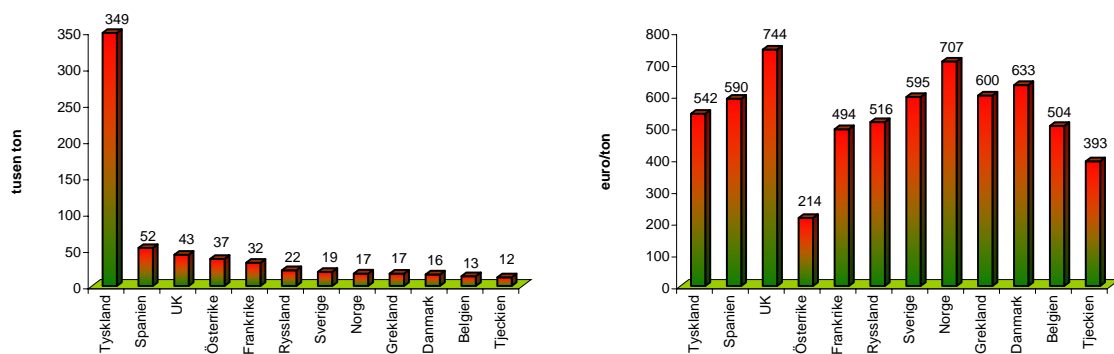
Figur 271. Destinationer för Frankrikes export och utförelse av äpplen 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for French apple exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

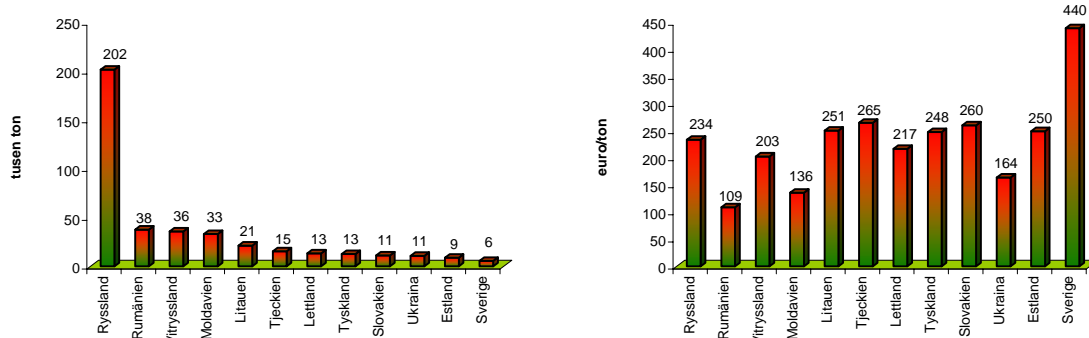
Figur 272. Destinationer för Tysklands export och utförelse av äpplen 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for German apple exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 273. Destinationer för Italiens export och utförsel av äpplen 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Italian apple exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 274. Destinationer för Polens export och utförsel av äpplen 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Polish apple exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figureorna visar tydligt att de producerande länderna har starkt olikartade exportmönster. Polen och Italien har den starkaste specialiseringen genom att skicka ungefär hälften av exporten (och utförseln) till ett enda land, Polen skickar till Ryssland och Italien till Tyskland. Frankrike har på samma sätt Storbritannien som största mottagare men här rör det sig om cirka en fjärdedel av den totala exporten. Den polska exporten är dessutom starkt inriktad på Östeuropa. Av de tolv främsta destinationsländerna för Polen ligger endast två utanför det gamla Östeuropa, Tyskland och Sverige.

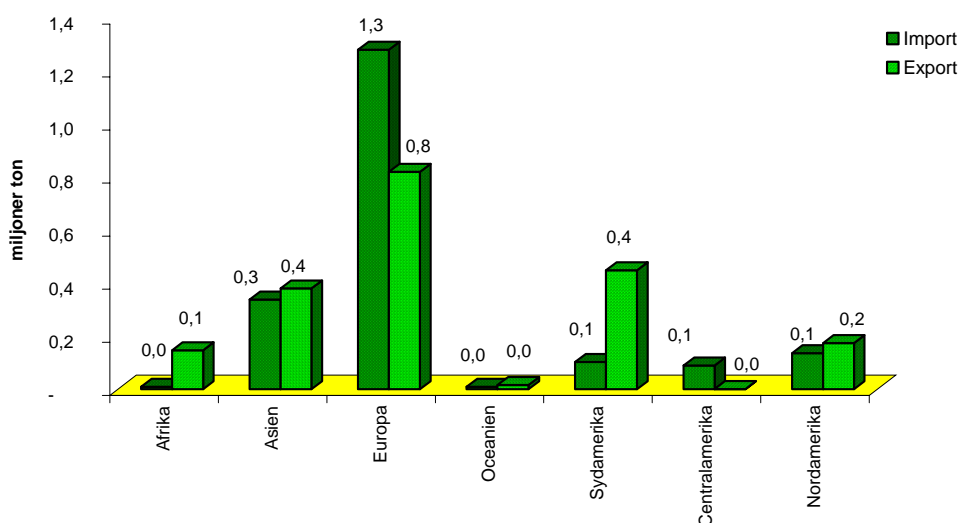
Ser man på exportpriserna så ger export till Storbritannien de högsta priserna vid export från alla de fyra stora exportländerna (för Polen ligger de utanför listan över de främsta mottagarländerna men betalar 590 €/ton). Flera av de brittiska handelskedjorna har bland Europas högsta kvalitetskrav. I andra änden betalar Ukraina, Moldavien och Rumänien mycket låga priser för importen. Det låga priset för Österrikes import från Italien är lite förvånande. Det verkar dock inte röra sig om ett fel eftersom föregående års siffra ligger i samma storleksordning. En förklaring skulle kunna vara att det rör sig om industrifrukt för framställning av äppelsaft eller cider.

Totalt sett har Frankrike det högsta medelpriset (här beräknat utifrån exporten till de 12 främsta destinationerna) med 623 €/ton medan Tyskland ligger på 573 €/ton, Italien 544 €/ton och Polen 216 €/ton – endast en tredjedel av det pris den franska exporten betingar.

2.1.2 Päron

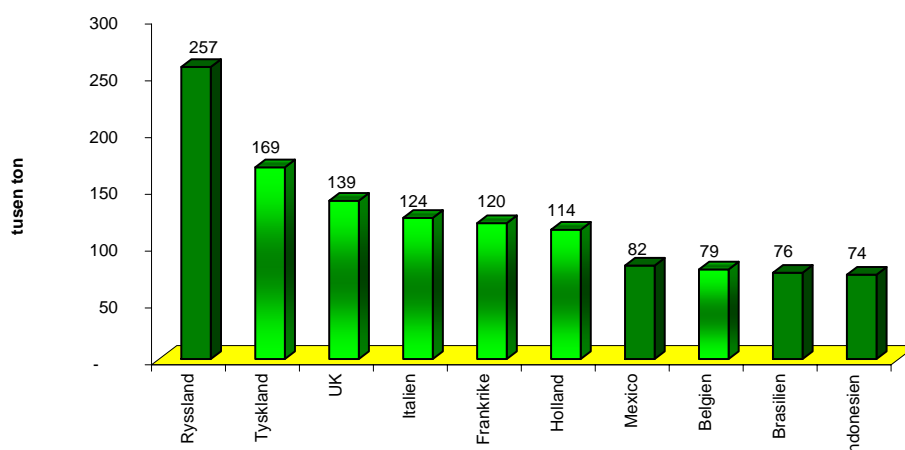
Den internationella handeln med päron omsätter cirka 2 miljoner ton vilket är cirka 10 % av den totala produktionen. Handeln är tämligen spridd över olika regioner med Europa som dominerande importregion. Exporten kommer från alla världsdelar förutom Mellanamerika och Oceanien.

På importsidan är Ryssland främsta land med en kvarts miljoner ton per år. Därefter kommer alla EU:s stora konsumentländer, Tyskland, UK, Italien och Frankrike. Det kan kanske tyckas konstigt att Italien, som är EU:s främsta producentland en produktion på 840 000 ton 2005 har en stor import. Det handlar dock om ett komplement från södra halvklotet. Päron har kortare hållbarhet än äpplen (maximalt cirka 7 månader jämfört med upp till 12 månader för äpplen). Det finns därför ett något större behov av en kompletterande import från södra halvklotet än för äpplen.

Figur 275. Import och export av päron 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of pears in 2004 distributed over world regions

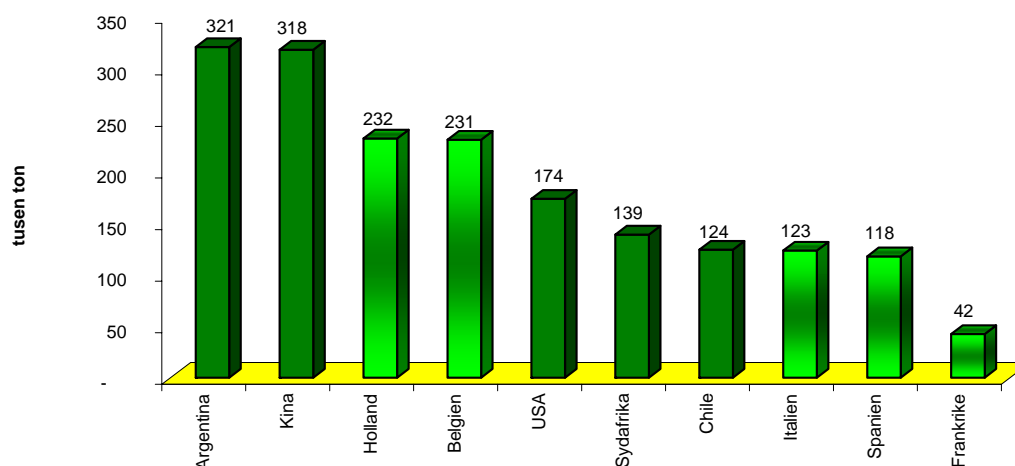
Källa/source: FAO

Figur 276. De största importländerna päron 2004
The most important pear importing countries in 2004

Källa/source: FAO

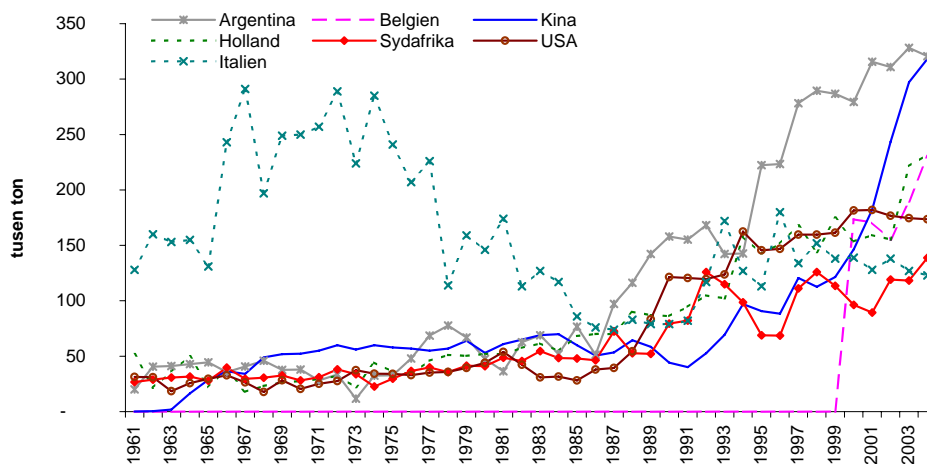
Argentina och Kina är idag de främsta exportländerna. Den kinesiska exporten inkluderar dock såväl den europeiska typen av päron som den asiatiska typen som är väsentligt annorlunda. Men, medan den argentinska exporten utgör 63 % av produktionen så utgör den kinesiska bara ett par procent. Italien, det klassiska exportlandet, som fram till mitten av 1980-talet var världens dominerande exportland för päron har idag passerats av ett flertal exportländer. En del av förklaringen framgår av prisjämförelsen, de italienska päronen är tämligen dyra.

Figur 277. De största exportländerna päron 2004

The most important pear exporting countries in 2004

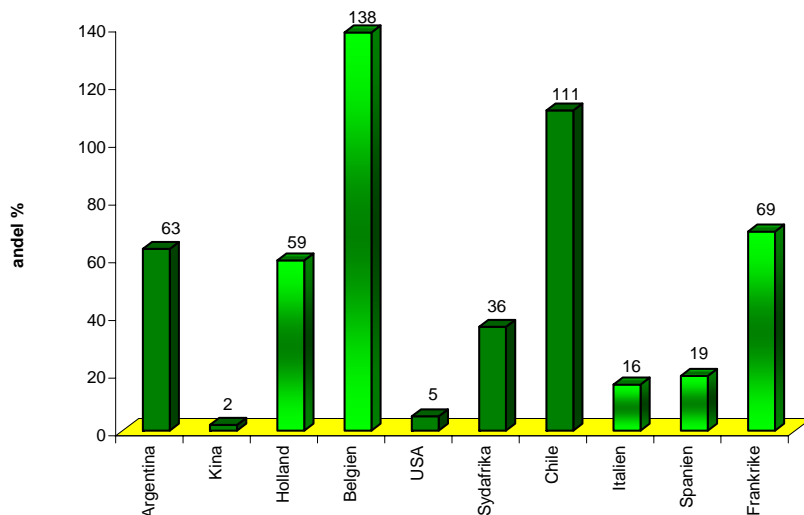
Källa/source: FAO

Figur 278. Export av päron 1961 till 2004 för de sju viktigaste exportländerna

Export of pears from 1961 to 2004 from the seven most important countries

Källa/source: FAO

Figur 279. Exportens storlek i förhållande till produktionen av päron 2004

Export quantity in relation to total production of pears 2004

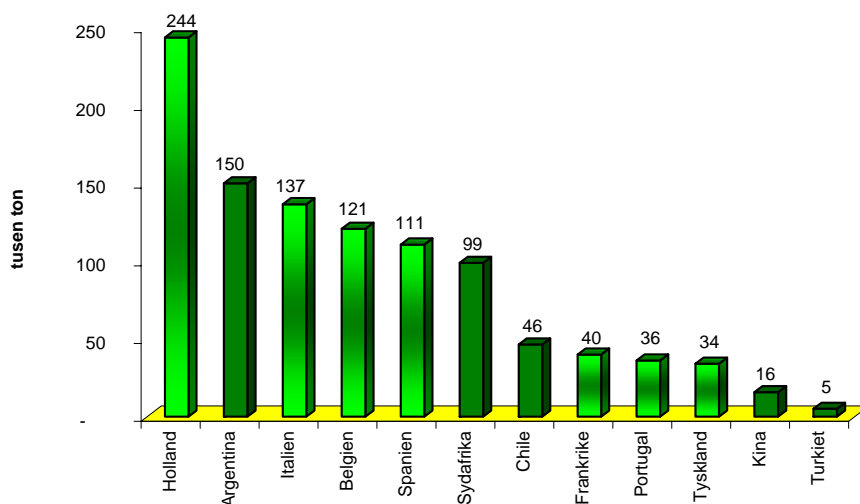
Källa/source: FAO

2.1.2.1 EU:s handel med päron

Som framgått av föregående avsnitt har Italien varit Europas klassiska producentland och exportland för päron. Såväl produktion som export har emellertid minskat sedan produktionstoppen i början på 1970-talet. Idag har Holland övertagit ställningen som främsta leverantörland för EU:s päronkonsumtion följt av Argentina och Italien först som nummer tre.

Holländska leveranser av päron går främst till norra EU och till Ryssland. UK betalar de högsta priserna, en trend som man kan se för ett flertal produkter och beror på handelns mycket höga kvalitetskrav. Det lägsta genomsnittspriset för holländska päron betalades 2005, lite förvånande, av svenska inköpare.

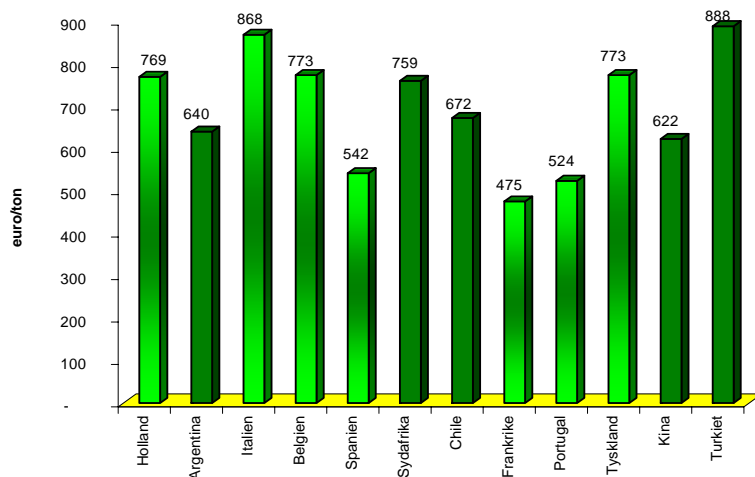
Italienska leveranser av päron går, liksom för många produkter, till Tyskland medan Belgien 2005 hade Ryssland som främsta destination. Det får dessutom anses som förvånande att Italien är främsta destination för de spanska leveranserna av päron. Det kan dock mycket väl röra sig om vidareleveranser till exempelvis Tyskland.

Figur 280. EU:s import av päron med avseende på ursprung 2005

EU pear imports distributed on country of origin, 2005

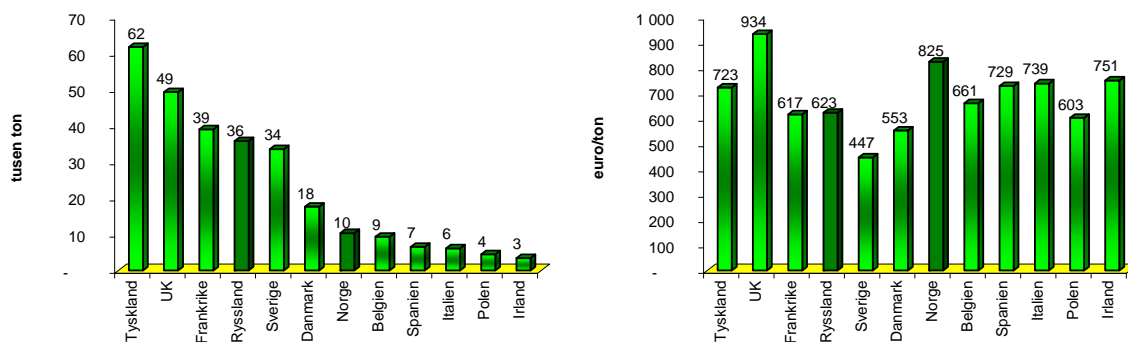
Källa/source: COMEXT

Figur 281. Importpriser för EU:s import av päron, 2005

Import prices for EU pear imports in 2005

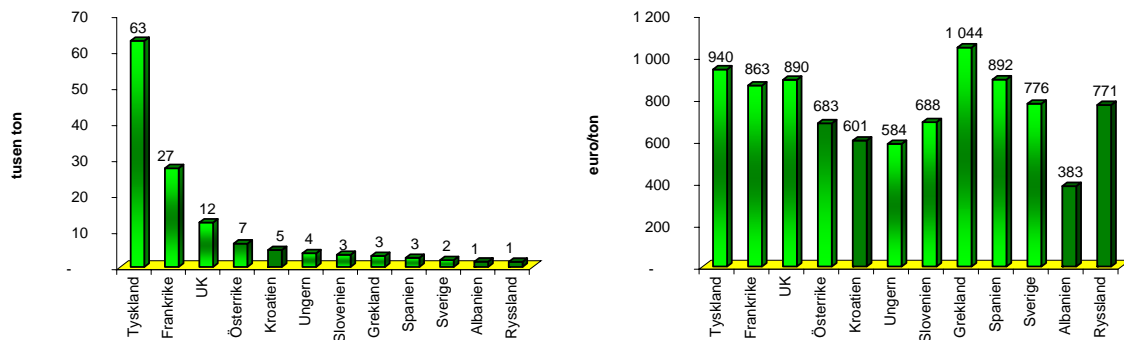
Källa/source: COMEXT

Figur 282. Destinationer för Hollands export och utförsel av päron 2005 samt exportpriser för dessa

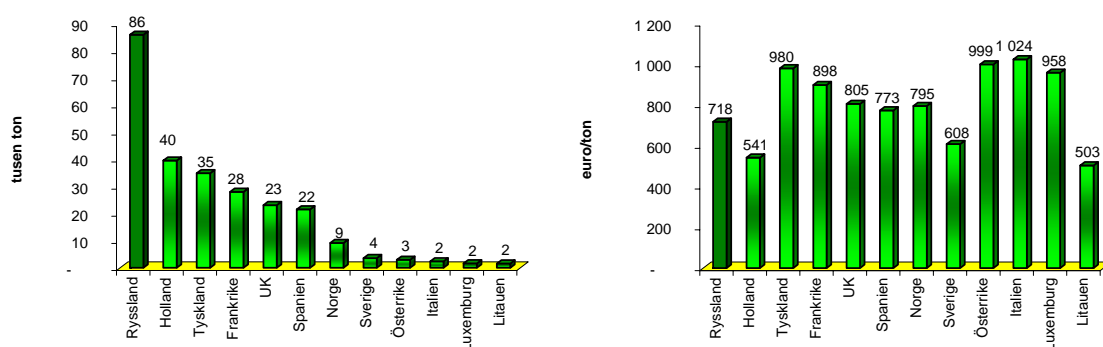
Destination for Dutch pears exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

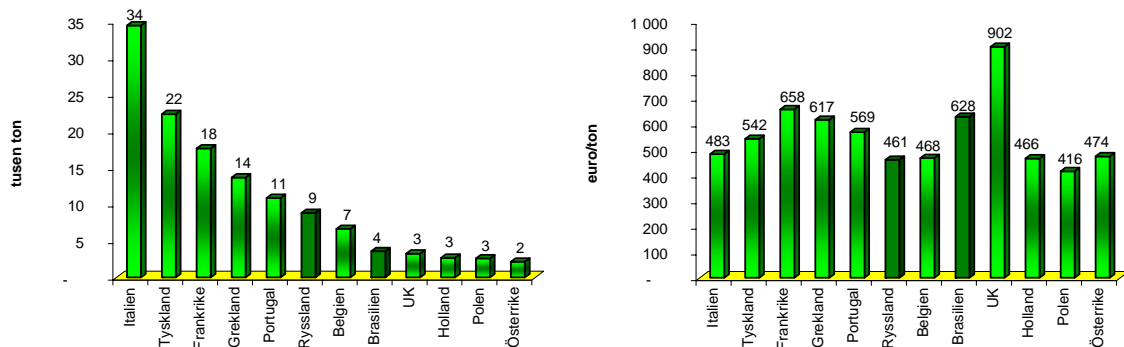
Figur 283. Destinationer för Italiens export och utförelse av päron 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Italian pears exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 284. Destinationer för Belgiens export och utförelse av päron 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Belgian pears exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

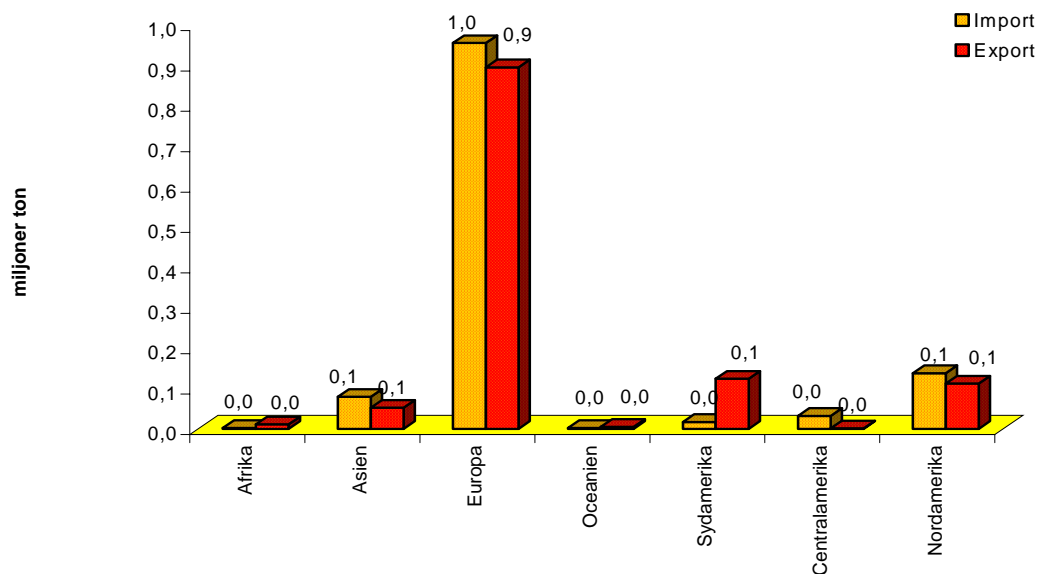
Figur 285. Destinationer för Spaniens export och utförelse av päron 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish pears exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.1.3 Persika

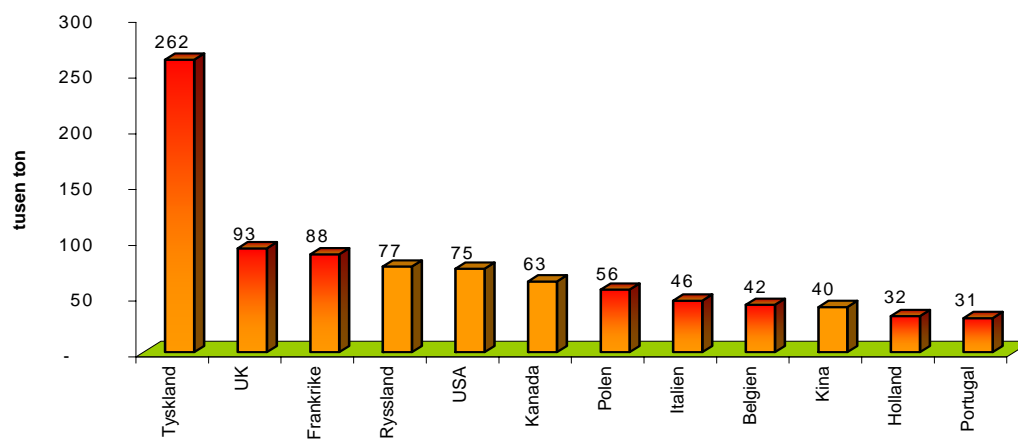
Handeln med persikor och nektariner omfattar 1,2 miljoner ton vilket motsvarar cirka 7,5 % av världens totala produktion som uppgår till 16 miljoner ton. Europa dominerar handeln starkt med omkring 75-80 % av såväl import som exportkvantiteter (då ingår internhandeln som uppgår till cirka 700 000 ton). Tyskland är världens främsta importland med drygt en

kvarts miljon ton per år följt av de andra stora konsumentländerna, Storbritannien, Frankrike och Ryssland.

Figur 286. Import och export av persika 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of peaches in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

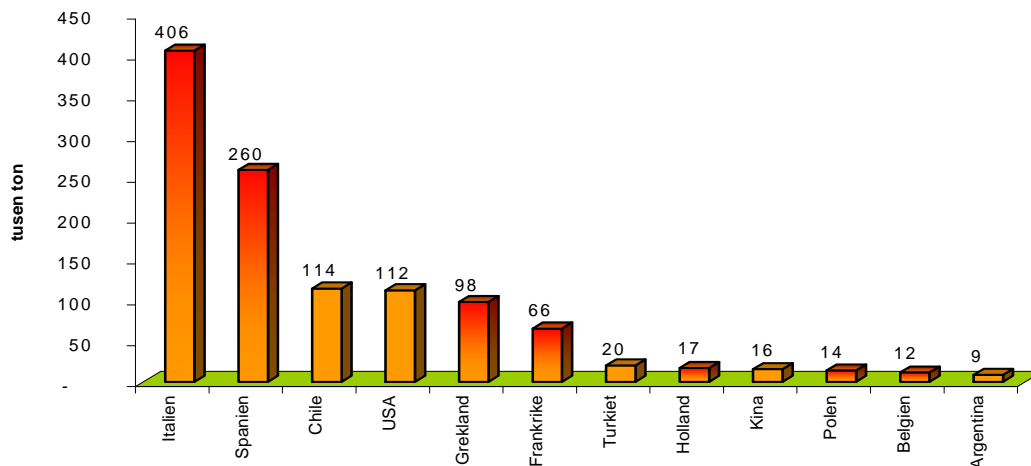

Figur 287. De största importländerna persika för 2004
The most important peach importing countries in 2004

Källa/source: FAO

Italien, som är Europas främsta producentland med en produktion på 1,7 miljoner ton 2005, är också det främsta exportlandet med över 400 000 ton. Landets är Europas klassiska producentland för persikor sedan mycket lång tid tillbaka och är än idag efter Kina världens största producentland. Efter att under många år ha ökat något stagnerade exportökningen i mitten på 1990-talet och har på senare år minskat något. Trenden för Europas andra stora exportland Spanien är den motsatta. Exporten har sedan mitten på 1990-talet ökat kraftigt och 2003 var ett brytningsår genom att den spanska exporten detta år översteg den italienska. Året efter minskade den spanska exporten men det är inte orimligt att anta att Spaniens export i

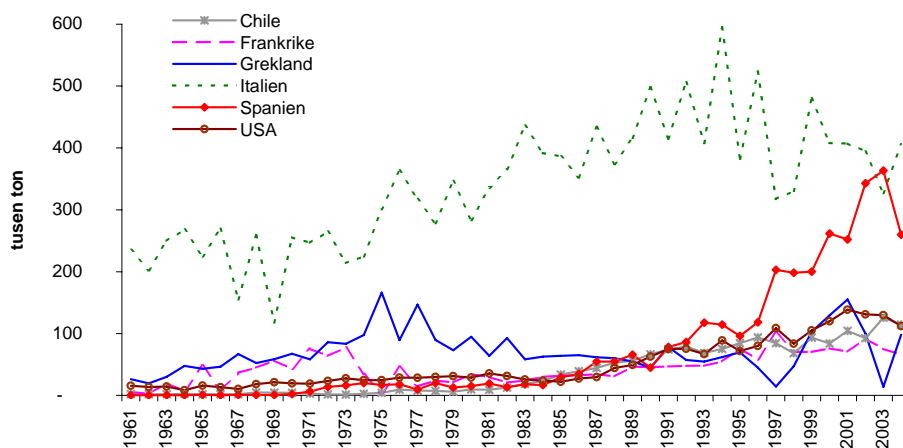
framtiden kommer att överstiga den italienska. Utanför Europa är de främsta exportländerna Chile och USA. Till skillnad från många andra frukter har inget av exportländerna en extrem exportinriktad produktion. Inget av exportländernas export överstiger 50 % av produktionen, det högsta värdet har Chile med 37 % vilket jämfört med många andra frukter är en låg siffra.

Figur 288. De största exportländerna för persika 2004

The most important peach exporting countries in 2004

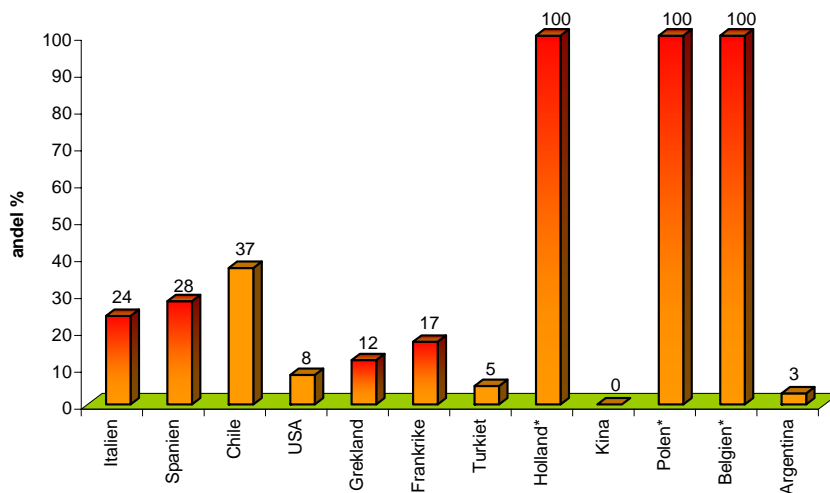
Källa/source: FAO

Figur 289. Export av persika 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna

Export of peach from 1961 to 2004 from the six most important countries

Källa/source: FAO

* Holland, Polen och Belgien har ingen produktion av persika utan endast handel. De visas här som 100 %.

Figur 290. Exportens storlek i förhållande till produktionen av persika 2004
 Export quantity in relation to total production of peach 2004

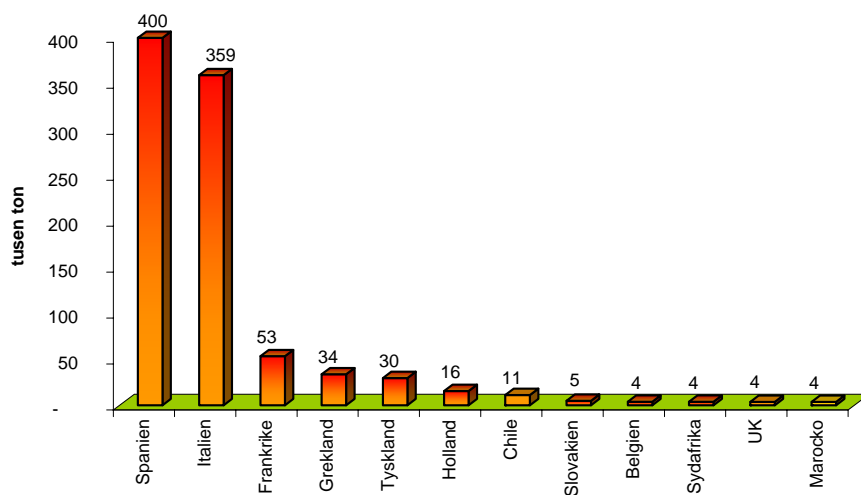
Källa/source: FAO

2.1.3.1 EU:s handel med persika

Som framgått av föregående avsnitt är Italien och Spanien EU:s ledande exportländer för persikor. Statistiken i detta avsnitt kommer från en annan källa än underlaget för världen som helhet vilket medför att siffror för 2005 har kunnat användas i detta avsnitt. Den spanska skörden var 2005 hela 20 % högre än föregående år vilket också syns i exportstatistiken. Detta förklarar de skillnader som statistiken i avsnittets två delar uppvisar. Det kan konstateras att de två länderna i nuläget är i stort sett likvärdiga med avseende på exportens storlek och att årliga variationer påverkar den inbördes ordningen. Steget ner till Frankrike och Grekland är så stort att avsnittet i huvudsak inriktar sig på Spanien och Italien.

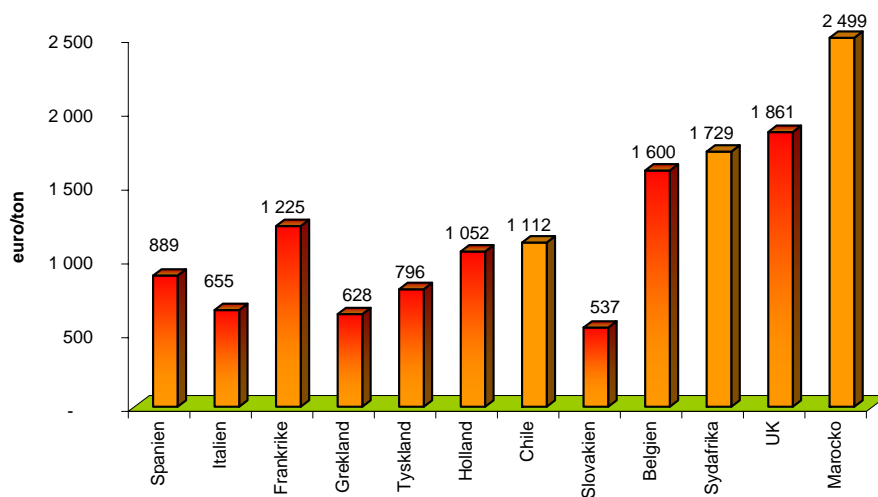
Länderna har till viss del delat upp den europeiska marknaden. Tyskland är det helt dominerande mottagarlandet för den italienska handeln medan spanska persikor går till Frankrike och Tyskland i lika stor omfattning. Storbritannien tar persikor i lika stor utsträckning från de två länderna.

Det kan vidare noteras att spanska persikor betingar ett högre pris än de italienska, i genomsnitt 35 % under 2005. Prisskillnaden var genomgående, UK betalade 24 % mer, Tyskland 47 % och Schweiz 35 %. Samtidigt har Spanien det största prisspannet genom att de har en lågprisexport till Ryssland och Vitryssland till en prisnivå långt under den som EU:s stora konsumentländer betalar. Detta indikerar att Spanien skickar sitt lågprissegment österut medan Italien också levererar ett lågprissegment inom Europa.

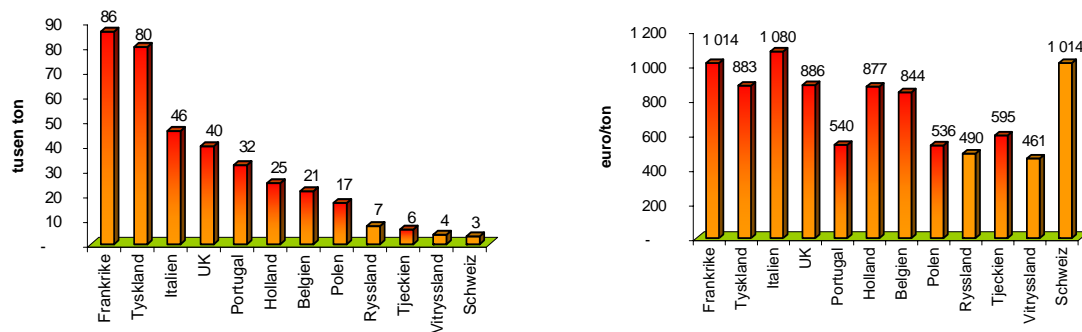
Figur 291. EU:s import av persika med avseende på ursprung 2005
EU peach imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

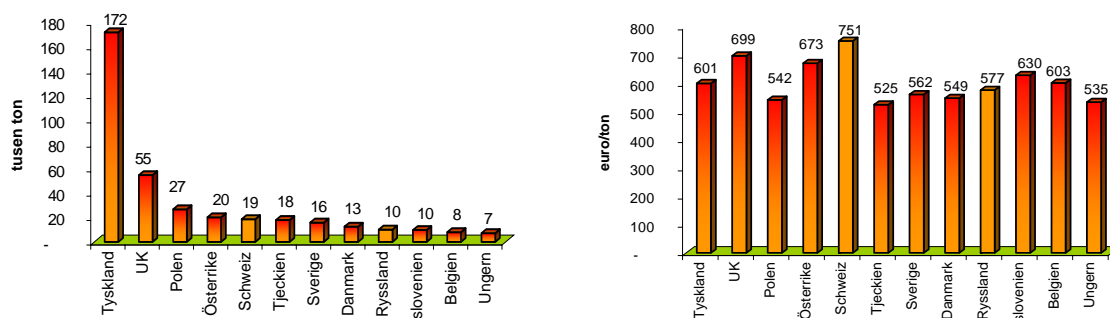
Figur 292. Import priser för EU:s import av persika, 2005
Import prices for EU peach imports in 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 293. Destinationer för Spaniens export och utförsel av persika 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish export of peach in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 294. Destinationer för Italiens export och utförsel av persika 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Italian export of peach in 2005 and export prices for respective destination

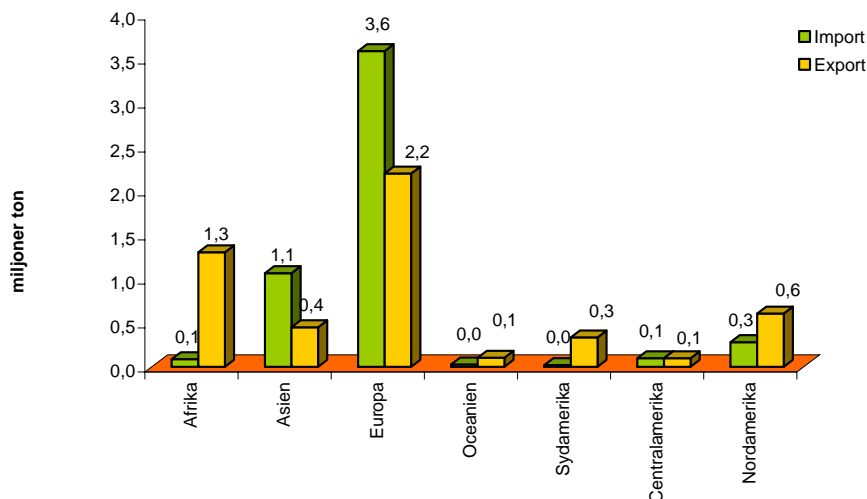
Källa/source: COMEXT

2.1.4 Apelsin

Efter bananer och äpplen är apelsiner den frukt som omsätts i störst omfattning i den internationella handeln. Exporten omfattar 5,1 miljoner ton vilket utgör 8,5 % av de 60 miljoner ton som årligen produceras. Man bör dock beakta att stora mängder apelsiner används för framställning av apelsinjuice.

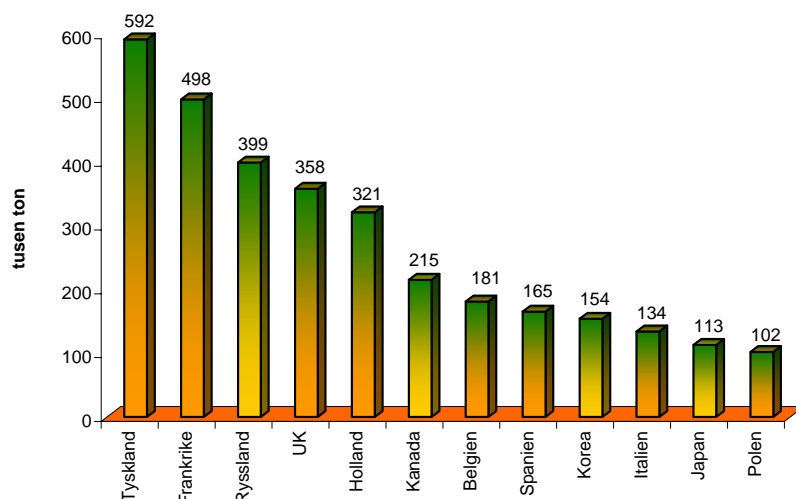
Liksom för äpplen dominerar Europa handeln med apelsiner både på importsidan och exportsidan. Importen överstiger dock exporten med 1,4 miljoner ton vilket innebär att Europa är nettoimportör av apelsiner. Asien är likaså nettoimportör med ett underskott på 700 000 ton. Exporten kommer framför allt från Afrika som har 1,2 miljoner ton högre export än import. Även Syd- och Nordamerika bidrar med ett exportöverskott.

Statistiken över stora importländer liknar den för äpplen med vissa undantag. Tyskland, Ryssland och Storbritannien tillhör de största importländerna precis som för äpplen. Men här finns också Frankrike som helt saknades bland de stora importländerna för äpplen eftersom de har en mycket stor inhemsk äppleproduktion. När det gäller apelsiner kommer Frankrike dock på andra plats efter Tyskland. Liksom i statistiken för äpplen finns Holland och Belgien med som stora importländer men de har också en tämligen stor export av apelsiner. Det är sålunda ländernas internationella handel med frukt som syns i statistiken. En siffra som förvånar är Spaniens import på 164 000 ton eftersom Spanien är världens ledande exportland för apelsiner. Det kan dock röra sig om handel med apelsiner under en tid på året när tillgången på spanska apelsiner är begränsad och det därför finns ett behov av att komplettera utbudet till leverantörer som kräver kontinuerliga leveranser över hela året.

Figur 295. Import och export av apelsiner 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of oranges in 2004 distributed over world regions

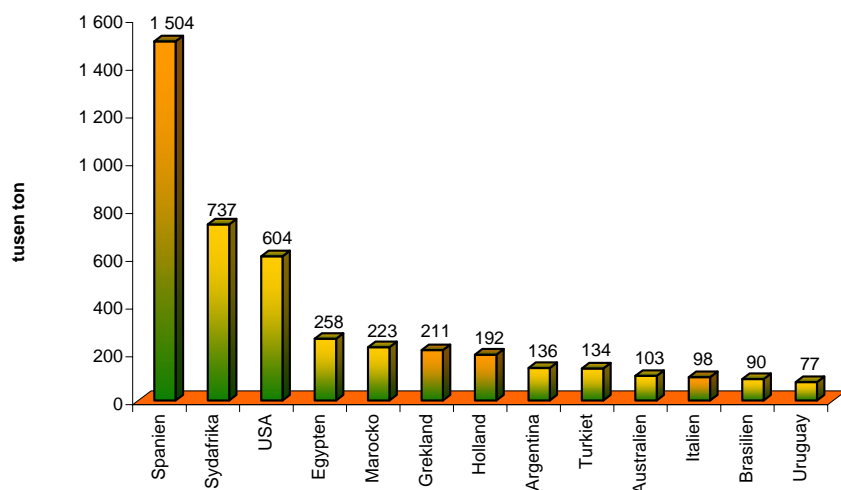
Källa/source: FAO

Figur 296. De största importländerna för apelsiner 2004
The most important orange importing countries in 2004

Källa/source: FAO

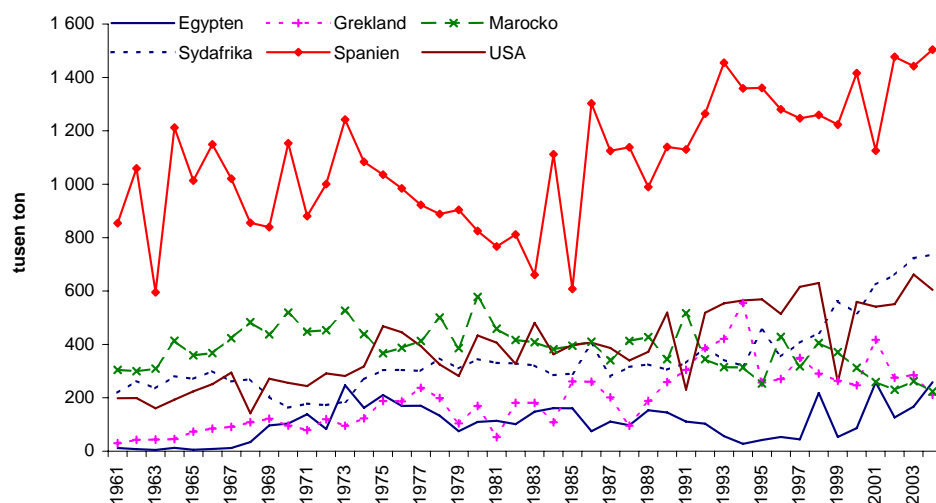
Spanien är idag världsledande i exporten av färska apelsiner. Den spanska exporten är dubbelt så stor som den sydafrikanska vilken kommer på andra plats. Den generella trenden för den spanska exporten har ända sedan 1960-talet varit en ökning av exporten med i genomsnitt 12 000 ton per år. Ökningen har dock inte varit helt konstant. Under en period mellan 1974 och 1983 minskade exporten, dock utan att man kan se en ökning för något konkurrerande exportland. Exporten hade också en period med negativ utveckling mellan 1995 och 1999 varefter den åter har ökat. Statistiken visar tydligt apelsinexportens mycket stora betydelse för Spanien.

Figur 297. De största exportländerna för apelsiner 2004

The most important orange exporting countries in 2004

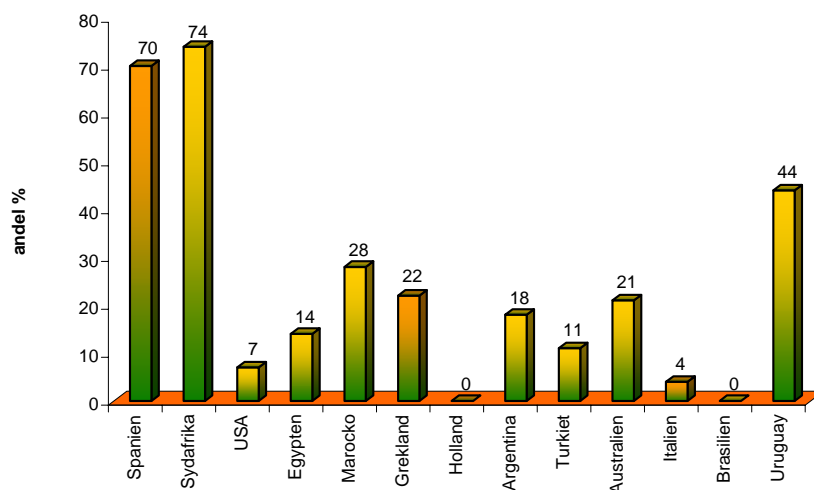
Källa/source: FAO

Figur 298. Export av apelsiner mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för apelsiner

Export of oranges between 1961 and 2004 from the six most important orange exporting countries

Källa/ source: FAO

Figur 299. Exportens storlek i förhållande till produktionen av apelsiner 2004

Export quantity in relation to total production of oranges 2004

Källa/source: FAO

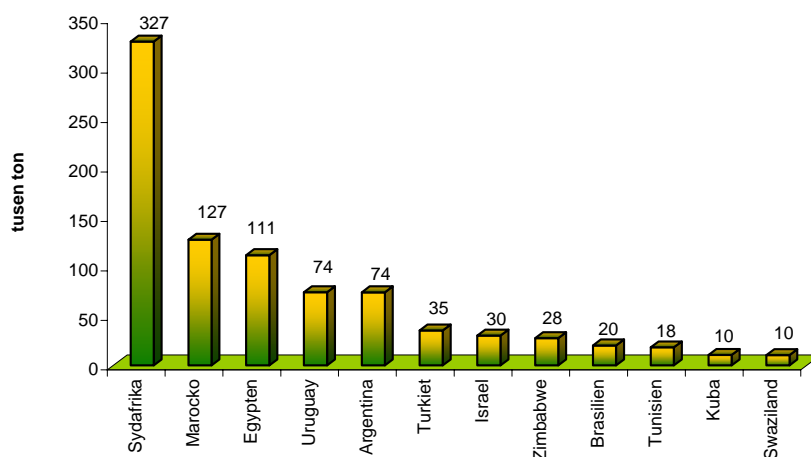
I den internationella handeln med apelsiner ser man inga dramatiska förändringar på samma sätt som för äpplen. Marocko ligger som en tydlig konkurrent till Spanien men den marockanska exporten har under senare år haft en något negativ utveckling. Det land som för tillfället har den mest positiva utvecklingstrenden i sina exportsiffror är Sydafrika. Spanien och Sydafrika har båda den starkaste exportinriktningen på sin produktion med 70 – 74 % av produktionen går på export. Det kan jämföras med USA, tredje största exportnation, där bara 7 % av produktionen går på export. USA har dock en produktion av 1 miljon ton apelsinjuice. Orsaken till att 0 % av Brasiliens produktion går på export trots att det rör sig om 90 000 ton är landets stora produktion 17,8 miljoner ton, som dels går till den egna befolkningen men också används för att producera 1,3 miljoner ton apelsinjuice.

2.1.4.1 EU:s handel med apelsiner

EU:s import av apelsiner från tredje land uppgick 2005 till 890 000 ton. Av dessa importerades mer än en tredjedel från Sydafrika och totalt cirka 60 % kom från södra halvklotet. En stor del av EU:s import är sålunda ett komplement under en tid på året då tillgången på europeisk vara är liten, och importen konkurrerar därför inte med EU:s produktion. De länder som konkurrerar med de europeiska är främst Marocko och Egypten vars export ligger på drygt 100 000 ton vardera.

Några enorma prisskillnader mellan ursprungen kan man inte se, speciellt inte mellan de större leverantörländerna. Israel har de högsta priserna men en tämligen begränsad export medan Brasilien och Argentina har de lägsta priserna.

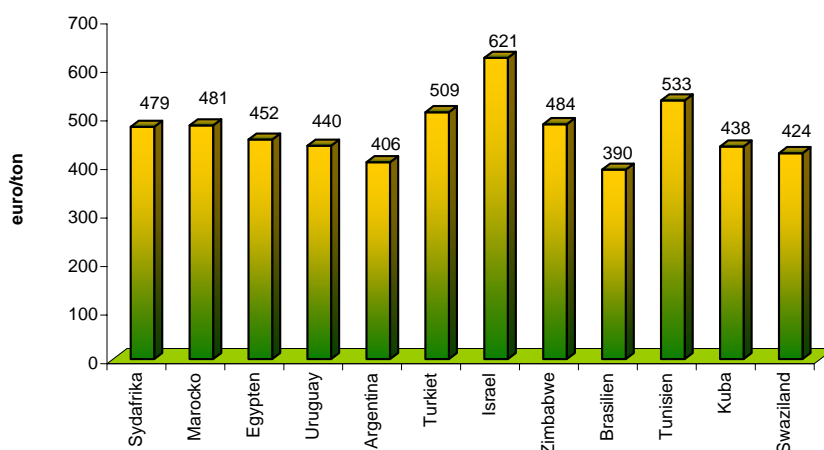
På exportsidan är det främst tre länder inom EU som är aktuella, nämligen Spanien, Grekland och Italien. Spanien är det land som har den största exporten och utförseln. Deras främsta destinationer är Frankrike och Tyskland som tar över hälften av den utförda kvantiteten. Franska importörer betalar cirka 8 % mer än sina tyska kollegor, men det kan naturligtvis vara förknippat med kvalitetsskillnader. De högsta priserna får spanjorerna vid försäljning till Belgien och de lägsta vid försäljning till Polen.

Figur 300. EU:s import av apelsiner med avseende på ursprung 2005

EU orange imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

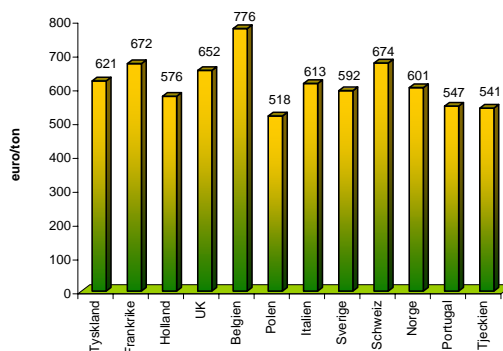
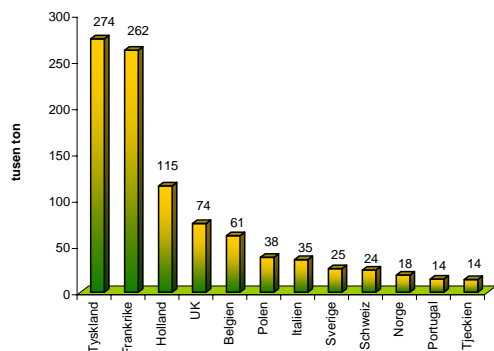
Figur 301. Importpriser för EU:s import av apelsiner, 2005

Import prices for EU orange imports in 2005

Källa/source: COMEXT

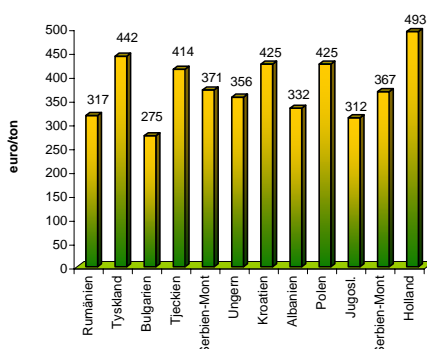
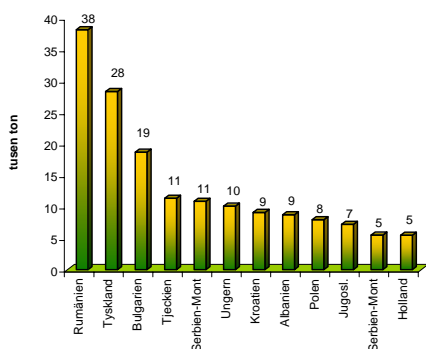
Jämfört med den spanska utförelsen är såväl den grekiska som den italienska tämligen liten och deras apelsiner betingar dessutom lägre priser än de spanska. Medan genomsnittspriset för den spanska utförelsen år 2005 låg på 645 €/ton så låg snittpriset för italienska apelsiner på 522 €/ton och för grekiska på 368 €/ton. Priset för de spanska apelsinerna var sålunda 75 % högre än för de grekiska.

Den grekiska exporten går framför allt till närområdet på Balkan och i Östeuropa. Ett undantag finns dock i och med att Tyskland är näst främsta mottagarland. För Italien är länderna i närområdet främsta mottagarländer med Tyskland i spetsen följda av Schweiz, Österrike, Albanien och Frankrike. Grekerna får bäst betalt av holländarna och sämst betalt av Bulgarien medan Italien får högst priser i Schweiz och lägst priser i Albanien. Priset på italienska apelsiner som säljs i Schweiz betingar för övrigt det högsta genomsnittspriset i EU, 743 €/ton medan Bulgariens betalning för grekiska apelsiner är den lägsta, 275 €/ton.

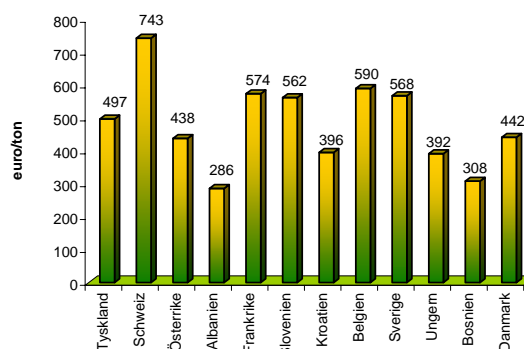
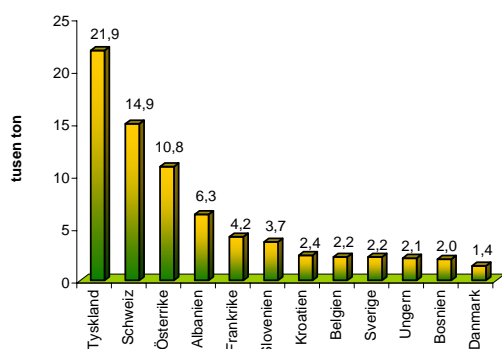
Figur 302. Destinationer för Spaniens export och utförelse av apelsiner 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish orange exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 303. Destinationer för Greklands export och utförelse av apelsiner 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Greek orange exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

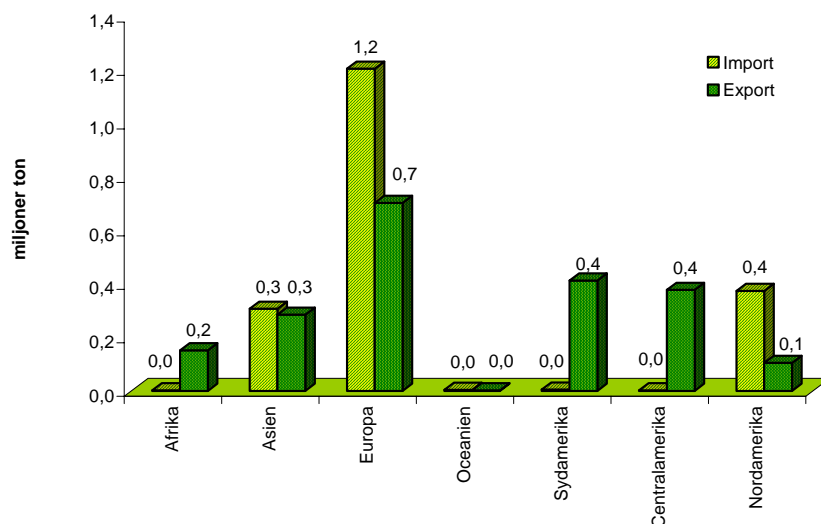
Figur 304. Destinationer för Italiens export och utförelse av apelsiner 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Italian orange exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.1.5 Citron och lime

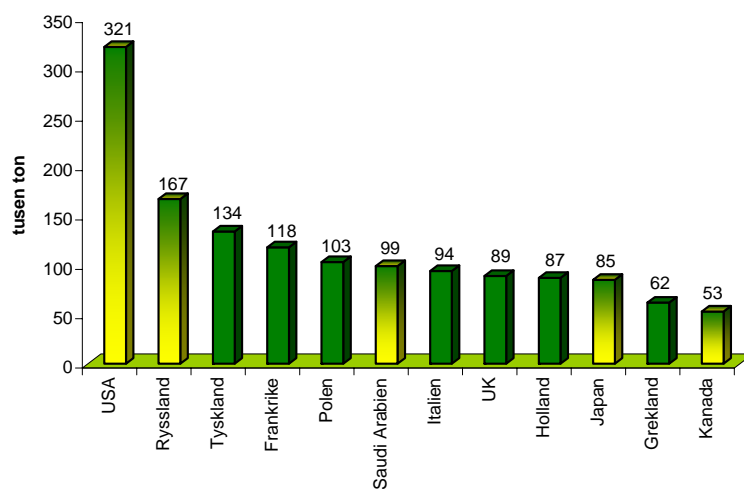
Den internationella handeln med citron och lime omsätter cirka 2 miljoner ton vilket motsvarar 15 % av världens totala produktion av produkten. Importerande världsdelar är Europa och Nordamerika med en klar dominans för Europa. Nettoexporten kommer framför allt från Syd- och Centralamerika men även från Afrika.

USA dominerar starkt på importsidan följt av Ryssland och därefter alla de stora europeiska konsumentländerna. Bland de största importländerna finner man dessutom Saudiarabien med 99 000 ton och Japan.

Figur 305. Import och export av citron och lime 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of lemons and limes in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

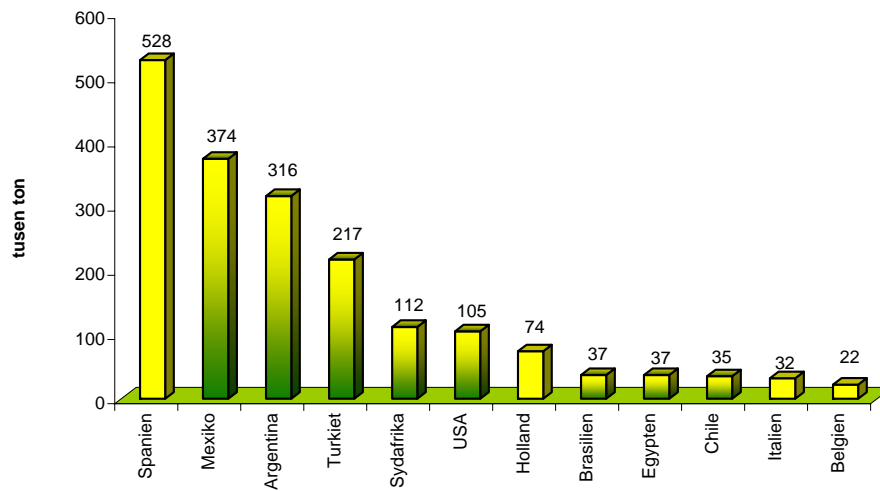

Figur 306. De största importländerna för citron och lime 2004
The most important lemon and lime importing countries in 2004

Källa/source: FAO

Liksom för apelsin och småcitrus är Spanien världens främsta exportland. Dominansen är dock inte lika stor och det rör sig dessutom om lägre kvantiteter. Spaniens export av såväl apelsiner som småcitrus uppgår till cirka 1,5 miljoner ton medan exporten av citron och lime stannar vid en tredjedel av detta, nämligen cirka 0,5 miljoner ton. Den spanska exporten har haft en mycket starkt utveckling. Fram till slutet på 1970-talet var USA det ledande exportlandet. 1979 var det första året som den spanska exporten översteg den amerikanska och därefter har den spanska exporten ökat kraftigt medan den amerikanska minskat

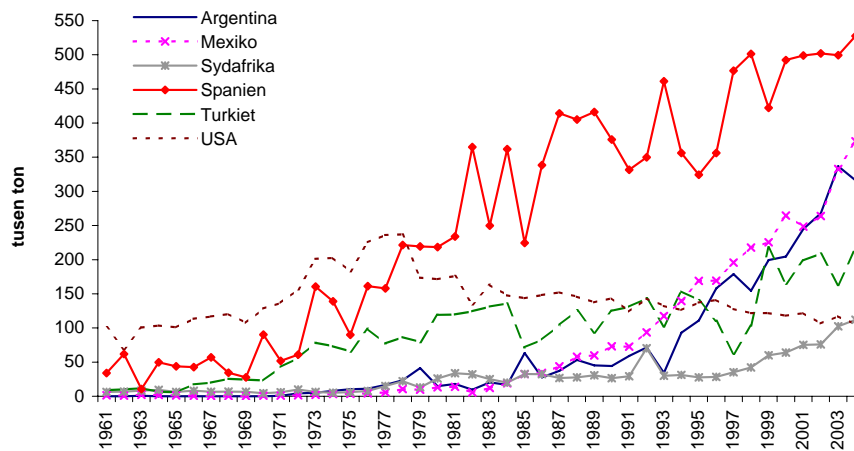
långsamt. Ytterligare två länder bör nämnas, nämligen Argentina och Mexiko som sedan början på 1990-talet haft en stark utveckling.

Figur 307. De största exportländerna för citron och lime 2004

The most important lemon and lime exporting countries in 2004

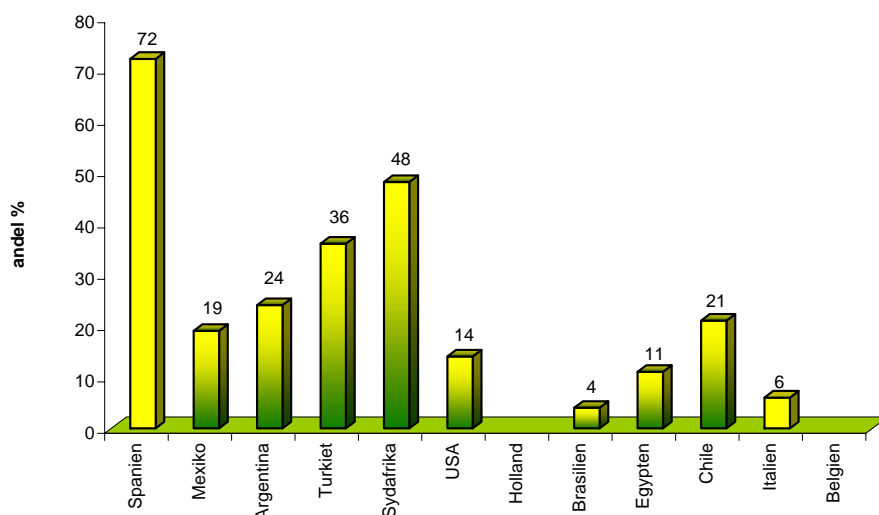
Källa/source: FAO

Figur 308. Export av citron och lime mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för citron och lime

Export of lemons and limes between 1961 and 2004 from the six most important lemon and lime exporting countries

Källa/source: FAO

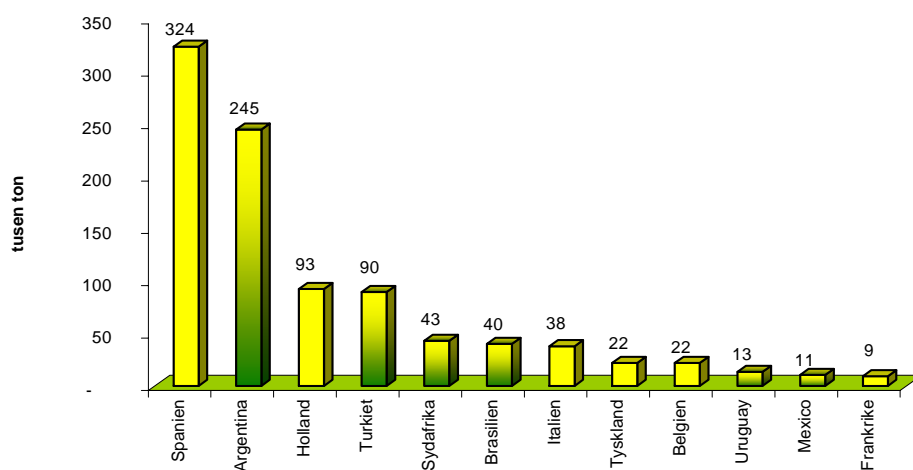
Figur 309. Exportens storlek i förhållande till produktionen av citron och lime 2004

Export quantity in relation to total production of lemons and limes 2004

Källa/source: FAO

2.1.5.1 EU:s handel med citron och lime

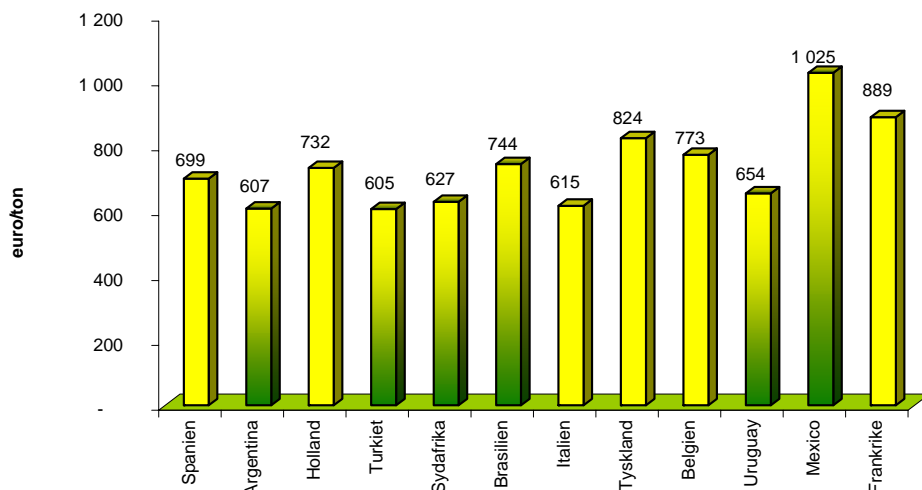
Spanien är helt dominerande inom EU:s handel med citron och lime. Genom att landet är den ledande exportnationen även globalt har dess utveckling beskrivits i föregående avsnitt. Holland har visserligen en exportvolym på 93 000 ton men det rör sig om handel med produkter från producentländerna. Spanska citroner levereras till hela EU men också österut till Ryssland. De holländska leveranserna går likaledes till hela Europa men man kan se att de är mycket starkt inriktade på Tyskland. Prisskillnaderna med avseende på ursprung och destinationsland är vid jämförelse med andra produkter tämligen begränsade.

Figur 310. EU:s import av citron och lime med avseende på ursprung 2005

EU lemon and lime imports distributed on country of origin, 2005

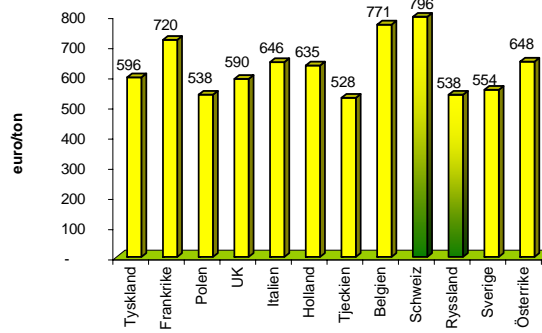
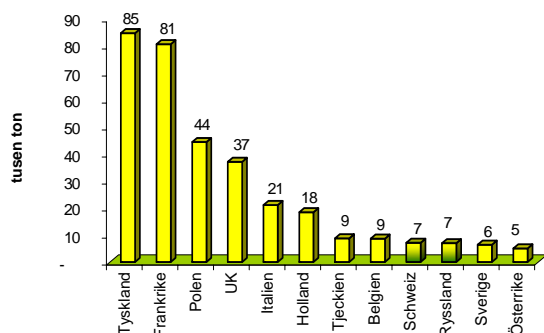
Källa/source: COMEXT

Figur 311. Importpriser för EU:s import av citron och lime, 2005

Import prices for EU lemon and lime imports in 2005

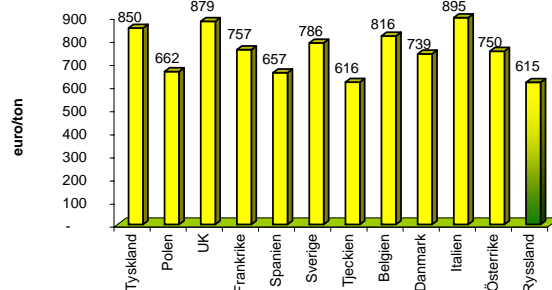
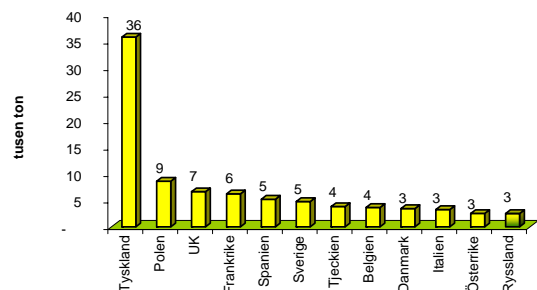
Källa/source: COMEXT

Figur 312. Destinationer för Spaniens export och utförsel av citron och lime 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Spanish lemons and limes exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 313. Destinationer för Hollands export och utförsel av citron och lime 2005 samt exportpriser för dessa

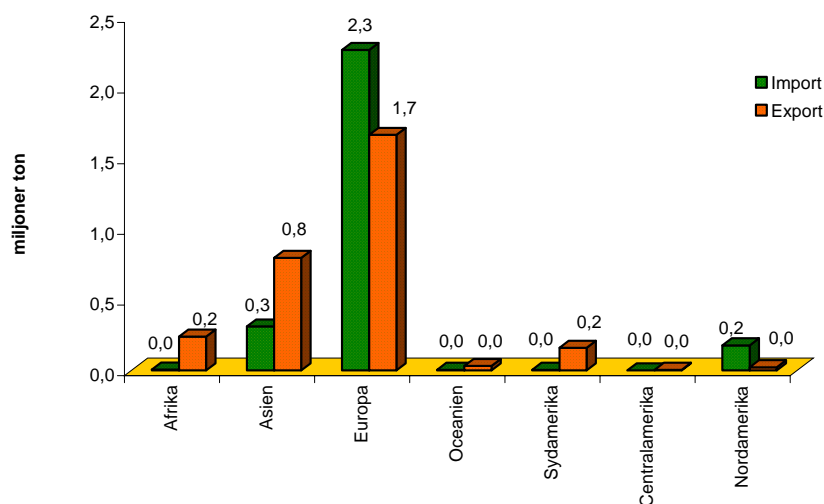
Destination for Dutch lemons and limes exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.1.6 Småcitrus

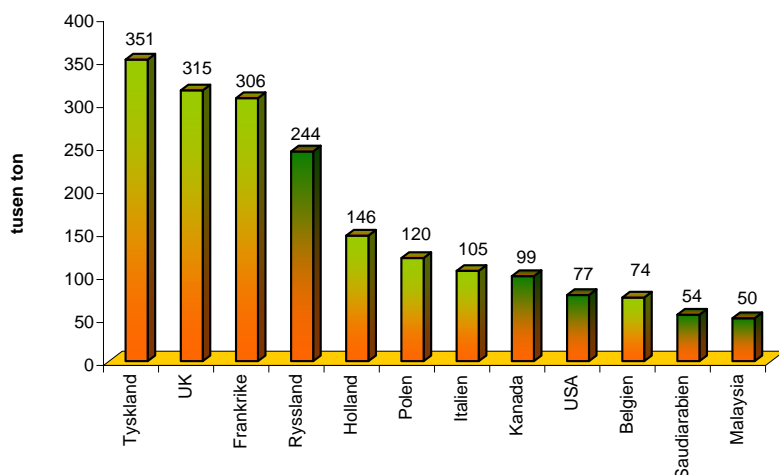
Småcitrus omfattar flera arter av små, söta citrusfrukter med mjukt skal; mandariner, tangeriner, klementiner, satsumas och olika hybrider av dessa. På engelska kallas de ibland ”small citrus”, ibland ”soft citrus”. Den internationella handeln omfattar cirka 2,9 miljoner ton vilket motsvarar 13 % av de totalt 23 miljoner ton som årligen produceras. Europa är en stor konsument av de små frukterna, men svarar också för en stor export, inte minst genom att Spanien står för cirka hälften av världens totala exportkvantitet. Totalt har Europa dock en nettoimport av småcitrus som uppgår till cirka 600 000 ton. Afrika, Asien och Sydamerika har alla exportöverskott på mellan 200 000 och 500 000 ton vardera.

De stora europeiska konsumentländerna Tyskland, Storbritannien och Frankrike toppar importstatistiken och följs av Ryssland. I likhet med andra frukter återfinns Holland och Belgien i såväl import- som exportstatistiken genom sin handel med produkterna. Det kan tyckas märkligt att Kanada har en större import av småcitrus än det betydligt större USA. Detta beror dock på att USA har en inhemsk produktion på 390 000 ton. Sverige placerar sig faktiskt på 14:e plats bland importländerna vilket gör att svenskarna har en tämligen hög konsumtion per capita av produkten.

Figur 314. Import och export av småcitrus 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of small citrus in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

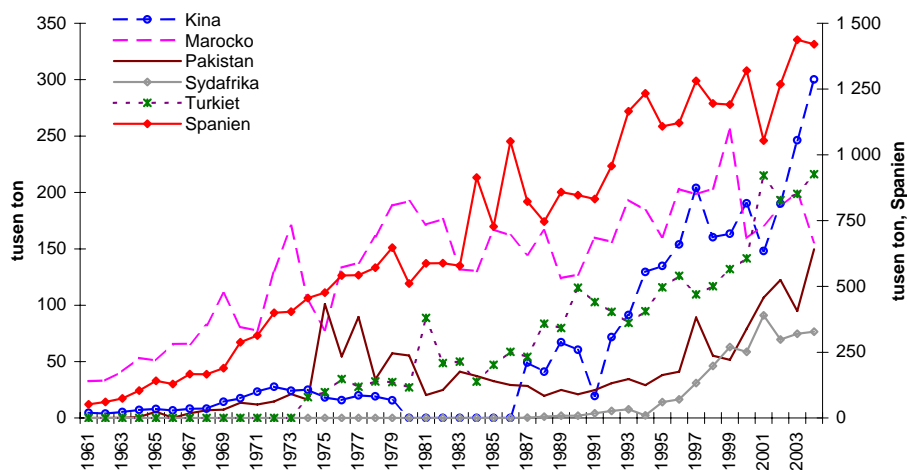
Figur 315. De största importländerna för småcitrus 2004

The most important small citrus importing countries in 2004

Källa/source: FAO

Såväl produktionen av småcitrus som den internationella handeln med produkten har utvecklats betydligt senare än produktion och handel med apelsiner vilket framgår av figuren nedan. I början på 1960-talet när handeln med apelsiner redan omfattade cirka 3 miljoner ton exporterades endast små mängder småcitrus. Exporten av småcitrus har dock stadigt växt fram under de senaste 40 åren medan exporten av apelsiner ökat betydligt långsammare.

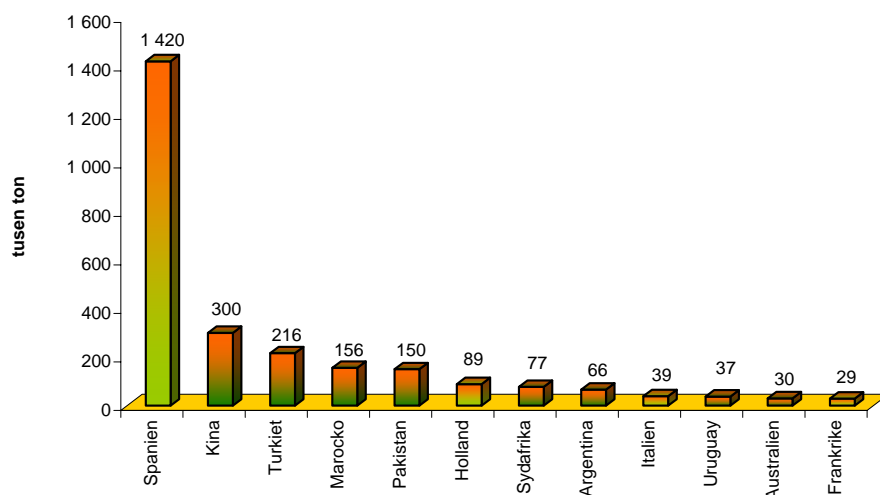
Spanien har en starkt dominerande ställning på exportmarknaden för småcitrus med över hälften av världens totala export. Totalt uppgår den spanska exporten till 1,4 miljoner ton per år. Den har växt konstant under de gångna 40 åren och tillväxten har ännu inte visat några tecken på att mattas av. Det näst största exportlandet är Kina med en i sammanhanget blygsam export på 300 000 ton.

Figur 316. Utveckling av världens totala export av apelsiner respektive småcitrus mellan 1961 och 2004

Total world exports of oranges and small citrus between 1961 and 2004

Källa/source: FAO

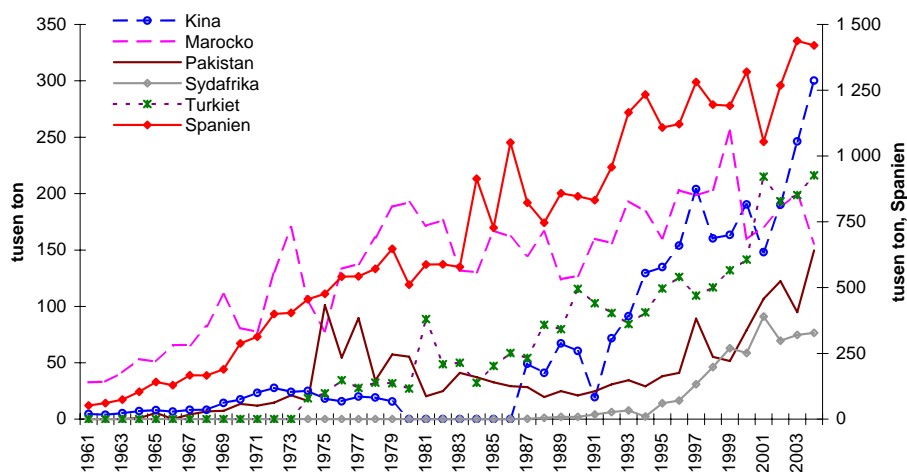

Figur 317. De största exportländerna för småcitrus 2004

The most important small citrus exporting countries in 2004

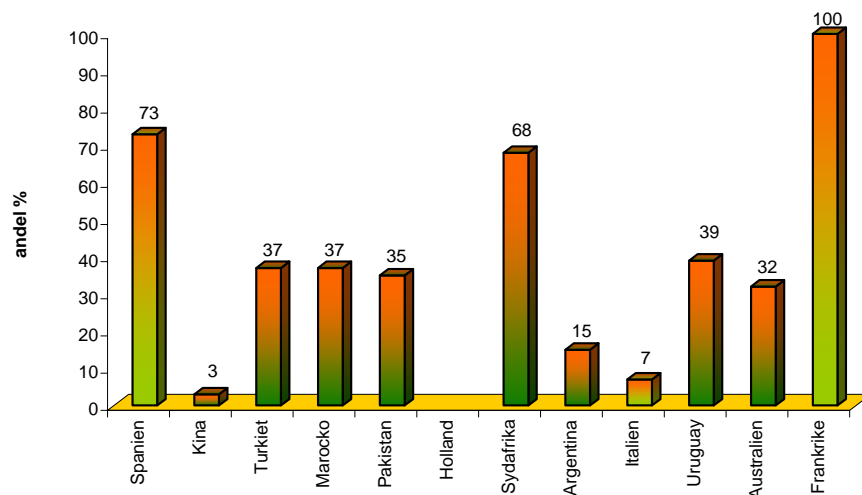
Källa/source: FAO

Statistiken visar att alla de största exportländerna för småcitrus har en positiv trend i exportutvecklingen. Snabbast utveckling av exporten har Kina som tredubblat sin export de senaste 10 åren. I reella tal innebär det en ökning med 200 000 ton vilket är samma kvantitetsökning Spanien sett under samma period. Sydafrika, Pakistan och Turkiet har alla ökat sin export med cirka 100 000 ton. Det bör noteras att i diagrammet nedan ligger den spanska exporten mot den högra Y-axeln och är därigenom krympt jämfört med övriga länders exportkurvor.

Figur 318. Export av småcitrus mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för småcitrus
Export of small citrus between 1961 and 2004 from the six most important small citrus exporting countries

Källa/ source: FAO

Figur 319. Exportens storlek i förhållande till produktionen av småcitrus 2004
Export quantity in relation to total production of small citrus 2004

Källa/source: FAO

Om man bortser från den franska och den holländska exporten, som är ett resultat av handel, så uppgår exporten för såväl Spanien som Sydafrika till omkring 70 % av produktionen vilket är ungefär samma nivå som länderna hade för apelsiner. Produktionen i dessa länder är sålunda starkt exportinriktad. Den kinesiska exporten uppgår endast till cirka 3 % av produktionen vilket visar vilken enorm potential som finns i landet vars produktion av småcitrus uppgår till 11,4 miljoner ton.

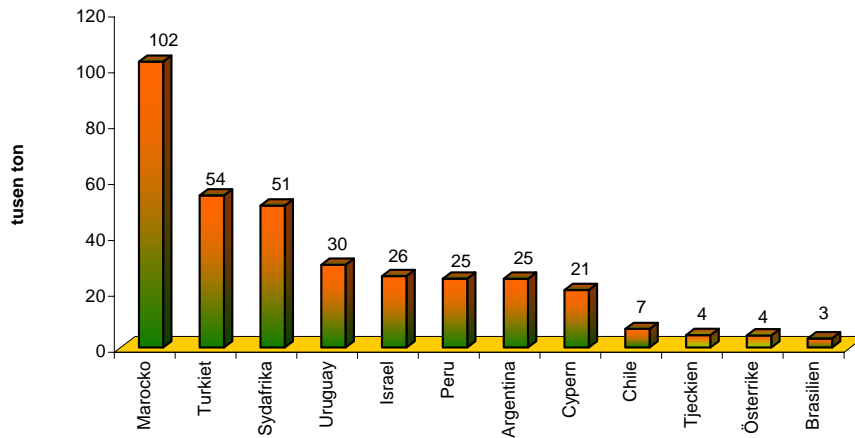
2.1.6.1 EU:s handel med småcitrus

EU:s import av småcitrus från tredje land uppgick 2005 till totalt 328 000 ton. Till skillnad från många andra produkter kommer huvuddelen av denna import från länder på norra halvklotet dvs. länder som konkurrerar med EU:s egen produktion. Det är främst Marocko och Turkiet som står för denna export. På södra halvklotet är Sydafrika, Uruguay, Peru och Argentina främsta leverantörländer. Det land i världen vars export ökat kraftigast under senare år, Kina, finns dock inte med bland EU:s främsta leverantörländer. Under 2005 importerades endast 33 ton från Kina. Ett annat land som kraftigt ökat sin export är Pakistan och härifrån fick EU drygt 1 300 ton under 2005.

Det är förhållandevis små skillnader mellan ländernas exportpriser. Den israeliska exporten betingar de högsta priserna, drygt 700 €/ton. Österrike, som i statistiken visar upp de lägsta priserna har ingen egen produktion av småcitrus varför priserna bör avse reexport.

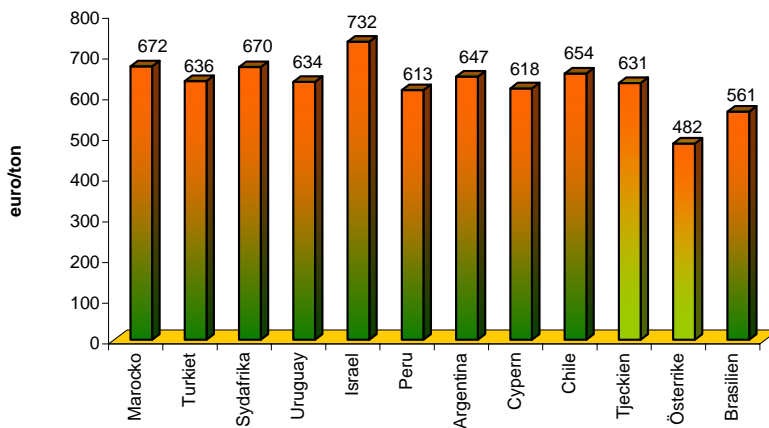
På exportsidan är Spanien så dominerande inom EU att det ter sig onödigt att redovisa statistik för något annat land. Italiens produktion uppgår visserligen till 700 000 ton men landets export svarar bara för några få procent av EU:s totala export och utförsel. Statistiken visar att Spanien förser i stort sett hela EU med småcitrus. Deras exportstatistik toppas helt naturligt av de stora konsumentländerna Tyskland, Frankrike och UK.

När det gäller exportpriser för den spanska småcitrusen så ligger priserna relativt jämnt för exporten till olika västeuropeiska länder. Forna öststater som Polen och Tjeckien betalar däremot ett något lägre pris, 20 –30 % lägre än västländerna. Det högsta exportpriset ger den frukt som exporteras till USA med priser 35-40 % över dem som ges vid export till västeuropeiska länder.

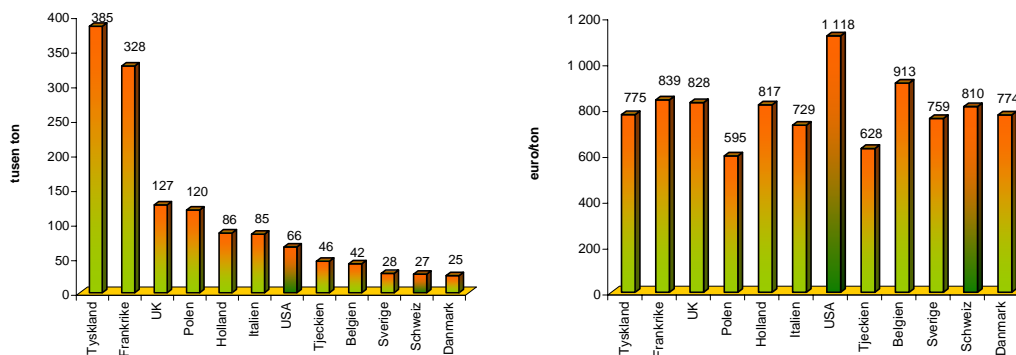
Figur 320. EU:s import av småcitrus med avseende på ursprung 2005
EU small citrus imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 321. Importpriser för EU:s import av småcitrus, 2005
Import prices for EU small citrus imports in 2005

Källa/source: COMEXT

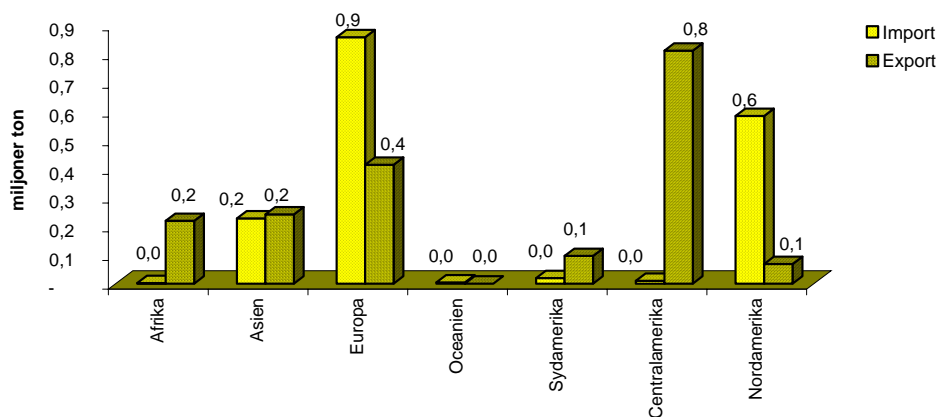
Figur 322. Destinationer för Spaniens export och utförsel av småcitrus 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish small citrus exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.1.7 Ananas

Den internationella handeln med ananas omfattar 1,9 miljoner ton vilket utgör cirka 11 % av produktionen som uppgår till nästan 17 miljoner ton. Europa och Nordamerika är de främsta importregionerna med USA, Belgien, Frankrike och Italien som stora importländer. Tredje största importland är Japan.

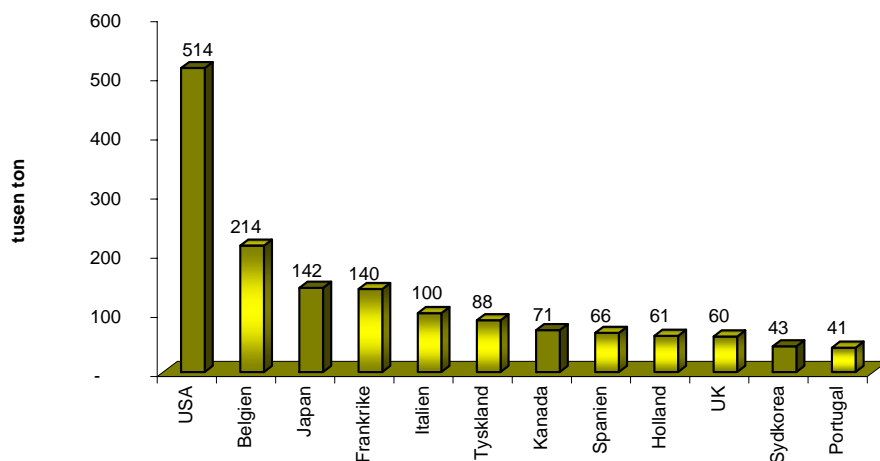
Europa har endast en mycket liten produktion av ananas på Azorerna och på Kanarieöarna. Trots detta återfinns Belgien, Frankrike och Italien i exportstatistiken men kvantiteterna avser då vidarehandel med produkten.

Figur 323. Import och export av ananas 2004 fördelat på världsdelar

Imports and exports of pineapples in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

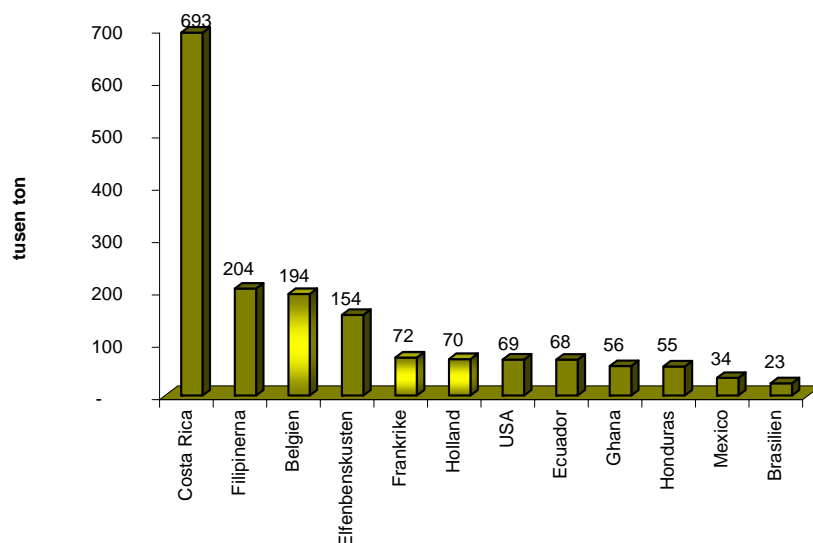
Figur 324. De största importländerna för ananas 2004

The most important pineapple importing countries in 2004

Källa/source: FAO

Costa Rica, som är världens tredje största producentland efter Thailand och Filippinerna, har en dominerande ställning inom exporten av färsk ananas. Den thailändska produktionen går bl.a. till konservindustrin. På färskvarusidan är förutom Costa Rica även Filippinerna och

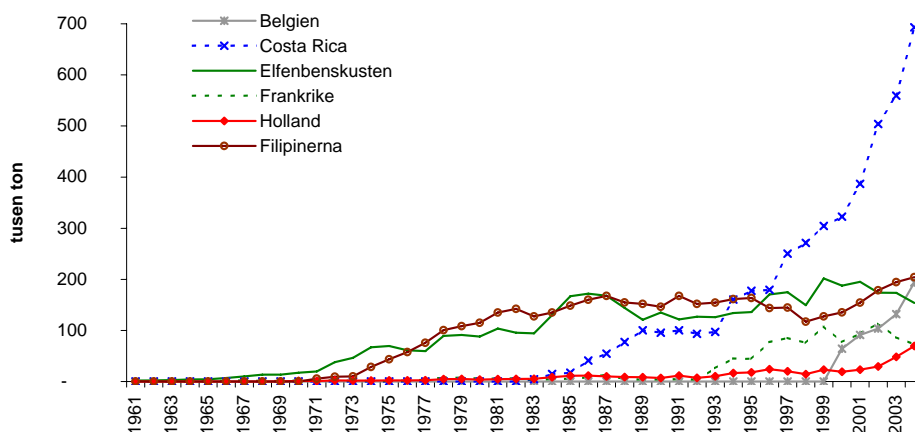
Elfenbenskusten stora leverantörsländer. Costa Ricas export har dock utvecklats något senare än Filippinernas och Elfenbenskustens export som kom igång redan på 1970-talet.

Figur 325. De största exportländerna för ananas 2004

The most important pineapple exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

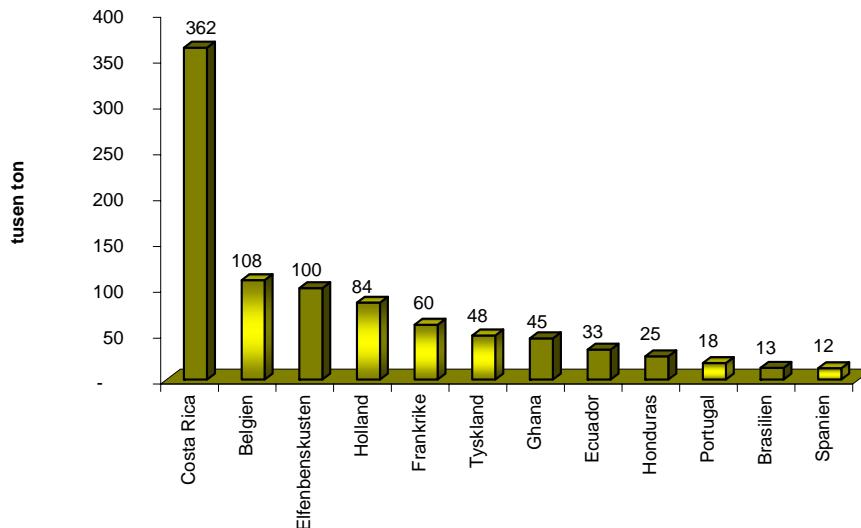
Figur 326. Export av ananas 1961 till 2004 för de sex viktigaste exportländerna

Export of pineapples from 1961 to 2004 from the six most important countries

Källa/source: FAO

2.1.7.1 EU:s handel med ananas

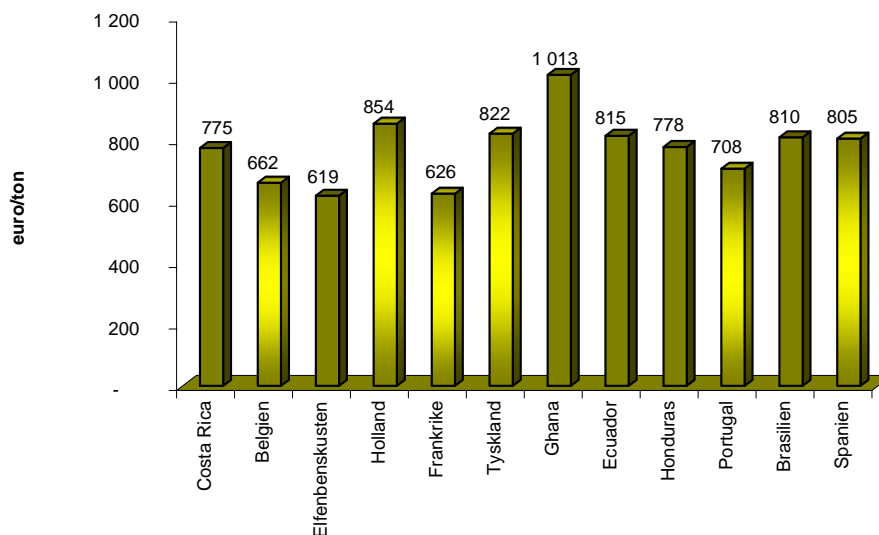
EU:s handelsmönster för ananas skiljer sig inte från övriga världen i det att importen från Costa Rica och Elfenbenskusten dominerar. Mindre kvantiteter kommer även från Ghana, Ecuador och Honduras. Det kan noteras att importen från Costa Rica betingar cirka 25 % högre pris än importen från Elfenbenskusten.

Figur 327. EU:s import av ananas med avseende på ursprung 2005

EU pineapple imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 328. Importpriser för EU:s import av ananas, 2005

Import prices for EU pineapple imports in 2005

Källa/source: COMEXT

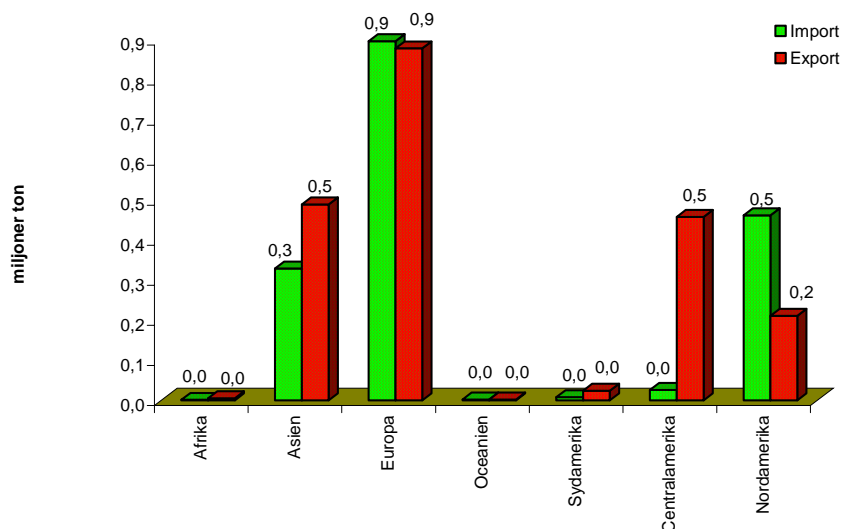
2.1.8 Vattenmelon

Vattenmelon är den frukt i världen som produceras i störst kvantiteter och bland grönsakerna är det bara produktionen av tomat som är större. Av världens produktion på 95 miljoner ton produceras 73 % i Kina och det är bara 2,1 miljoner ton eller 2 % av den totala produktionen som omsätts i den internationella handeln. Det är därför vattenmelon bara kommer på femte plats i handelsstatistiken för frukt.

Som för så många andra produkter dominerar Europa handeln med vattenmelon men dominansen är inte lika stor som för många andra produkter. Europas export och import är

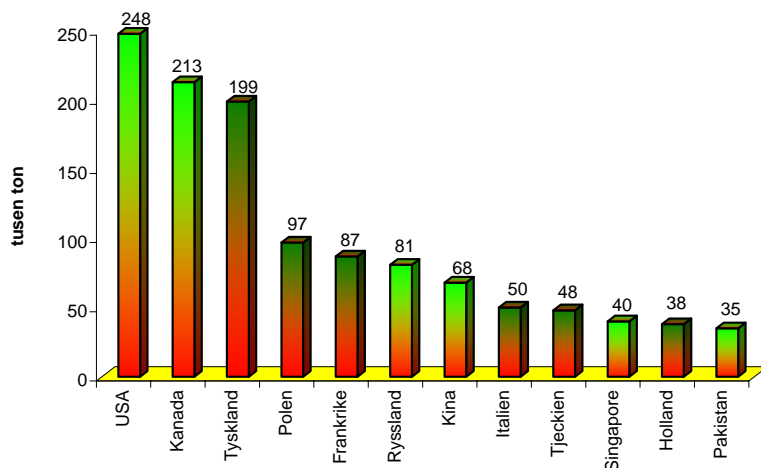
dessutom ungefär lika stor. Av världens regioner uppvisar Nordamerika ett underskott i handeln medan Centralamerika och Asien har överskott.

Handelsstatistiken för vattenmelon skiljer sig en del från den för många andra frukter. På importsidan är USA, Kanada och Tyskland störst. En förklaring till den stora nordamerikanska importen kan vara att USA och Kanada har stora befolkningsgrupper av kinesiskt ursprung. Kinesernas förtjusning i vattenmelon framgår tydligt av den höga kinesiska konsumtionen. På fjärde plats i importstatistiken kommer Polen med 97 000 ton och ett land som Tjeckien importerar 48 000 ton. En förklaring till detta skulle kunna vara att vattenmelon är en förhållandevis billig produkt som därför kan ha funnit en marknad i Östeuropa.

Figur 329. Import och export av vattenmelon 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of watermelons in 2004 distributed over world regions

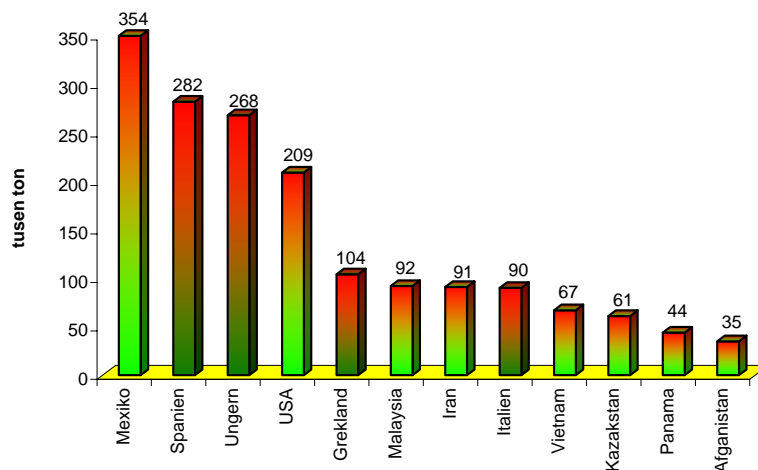
Källa/source: FAO

Figur 330. De största importländerna för vattenmelon 2004
The most important watermelon importing countries in 2004

Källa/source: FAO

Den internationella handeln med vattenmelon har haft en mycket positiv utveckling under senare år med en tredubbling av kvantiteten sedan mitten på 1980-talet. Den mest positiva utvecklingen hittar man faktiskt hos Ungern som under de senaste 10 åren sjudubblat sin export. Även Mexiko har haft en mycket positiv utveckling med mer än en fördubbling under de senaste 10 åren. Landet har idag den största exportkvantiteten. Det ligger nära till hands att anta att Mexiko förser USA:s och Kanadas marknader med vattenmelon under den tid på året då länderna inte kan producera själva.

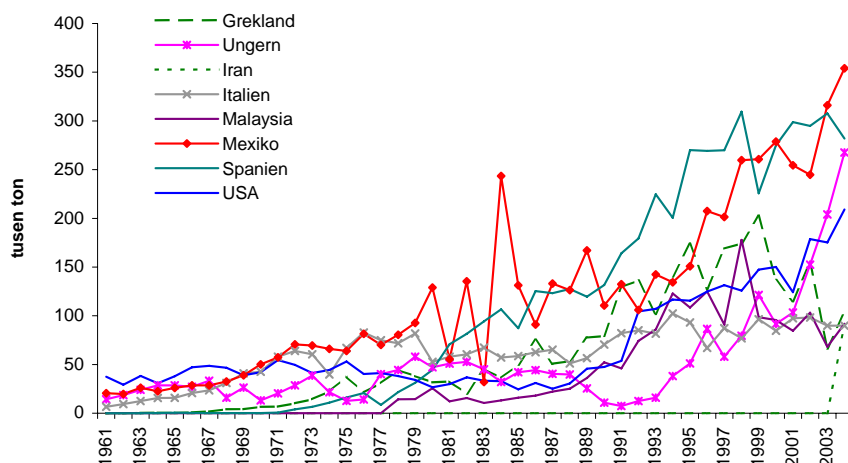

Figur 331. De största exportländerna för vattenmelon 2004

The most important watermelon exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

Det kan vara intressant att notera att det land som svarar för 73 % av världens produktion av vattenmelon, Kina, inte finns med i statistiken över stora exportländer. Landet har en export på endast 20 – 30 000 ton per år och hamnar således lite utanför listan. Bland exportländerna återfinns dock några lite ovanliga exportländer, inte minst Afghanistan. Landet hade en export av vattenmelon under 1970-talet som uppgick till cirka 30 000 ton. Den försvann sedan när landet drabbades av oroligheter men år 2000 kom exporten åter igång med 4 000 ton och var 2004 uppe i samma kvantitet som på 1970-talet. Ett annat land som just startat export är Iran. Landet ligger på tredje plats i produktionsstatistiken med 2,2 miljoner ton men har tidigare inte haft någon export. År 2004 exporterades dock 90 000 ton. Om detta är en långsiktig satsning är dock ännu för tidigt att säga.

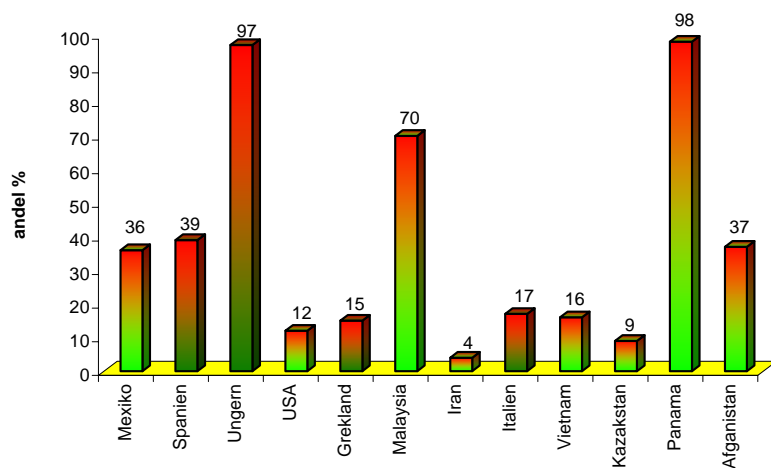

Figur 332. Export av vattenmelon mellan 1961 och 2004 för de åtta viktigaste exportländerna för vattenmelon

Export of watermelons between 1961 and 2004 from the eight most important watermelon exporting countries

Källa/source: FAO

Bland exportländerna finns två länder som, om uppgifterna stämmer, är helt inriktade på exportproduktion, nämligen Ungern och Panama. Ett visst frågetecken för att så lite som 2-3 % skulle konsumeras lokalt får dock sättas. Ett annat starkt exportinriktat land är Malaysia med en exportandel på 70 %. I många länder konsumeras dock huvuddelen av produktionen i landet.

Figur 333. Exportens storlek i förhållande till produktionen av vattenmelon 2004

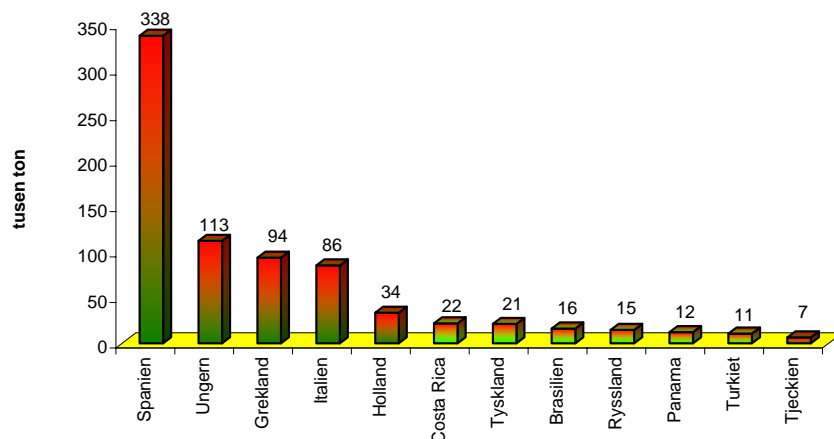
Export quantity in relation to total production of watermelons 2004

Källa/source: FAO

2.1.8.1 EU:s handel med vattenmelon

EU:s import av vattenmelon från tredje land uppgick 2005 till drygt 110 000 ton vilket är cirka en sjundedel av internhandeln med produkten. Importen från tredje land kommer från Latinamerika, Ryssland och Turkiet. Statistiken tyder på att det förkommer en tämligen

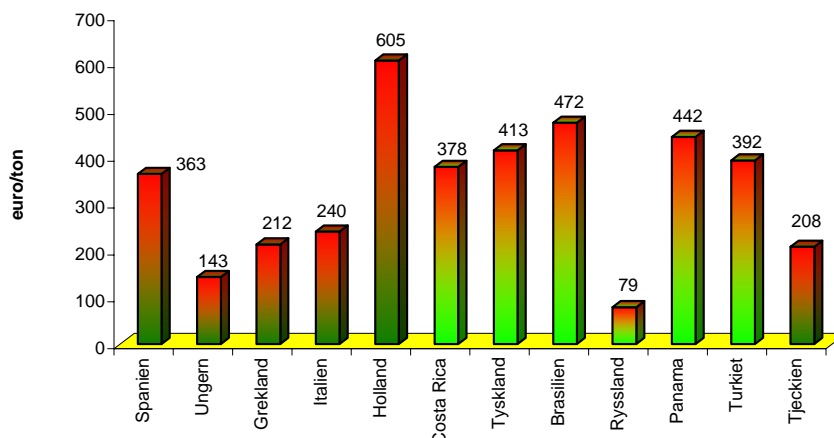
omfattande handel och vidareexport av produkten. Vissa importursprung som inte redovisar någon egen produktion av vattenmelon (Holland, Tyskland och Tjeckien) har nämligen en omfattande export av produkten. Ett av dessa länder, Holland, redovisar dessutom de högsta priserna för produkten.

Figur 334. EU:s import av vattenmelon med avseende på ursprung 2005

EU water melon imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 335. Importpriser för EU:s import av vattenmelon, 2005

Import prices for EU water melon imports in 2005

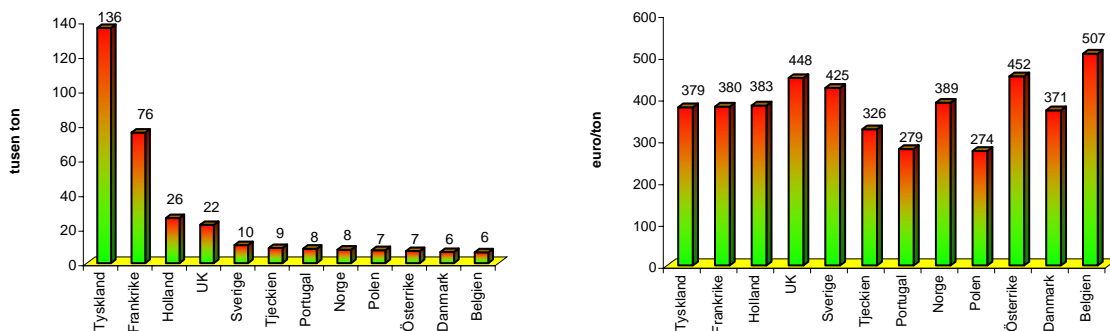
Källa/source: COMEXT

Statistiken visar att det är mycket stora prisskillnader mellan de olika ursprungerna med lägsta priser på produkter från Ryssland, Ungern och Grekland. De högsta priserna betingar produkter från Brasilien och Panama.

På exportsidan finns inom EU fyra länder med en betydande export och utförsel, nämligen Spanien, Italien, Grekland och Ungern. I likhet med flera andra produkter går den italienska exporten i mycket stor utsträckning till Tyskland men också till länder i närområdet som Tjeckien, Polen, Frankrike och Slovenien. Statistiken visar att Tyskland är en mycket stor marknad för vattenmelon, då de även tar emot en stor del av den spanska exporten. Ungerns export går i stor utsträckning till tidigare östländer, länder som dessutom befinner sig i

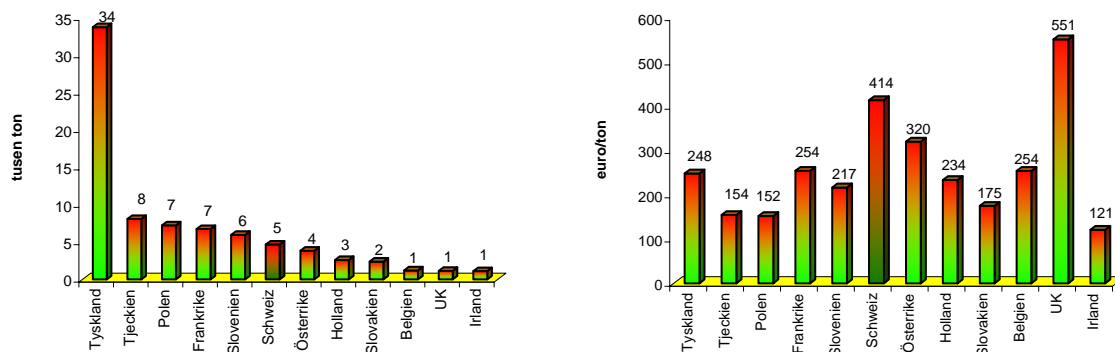
närområdet. Ett undantag är Tyskland som efter Tjeckien är näst största mottagare för den Ungerska exporten.

Ländernas exportpriser uppvisar stora skillnader. Medan Spanien erhåller ett snittpris på 383 €/ton så ligger Italien betydligt lägre, 240 €/ton och Grekland och Ungern erhåller bara 160 respektive 142 €/ton, dvs. mindre än hälften av priset för den spanska exporten. I vilken mån detta beror på skillnader i kvalitet framgår inte av materialet.

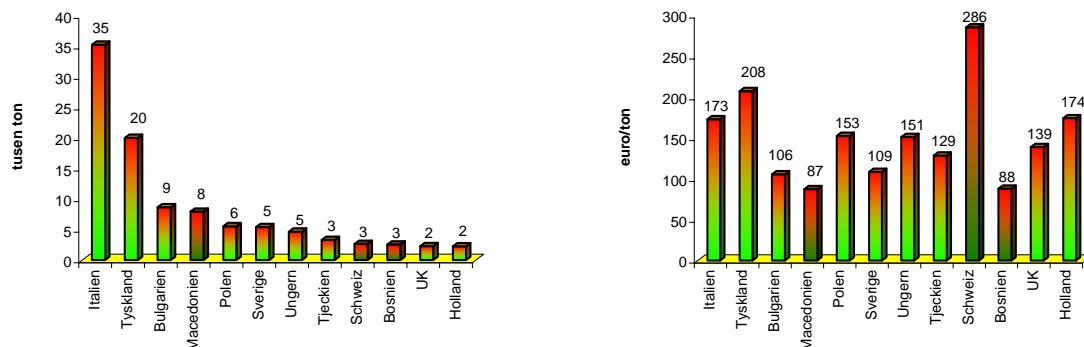
Figur 336. Destinationer för Spaniens export och utförelse av vattenmelon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish water melon exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

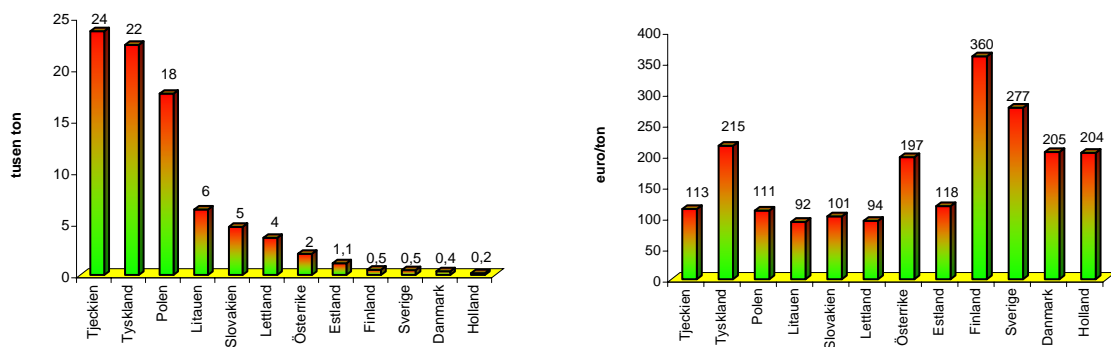
Figur 337. Destinationer för Italiens export och utförelse av vattenmelon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Italian water melon exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 338. Destinationer för Greklands export och utförelse av vattenmelon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Greek water melon exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

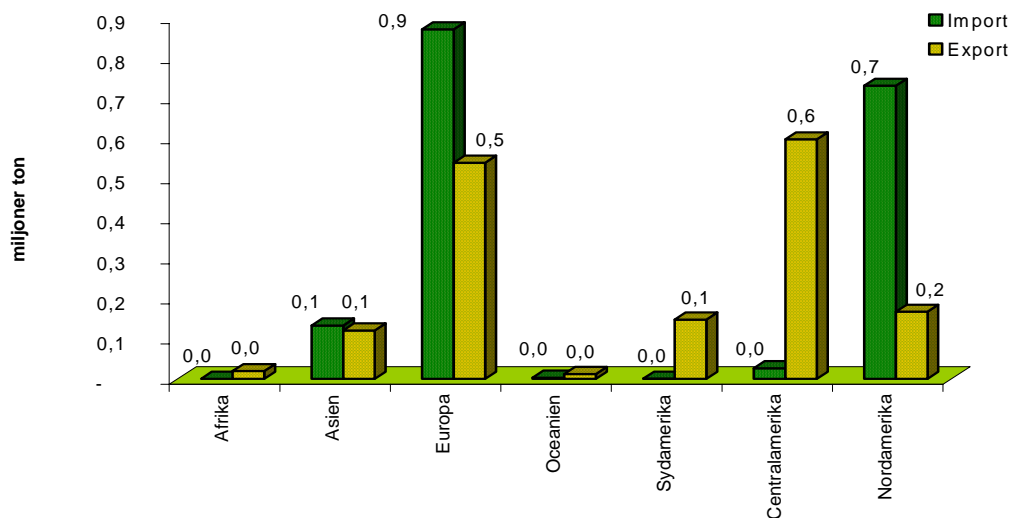

Figur 339. Destinationer för Ungerns export och utförelse av vattenmelon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Hungarian water melon exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

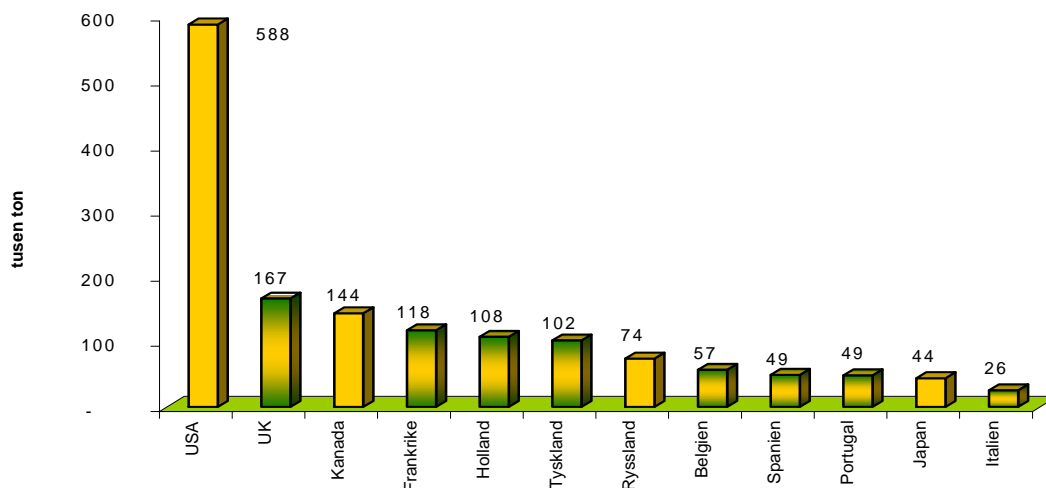
2.1.9 Övrig melon (exklusive vattenmelon)

Handeln med melon omfattar cirka 1,6 miljoner ton per år vilket utgör cirka 6 % av den totala produktionen. Europa och Nordamerika är de huvudsakliga importregionerna medan Europa och Centralamerika är stora exportregioner. USA är det i särklass största importlandet med en importkvantitet som är mer än tre gånger så stor som UK som kommer som nummer två. Kanada är med avseende på melon tredje största importland i världen. Detta kan vara knutet till den demografiska strukturen i Nordamerika med ett relativt stort inslag av personer med kinesiskt ursprung. Melon (liksom vattenmelon) är en mycket populär produkt i Kina.

Figur 340. Import och export av övrig melon 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of other melons in 2004 distributed over world regions

Källa source: FAO

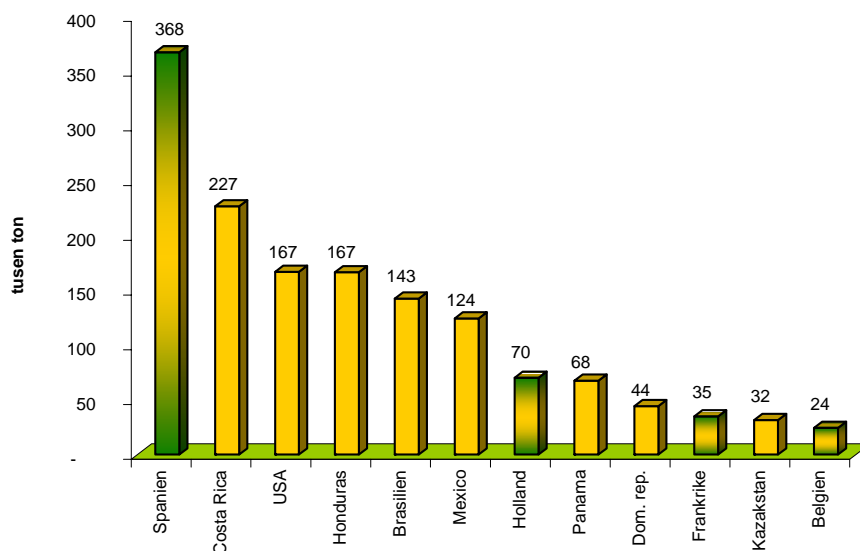

Figur 341. De största importländerna övrig melon 2004

The most important other melons importing countries in 2004

Källa/source: FAO

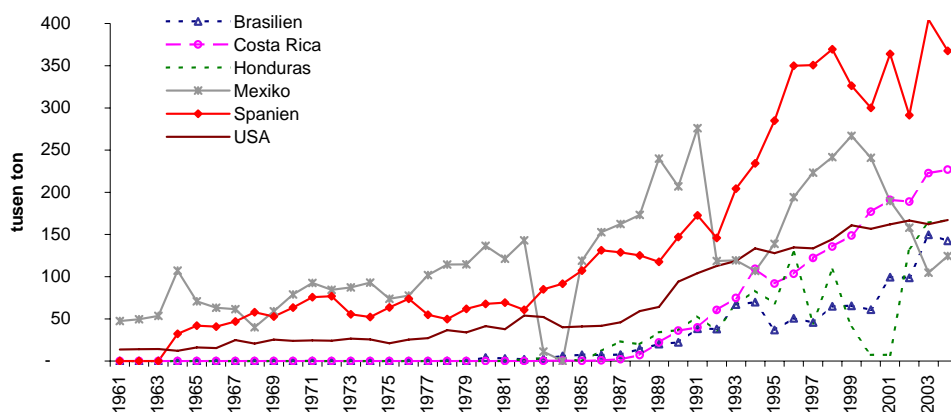
På exportsidan är Spanien sedan början på 1990-talet världens främsta exportnation följt av Mexiko, Brasilien och Costa Rica. Ingen av världens tre främsta producentländer, Kina, Turkiet och Iran har någon nämnvärd export, de kommer upp i 20 000 ton, 6 000 ton respektive 6 000 ton. Stora exportnationer är istället Costa Rica, USA, Brasilien och Mexiko. För denna produkt har inget diagram över exportens andel av produktionen lagts in. Anledningen är att exporten för ett flertal länder överstiger produktionen. Handeln med melon omfattas nämligen av en omfattande vidarehandel från ursprungsländerna.

Figur 342. De största exportländerna övrig melon 2004

The most important other melons exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

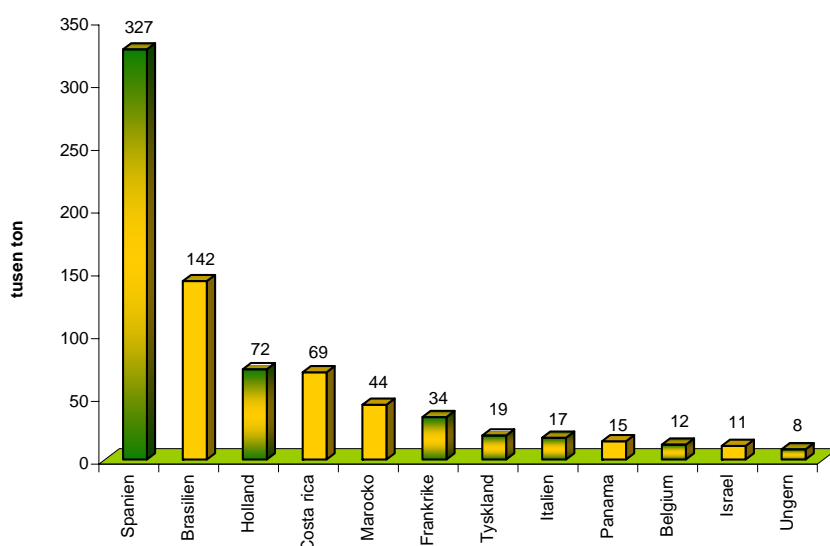
Figur 343. Export av övrig melon 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna
Export of other melons from 1961 to 2004 from the six most important countries

Källa/source: FAO

2.1.9.1 EU:s handel med övrig melon

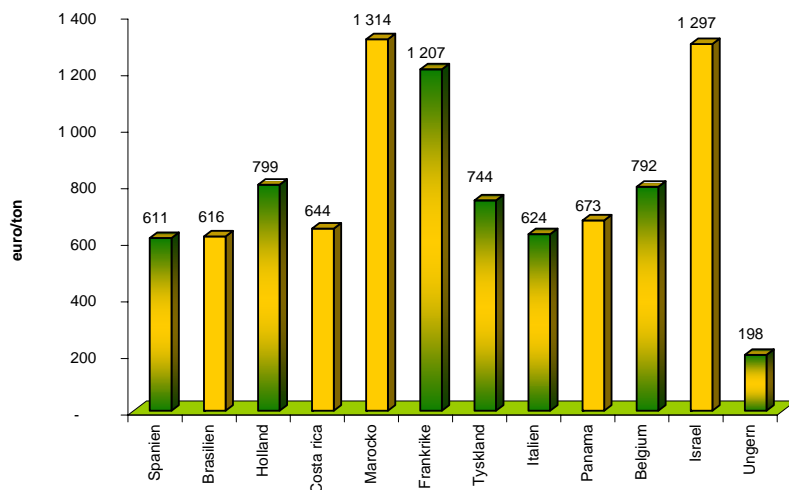
Med tanke på att Spanien är världens främsta exportland för melon är det föga förvånande att landet dominerar EU:s handel med produkten. EU får dessutom en hel del melon från Brasilien och även från Costa Rica. Gruppen melon innehåller ett flertal typer och sorter och produktionen i Spanien och Brasilien är i viss mån kompletterande (snarare än konkurrerande) med avseende på såväl sorter som produktionstid.

Gruppens diversitet gör att prisjämförelser inte är helt relevanta eftersom man jämför priset på ibland tämligen olikartade produkter. Prisjämförelserna bör därför tas med stor försiktighet. Importpriser för melon från Spanien, Brasilien och Costa Rica är dock tämligen likvärdiga. Däremot betingar meloner från Marocko, Frankrike och Israel betydligt högre importpriser.

Figur 344. EU:s import av övrig melon med avseende på ursprung 2005
EU other melons imports distributed on country of origin, 2005

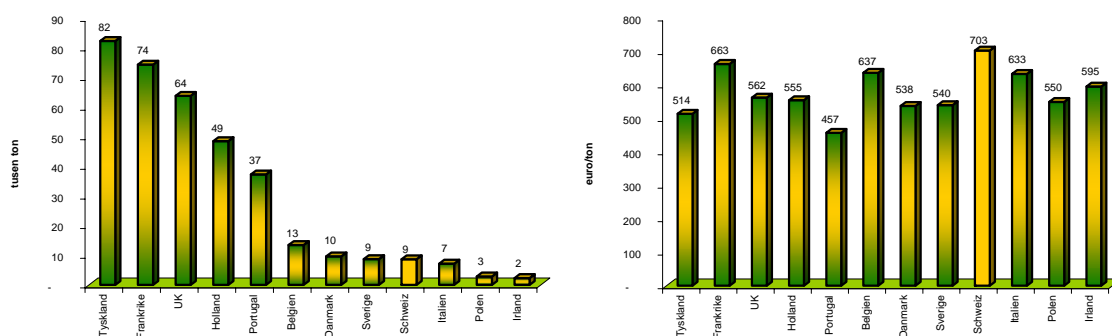
Källa/source: COMEXT

Figur 345. Importpriser för EU:s import av övrig melon 2005, med avseende på ursprungsland
Import prices for EU other melons imports in 2005, distributed on country of origin

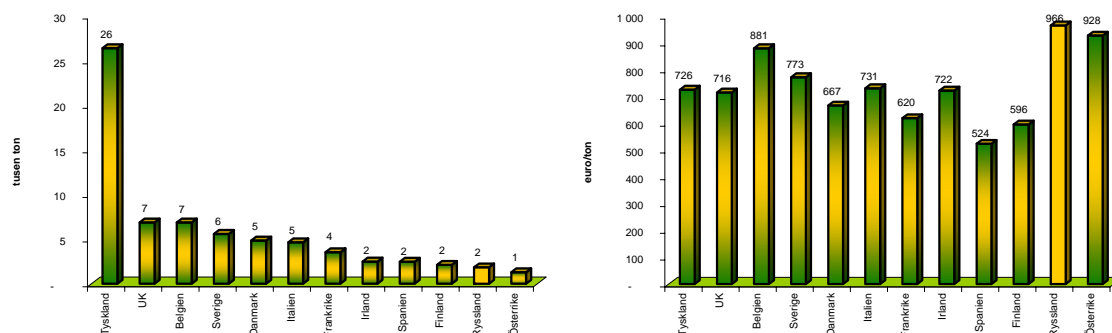
Källa/source: COMEXT

Den spanska exporten går till hela EU med de stora konsumentländerna Tyskland, Frankrike och UK som främsta mottagare. Frankrike betalar 30 % mer för melonerna än Tyskland och UK vilket tillsammans med det högre priset på melon exporterad från Frankrike tyder på att segmentet i Frankrike i hög grad omfattar kvalitetsprodukter och/eller nischprodukter med ett högre pris.

Figur 346. Destinationer för Spaniens export och utförelse av övrig melon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish export of other melons in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 347. Destinationer för Hollands export och utförelse av övrig melon 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Dutch export of other melons in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

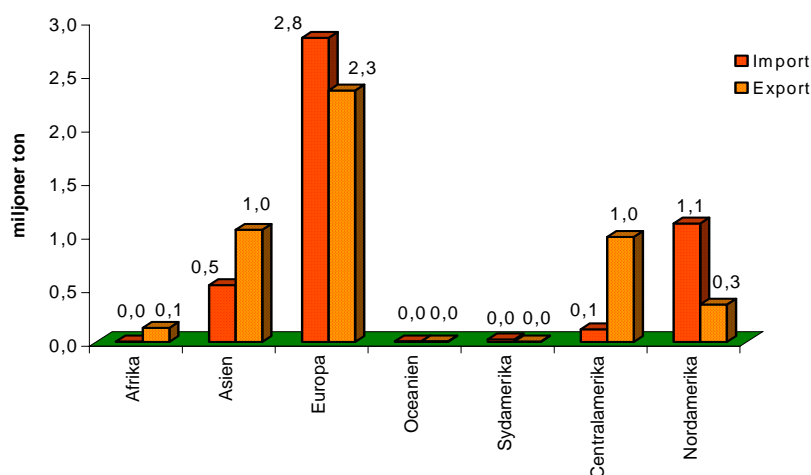
2.2 Handel per produktslag - grönsaker

2.2.1 Tomat

Efter lök är tomat den grönsak som omsätts i störst kvantiteter i internationell handel. Handeln omfattar 4,9 miljoner ton. Det saknas dock underlag för att beräkna hur stor del detta är av den totala produktionen av tomater för färsk konsumtion. Anledningen är att produktionsstatistiken omfattar såväl produktionen för färsk konsumtion som produktionen till bearbetningsindustrin. Länder som USA, Turkiet och Italien har en stor produktion av bearbetade tomatprodukter, i EU 15 går hälften av de tomater som produceras till bearbetningsindustrin. När det gäller den internationella handeln med tomater omfattar den dock i stort sett bara tomater för färsk konsumtion.

Europa har de största handelsvolymerna för tomat, såväl på exportsidan som på importsidan med ett underskott på cirka en halv miljon ton. Nordamerika har likaså ett underskott medan Afrika, Asien och Centralamerika är överskottsregioner.

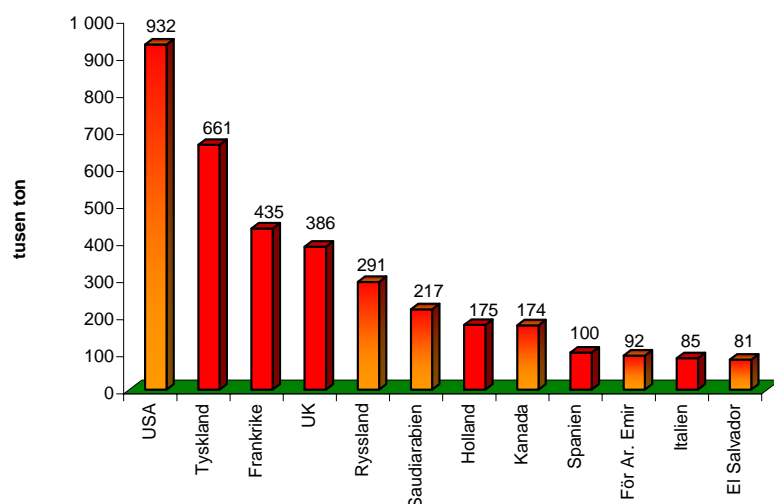
Bilden av ledande importländer visar den klassiska samlingen av stora konsumentländer, USA, Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Ryssland. Ett något udda importland är El Salvador på tolfte plats med 82 000 ton. Landet har dock redovisat liknande siffror under ett flertal år vilket styrker uppgiften.

Figur 348. Import och export av tomat 2004 fördelat på världsdelar

Imports and exports of tomatoes in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

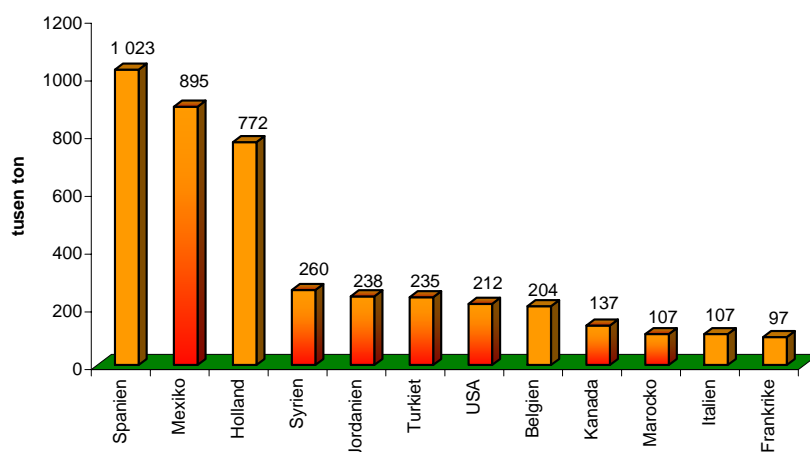
Figur 349. De största importländerna för tomat 2004

The most important tomato importing countries in 2004

Källa/source: FAO

På exportsidan är Spanien världens ledande nation med en exportkvantitet 2004 på över en miljon ton. Den spanska exporten har utvecklats mycket starkt sedan cirka 1990, den har under denna tid mer än tredubblats. Den mexikanska exporten har likaså haft en stark utveckling under samma tid men här stannar ökningen vid en fördubbling. Utvecklingen för Jordanien, Syrien och Turkiet har varit betydligt blygsammare.

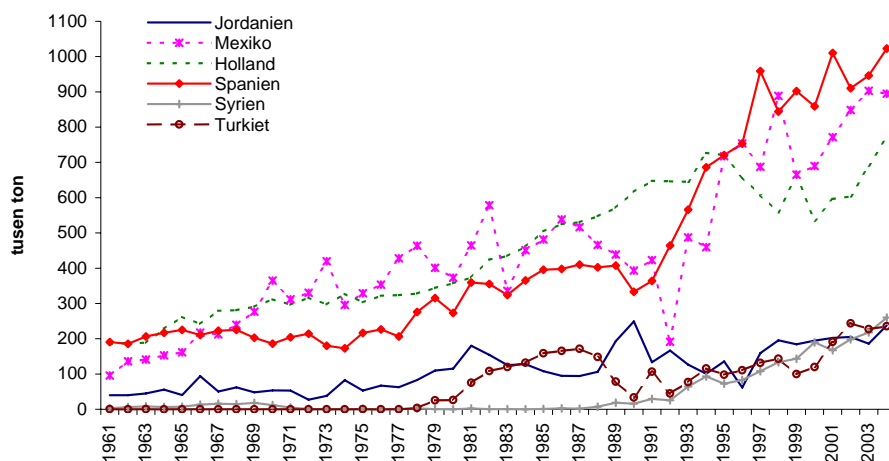
För denna produkt redovisas inte exportens storlek i relation till den totala produktionen. Det beror på att statistiken omfattar både tomater för färsk konsumtion och tomater till bearbetningsindustrin. Det har därför inte gått att sammanställa rättvisande underlag på denna punkt.

Figur 350. De största exportländerna för tomat 2004

The most important tomato exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

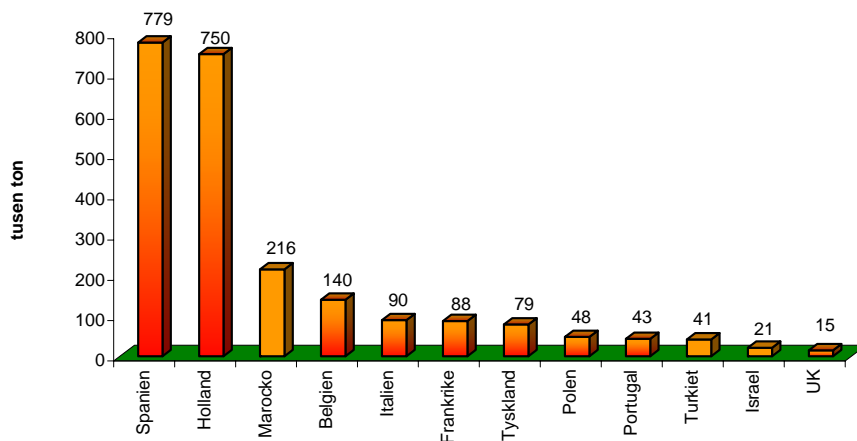

Figur 351. Export av tomat mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för tomat
Export of tomatoes between 1961 and 2004 from the six most important tomato exporting countries

Källa/source: FAO

2.2.1.1 EU:s handel med tomat

EU:s import av tomater från tredje land uppgår till knappt 300 000 ton vilket är en liten kvantitet jämfört med EU:s internhandel. De två främsta länderna totalt, Spanien och Holland har bara de en till övriga EU-länder omfattande 1,5 miljoner ton. Tomater är produkter med begränsad hållbarhet och någon import från södra halvklotet är därför inte aktuell. Det enda land som har någon större export av tomater till EU är Marocko som svarar för över två tredjedelar av EU:s import från tredje land. Till detta kommer mindre kvantiteter från Turkiet och Israel.

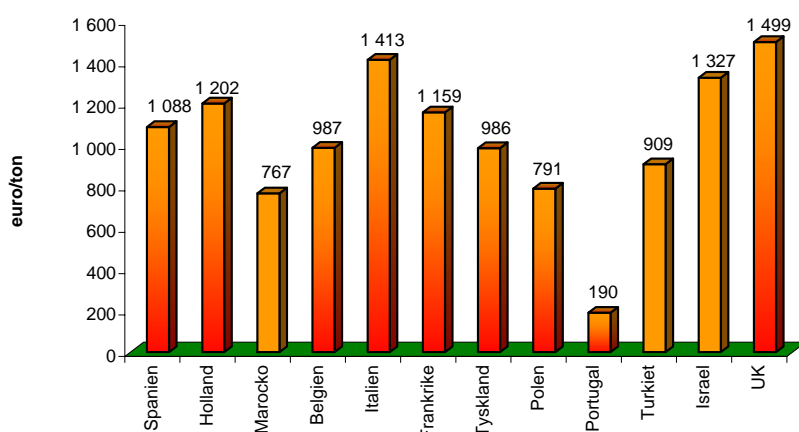
Figur 352. EU:s import av tomat med avseende på ursprung 2005
EU tomato imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Prisjämförelser för tomat måste göras med en viss försiktighet eftersom det finns olika typer av tomater vilka betingar olika priser och dessa åtskiljs inte i statistiken. Prisskillnaden mellan konventionella tomater och kvisttomater är inte så stor men går man till körsbärstomater, coctailtomater och specialtomater som gula tomater eller plommontomater blir skillnaderna betydligt större. Ett land som har en förhållandevis stor andel specialtomater är Italien vilket

också avspeglar sig i det höga genomsnittspriset. Marockos export går nästan uteslutande till Frankrike men ligger liksom polska tomater förhållandevis lågt i pris. Det extremt låga priset för Portugal förklaras troligen av att det förekommer en gränshandel med tomater för industriell bearbetning mellan Portugal och Spanien.

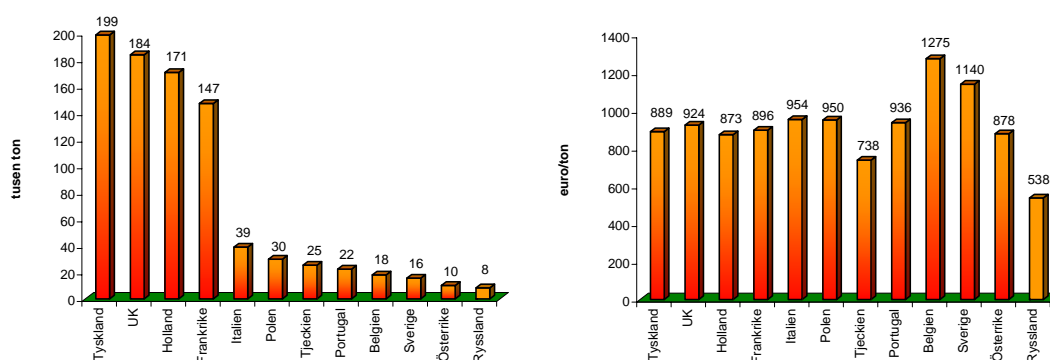
Den spanska utförseln har fyra huvuddestinationer: Tyskland, Storbritannien, Holland och Frankrike. Länderna betalar dessutom i stort sett lika mycket för de spanska tomaterna. Belgien och Sverige betalar däremot betydligt mer, 42 % respektive 27 % mer. Om detta beror på kvalitetsskillnader eller att det handlar om andra typer av tomater förtäljer dock inte statistiken. I andra änden av skalan ligger Tjeckien och Ryssland som betalar betydligt lägre priser.

Figur 353. Importpriser för EU:s import av tomat 2005, med avseende på ursprungsland

Import prices for EU tomato imports in 2005, with respect to country of origin,

Källa/source: COMEXT

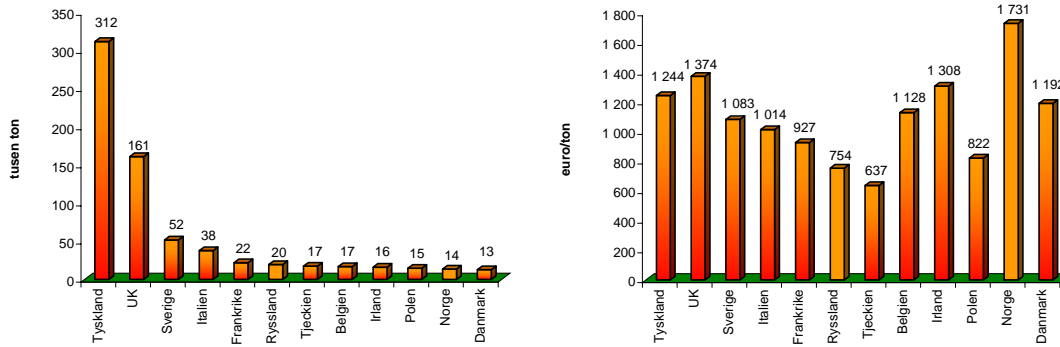

Figur 354. Destinationer för Spaniens export och utförsel av tomat 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Spanish tomato exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Hollands viktigaste mottagarland är Tyskland som tar emot 40 % av Hollands leveranser till andra länder, inom och utom EU, medan Storbritannien tar emot cirka 20 %. Holländarna lyckas däremot få ut ett cirka 10 % lägre pris i Storbritannien än i Tyskland. Högst pris betalar dock normmännen som betalar 40 % mer än tyskarna. Det svenska genomsnittspriset vid införsel av holländska tomater är förhållandevis lågt jämfört med Tyskland och Storbritannien. Lägst priser betingar leveranserna österut, till Tjeckien, Ryssland och Polen.

Figur 355. Destinationer för Hollands export och utförsel av tomater 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Dutch tomato exports in 2005 and export prices for respective destination

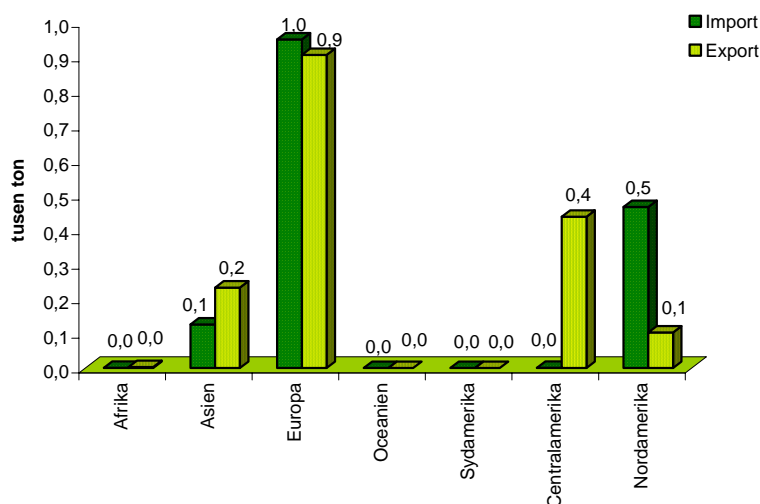
Källa/source: COMEXT

2.2.2 Gurka

Gurka är en värmekrävande växt som antingen odlas i varma klimat eller i växthus. Av världens totala produktion på 42 miljoner ton per år svarar Kina för över hälften, 26 miljoner ton. Världens totala handel uppgår till 1,7 miljoner ton vilket motsvarar cirka 4 % av produktionen. En bidragande orsak till den förhållandevis låga andelen är Kinas stora produktion som nästan uteslutande stannar inom landet, mindre än en promille exporteras.

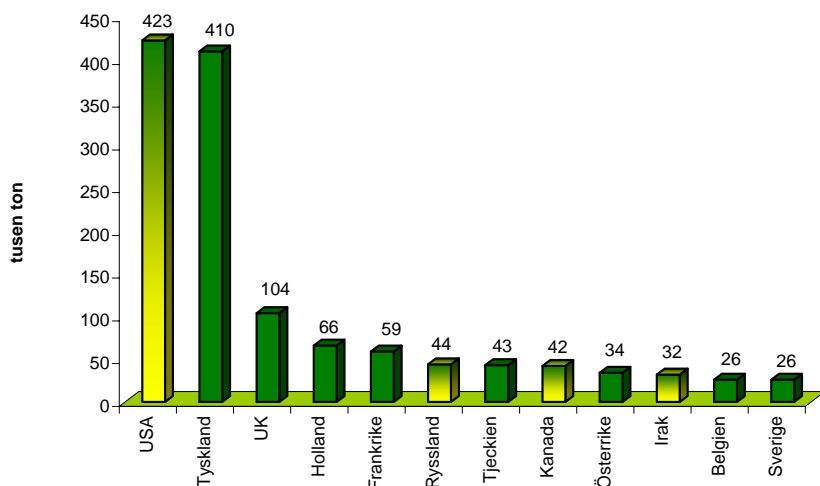
Europa dominerar handeln med gurka men det rör sig främst om handel mellan europeiska länder och import och export är sålunda ungefär lika stora. Det främsta underskottsområdet är Nordamerika som har ett underskott på cirka 400 000 ton vilket matchas av ett exportöverskott från Mellanamerika som är lika stort.

På importsidan finns det två stora länder som ligger i en klass för sig, USA och Tyskland som bägge har en import på över 400 000 ton. Följande land, Storbritannien, har bara en import på en fjärdedel av denna kvantitet.

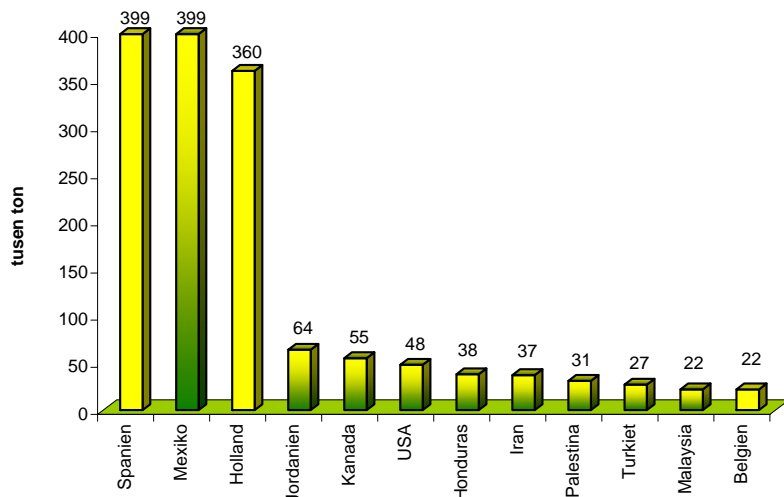
Figur 356. Import och export av gurka 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of cucumbers and gherkins in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

Figur 357. De största importländerna för gurka 2004
The most important cucumber and gherkin importing countries in 2004

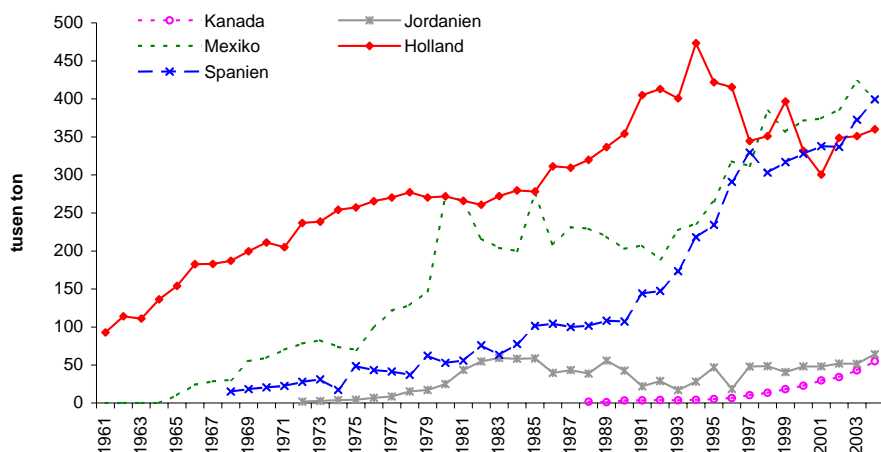
Källa/source: FAO

Figur 358. De största exportländerna för gurka 2004
The most important cucumber and gherkin exporting countries in 2004

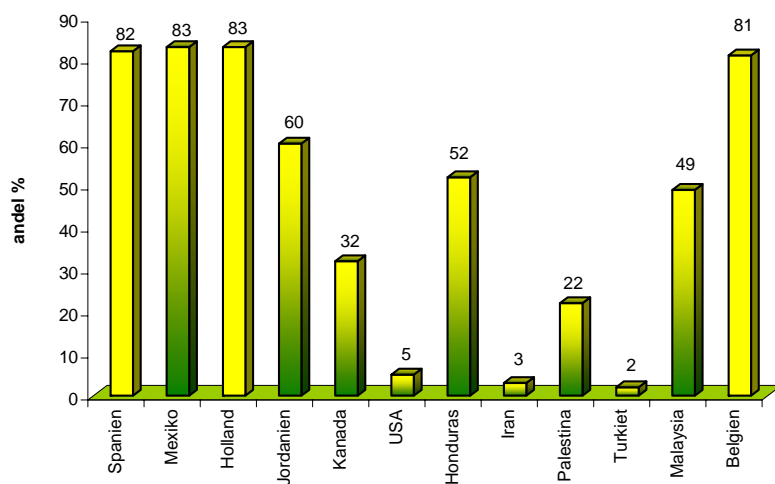
Källa/source: FAO

Holland har haft en ledande position inom exporten av gurka ända sedan början av 1960-talet när statistikinsamlingen började. Då var landet ganska ensamt som stort exportland. Den starka utvecklingen höll i sig till mitten av 1990-talet. Därefter har exporten minskat. Spanien började exportera gurka i slutet av 1970-talet och i början av 1990-talet tog den spanska exporten kraftigt fart. Det bör noteras att några år senare vände den tidigare positiva trenden för Holland. Den mexikanska exporten har likaså ökat kraftigt men länderna är inte konkurrenter på samma sätt som Spanien och Holland.

Figur 359. Export av gurka mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för gurka
Export of cucumbers and gherkins between 1961 and 2004 from the six most important cucumber and gherkin exporting countries

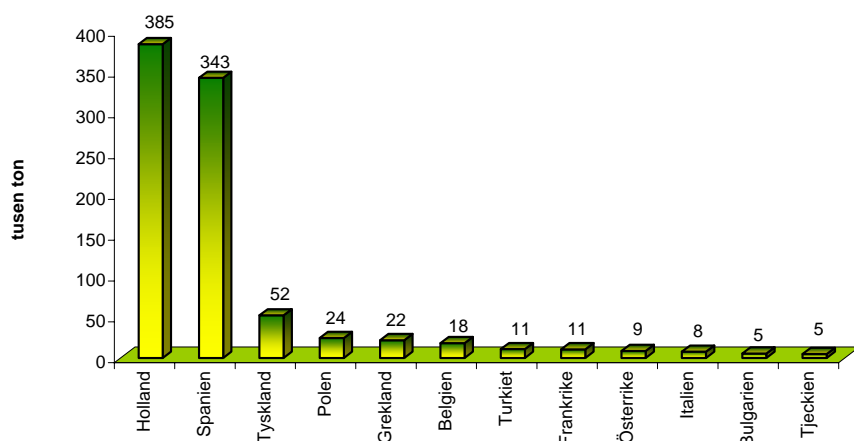
Källa/source: FAO

Figur 360. Exportens storlek i förhållande till produktionen av gurka 2004
Export quantity in relation to total production of cucumbers and gherkins 2004

Källa/source: FAO

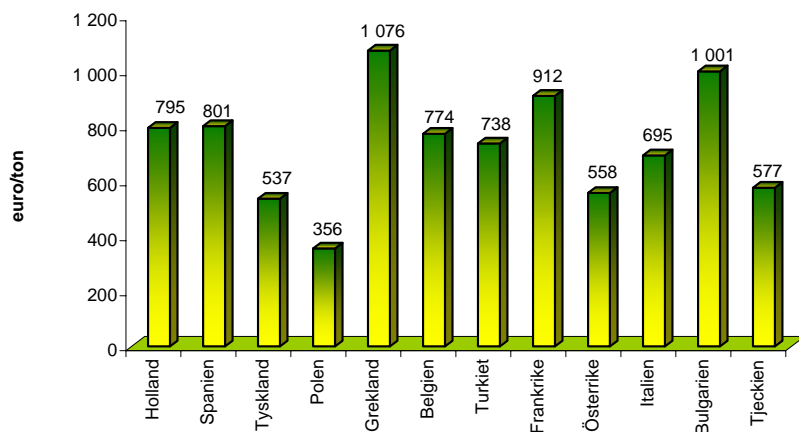
2.2.2.1 EU:s handel med gurka

Figur 361. EU:s import av gurka med avseende på ursprung 2005

EU cucumber imports distributed on country of origin, 2005

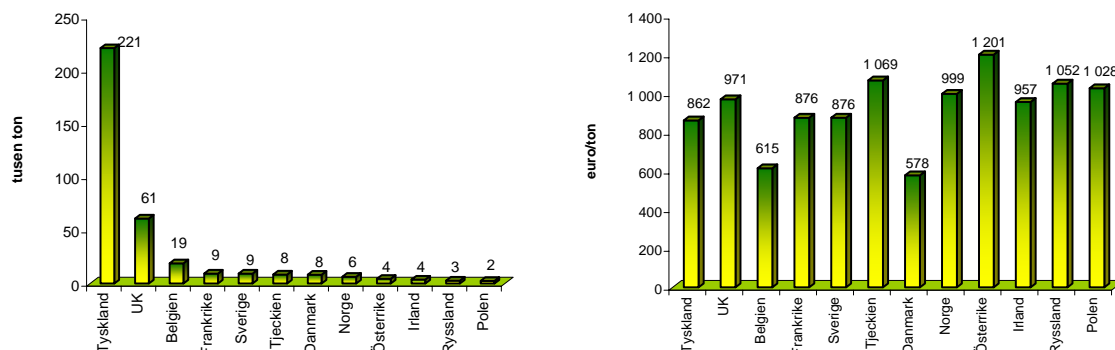
Källa/source: COMEXT

Figur 362. Importpriser för EU:s import av gurka 2005, med avseende på ursprungsland

Import prices for EU cucumber imports in 2005, distributed on country of origin

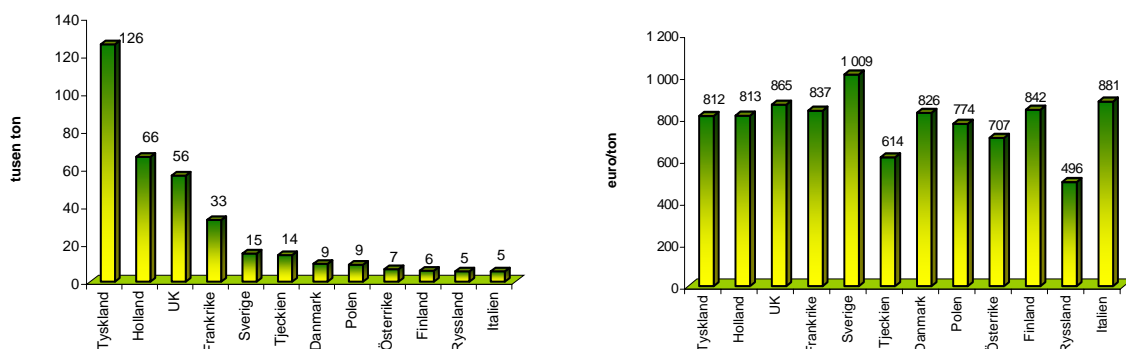
Källa/source: COMEXT

Figur 363. Destinationer för Hollands export och utförsel av gurka 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Dutch cucumber exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

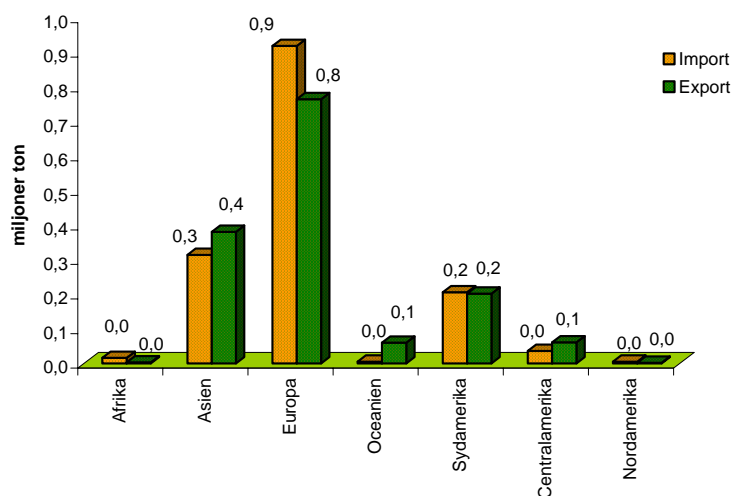

Figur 364. Destinationer för Spaniens export och utförsel av gurka 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish cucumber exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

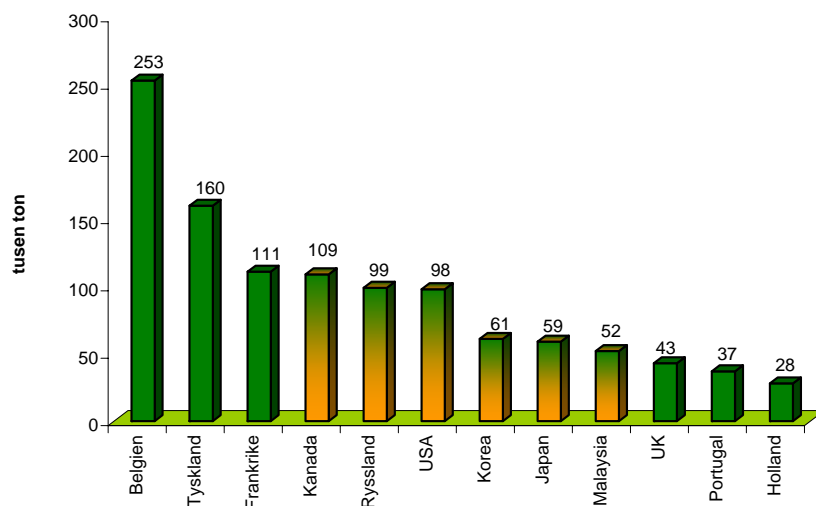
2.2.3 Morötter

Den internationella handeln med morötter omfattar 1,5 miljoner ton vilket är drygt 6 % av den totala produktionen på 24 miljoner ton. Europa dominerar handeln följt av Asien. På importsidan återfinns EU:s stora konsumentländer samt Belgien som har en omfattande handel med morötter medan exporten domineras av Holland och Kina.

Figur 365. Import och export av morötter 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of carrots in 2004 distributed over world regions

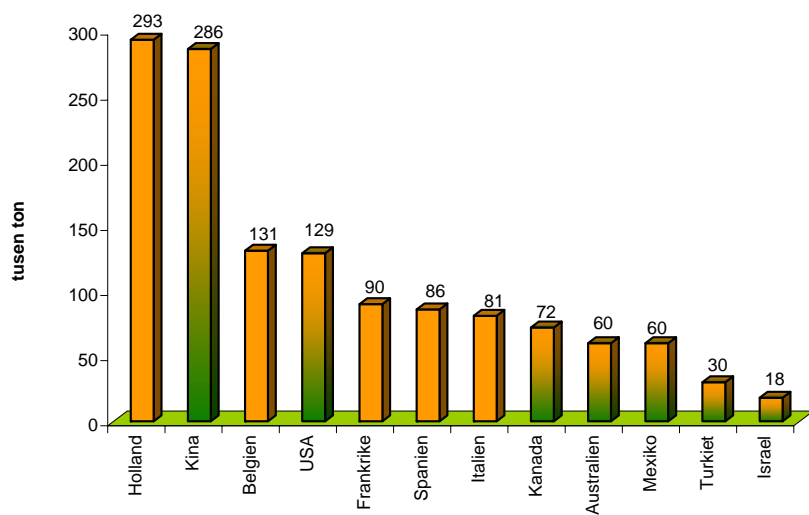
Källa/source: FAO

Figur 366. De största importländerna för morötter 2004

The most important carrot importing countries in 2004

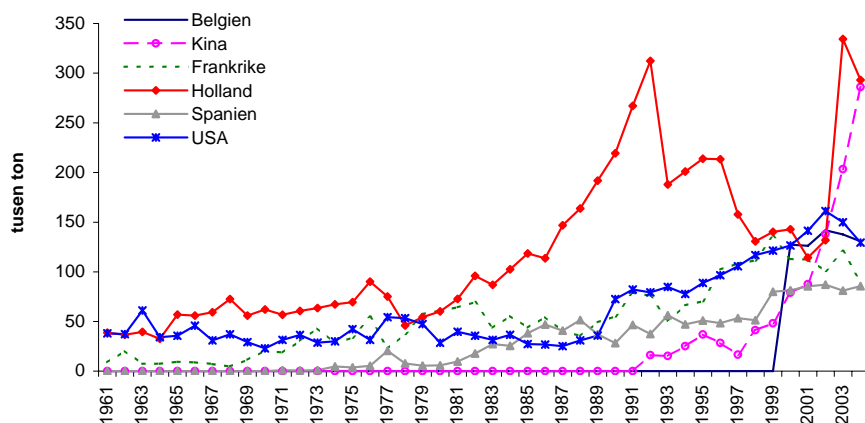
Källa/source: FAO

Figur 367. De största exportländerna för morötter 2004

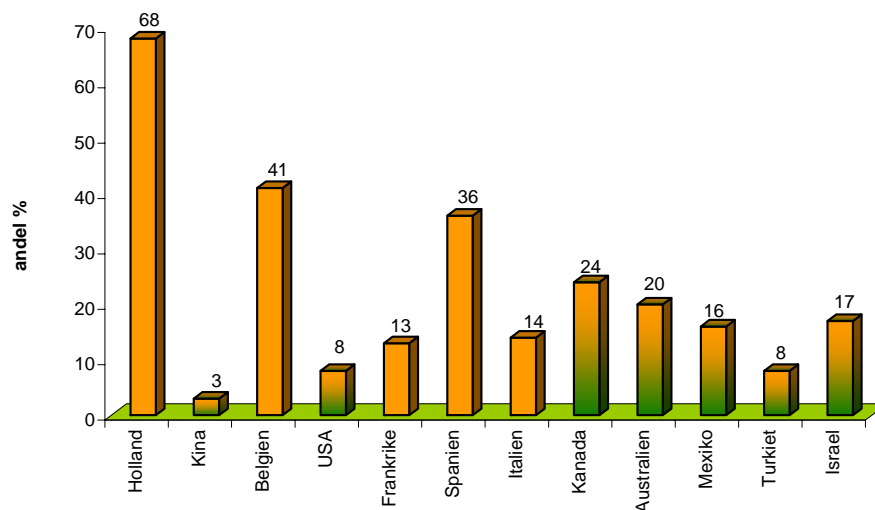
The most important carrot exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

Figur 368. Export av morötter mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för morötter
Export of carrots between 1961 and 2004 from the six most important carrot exporting countries

Källa/source: FAO

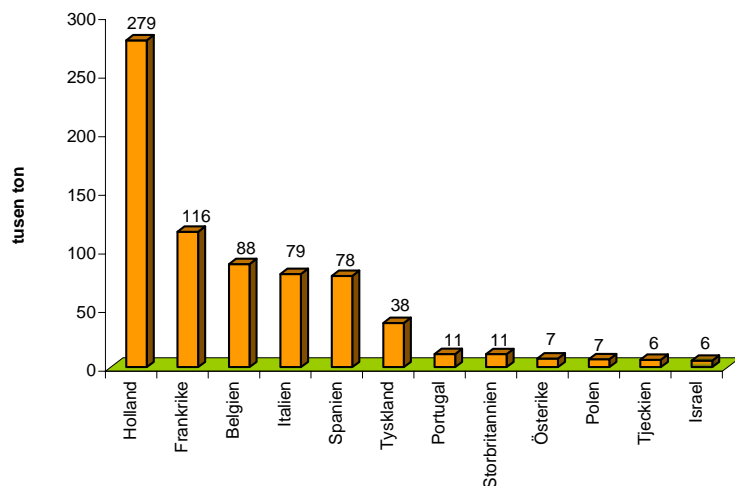
Figur 369. Exportens storlek i förhållande till produktionen av morötter 2004
Export quantity in relation to total production of carrots 2004

Källa/source: FAO

2.2.3.1 EU:s handel med morötter

Som framgått av avsnittet ovan har Holland en mycket stark ställning på exportmarknaden för morötter. Denna ställning är ännu mer uttalad inom EU. Landet har en utpräglad exportproduktion där 68 % av produktionen går på export. Exporten ökade mycket kraftigt under 1980-talet för att sedan minska drastiskt under 1990-talet samtidigt som exporten från USA och inte minst Kina ökade. De senaste åren har exporten dock åter ökat.

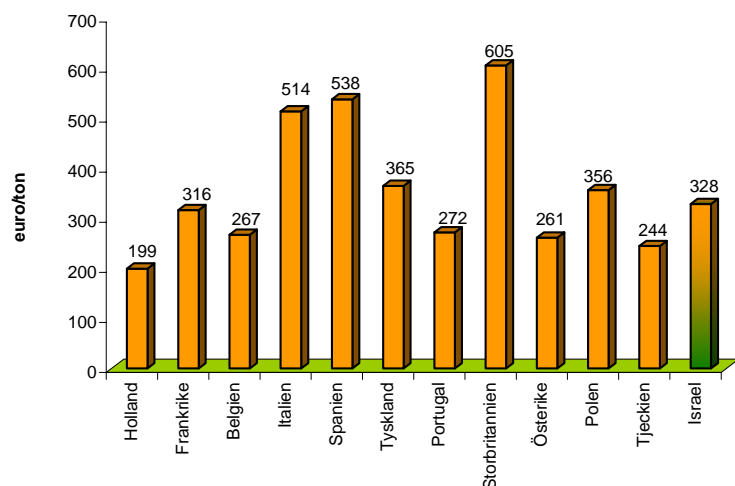
Intressant att notera är att Irland betalar de lägsta priserna för morötter från såväl Holland som Frankrike. Storbritannien ligger dock inte långt efter. Belgien betalar de lägsta priserna för morötter från såväl Holland som Spanien.

Figur 370. EU:s import av morot med avseende på ursprung 2005

EU carrot imports distributed on country of origin, 2005

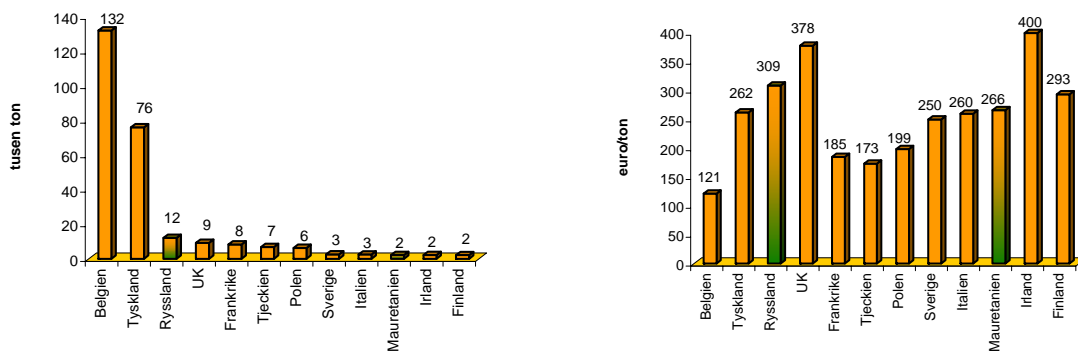
Källa/source: COMEXT

Figur 371. Importpriser för EU:s import av morot, 2005

Import prices for EU carrot imports in 2005

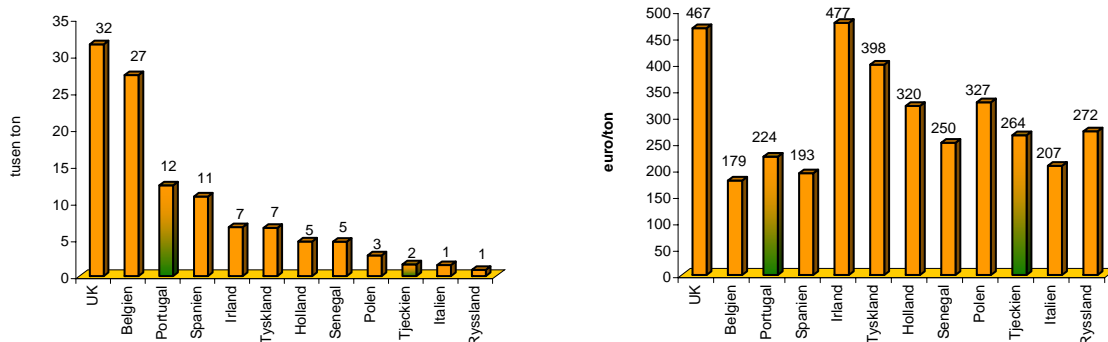
Källa/source: COMEXT

Figur 372. Destinationer för Hollands export och utförsel av morot 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Dutch carrot exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 373. Destinationer för Frankrikes export och utförelse av morot 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for French carrot exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

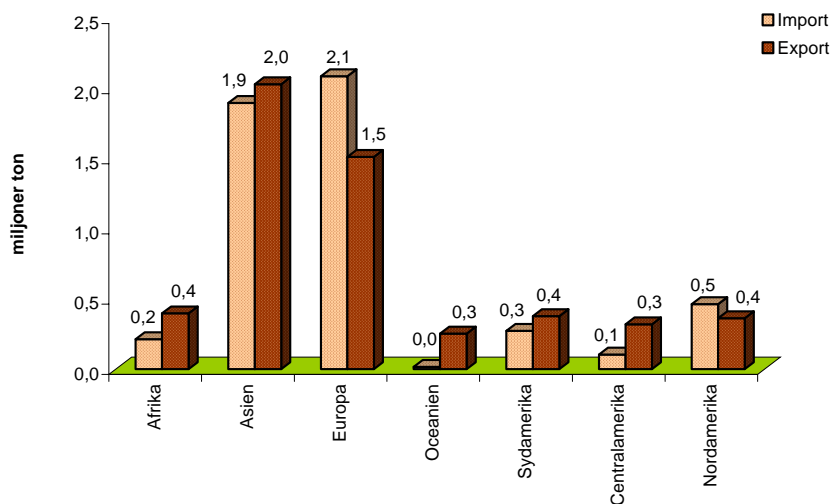
2.2.4 Lök

Lök är den grönsak som omsätts i störst kvantitet i den internationella handeln. Handeln omsätter 5,3 miljoner ton vilket är cirka 8,5 % av världens totala produktion. Detta är en tämligen hög siffra för grönsaker. Av de produkter som i störst omfattning omsätts i den internationella handeln har endast vitlök en större andel, 9 %. Exportens omfattning har ökat snabbare under senare år än tidigare. De senaste 15 åren har den ökat med drygt 3 miljoner ton, från 2,1 miljoner ton till 5,3 miljoner ton.

Europa och Asien dominerar handeln. Men medan Europa har ett handelsunderskott på cirka 600 000 ton så har Asien ett knappt överskott. Det är också Asien som har den största produktionen, här hittar man de två största producentländerna Kina och Indien. Övriga regioner med överskott är Afrika, Oceanien samt Syd- och Centralamerika.

Listan över främsta importländer ser lite annorlunda ut än för många andra frukter och grönsaker. Detta beror på att lök är en billig vara som är stapelföda i många stora fattiga länder. Ryssland är ledande importland med en kvantitet på en halv miljon ton vilket kan läggas till den inhemska produktionen på 1,7 miljoner ton. Näst största importland är Bangladesh, med ungefär samma folkmängd som Ryssland⁸, vars import av lök uppgår till 360 000 ton vilket är mer än den inhemska produktionen på 270 000 ton. Det är dock bara de två sista åren (2003 och 2004) som importen har varit av denna storlek, tidigare har den legat under 100 000 ton. I länder eller regioner som egentligen kan vara självförsörjande på lök finns en import från södra halvklotet i slutet av lagringssäsongen. Europa importerar då lök från bla. Australien och Nya Zeeland. USA hamnar likaså på tredje plats i importstatistiken trots en mycket stor egen produktion.

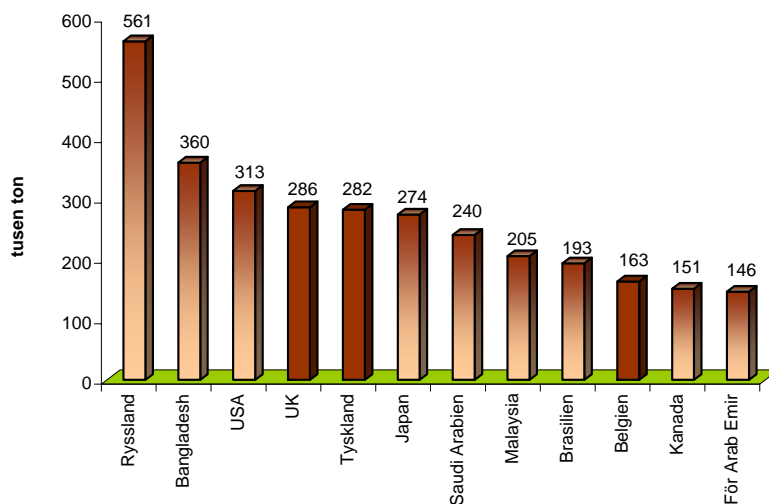
⁸ Ryssland 142 miljoner, Bangladesh 147 miljoner invånare.

Figur 374. Import och export av lök 2004 fördelat på världsdelar

Imports and exports of onions in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

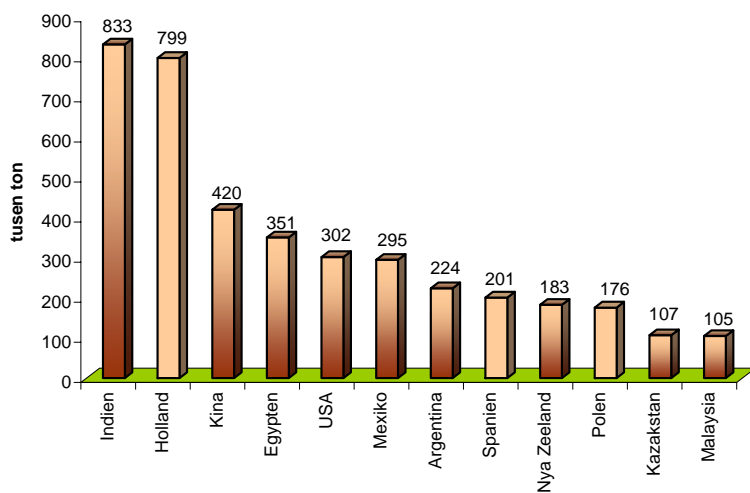

Figur 375. De största importländerna för lök 2004

The most important onion importing countries in 2004

Källa/source: FAO

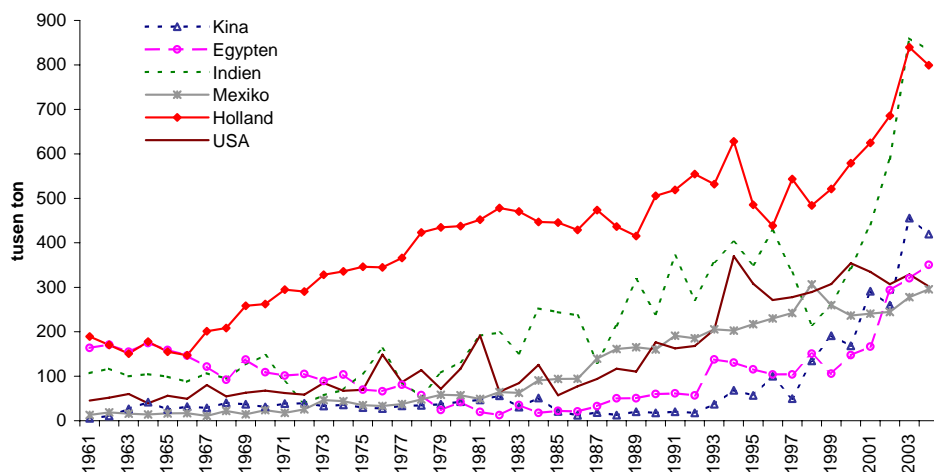
På exportsidan är Indien ledande exportland och det är troligt att Bangladesh stora import till stor del kommer härifrån. Den indiska exporten har ökat mycket kraftigt de senaste 8 åren, mellan 1994 och 2004 fördubblades den. Den holländska exporten bör till en del komma från handel eftersom en större andel än 5 % torde konsumeras i landet. Den har i likhet med den indiska exporten ökat kraftigt, mellan 1996 och 2004 ökade den med över 80 %. Andra länder med kraftig ökning av exporten är Kina, världens största producentland, och Egypten medan USA:s export har varit tämligen oförändrad under perioden 1994-2004.

Figur 376. De största exportländerna för lök 2004

The most important onion exporting countries in 2004

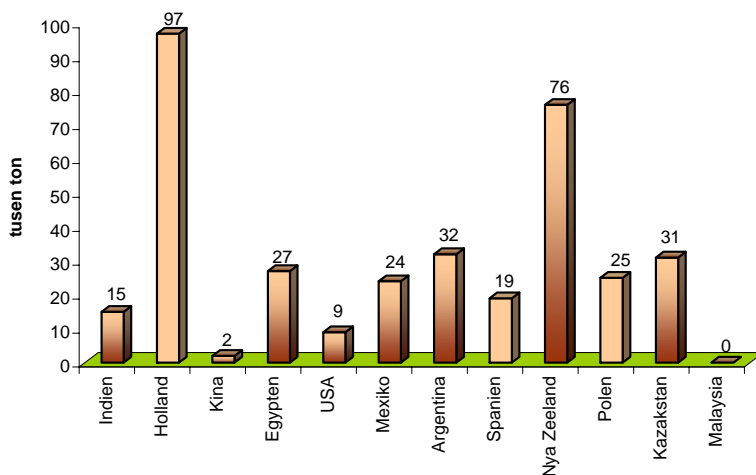
Källa/source: FAO

Figur 377. Export av lök mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för lök

Export of onions between 1961 and 2004 from the six most important onion exporting countries

Källa/source: FAO

Figur 378. Exportens storlek i förhållande till produktionen av lök 2004

Export quantity in relation to total production of onions 2004

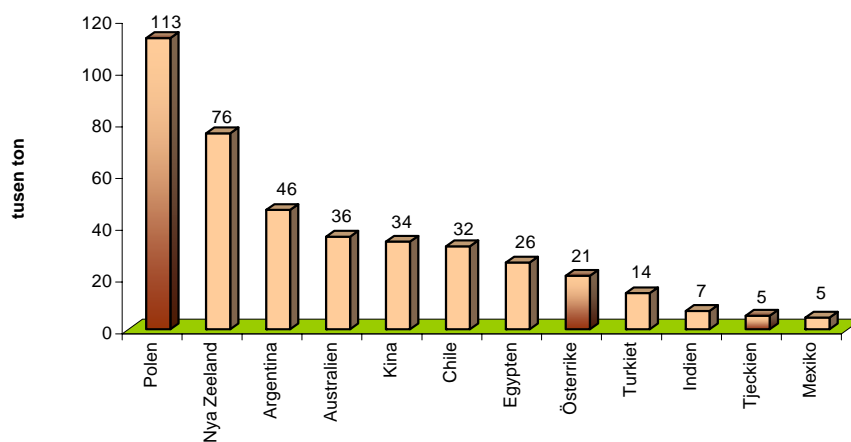
Källa/source: FAO

De länder som har den mest utpräglade exportproduktionen av lök är Holland och Nya Zeeland, även om den höga siffran för Holland måste rymma en viss handel. För länder som Kina och Indien med en mycket stor produktion och en stor inhemsk konsumtion är exportandelen liten även om den totala kvantiteten är stor.

2.2.4.1 EU:s handel med lök

EU:s import av lök från tredje land uppgick 2005 till 290 000 ton. Huvuddelen, eller cirka två tredjedelar av denna kvantitet kom från södra halvklotet och bör därför till viss del utgöra ett komplement till den europeiska produktionen och saluföras under en tid då den europeiska produktionen legat länge i lager. De länder på norra halvklotet som levererat störst kvantiteter till EU är Kina med 34 000 ton och Egypten med 26 000 ton.

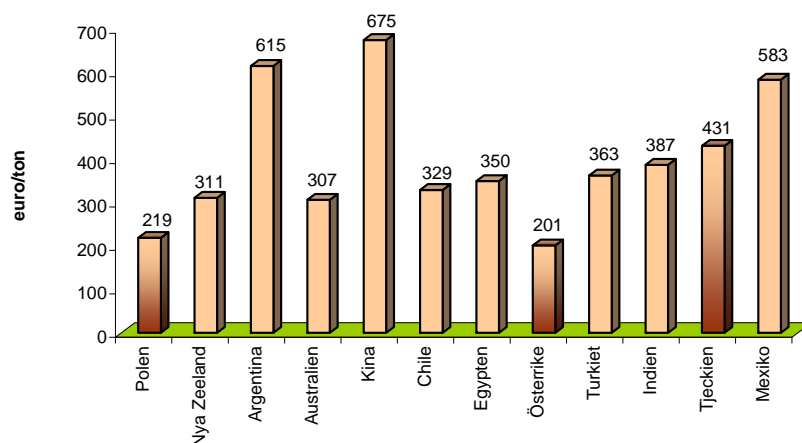
Statistiken för lök visar svårförklarade prisskillnader som kan bero på att det rör sig om olika typer av lök. Importen från Kina betingar till exempel dubbelt så höga priser som importen från Australien och Nya Zeeland. Normalt brukar kinesisk export ligga på en jämförelsevis låg prisnivå.

Figur 379. EU:s import av lök med avseende på ursprung 2005

EU onion imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

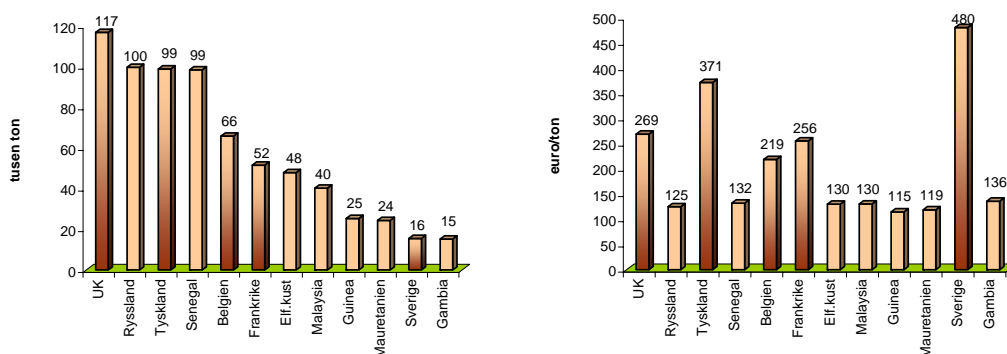

Figur 380. Importpriser för EU:s import av lök med avseende på ursprung, 2005
Import prices for EU onion imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

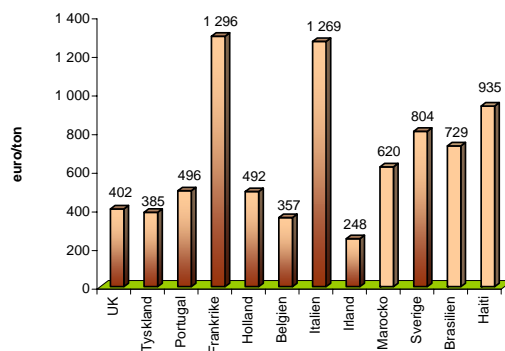
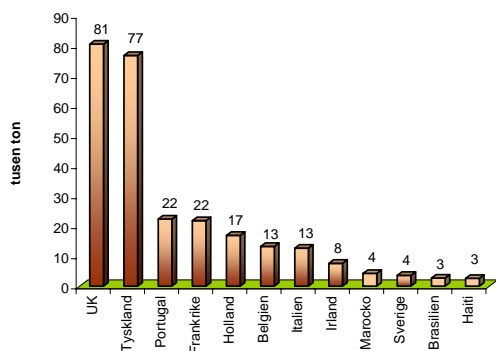
På exportsidan är EU:s tre viktigaste exportländer för lök Holland, Spanien och Polen. Denna export skiljer sig dessutom från många andra produkter genom att tämligen stora kvantiteter exporteras till tredje land. Det största mottagarlandet för holländsk lök är visserligen Storbritannien men Ryssland och Senegal importerar 100 000 ton vardera och flera länder i Afrika finns bland de främsta importländerna. Spaniens export/utförsel går däremot i huvudsak till EU-länder vilket också är fallet för Polen även om vissa kvantiteter går till Ryssland och Rumänien.

Av de främsta mottagarländerna för holländsk lök betalar Sverige de högsta priserna, 480 €/ton vilket är ungefär dubbelt så mycket som Belgien och Frankrike. Lägst priser ger exporten till tredje land som betingar exportpriser på cirka 120 €/ton. Priserna för den spanska exporten ligger betydligt högre än den holländska och uppvisar dessutom mycket stora skillnader för olika destinationer.

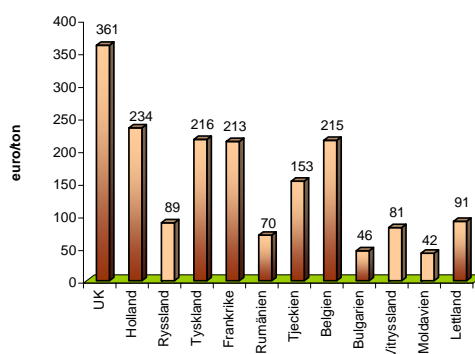
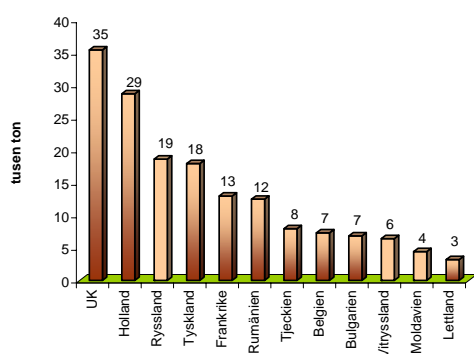
Figur 381. Destinationer för Hollands export och utförsel av lök 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Dutch onion exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 382. Destinationer för Spaniens export och utförsel av lök 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish onion exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 383. Destinationer för Polens export och utförsel av lök 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Polish onion exports in 2005 and export prices for respective destination

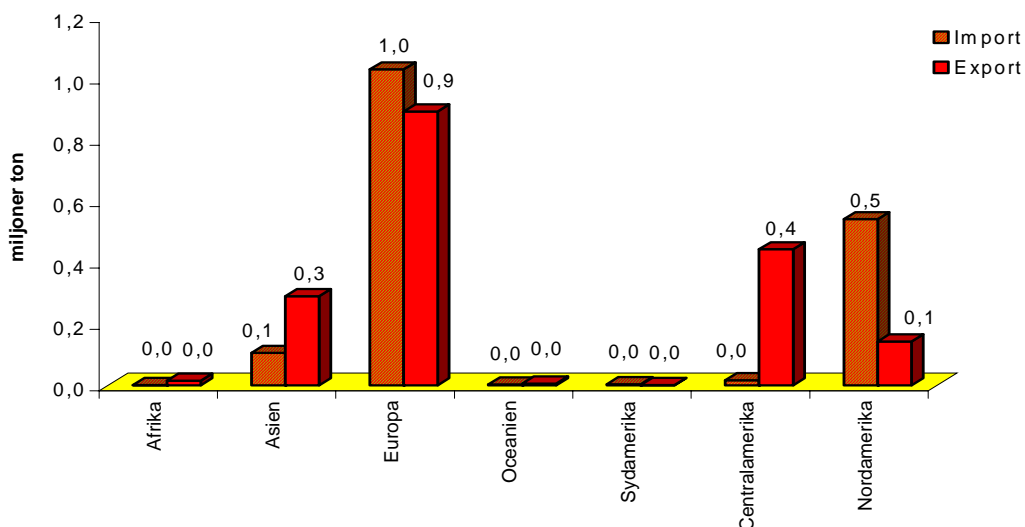
Källa/source: COMEXT

Den polska löken torde liksom den holländska främst vara lagringslök. Genomsnittspriset för den polska exporten/utförseln ligger dock betydligt lägre, 158 €/ton jämfört med 212 €/ton som holländsk lök betingar. Intressant är dock att briterernas genomsnittspris vid köp av polsk lök ligger högre än vid köp av holländsk lök. Däremot betalar ryssarna mer för holländsk lök än för den polska.

2.2.5 Paprika och chili

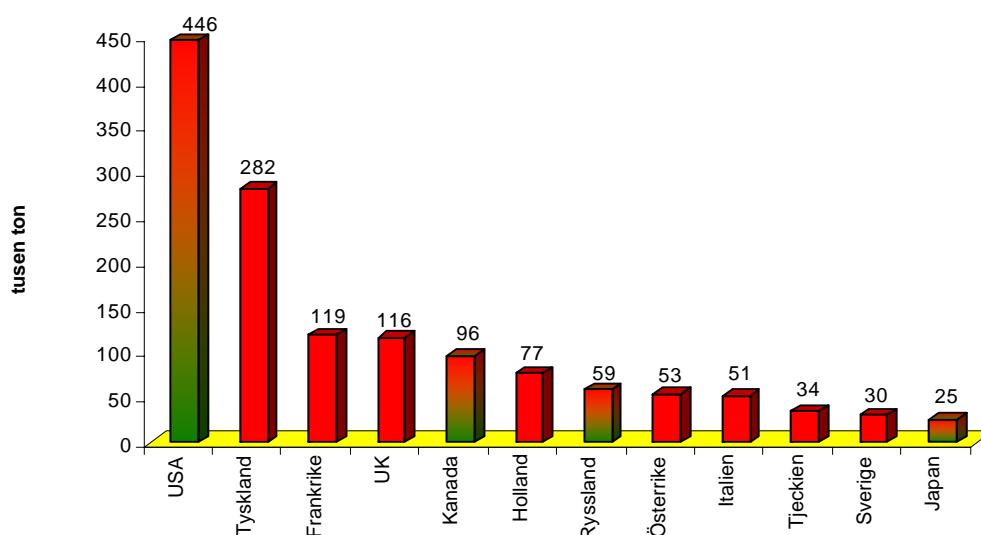
Den internationella handeln med paprika och chili omfattar 1,8 miljoner ton vilket gör att det är den tredje största grönsaken med avseende på handelns omfattning. Kvantiteten motsvarar cirka 7 % av världens totala produktion vilket är förhållandevis högt för grönsaker. Endast handeln med lök och vitlök omfattar en större andel.

I likhet med många andra produkter dominerar Europa handeln med paprika och chili. Importen är något högre än exporten, dock bara cirka 10 %. Det största underskottet har Nordamerika med cirka 400 000 ton medan nettoexport kommer från Centralamerika och Asien.

Figur 384. Import och export av paprika och chili 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of chilis and green peppers in 2004 distributed over world regions

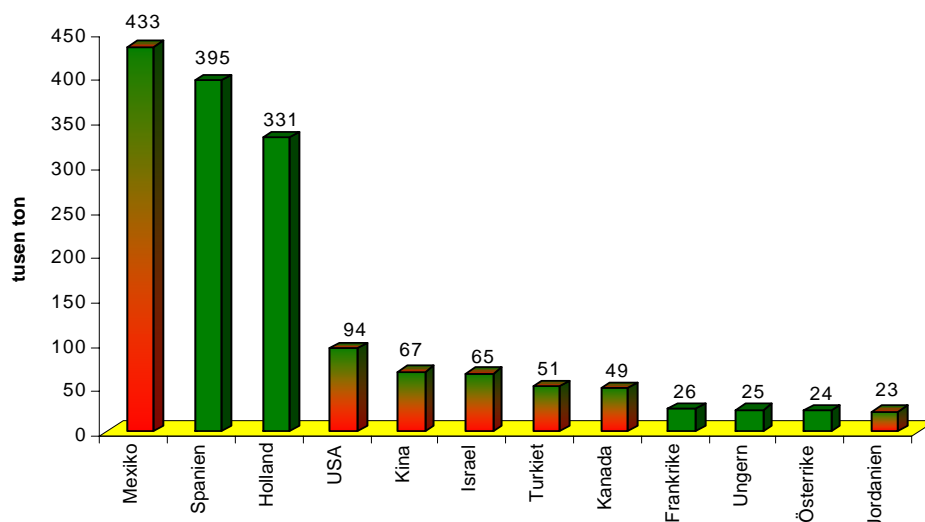
Källa/source: FAO

Figur 385. De största importländerna för paprika och chili 2004
The most important chili and green pepper importing countries in 2004

Källa/source: FAO

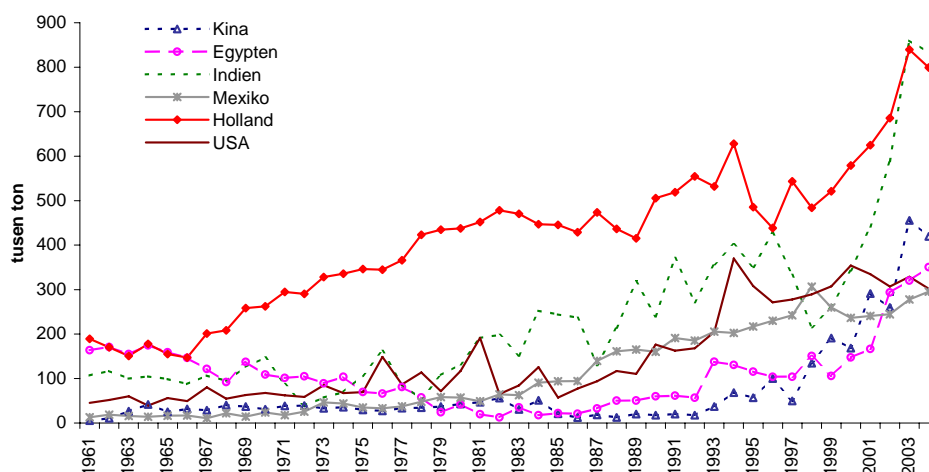
Bland konsumentländerna finner man de klassiska stora konsumentländerna, USA, Tyskland, Frankrike, och Storbritannien. Statistiken indikerar dock att flera av de stora importländerna, som Holland, Kanada, Frankrike och Österrike har en stor handel med paprika eftersom deras export överstiger den inhemska produktionen. Paprika är en förhållandevis dyr grönsak, vilket också kan ses i statistiken, det är stora konsumentländer med hög levnadsstandard som har den största importen.

Figur 386. De största exportländerna för paprika och chili 2004

The most important chili and green pepper exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

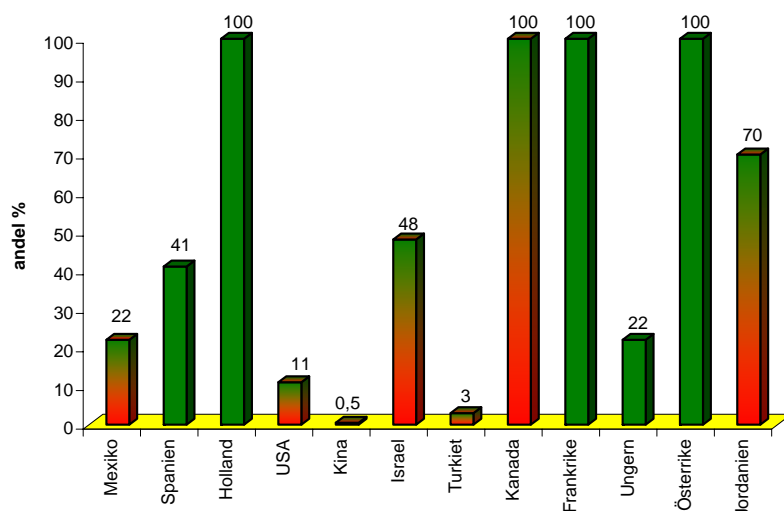

Figur 387. Export av paprika och chili mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för paprika och chili

Export of chilis and green peppers between 1961 and 2004 from the six most important chili and green pepper exporting countries

Källa/source: FAO

Den internationella handeln med paprika var fram till mitten av 1970-talet mycket liten, möjligen med undantag av Mexikos export som dock var tämligen blygsam. I mitten av 1970-talet kom den spanska exporten igång, några år senare den holländska och från mitten av 1980-talet har den mexikanska exporten utvecklats starkt. Dessa länder står idag i särklass när det gäller export av paprika men då den holländska exporten överstiger landets produktion rör det sig till en del om handel med importerade produkter. Mexiko har också världens näst största produktion av paprika, 1,95 miljoner ton – men ligger långt efter det ledande producentlandet Kina som 2005 producerade 12,5 miljoner ton. Detta är orsaken till att landets export på 67 000 ton bara motsvarar 0,5 % av produktionen.

Figur 388. Exportens storlek i förhållande till produktionen av paprika och chili 2004
Export quantity in relation to total production of chilis and green peppers 2004

Källa/source: FAO

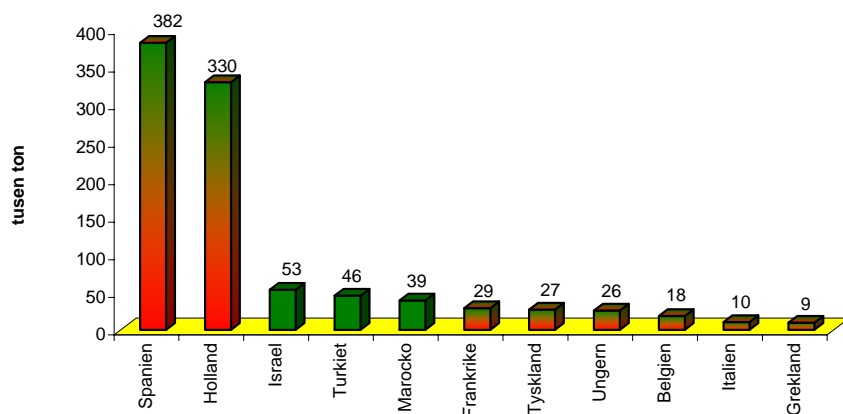
2.2.5.1 EU:s handel med paprika

EU importerar cirka 160 000 ton paprika från tredje land vilket är knappt en femtedel av den kvantitet som omsätts i internhandeln. De tre länder som exporterar paprika och chili till EU är Turkiet, Israel och Marocko som vardera exporterar mellan 40 000 och 50 000 ton. Dessa kvantiteter är dock små jämfört med de två europeiska giganterna Spanien och Holland som tillsammans svarar för en kvantitet på över 700 000 ton och står för 83 % av den kvantitet som omsätts inom EU.

Prisskillnaderna mellan olika ursprung är tämligen stora. Den dyraste paprikan kommer från Israel och betingar ett dubbelt så högt pris som paprika från Marocko och Ungern.

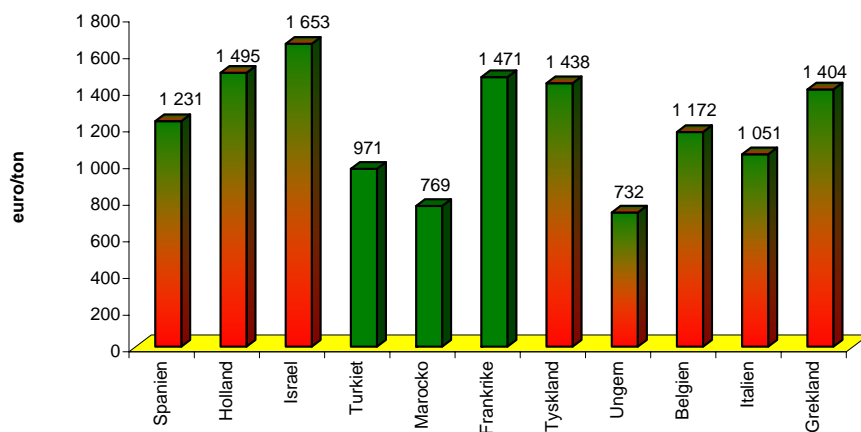
Spanien som är främsta exportland förser alla EU:s stora konsumentländer med paprika. Tyskland är främsta mottagare följt av Frankrike, Holland, Italien och Storbritannien. Tyskland och Storbritannien är även främsta mottagarländer för holländska leveranser men i listan över mottagarländer finns även USA, Ryssland och Kanada.

De stora mottagarländerna betalar ungefär lika mycket för den spanska paprikan, med undantag av Storbritannien vars importpris ligger cirka 15 % högre än de övriga. Mest betalar dock Schweiz. Högst priser för den holländska exporten betingar de leveranser som går över Atlanten till USA och Kanada. Inom Europa ger Hollands leveranser till Norge och Storbritannien bäst priser medan Tjeckien köper för lägst genomsnittspris.

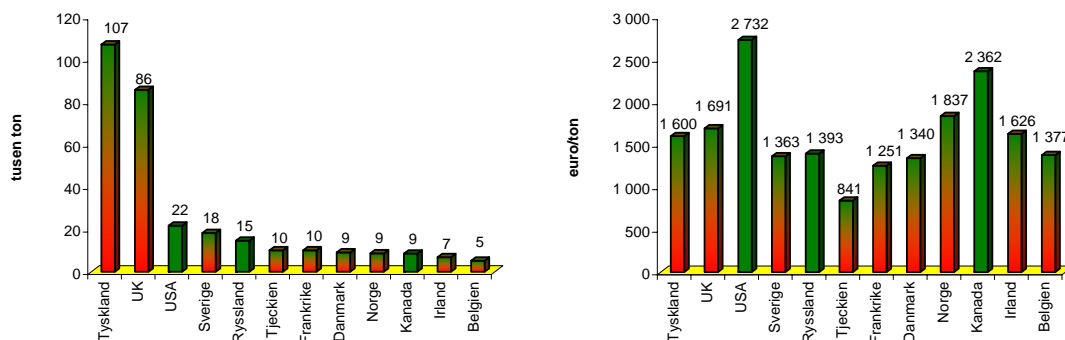
Figur 389. EU:s import av paprika med avseende på ursprung 2005
EU sweet pepper imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

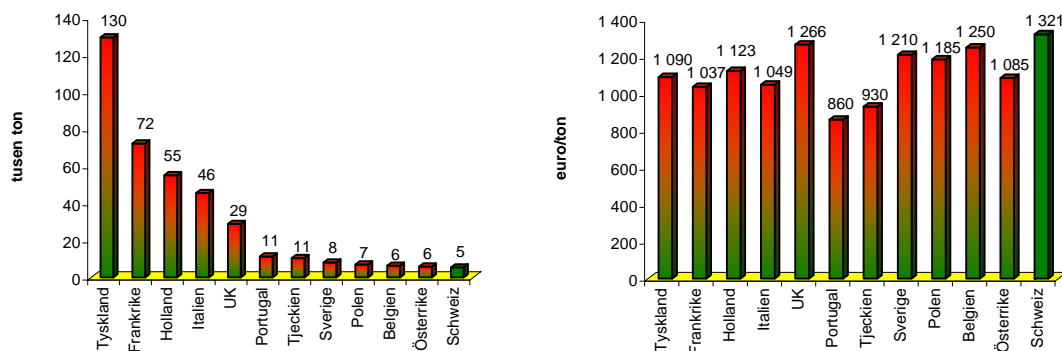
Figur 390. Importpriser för EU:s import av paprika med avseende på ursprungsland, 2005
Import prices for EU sweet pepper imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 391. Destinationer för Hollands export och utförel av paprika 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Dutch exports of sweet peppers in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

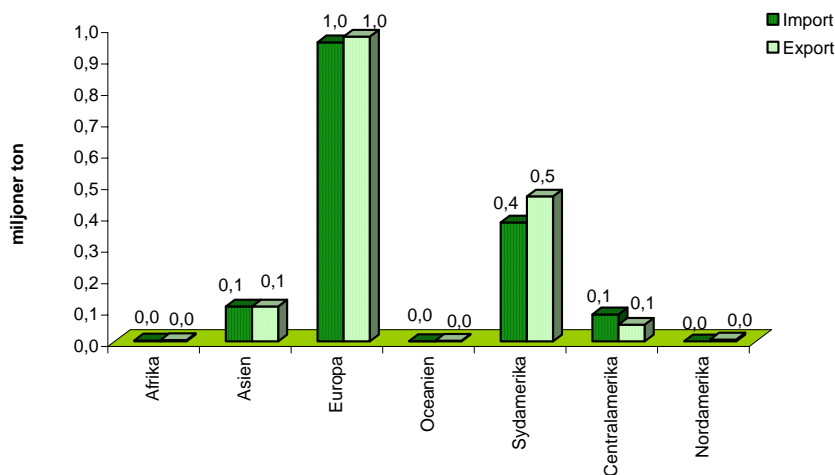
Figur 392. Destinationer för Spaniens export och utförelse av paprika 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish exports of sweet peppers in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.2.6 Sallat

Sallat är en produkt med mycket begränsad hållbarhet. Detta gör det svårt med transporter över stora avstånd. Den handel som bedrivs med sallat sker därför mellan relativt närliggande länder, i allmänhet på samma kontinent. Detta syns också i statistiken genom att kontinenternas import och export är i stort sett lika stora, dvs. handelsutbytet sker inom kontinenten.

Den främsta handeln bedrivs inom Europa och omfattar totalt 1 miljon ton. Handeln i norra Amerika omfattar ungefär halva denna kvantitet och här finns ett utbyte mellan Nordamerika och Centralamerika.

Figur 393. Import och export av sallat 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of lettuce in 2004 distributed over world regions

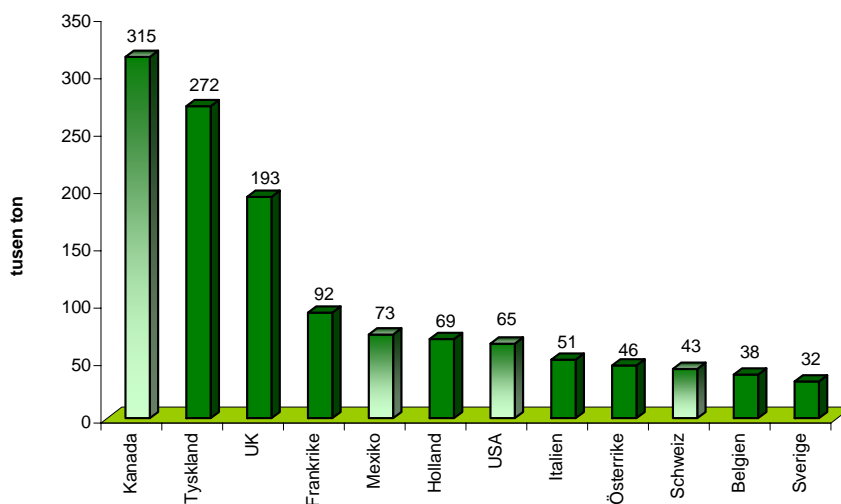
Källa/source: FAO

På grund av att ländernas storlek och befolkning varierar så starkt blir statistiken ibland lite missvisande. Det som i Europa redovisas som import och export framgår t.ex. för Kina inte alls eftersom det är intern handel inom landet, och denna handel är stor. Produktionen av sallat i Kina är nämligen större än den europeiska och nordamerikanska produktionen tillsammans.

Det land som har den största importen av sallat är lite förvånande Kanada som importerar över 300 000 ton per år. Bland övriga importländer återfinns de stora europeiska konsumentländerna och Sverige placerar sig faktiskt på 12:e plats bland världens länder med avseende på import av sallat.

Bland exportländerna står Spanien och USA i en klass för sig. Spanien dominerar den europeiska marknaden med en exportkvantitet som är närmare sex gånger så stor som den italienska exporten som kommer på andra plats. Under 1960-talet och 1970-talet försågs den europeiska marknaden med sallat från Holland och Italien som hade en exportkvantitet på mellan 50 000 och 100 000 ton per år. Efter den spanska diktaturens fall på 1980-talet kom dock den spanska exporten av sallat igång kraftigt och 1988 gick den förbi såväl den italienska som den holländska för att idag vara mångdubbelt större än dessa. USA:s dominans på den nordamerikanska kontinenten torde vara betydligt mer självklar och har inte heller haft någon egentlig konkurrens.

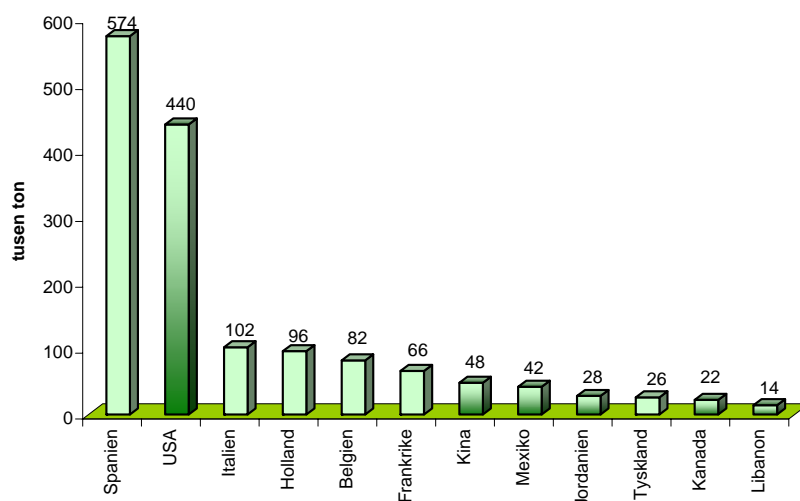
Spanien har en mycket starkt exportinriktad produktion med en exportandel på 62 % av produktionen. Två andra länder har dock liknande siffror, nämligen Jordanien och Libanon. Dessutom har Holland och Belgien mycket stor export, men denna utgörs till stor del av vidareexport från andra länder.

Figur 394. De största importländerna för sallat 2004

The most important lettuce importing countries in 2004

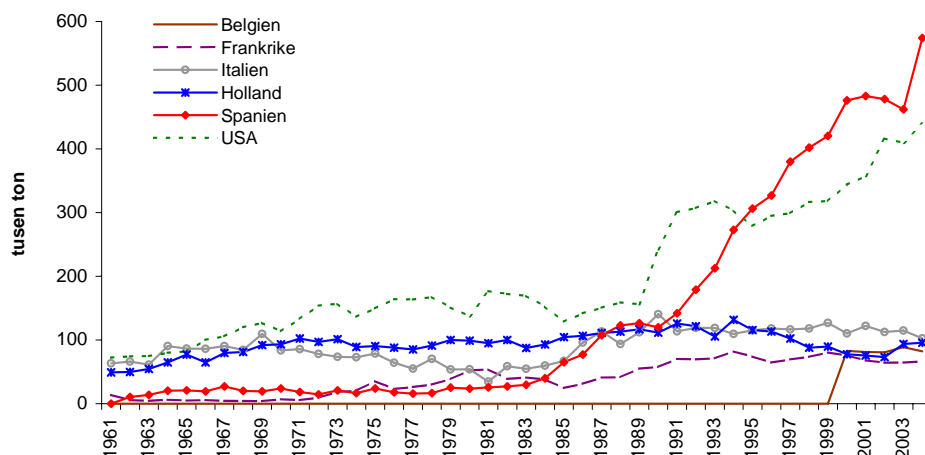
Källa/source: FAO

Figur 395. De största exportländerna för sallat 2004

The most important lettuce exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

Figur 396. Export av sallat mellan 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna för sallat

Export of lettuce between 1961 and 2004 from the six most important lettuce exporting countries

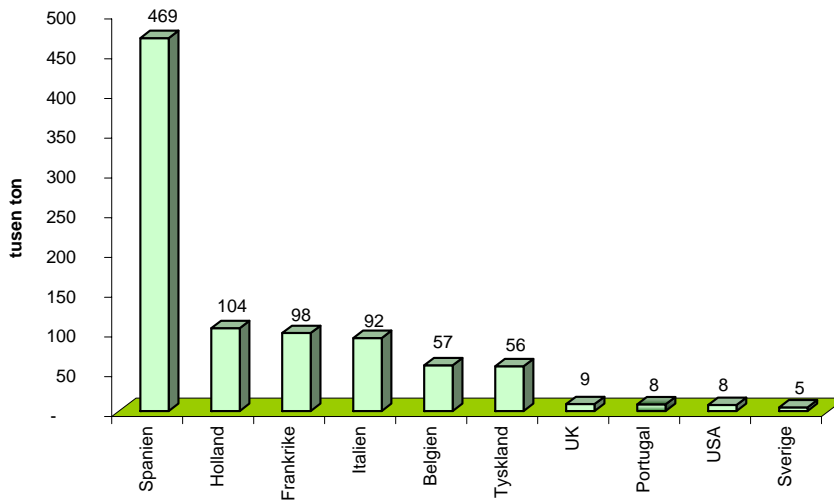
Källa/source: FAO

2.2.6.1 EU:s handel med sallat

Av föregående avsnitt framgick att Spanien är världens främsta exportland för sallat. Landet har därför självfallet en mycket stark position på EU:s marknad vilket syns i nedanstående figur. Spanien svarade 2005 för cirka 50 % av all sallat som EU-länderna importerade (från 3:e land och andra EU-länder). Kvantiteten på 469 000 ton var mer än fyra gånger så stor som för följande land Holland. Det är i denna statistik intressant att notera att Sverige 2005 var EU:s 10:e största leverantörsland för sallat med leveranser till andra länder på 5 000 ton.

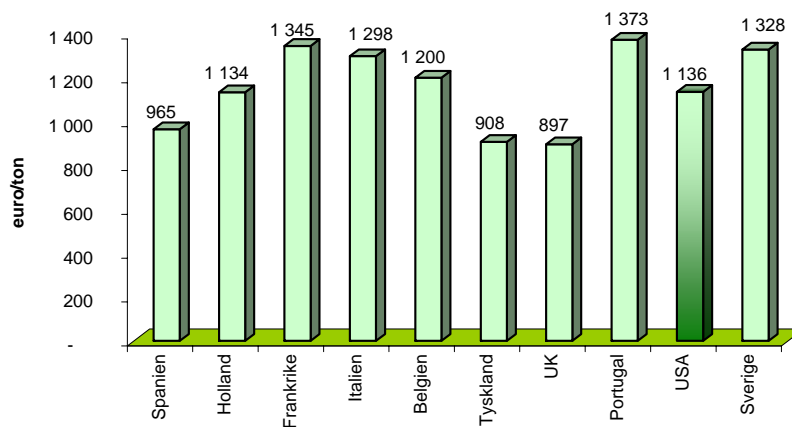
Spanien hade 2005 relativt låga priser men lite förvånande är att Storbritanniens och Tysklands priser likaså var låga. Det kan dock tyda på att dessa länder i stor utsträckning handlar med ”vanlig” sallat, dvs. isbergssallat och huvudsallat och endast i liten omfattning med olika specialsorter.

De spanska leveranserna går till i stort sett hela EU med EU:s stora konsumentländer i topp. Priserna är förhållandevis jämna för de olika mottagarländerna, dock med de högsta priserna betalade av Norge.

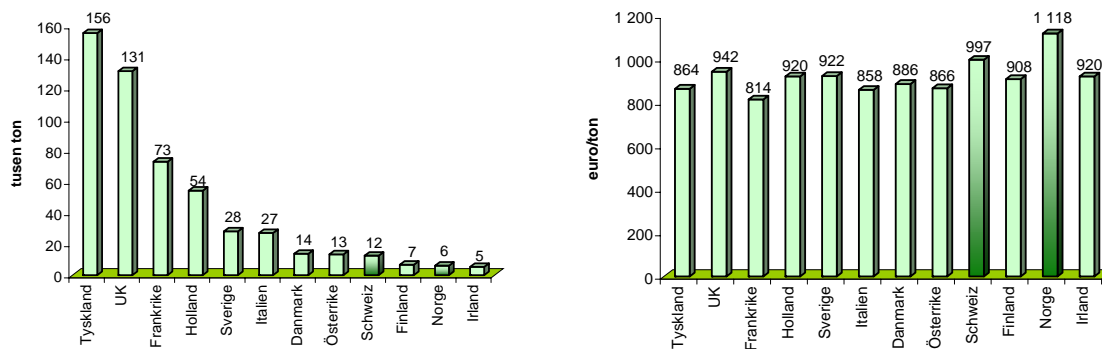
Figur 397. EU:s import av sallat med avseende på ursprung 2005
EU lettuce imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 398. Importpriser för EU:s import av sallat med avseende på ursprung, 2005
Import prices for EU lettuce imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

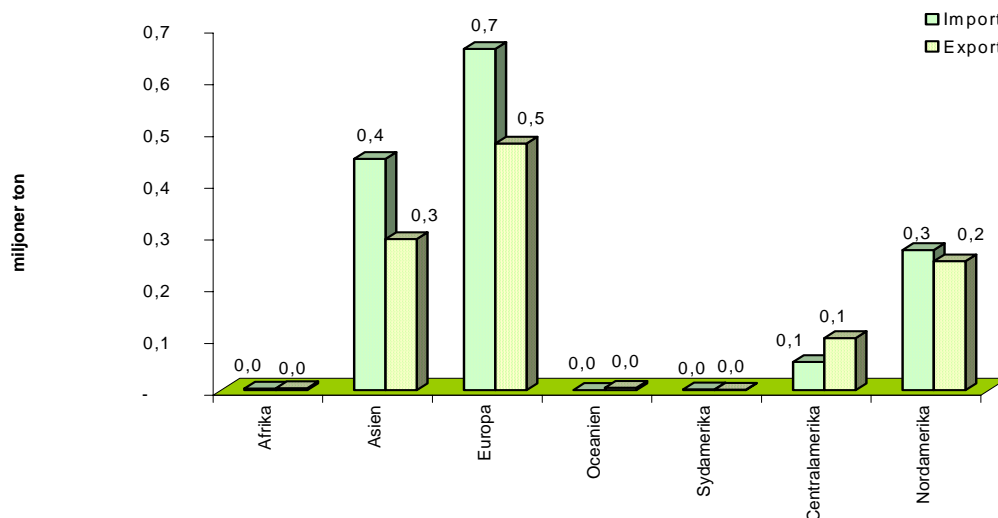
Figur 399. Destinationer för spansk export och utförsel av sallat 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Spanish export of lettuce in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.2.7 Huvudkål (vitkål och rödkål)

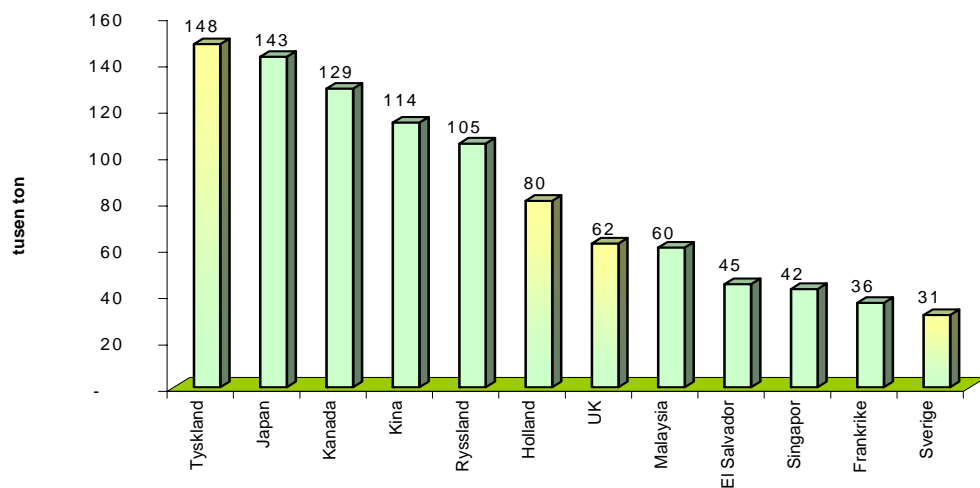
Huvudkål är en viktig stapelföda som efter tomat är den kvantitativt näst största grönsaksprodukten i världen. I likhet med lök betingar huvudkål tämligen låga priser per kvantitet. I likhet med många andra grödor dominerar Europa handeln med huvudkål men Asien har likaså en tämligen stor handel, liksom också Nordamerika. Tyskland, Holland och Storbritannien står bakom EU:s stora import, Kina, Japan och Ryssland står bakom den asiatiska medan Kanada är den stora nordamerikanska importören.

På exportsidan återfinns USA, Kina och Holland i topp. Holland är det klassiska exportlandet med en tämligen jämn exportkvantitet mellan 100 000 och 150 000 ton sedan lång tid tillbaka. I början på 1990-talet tog dock USA:s export av huvudkål ordentlig fart och 1993 gick den om den holländska. Från 2003 till 2004 ökade dessutom den kinesiska exporten från 87 000 ton till 151 000 ton och gick även den om den holländska. Om denna ökning håller i sig får framtiden utvisa. Varken USA eller Kina är några utpräglade exportländer, dess export utgör endast en liten del av produktionen, medan Hollands export motsvarar över hälften av dess produktion. Holland importerar dock cirka 50 000 ton per år varför den del av exporten utgörs av vidarehandel.

Figur 400. Import och export av huvudkål 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of cabbages in 2004 distributed over world regions

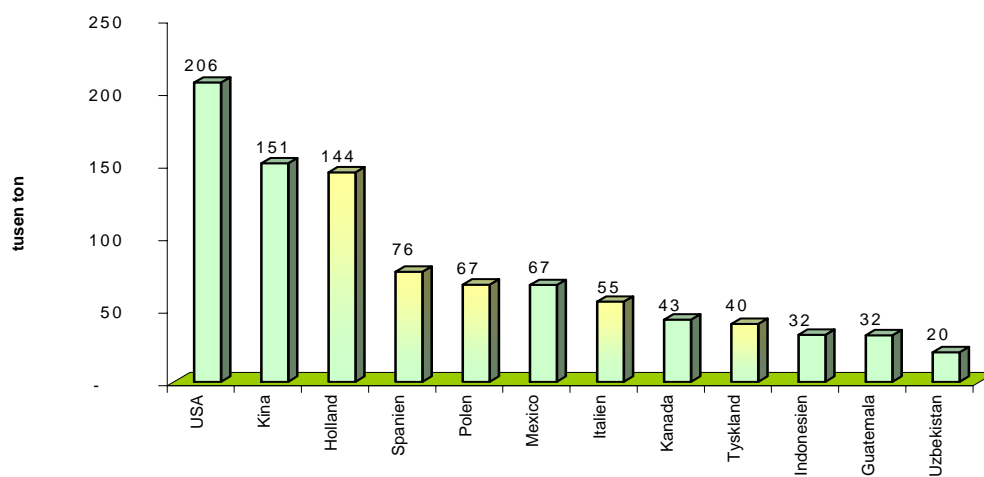
Källa/source: FAO

Figur 401. De största importländerna huvudkål 2004

The most important cabbage importing countries in 2004

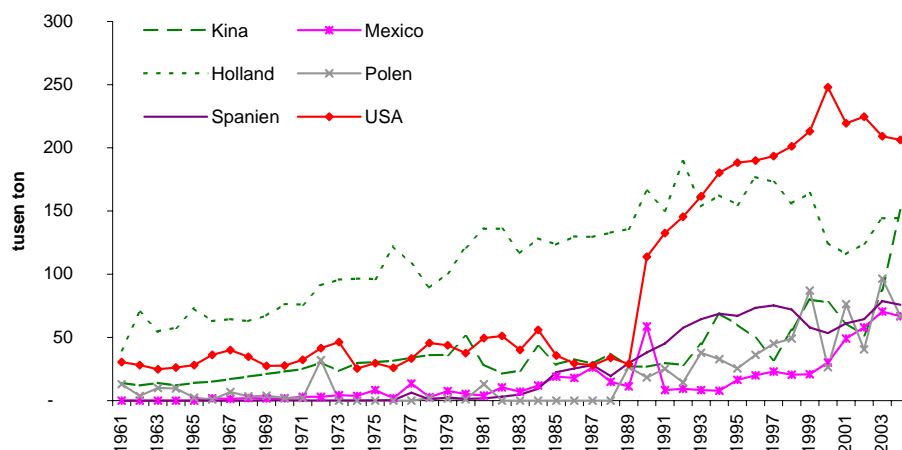
Källa/source: FAO

Figur 402. De största exportländerna för huvudkål 2004

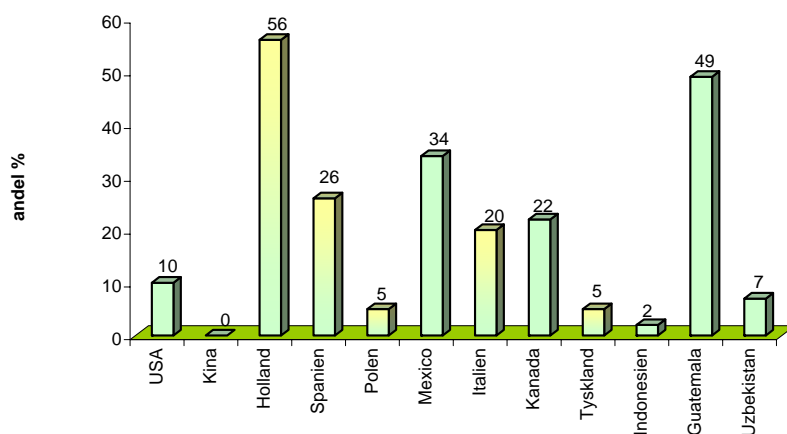
The most important cabbage exporting countries in 2004

Källa/source: FAO

Figur 403. Export av huvudkål 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna
Export of cabbage from 1961 to 2004 from the six most important countries

Källa/source: FAO

Figur 404. Exportens storlek i förhållande till produktionen av huvudkål 2004
Export quantity in relation to total production of cabbage 2004

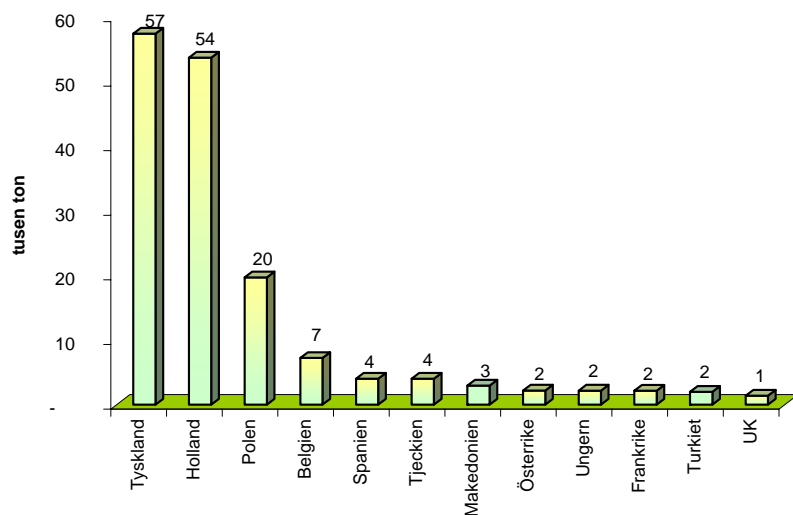
Källa/source: FAO

2.2.7.1 EU:s handel med huvudkål

Huvudkål kan odlas i de flesta av EU:s länder och handelskvantiteterna är därför jämfört med många andra produkter relativt små. Tyskland och Holland är de två främsta länderna såväl med avseende på importkvantitet som på leveranser till övriga EU-länder.

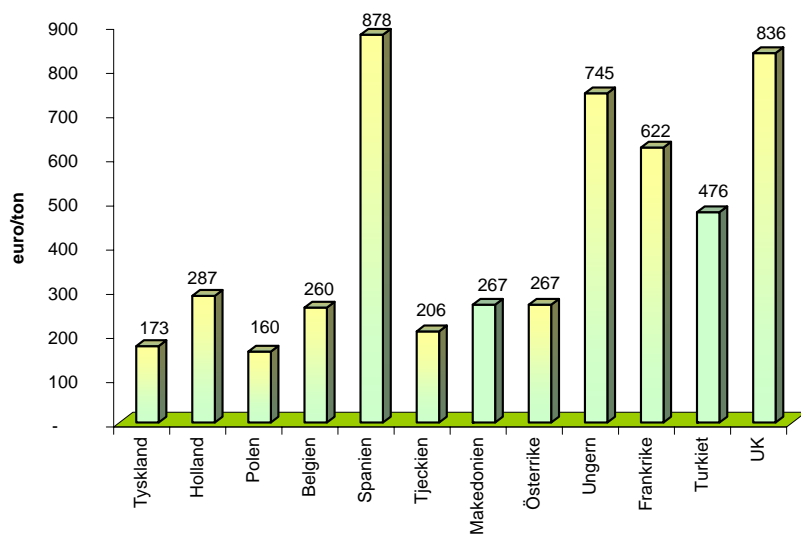
Importpriserna uppvisar mycket stora variationer, så stora att exporten från vissa länder måste ha ett betydande inslag av specialsортiment i exporten. Detta bör ligga bakom de höga siffrorna för t.ex. Spanien och UK eftersom huvudkål normalt inte betingar ett importpris på 8 kronor per kg.

Den spridning i priser man ser för Tysklands och Hollands utförsel till andra EU-länder är betydligt mer normal.

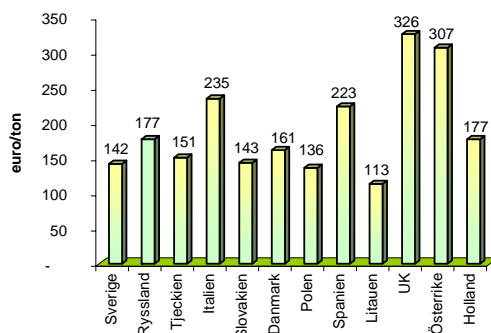
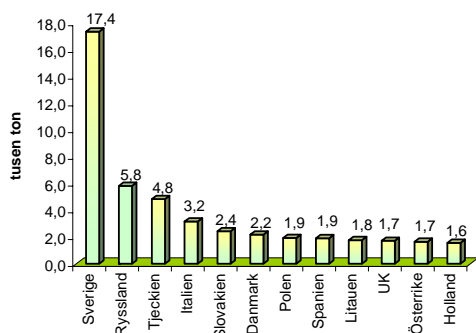
Figur 405. EU:s import av huvudkål med avseende på ursprung 2005
EU cabbages imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

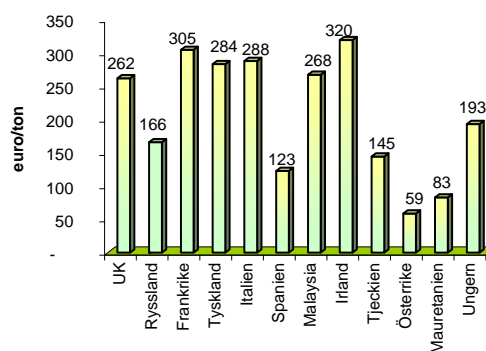
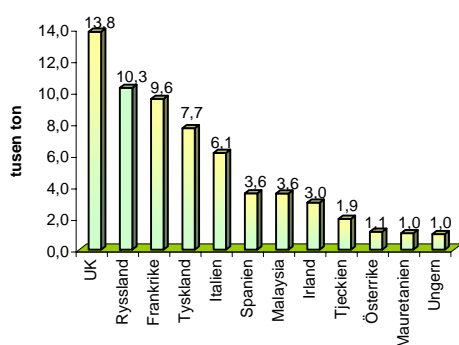
Figur 406. Importpriser för EU:s import av huvudkål med avseende på ursprung, 2005
Import prices for EU cabbage imports distributed on country of origin, 2005

Källa/source: COMEXT

Figur 407. Destinationer för Tysklands export och utförelse av huvudkål 2005 samt exportpriser för dessa
Destination for Germany's export of cabbage in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

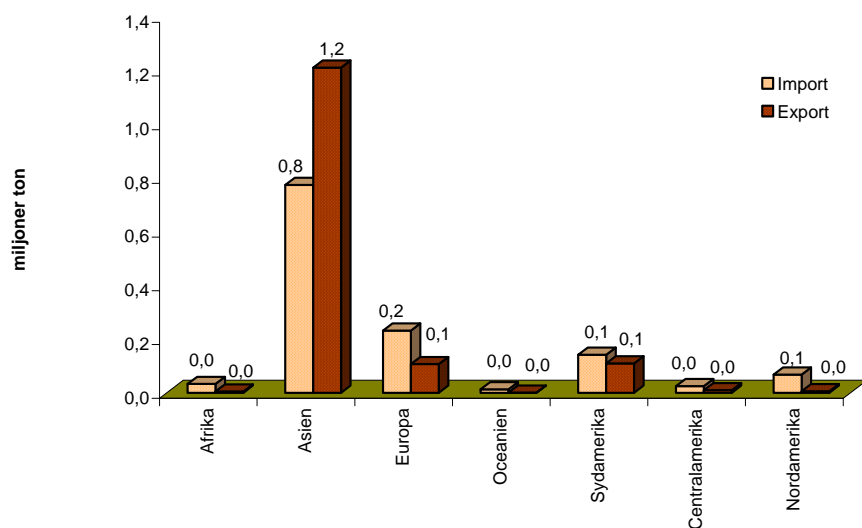
Figur 408. Destinationer för Hollands export och utförelse av huvudkål 2005 samt exportpriser för dessa
Destinations for Dutch export of cabbage in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

2.2.8 Vitlök

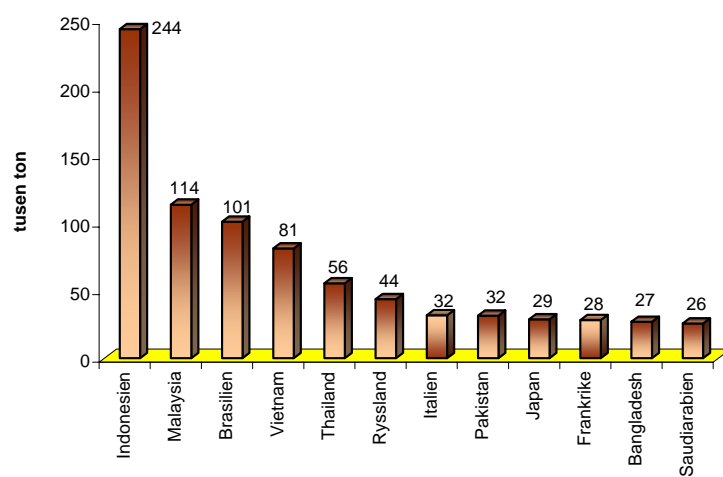
Vitlök är när det gäller såväl produktion som handel en utpräglat asiatisk produkt, regionen dominerar såväl produktion som export och import. Detta beror inte minst på världens främsta producent, Kina, med en produktion 2005 på 11 miljoner ton vilket utgör 75 % av världens totala produktion av vitlök. Indien kommer på andra plats med blygsamma en halv miljon ton följt av Korea med 360 000 ton och USA och Ryssland med 236 000 ton vardera. Den kinesiska produktionen har, som för ett flertal andra produkter, ökat mycket kraftigt sedan landet öppnades upp mot omvärlden i mitten av 1980-talet. Under de senaste 20 åren har produktionen tredubblats och exporten har under samma period 18-dubblats. Kina är sålunda världens helt ohotade vitlöksgigant. Det bör noteras att den kinesiska exporten ligger på den högra Y-axeln i figur 412. Kina är emellertid inte något utpräglat exportland för vitlök, nästan 90 % av produktionen konsumeras nämligen inom landet.

De stora importländerna återfinns även de framför allt i Asien. Av de sex främsta importländerna är det endast ett, Brasilien som inte är asiatiskt, de övriga, med Indonesien och Malaysia i topp, återfinns i denna region.

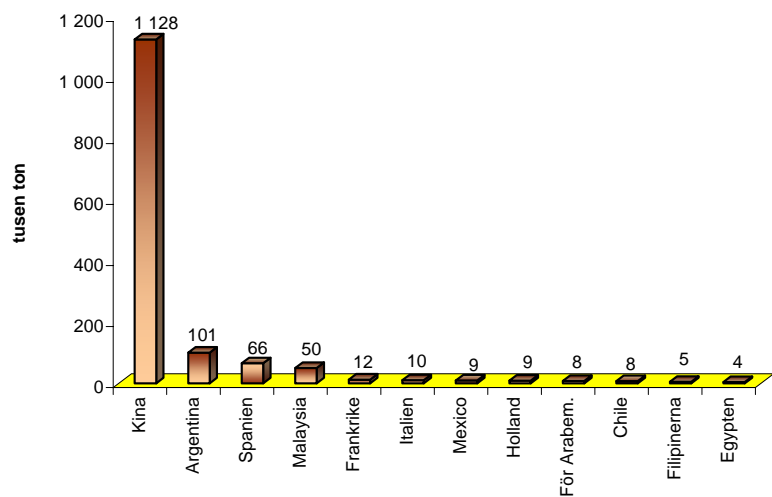
Figur 409. Import och export av vitlök 2004 fördelat på världsdelar
Imports and exports of garlic in 2004 distributed over world regions

Källa/source: FAO

Figur 410. De största importländerna vitlök 2004
The most important garlic importing countries in 2004

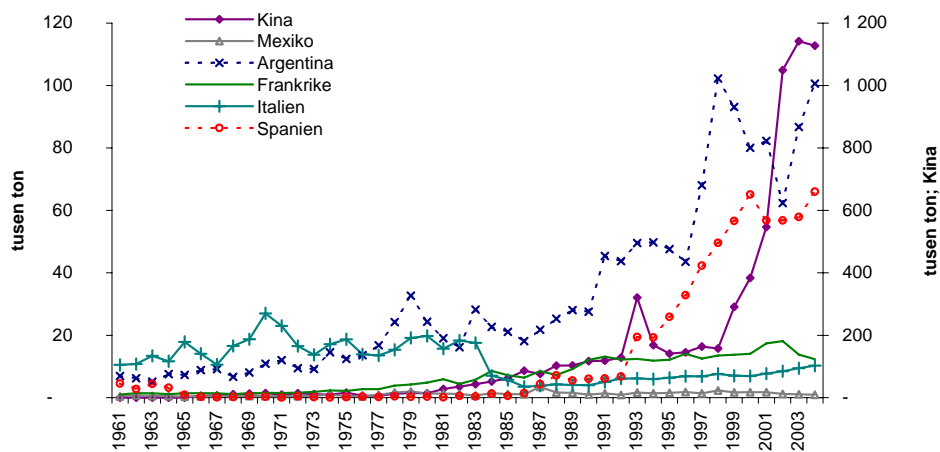
Källa/source: FAO

Figur 411. De största exportländerna för vitlök 2004

The most important garlic exporting countries in 2004

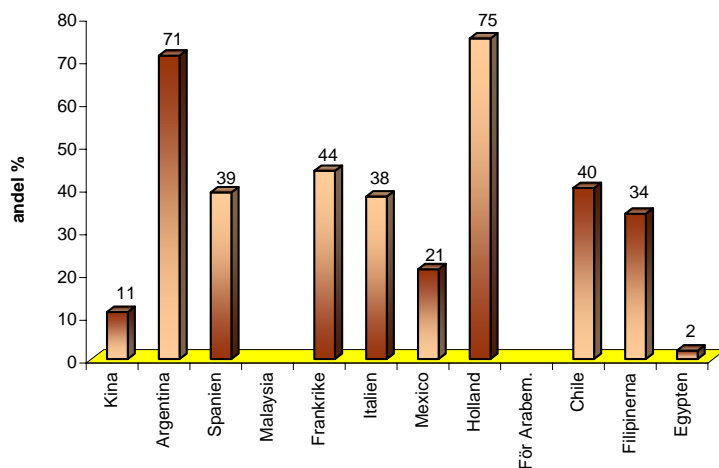
Källa/source: FAO

Figur 412. Export av vitlök 1961 och 2004 för de sex viktigaste exportländerna

Export of garlic from 1961 to 2004 from the six most important export countries

Källa/source: FAO

Figur 413. Exportens storlek i förhållande till produktionen av vitlök 2004

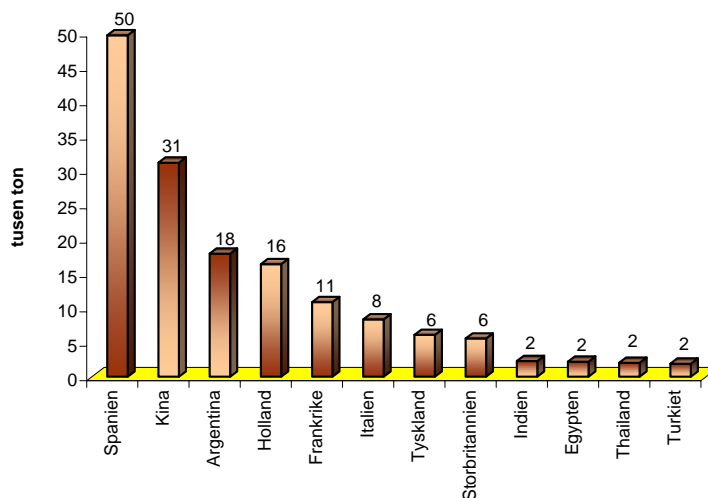
Export quantity in relation to total production of garlic 2004

Källa/source: FAO

2.2.8.1 EU:s handel med vitlök

Kinas stora framgång på exportmarknaden för vitlök beror på att priset ligger långt under konkurrenternas priser, med undantag av Indien som dock inte har någon nämnvärd export. Mot denna bakgrund kan det tyckas märkligt att EU har Spanien som främsta leverantör av vitlök trots att denna är mer än dubbelt så dyr som den kinesiska importen. Förklaringen är att EU har begränsat den kinesiska importen genom att tullen är hög och importen från Kina görs inom en importkvot med högre tull. Vid sidan av Kina finns också en tredjelandsimport från Argentina som gör landet till EU:s tredje främsta leverantör av vitlök, före såväl Italien, Holland och Frankrike.

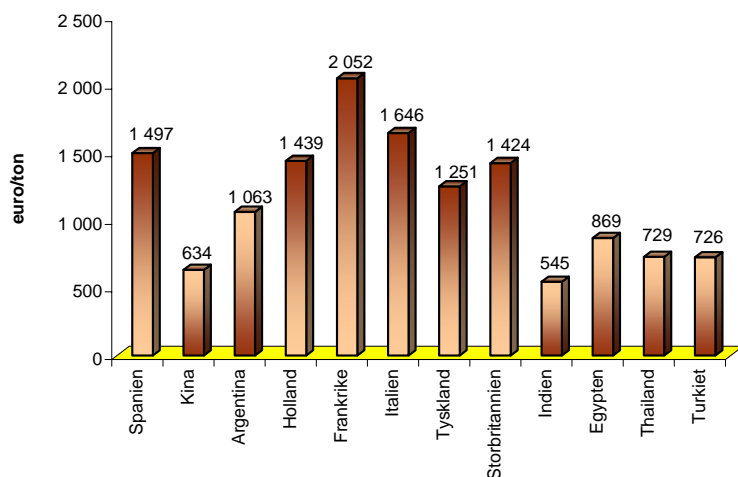
Den holländska produktionen är mycket liten, cirka 12 000 ton och har endast funnits i cirka 10 år. Såväl produktionen i Frankrike, Italien och Spanien är dock av äldre datum och har varit betydligt större än idag.

Figur 414. EU:s import av vitlök med avseende på ursprung 2005

EU garlic imports distributed on country of origin, 2005

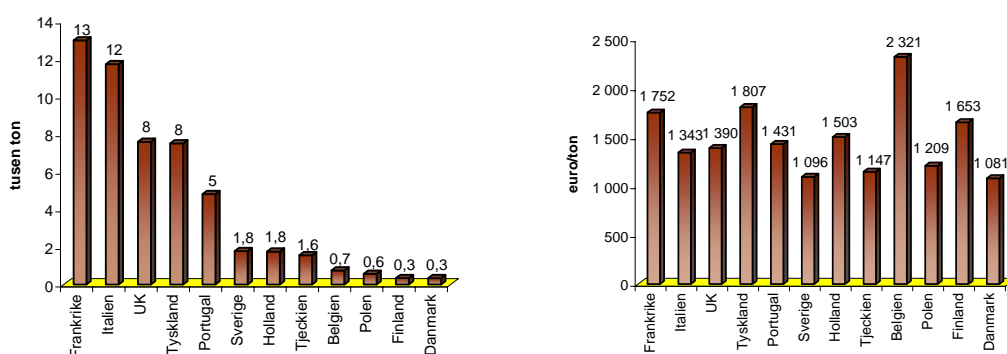
Källa/source: COMEXT

Figur 415. Importpriser för EU:s import av vitlök, 2005

Import prices for EU garlic imports in 2005

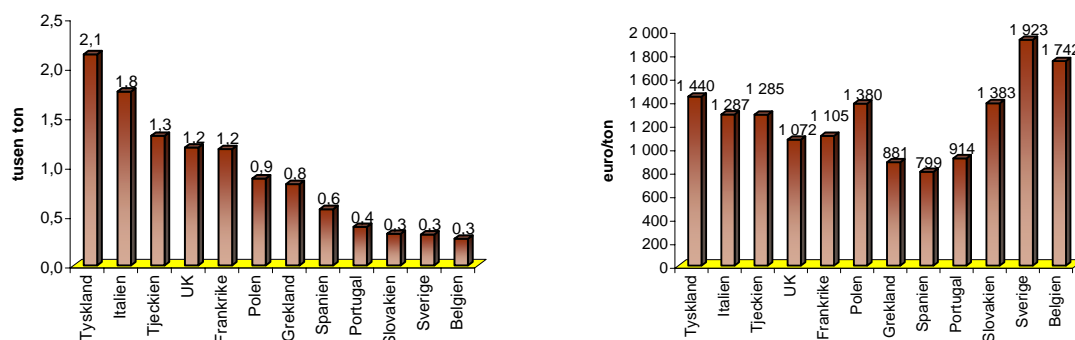
Källa/source: COMEXT

Figur 416. Destinationer för Spaniens export och utförsel av vitlök 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Spanish garlic exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Figur 417. Destinationer för Hollands export och utförsel av vitlök 2005 samt exportpriser för dessa

Destination for Dutch garlic exports in 2005 and export prices for respective destination

Källa/source: COMEXT

Rapporten kan beställas från
Jordbruksverket,
551 82 Jönköping
Tfn 036-15 50 00 (vx)
Fax 036 34 04 14
E-post: jordbruksverket@sjv.se
Internet: www.sjv.se

ISSN 1102-3007
ISRN SJV-R-07/1 (bilagor)-SE
SJV offset, Jönköping, 2007
RA07:1 (bilagor)